

SOTAVETERAANI KRIIGSVETERANEN

N:o 2/2009 ■ Tarkastettu levikki 68 225 ■ Huhtikuun 22. päivänä 2009

Keväinen Ikaalinen toivottaa Suomen Sotaveteraaniliiton Naisjärjestön XX sisarpäivien osallistujat tervetulleeksi (sivu 7).

Sotaveteraaniliitto palkitsi työstä ja tuesta. Sotaveteraaniliiton ansiomitali luovutettiin kansanedustaja Jouko Skinnarille. Mitalia luovuttamassa (vas.) hallituksen puheenjohtaja Finn-Göran Wennström, sosiaalisihtööri Anni Grundström, liiton puheenjohtaja Aarno Strömmer ja liiton II varapuheenjohtaja Väinö Vilponiemi (sivu 9).

Pentti Simola haastattelussa

sivut 14–15

Laulujuhlat kiinnostavat

sivu 14

90-vuotias luennoi johtamisesta

sivu 15

Liiton vanhin jäsenyhdistys 75 vuoden ikään

sivut 16–17

Ruotsin piiri 40 vuotta

sivu 18

Virossa näytävä itsenäisyyspäiväjuhla

sivu 19

Kertausta kunniamerkkien käytössä

sivut 20–21

Valtiokonttori ohjeistaa kuntoutusta

sivu 24

Sotahistoriapaketti

sivut 26–29

Veteraanit Yhdysvalloissa

sivut 30–31

Ilmatorjuntaveteraani muistelee

sivut 56–57

Helsingissä 22. huhtikuuta 2009

Veteraanien vaikutus Suomen sodanjälkeiseen yhteiskunta-kehitykseen tulee tutkia

Suomen asema toisen maailmansodan aikaisessa Euroopassa oli monessakin suhteessa ainutlaatuinen. Poikkeuksellinen tilanne jatkui myös sotatoimien päätyttyä. Väli rahansopimuksen ehtojen toteutumista ja tulkintaa vahti pikkutarkasti syksyllä 1944 maahan saapunut liittoutuneiden valvontakomissio. Suomen poliittisen johdon pelivara ei ollut suuri.

Sota ja sen jälkivaikutukset heijastuivat laajasti koko suomalaiseen yhteiskuntaan. Siirtoväen ja veteraanien asuttaminen, elinkeinoelämän jälleenrakentaminen ja hyvinvointivaltion luominen talouden vähitellen vahvistuessa olivat valtavia haasteita. Poliittisista syistä Suomi ei ollut voinut ottaa vastaan jälleenrakentamiseen tarjottua Marshall-apua. Kansainvälinen asema oli vakiinnutettava vakaalla ja harkitulla ulkopolitiikalla, jotta sodan uhraukset eivät valuisi hukkaan.

Suurimman vastuun uuden Suomen luomisesta kantoivat ne ikäluokat, jotka olivat kantaneet vastuun myös maan selviämistä sodan kurimuksesta. Nämä sodan sukupolvet ovat poikkeuksellisen kiinnostava ryhmä yhteiskuntahistoriassa. Miesten suhteellinen osuus oli aikaisempia ja myöhempiä sukupolvia pienempi. Sukupolven naiset olivat puolestaan saavuttaneet vahvan aseman niin työelämässä kuin muuallakin yhteiskunnassa. Naisten osuus yliopistokoulutuksen suorittaneista oli korkea ja eri puolueista naisia nousi politiikan eturintamaan. Yhteiskunta eli vahvassa

murroksessa, johon sodalla ja sen sukupolvilla oli keskeinen vaikutus.

Tämän päivän Suomea on vaikea ymmärtää, jos ei tunne sotaa seuranneiden vuosikymmenten aikana tapahtunutta kehitystä ja sen syitä. Kehitystä taas on vaikea ymmärtää, jos ei tunne veteraanisukupolven erityispiirteitä. Tämän vuoksi Tammenlehvän Perinneliitto on voimakkaasti ajanut veteraanisukupolvien historian kirjoittamista valtiollisena hankkeena. Veteraanijärjestöjen aineistot on keskitetty Kansallisarkistoon. Siellä ovat myös useimpien keskeisten poliittisten ja yhteiskunnallisten vaikuttajien yksityisarkistot. Yhteiskunnalliselle avaintutkimukselle on siis olemassa hyvät edellytykset. Vain rahoitus puuttuu.

On ollut hämmästyttävää havaita, kuinka kaksijakoista suhtautuminen veteraaneihin liittyviin asioihin edelleen on. Olisin uskonut rahoituksen poikkeuksellisen kiinnostavaan hankkeeseen löytyvän helposti. Näin ei kuitenkaan ole ollut. Talouslama on vaikeuttanut ulkopuolisen rahoituksen saamista, Suomen Akatemian tutkimusrahoitusta on puolestaan saatavissa vain kovan kilpailun kautta eikä valtiolta ole lämmennyt erityisrahoituksen osoittamiseen pitkään ja huolella valmisteltuun työhön. Kokemus on kuitenkin osoittanut, että hyvät hankkeet viedään läpi vaikka läpi harmaan kiiven. Siihen pitää nytkin uskoa.

Jussi Nuorteva

Kansallisarkiston pääjohtaja

Arkinen vääntö jatkuu

Veteraanijärjestöjen helmikuussa rintamaveteraaniain neuvottelukunnalle jättämä ehdotus vuoden 2010 veteraanimäärärahoiksi on käsitelty sosiaali- ja terveysministeriössä. Ensi vuoden suunnittelu on siis parhaillaan käynnissä. Veteraanijärjestöjen maltilliset ja oikeutetut esitykset, jotka yksityiskohtaisesti esiteltiin viime lehdessä, toteutuessaan tukisivat vanhenevien kunniakansalaistemme kotona selviytymistä.

Vuodesta 2004 tähän vuoteen on valtion veteraanimomenteille veteraanien hyväksi osoitettu rahamäärä vuositasona pienentynyt lähes 60 miljoonalla eurolla. Sotiemme veteraanien tukitoiminta olisi saatu järjestöjen esittämälle tasolle, mikäli vapautuvat varat olisi käytetty etuuskien parannuksiin. Näin voitaisiin menetellä vieläkin.

Veteraanijärjestöjen Valtioneuvostolle tekemä esitys veteraanihuollon vuoteen 2015 ulottuvan hallituksen linjauspäätöksen aikaansaamiseksi on palautettu sosiaali- ja terveysministeriölle. Veteraanijärjestöt odottavat neuvottelukutsua yhteiseen pöytään.

Veteraanijärjestöjen yhteisen edunvalvonnan merkittävin edistysaskel on ollut poliklinikkamaksujen poistaminen rintamaveteraaneilta viidessä sairaanhoitopiirissä. Päätöksestä kolme tehtiin viime vuoden puolella ja kaksi tämän vuoden puolella.

Vaikuttamista pitää jatkaa. Tavoitteena tulee koko maassa, niin erikoissairaanhoidossa kun kaupunkien sairaaloissa saada rintamaveteraaneille vapautus näistä maksuista.

Tulevaisuuden suunnittelu jatkuu

Sotaveteraaniyhdistyksille lähetettiin helmikuussa kyselylomakkeet, joissa tiedusteltiin nykytilannetta ja tulevia näkymiä. Vastauksista voi tehdä myönteisen johtopäätöksen. Veteraanit ja kannattajajäsenet hoitavat yhteisymmärryksessä yhdistysten keskeisiä toimia, sosiaalista tukitoimintaa, virkistystoimintaa, järjestötyötä ja perinnetoimintaa.

Liitossa toimiva kuuden 'viisaan' ryhmä, joka koostuu hallituksen ja valtuuston puheenjohtajista sekä varapuheenjohtajista aloittavat Kuopiossa 2010 pidettävässä liittokokouksessa päätettävien asioiden käsittelyn kevään aikana. Syyskuussa pidettävillä neuvottelupäivillä liiton ja niiden piirien laaja johto käsittelee samoja kysymyksiä. Liiton kunniapuheenjohtajan Aarno Lammen mukaan tärkeintä on tehdä suunnitelmat valmiiksi aikakautena, jolloin veteraanit ovat vielä kyvykkäitä niitä tekemään. Tulevaisuuden vastuunkantajille jää suunnitelmien toteuttaminen.

Markku Seppä

Veteraaneille vapautuksia poliklinikkamaksuista

Suomen veteraaniliittojen valtuuskunta (Veva) lähestyi viime kesänä sairaanhoitopiirejä kirjeitse ehdotuksella poistaa sotiemme 1939-45 veteraaneilta poliklinikkamaksut. Viime vuoden puolella Helsingin ja Uudenmaan, Päijät-Hämeen ja Kymenlaakson Sairaanhoitopiirien hallitukset tekivät päätöksen poliklinikkamaksujen poistamisesta.

Helmikuussa Vevan toimesta lähetettiin uudeleen kirje sairaanhoitopiireille. Maaliskuun aikana on Kainuun maakunnassa ja Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirissä tehty päätös, että sotiemme veteraaneilta poliklinikkamaksuja ei peritä.

Sotaveteraaniliiton hallitus nimesi liitolle uuden sosiaali- ja terveystoimikunnan. Toimikunta kokoontui maaliskuussa. Pöydän päässä puhetta johtamassa toimikunnan puheenjohtaja sosiaalineuvos Erkki Hokkanen. Muut jäsenet (oik.) Juha Laikari, Aarno Forsius ja Anni Grundström. Vas. Finn-Göran Wennström, Tapani Tölli ja Pirkko Kuorehjärvi.

Kuntoutusmäärärahat eivät riitä vuosittaisen kuntoutuksen toteutumiseen

Valtiokonttorin kuntoutusohjekirje kunnille 2009 (lainaukset lihavoitu)

”Rintamaveteraanien ikääntyessä entistä yksilöllisemmän kuntoutuksen tarve lisääntyy. Tavoitteena kunkin rintamaveteraanin kohdalla on toimintakyvyn edistäminen ja säilyttäminen niin, että hän mahdollisimman pitkään selviytyy itsenäisesti jokapäiväisistä toiminnoistaan. Tarjottavien kuntoutusjaksojen ja -muotojen tulee sopia rintamaveteraanien elinolosuhteisiin.”

”Rintamaveteraanikuntoutuksen tavoitteena on, että rintamaveteraanit saavat kuntoutusta säännöllisesti vuosittain. Tavoitteen toteuttamiseksi on tärkeää, että vähintään puolet kuntoutusjaksoista toteute-

taan avo- ja päiväkuntoutuksena”.

Tavoitteet veteraanikuntoutukselle on asetettu ja ne ovat kaikkien hyväksymät. Mutta miten voidaan päästä tavoitteisiin, jos määrärahat kaikes- ta yrittämisestä huolimatta eivät riitä. Kunnat ovat hoitaneet kuntoutuksen järjestämisen Valtiokonttorin ohjeistuksen mukaisesti. Eli kuntoutusmäärähoja käytetään laitos- ja avokuntoutukseen vuosittain samassa suhteessa. Valitettavasti tämä käytäntö ei aina mahdollista yksilöllisen kuntoutuksen toteutumista. Veteraani ja hänen kuntoutustarpeensa eivät kohtaa. Haja-asutusalueilla pitkät matkat avokuntoutuspaikkoihin vievät veteraanilta mahdollisuuden osallistua, voimat eivät siihen riitä. Yksinäisyys on monen veteraanin

arkipäivää ja sitä helpottamaan toivottu laitostuntoutus jää toteutumatta, kun ei laitostuntoutukseen pääse vuosittain.

Kuntien vaikea tehtävä

”Kuntien tehtävänä on niiden hankkiessa tai tuottaessa päivä-, koti- tai muita avokuntoutuspalveluja huolehtia palvelujen laadun, sisällön ja tarpeenmukaisuuden kehittämistä siten, että kuntoutustoiminta vastaa rintamaveteraanin yksilöllisiä tarpeita sekä laajasti ja monipuolisesti tukee hänen toimintakykynsä edistämistä ja säilyttämistä”.

Liiton saamien tietojen mukaan muutamat kunnat ovat jo ilmoittaneet, että alkuvuodesta tulleet hakemukset on käsitelty, määrärahat on käytetty ja uudet hakemukset jäävät odottamaan

mahdollisesti syksyllä jaettava lisämäärärahaa. Kuntien kuntoutuksesta vastaavat henkilöt turhautuvat vastatessaan veteraanien kyselyihin ”miksi ei kuntoutuspäätöstä ole tullut tai miksi se on kielteinen”. Puhumattakaan siitä, että kunnat voisivat suunnitella tehokkaasti ja pitkäjänteisesti veteraanikuntoutusta osana palvelusuunnitelmiaan vuosittaisten määrärahojen leikkausten ja niiden riittämättömyyden vuoksi.

Veteraaniyhdistykset ovat liiton suositusten mukaisesti painottaneet kuntoutukseen hakemisen merkitystä. Toden näköistä on, että kuntoutukseen hakijoiden määrä vähenee, ei niinkään luonnollisen poistuman johdosta vaan siksi, että veteraanit väsyvät hakemiseen, jossa tulos on heille epävarma tai kielteinen.

Liitto yhteistyössä sotaveteraanipiirien, yhdistysten ja sosiaalineuvojien kanssa kokoaa kuntatietoja määrärahojen riittävydestä.

Kuntoutusmäärärahat

Kunnille jaettu määräraha vuonna 2009 on 34 146 390,00 euroa eli 608,11 euroa /veteraani.

Laitostuntoutusvuorokausihinnat vaihtelevat noin 160 eurosta – 230 euroon riippuen veteraanin toimintakyvystä.

Avokustannushinnat vaihtelevat kuntoutustoimenpiteistä riippuen.

Anni Grundström

Liiton kautta myönnettävät säätiöiden avustukset vuonna 2009

Sotavahinkosäätiö, Eileen Starckjohann ja Thelma Starckjohann-Bruun Säätiö, Kaatuneiden Muistosäätiö ja Sotaveteraanien Tuki- ja Perinnesäätiö ovat edelleen merkittäviä tukijoita avustettaessa veteraaneja, heidän puolisoitaan ja leskiään arkipäivän vaikeuksissa.

Keskimääräinen avustus oli noin 400 euroa vuonna 2008 ja avustusta sai yhteensä 895 henkilöä. Lääke- ja hoitokulujen omavastuuosuudet, silmälasien hankinta ja asunnonkorjaukset olivat pääasiallisia avustuskohteita.

Hakumenettely

Täsmätukena kohdistettava avustus on tarkoitettu pienituloisille, ensisijaisesti ylimääräistä rintamalisää saaville, tunnuksen omaaville miehille ja naisille. Myös veteraanien lesket ja puoliset voivat avustusta saada. Hakijan täytyy olla liiton jäsenyhdistyksen jäsen. Avustuksen myöntämiselle on tulorajat asetettu noin 1 050 euroon kuukaudessa bruttona. Hakulomakkeita on saatavissa sotaveteraanipiireistä ja yhdistyksistä sekä liiton nettisivuilta

www.sotaveteraaniliitto.fi

Hakemukset tulee täyttää asianmukaisesti, niin että niissä selviää hakija, syntymäaika, onko hakijalla tunnus (myös naisilla tai onko kysymyksessä esim. veteraanin leski tai puoliso). Hakemuksen liitteenä on oltava tuloseelvitys, joko Kelan todistus ylimääräisestä rintamalisästä tai verotodistus edelliseltä vuodelta. Hakemuksessa on esitettävä selvitys avustuksen käytöstä, arvio kokonaiskustannuksista sekä kuitit tai niiden kopiot.

Lääke- ja sairaus sekä hammashoidon kuluissa avustus myönnetään omavastuuosuuksiin. Eli siihen osuuteen, joka jää itselle maksettavaksi, kun Kelan korvaukset on haettu. Kelan kautta korvattavat lääke- ja matkakustannukset sekä terveydenhuollon maksukaton pitäisi estää kohtuuttoman suurien kustannusten syntyminen. Lääkekustannusten **omavastuuosuus on 672,70 €**, lisäkorvaus on 100 prosenttia lääkekohtaisen 1,50 €:n omavastuun ylittävältä osalta). Korvauksen ulkopuolelle jää osa ei korvattavia lääkkeitä. **Terveydenhuollon maksukatto on 590 € ja**

hammashoidosta korvaukset määräytyvät Kelan taksojen mukaisesti. Avustusta myönnetään perustelluin syin myös yksityisesti suoritettuihin hoitotoimenpiteisiin. Hakemuksessa on toivottavaa mainita sairaudesta.

Silmälasien korvauskysymyksissä otetaan ensisijaisesti huomioon lasien erityistarve, esim. kaihilasit, joiden kustannukset saattavat olla normaalia suuremmat tai silmäsaIRAudesta johtuva säännöllinen silmälasien linssien uusiminen.

Asunntoremonttien osalta keskeinen tavoite on tukea sellaisia välttämättömiä pienimuotoisia hankkeita, jotka tukevat itsenäistä ja omatoimista kotona selviämistä, kuten kai-teet, pesutilat, portaikot ja muut vastaavat remontit. Avustuksen myöntämisessä edellytetään, että remontti on tehty tai työn käynnistys on varmistettu, jolloin korvataan vain toteutuneita kustannuksia. Remontti-hakemuksessa on tultava esille myös muut rahoitusmuodot, jos niitä on myönnetty.

Asunnonkorjausneuvojan lausunto tarvitaan kaikissa asuntojen muutostöitä koske-

vissa hakemuksissa. Yli 7 000 euroa olevista korjauskustannuksista on oltava rahoitus-suunnitelma. Puutteellisesti täytetyt hakemukset palautetaan täydennettäväksi.

Avustusta myönnetään

- silmälasisiin
- apuvälineisiin, esim. rollaattorin hankintaan
- asuntojen korjauksiin
- lääke- ja hoitokulujen omavastuuosuuksiin
- yksityisesti suoritettuihin hoitotoimenpiteisiin
- hammashoidon omavastuuosuuksiin

Avustusta ei myönnetä

- sotainvalideille, joilla vamma-aste on 10 % tai yli
- kuntoutukseen eikä jalkahoitoihin.
- asunto-osakeyhtiössä tehtäviin peruskorjauksiin, jotka rahoitetaan taloyhtiön lainalla ja maksetaan rahoitusvastikkeessa. Myöskään va-kuutusten piiriin kuuluvia vahinkojen omavastuita ei korvata.
- vanhainkodin tai terveyskeskusten vuodeosastojen hoitomaksuihin eikä koti-

palvelumaksuihin.

- öljy- eikä sähkölämmityksestä aiheutuviin lämmityskuluihin
- elektronisiin kodinturvallaitteisiin

Lomakkeen asianmukainen täyttäminen liitteineen nopeuttaa käsittelyä sekä ehkäisee epäselvyyksiä tietojen käsittelyssä. Lomakkeen voi täyttää hakija itse, omainen tai sotaveteraaniyhdistyksen edustaja. Sotaveteraanipiiri käsittelee hakemukset, jonka jälkeen ne lähetetään allekirjoitettuna Sotaveteraaniliittoon. Päätöksestä ilmoitetaan hakijalle ja myönnetty avustus maksetaan hakijan ilmoittamalle tilille. Hakemusten käsittelyaika vaihtelee yhdestä kahteen kuukauteen.

Avustuksen määrä vaihtelee kustannuksista riippuen, suurin myönnettävä avustus on 700 euroa.

Kaikki hakemukset käsitellään luottamuksellisesti.

Anni Grundström

Kirkon ylösnousemus

Viime vuosikymmenien merkittävin saavutus ortodoksisessa maailmassa on ollut kommunistihallinnon puristuksesta vapautuneiden kirkkojen aineellinen ja henkinen jälleenrakentaminen. Suuri määrä raunioituneita kirkkoja ja luostareita on korjattu ja uusia rakennettu. Samaan aikaan jumalanpalveluselämää, hengellistä kasvatausta, kirkollista valistustyötä, teologista koulutusta ja diakoniatyötä on laajennettu ja uudistettu. Tällä tavalla kirkko on uudelleen tullut hengelliseksi voimanlähteeksi ihmisten ja yhteiskunnan elämässä.

Esimerkiksi Venäjän ortodoksisessa kirkossa, jossa tuhatvuotisjuhlaa vietettäessä 1988 oli vain 18 luostaria ja viisi teologista koulua, on nyt yli 600 luostaria ja teologisia kouluja toistasataa. Pappien, kirkkojen ja seurakuntien määrä on kasvanut kymmenillä tuhansilla.

Entisten sosialististen maiden kirkoista hämmästyttävimmän prosessin on läpikäynyt 1937 itsenäisen aseman saavuttanut Albanian ortodoksinen kirkko, johon toisen maailmansodan päättyessä kuului vähän yli 200.000 jäsentä. Kommunistihallinnon alaisuudessa uskonnon harjoittaminen kiellettiin ja kirkko sai kokea äärimmäisen ankaraa vainoa. Suuri määrä pappeja teloitettiin ja kirkon viimeinen päämies vangittiin ja lähetettiin pakkotyöhön kaivoksiin. Albaniaa mainostettiin maailman ensimmäisenä täysin ateistisena valtiona, josta kaikki uskonnot oli eliminoitu. Virallisesti ortodoksista kirkkoa ei enää ollut olemassa.

Kommunistivallan romahdettua 1990-luvun kalussa uskonnollinen elämä virisi uudelleen. Vuonna 1991 ekumeeninen patriarkaatti nimitti

Ateenan yliopiston emeritusprofessorin, piispa Anastasioksen johtamaan jälleenrakennustyötä, joka monista vaikeuksista huolimatta eteni hämmästyttävän ripeässä tahdissa.

Vuonna 1992 Anastasios nimitettiin Tiranan ja koko Albanian arkkipiispaksi ja myöhemmin syntyperäisiä albanialaisia valittiin ja vihitettiin kirkon muiden hiippakuntien piispoiksi. Siiten syntyi täysivaltainen Pyhä Synodi johtamaan itsenäistä Albanian ortodoksista kirkkoa. Tällä hetkellä kirkossa on 160.000 jäsentä, kirkkorakennuksia noin 150 ja papistoa toistasataa. Papi-ton koulutuksesta huolehtii Kristuksen ylösnousemukselle omistettu teologinen akatemia.

Näin ristiinnaulittu kirkko on kokenut ylösnousemuksen. Tämä on vahvistanut uskoa pääsiäisen julistukseen siitä, että Kristus on kuolemalla voittanut kuoleman voimat. Juuri ylösnousemususko on se kallio, jolle Kristus on rakentanut seurakuntansa. Hän on luvannut, että tuonelan portit eivät voi sitä voittaa.

Mutta jälleenrakennustyö jatkuu edelleen. Tässä työssä sekä Albanian että muiden entisten sosialististen maiden kirkot tarvitsevat ja ansaitsevat muiden kristittyjen myötämielistä tukea ja esirukouksia.

Kristus nousi kuolleista! Totisesti nousi!
Valoisaa pääsiäisjuhlaa toivottaen,

isä Veikko Purmonen
Helsingin ortodoksisen seurakunnan
emerituskirkkoherra

SOTIEMME VETERAANIEEN SEUTUKUNNALLISET KIRKKOPÄIVÄT KEVÄTKAUDELLA 2009

Kirkkopäivä alkaa jumalanpalveluksella kirkossa ilmoitettuna aikana. Väliaikatarjoilun jälkeen seuraa päiväjuhla järjestäjien myöhemmin julkaiseman kokonaisohjelman mukaisesti.

Päivä	Paikkakunta	Klo	Juhlapaikka	Yhteysosoite, josta saa lisätietoja ohjelmasta ja yksityiskohdista
4.5.	Hämeenlinna	10.00	Hämeenlinnan kirkko	Marja Anttonen 050 520 4065, Palokunnankatu 3 A marja.anttonen@sotainvalidit.fi
5.5.	Vesterås, Ruotsi	11.00	Mikaelin kirkko	Juha Joki (08) 648 1131 Box 5133, 12117 Johanneshov juha.joki@telia.com
12.5.	Joensuu	11.00 10.30	Joensuun kirkko Ortodoksinen kirkko	Tuulikki Leinonen (013) 122 947 Kirkkokatu 30 B 13, 80100 Joensuu tuulikki.leinonen@sotainvalidit.fi
21.5	Orimattila	10.00	Orimattilan kirkko	Pertti Vesenterä 050 361 8420 Savupirtinkatu 4, 15300 Lahti pertti.vesentera@phnet.fi
31.5.	Toholampi	10.00	Toholammin kirkko	Viljo S Määttä 050 385 7606 Tokontie 14 69300 Toholampi viljos.maattala@pp.inet.fi
5.6.	Pello	11.00	Pellon kirkko	Paavo Korteniemi 0500 992 960 Pappilantie 3 95700 Pello, paavo.korteniemi@nic.fi

Tervetuloa seutukunnallisille kirkkopäiville.

Onnittelemme

Holger Strandberg 85 vuotta

Suomen Sotaveteraaniliiton kunniajäsen ja Vaasan Sotaveteraanipiirin kunniapuheenjohtaja, kanslianeuvos Holger Strandberg täyttää 85 vuotta 16. kesäkuuta. Hangossa syntynyt Strandberg teki pitkän ja ansiokkaan elämänuran vuodesta 1950 Vaasassa ensin Oy Strömberg Ab:n sosiaalipäällikkönä ja vuodesta 1955 lähtien monipuolisissa sairaalalähtöjen tehtävissä ja niihin liittyvissä luottamustehtävissä. Hän on eurooppalaisen sairaalalähtöjen yhteistyöjärjestön kunniajäsen ja Suomen Punaisen Ristin kunniajäsen.

Kotikaupungissaan Vaasassa Holger Strandberg on toiminut monissa kaupungin hallinnon luottamustehtävissä. Vuosina 1969-1992 hän oli kaupunginvaltuuston puheenjohtaja lähes keskeytyksettä ja toimi välillä kaupunginhallituksen jäsenenä. Islannin konsuliksi hänet kutsuttiin vuonna 1986.

Holger Strandberg aloitti työn vapaaehtoisen maanpuolustuksen parissa jo silloisessa kotikaupungissaan Hangossa. Vaasassa hänet valittiin vuonna 1981 perustetun Pohjanmaan Maanpuolustuskillan puheenjohtajaksi. Hänen toimikaudellaan on paljastettu muistomerkkejä ja perinetauluja sekä perustettu

maanpuolustusmuseo. Hänet on kutsuttu killan kunniapuheenjohtajaksi.

Holger Strandbergin työ länsirannikon sotaveteraanijien ja -sisarten hyväksi alkoi vuonna 1988 Vaasan Rintama- ja Sotaveteraaniyhdistyksen hallituksen jäsenenä ja vuodesta 1992 alkaen Vaasan Sotaveteraanipiirin puheenjohtajana. Vuosina 1993-1998 hän oli liiton valtuuston jäsen ja toimi kolme kaksivuotisjaksoa valtuuston varapuheenjohtajana. Liiton hallituksen varsinaisena jäsenenä Holger Strandberg oli kaksi kaksivuotisjaksoa 2000-luvulla. Hän toimi liiton kuntoutus- ja palvelutoimikunnassa jäsenenä vuodesta 1998 alkaen ja 2004-2008 tämän tärkeän elimen puheenjohtajana.

Valtuuston puheenjohtajistoon kuuluvana Holger Strandberg osallistui Aarno Lammen johtaman työryhmän työskentelyyn, jossa valmisteltiin tarvittavia askelia liiton toiminnan ja organisaation kehittämiseksi vastaamaan tulevien vuosien haasteisiin.

Holger Strandberg on arvostettu herrasmies ja veteraani, täydellisesti kaksikielinen ja hyvät sosiaaliset kontaktit omaava henkilö. Hän on aktiivisesti asettanut tietonsa ja tarmonsensa kahden vuosikymmenen ajan sotaveteraaniliikkeen käyttöön liiton organisaation kaikilla tasoilla.

Kiitoksena monipuolisesta ja pitkästä elämäntyöstä Holger Strandbergille myönnettiin 6.12.2008 Suomen Valkoisen Ruusun ritarikunnan I luokan ritari-merkki (SVR R I).

Liitto kiittää Holger Strandbergia ansiokkaasta työstä veteraanien hyväksi.

Finn-Göran Wennström

**Veteraani,
muista hakea
kuntoutukseen.**

Teuvo Alava 85 vuotta

Talousneuvos Teuvo Alava täyttää 85 vuotta 14. toukokuuta Helsingissä. Hän on syntynyt Viipurin maalaiskunnassa.

Teuvo Alava joutui 13.4.1944 vihollisosaston yllättämäksi ja haavoittuneena jäi sotavangiksi. Sitä seurasi sotavangin raskas taival Tsherepovetsin vankileirille, josta hän pääsi kotiin jouluna 1944.

Eläkkeelle jäätyään vuonna 1980 Teuvo Alava jatkoi toimintaa Sotavangit ry:ssä tiedotussihteerinä ja sihteerinä sekä vuodesta 1987 lähtien puheenjohtajana vuoden 2005 loppuun, jolloin Sotavangit ry:n toiminta lopetettiin.

Sotavankien asioiden selvittäminen, sotavankimistomerkkien aikaansaaminen Hietaniemeen ja sotavankilei-

rien sijaintipaikkakunnille entisen Neuvostoliiton alueelle, kirjojen ja muiden julkaisujen julkaiseminen sekä radio- ja tv-ohjelmat ovat tuoneet sotavankien asiat suomalaisten tietoisuuteen. Teuvo Alavan aloitteellinen ja yhteistyökykyinen

toiminta on tässä työssä ollut keskeistä. Sotavangit ry:n lisäksi Sotavainajien muiston vaalimisyhdistys on ollut Teuvo Alavan läheistä toimintakenttää. Hän on toiminut sen hallituksen jäsenenä 1998-2008 ja osan ajasta varapuheenjohtajana.

Kovat kokemukset eivät ole Teuvoa lannistanee. Vankka elämänusko ja huumori ovat antaneet voimia tuloksekkaiseen työhön kohtalotovereiden asioiden selvittämisessä.

Suomen Sotaveteraaniliitto onnittelee sotiemme veteraanien asioiden menestyksekkästä toimijaa ja toivottaa vireitä vuosia jatkotaipaleelle.

Markku Seppä

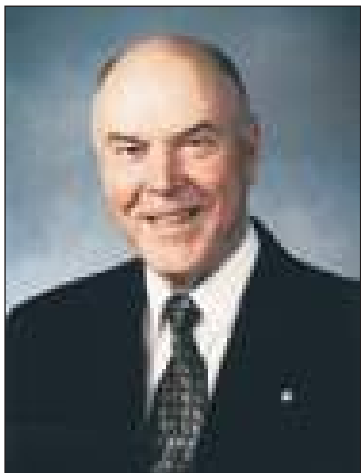
Jaakko Valve 70 vuotta

Suomen Sotaveteraaniliiton entinen toiminnanjohtaja, yhteiskuntatieteiden maisteri Jaakko Valve täyttää 70 vuotta huhtikuun 27. päivänä. Päivä onkin juuri sopiva liittomme entisen pitkäaikaisen toimihenkilön syntymäpäiväksi.

Jaakko Valve on syntyperäinen helsinkiläinen. Tosin hän kävi koulunsa ja vietti nuoruutensa Tampereella. Siellä hän myös suoritti ylioppilastutkintonsa Tampereen Klassillisessa Lyseossa. Hän jatkoi opintojaan Tampereen yliopistossa pääaineena sosiaalipolitiikka. Hänestä tuli yhteiskuntatieteiden maisteri 1967.

Jaakko Valveen elämää näyttää leimanneen kolme eri toimialaa.

Hän oli aluksi yritystoiminnan ja teollisuuden tehtävissä yleten nopeasti johtotehtäviin. Hän oli aluksi lähes kaksi vuosikymmentä erilaisissa henkilöstöhallinnon tehtävissä, pääosan tästä ajasta henkilöstöpäällikkönä. Sen jälkeen vuodesta 1985 hän oli yleisen Teollisuusryhmän johtajana useiden toimialojen elinkeinopoliittisissa edunvalvontatehtävissä. Hänen työuraansa sisältyi myös ulkomaan kaupaliiton hallintopäällikkyyttä ja yrittäjäin valtakunnalliset järjestö- ja organisointitehtävät. LVI-urakoitsijain toimialajohtajan tehtävästä hän siirtyi 1994 Suomen Sotaveteraaniliit-

ton toiminnanjohtajaksi.

Toiminnanjohtajan työ sotaveteraanien eduksi ja puolesta on hyvin monitahoista. Liiton sääntöjen ja toimintaohjelmien lisäksi siihen sisältyy liittokokousten ja liiton hallituksen ja liittovaltuuston päätöksien pukeminen sovellettavaan muotoon ja niiden saattaminen liiton järjestörakenteen tietoon. Sen lisäksi on liiton tavoitteet ja toiminta välitettävä tarvittavilta osiltaan ulkopuolisten, niin yhteistoimintatahojen kuin virkamiestenkin tietoon. Siinä on merkittävänä tekijänä tiedotusvälineet.

Jaakko Valve toimi myös Sotaveteraani - Krigsveteranen - lehden päätoimittajana ja Sotaveteraanien Tukisäätiön asiamiehenä. Hänen toimintaansa kuuluivat myös kuntoutus- ja liikuntasäätiö Peurungan ja Sotavainajien muiston vaalimisyhdistyksen hallituksen jä-

senyydet. Valtakunnallisesti merkittävimpiä oli Rintamaveteraaniasian neuvottelukunnan valmisteluvaliokunnan jäsenyys.

Osoituksena Jaakko Valveen ansioista maanpuolustuksen hyväksi on se, että tasavallan presidentti on ylentänyt hänet majuriksi reservissä. Se on hyvin harvan osalle tullut arvostuksen osoitus. Jaakko on toiminut reserviupseerien, kiltojen mm Ratsumieskillan johtotehtävissä. Väestönsuojelu on toimiala, jonka hyväksi hän on mm kouluttajana utterasti ja tuloksellisesti toiminut.

Viime vuosina on Jaakko aikaisempaa kiinteämmin astunut politiikan piiriin. Sen seurausta on ollut mm se, että hänet on tämän vuoden alusta nimetty Helsingin kaupungin rintamaveteraaniasian neuvottelukunnan puheenjohtajaksi. Tähän tehtävään hänet tekevät erittäin sopivaksi laaja perehtyneisyys veteraaniasioihin, pitkä kokemus hallinnosta ja kyky tulla valoisana ja myönteisen luonteensa ansiosta toimeen erilaisten ihmisten kanssa.

Toivotamme Jaakolle jatkuvaa tarmoa ja menestystä hänen kaikissa tomissaan ja erityisesti hänen edelleen jatkuvassa työssään sotiemme veteraanien hyväksi.

Pentti Laamanen

Vilho Lahti 100 vuotta

Itä-Helsingin sotaveteraanien edelleen aktiivi jäsen, Vilho Lahti täytti 100 vuotta 8.3. Savonlinnassa syntynyt, Tal-

vi- ja jatkosotaan Kannaksella osallistunut Vilho toimi sodan päätyttyä Arvid V. Martens -asuntolan johtajana. Hän on toiminut Pelastusarmeijassa upseerina 15 vuotta. Leskeksi jääneellä Vilholla on kaksi tytärtä ja poika. Sotilasarvoltaan hän on alikersantti. Vilho Lahti toimii edelleen aktiivisesti myös Helsingin Lähetysseurakunnan piirissä. Sotaveteraaniliitto ja Sotaveteraani-lehti onnittelevat 100 vuoden iän saavuttanutta veteraania.

Esko Kosunen

Erkki Heikkinen 60 vuotta

heenjohtaja hän on ollut vuodesta 2006 lähtien.

Suomen Sotaveteraaniliiton neuvottelukunnan jäsenenä hän oli 2005-2008. Liiton hallituksen jäsen hänestä tuli vuoden 2009 alusta, jolloin Turun liittokokouksen ja liiton valtuuston päätösten mukainen, vahvasti nuorempiin voimiin tukeutuva uusi hallitus aloitti työnsä. Hallituksen tammi-kuisessa järjestäytymiskokouksessa asetetun tärkeän viestintätoimikunnan johto lankesi luonnostaan Erkki Heikkisen tehtäväksi.

Erkki Heikkiselle on myönnetty muun muassa Maanpuolustusmitali kultaisella soljella, Sotilastiedotuksen ansiomitali, Suomen Sotaveteraaniliiton ansiomitali, Huoltoupseeriyhdistyksen kultainen ansiomerkki, Rintamaveteraaniliiton kunniaristi, Huollon ansioristi, SVR R ja lehdistöneuvoksen arvonimi. Lisäksi hänet on kutsuttu Viron Suomen-poikien kunniajäseneksi. Sotilasarvoltaan hän on kapteeni.

Suomen Sotaveteraaniliitto onnittelee lämpimästi veteraanien asiat erityisen läheiseksi kokevaa ja ansioitunutta ystäväänsä ja toivottaa hänelle edelleenkin aktiivisia vuosia työssä sotiemme veteraanien ja heidän perinnetyönsä hyväksi.

**Aarno Strömmer
Finn-Göran Wennström**

Filosofian maisteri, lehdistöneuvos Erkki Heikkinen täyttää 60 vuotta 16. toukokuuta Helsingissä. Hän on syntynyt, käynyt koulunsa ja suorittanut opintonsa Oulussa.

Erkki Heikkinen on tehnyt työuransa Kesko Oy:n palveluksessa 1972-2006. Palvelupaikkakuntia kertyi Oulun jälkeen useita, viimeisin Helsingissä. Uransa aikana hän toimi tiedotussihteerinä, tiedotuspäällikkönä, päätoimittajana, viestintäjohtajana, brändijohtajana, yhteiskuntasuhteista vastaavana johtajana ja Keskon johtoryhmän jäsenenä. Keskon aluekonttoreissa hän toimi eri tehtävissä, viimeksi johtajana 1983-2001.

Päätyönsä ohella Erkki Heikkinen on toiminut paitsi monissa kaupan alan luottamustehtävissä muun muassa Huoltoupseeriyhdistyksessä, TK -tiedotuskillassa ja Suomen Kotiseutuliitossa. Pelastakaa Lapset ry:n hallituksen pu-

Kuolleita

Sakari Mikkola 1923-2009

Vuorineuvos Sakari Mikkola kuoli Espoossa 25. tammikuuta. Hän oli syntynyt Suomen niemellä. Työuransa insinööri Mikkola teki Kesko Oy:ssä 1952-83. Vuodesta 1969 hän oli yhtiön varapääjohtaja ja vuodesta 1980 pääjohtaja.

Sakari Mikkola toimi usean merkittävän suomalaisen yrityksen hallintoneuvostossa sekä monien järjestöjen luotta-

mustehtävissä. Useimmat niistä liittyivät maanpuolustukseen. Isänmaan asiat olivat Sakari Mikkolalle tulleet läheisiksi kodin perintönä. Maanpuolustuksen Tuki ry:ssä hallituksen jäsenenä hän toimi 1970-88, josta puheenjohtajana 16 vuotta. Suomen Sotaveteraaniliiton liittoneuvoston jäsenenä hän oli 1988 alkaen ja sen puheenjohtajana vuodesta 1990. Liiton

sääntömuutoksen jälkeen hän toimi uuden neuvottelukunnan puheenjohtajana 1996-97.

Ansioistaan Sakari Mikkolalle on myönnetty SVR K, VR 2 ja Sotaveteraanien kultainen ansioristi. Sakari Mikkola oli sotilasarvoltaan majuri ja myös kunniarajajääkäri.

Markku Seppä

Luutnantti Anderzénin viimeinen matka

Luutnantti Kai Olof Anderzén kaatui Talissa 25.6.1944. Hänen taistelulähettinsä, korpraali Stig Häggström oli tapahtumahetkellä esimiehensä välittömässä läheisyydessä. Häggström painoi kaatumispaikan tarkasti mieleensä ja näytti sen kartalta vuosikymmenien päästä kentälle jääneiden sankarivainajien etsintäryhmälle. Luutnantin jäännökset löytyivät loppukesällä 2006. Henkilöllisyys varmistui DNA:n avulla. Kai Anderzén oli syntynyt 11.11.1919. Hänet siunattiin 21.1.2009 Helsingin Hietaniemen sankarihautausmaalla sotilaallisin kunnianosoituksin.

Sotakamreeri Stig Häggström oli vierellä myös, kun esimiehen arkku laskettiin haudan lepoon lähes 65 vuotta myöhemmin.

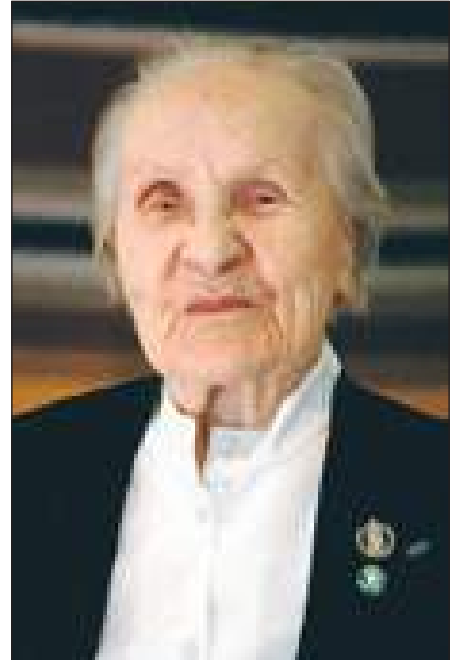
Neuvostojoukkojen läpimurtohyökkäys Viipurin koillispuolella käynnistyi 25.6.1944 aamulla. Jalkaväkirykmentti 13 oli siirretty Syväriltä vajaa viikkoa aiemmin Karjalankannakselle. JR 13:n kolmas pataljoona oli etulinjassa Leitimöjärven ja Kärstilänjärven välisellä kannaksella Viipurin maalaiskunnassa. Varusteltuja puolustusasemia siellä ei ollut, linja oli vain kynänpiirto paperilla. Ennennäkemätön tulimyrsky löi puolustajan jou-

kot hajalle. Tilanne oli erittäin epäselvä. Yhteys lähellä sijainneisiin omiin joukkoihin oli katkennut. Vihollisen panssarit lähestyivät. 11. Komppanian päällikkö, luutnantti Kai Anderzén johdatti viimeiset käsillä olleet miehensä vastaiskuun. 24-vuotias luutnantti kaatui suoraan edestä ammuttuun laukaukseen puoli yhdeksän aikaan aamulla. Hieman taampana seurannut taistelulähetti Stig Häggström ja kolme muuta miestä perääntyivät ylivoiman edessä. Yksi heistä haavoittui hetken päästä vaikeasti. Hän teki saman tien oman ratkaisunsa käyttäen käsikranaattia, sillä vihollinen seurasi lähestulkoon näköetäisyydellä.

Kentälle jääneiden sankarivainajien jäännösten etsintä kävi mahdolliseksi 1990-luvun alussa Neuvostoliiton romahdettua. Vaikka järjestelmälliset etsinnät ovatkin nyttemmin päättyneet, etsitään vielä rajattuja kohteita. Tässä tapauksessa oli käytettävissä tieto mahdollisimman tarkasta kaatumispaikasta. Apuna oli myös yhteistyö venäläisten etsijöiden kanssa. Onneakin oli matkassa, sillä jäännösten löytöpaikka on nykyisin lähes suurimman osan vuotta veden alla. Loppukesä 2006 oli kuiva, mikä mahdollisti löydön. Etsijäryhmään kuuluivat **Matti Tammi, Arvo Lötjönen, Veikko Vesalainen** ja **Mika Albertsson**. Heistä kolme ensiksi mainittua olivat myös läsnä, kun luutnantti Kai Anderzénin arkku laskettiin Isänmaan poveen Hietaniemen sankarihautausmaalla.

Eeva Tammi

Hilja on liiton vanhin veteraani

Hilja Koskela

Tamperelainen Hilja Koskela täytti 18.4.09 kunnioitettavat 105 vuotta. Virkeä, huumorintajuinen veteraani asuu Koukkuniemen vanhainkodissa. Sitä ennen hän asui toistakymmentä vuotta Tammenlehväkeskuksen palvelutalossa yhdessä miehensä Niilon kanssa, kunnes tämä nukkui pois korkeassa iässä viime vuonna. Molemmat ovat olleet Tampereen Sotaveteraanien Huoltoyhdistyksen jäseninä 20 vuoden ajan. Hilja muistelee pitkää elämäänsä eloisesti. Puheessa säilynyt Karjalan murre antaa viitteen synnyinsijoista. Hänen juurensa ovat Kannaksella, Valkjärven pitäjässä. Hän syntyi Uosukkalan kylässä, Vuoksen rannalla. Yhdeksänlapsisen perheen toiseksi vanhimman kasvuypäristönä oli perheen maatila.

Hilja solmi ensimmäisen avioliittonsa jo 21-vuotiaana ja muutti miehensä luo Vuokselan pitäjään, virran toiselle puolelle. Heidän kasvattityttönään oli vuodesta 1939 Hiljan sisaren tytär. Puolison sydänkohtaus päätti kuitenkin yhteiselon v. 1942. Sen jälkeen Hilja kutsui vanhempansa evakkopaikasta Keski-Suomesta asumaan luokseen. Jatkosodan aikana Vuokselan talon päätyyn asettui sotilasesikunta. Hilja huolehti sen pyykinpestusta ja paistoi esikunnan välle leipää. Tästä sotatoimialueella tapahtuneesta palveluksesta hänelle on myönnetty rintamapalvelustunnus.

Kesällä 1944 joutui Hilja perheineen lähtemään kotikonnuiltaan evakkoon. Se oli koet-

tu kerran jo talvisodan aikana, mutta nyt lähtö oli lopullinen. Uusi sijoituspaikka oli Keski-Suomessa, Haapamäen kylässä. Siellä Hilja tapasi tulevan aviomiehensä Niilon, joka työskenteli asemalla rautatieläisenä. Uusi avioliitto alkoi v. 1945. Kun siirtoväelle alettiin antaa asutustiloja, päätyivät Hilja ja Niilo seuraavana vuonna Kantahämeeseen, Kalvolan kuntaan. Elämä jatkui maanviljelyn ja karjanhoidon parissa. Perheeseen syntyi myös poika. Hiljalle puhjennut jauhöpöly ja heinäallergia muodostuivat kuitenkin esteeksi jatkaa maatilana pitoa. Niinpä perhe muutti v. 1952 Tampereelle. Niilo sai taas töitä VR:ltä, mutta Hiljasta tuli kotiäiti.

Yhteinen, tärkeä ja molemmille elämänsisältöä antanut asia on ollut uskonto. Hilja piti yli 50 vuotta pyhäkoulua, jonka toimen oli aloittanut aikanaan jo Karjalassa. Hän myös lauloi Luther-talon kuorossa ja Marttojen kuorossa. Haastatteluhetken lopuksi Hilja, aivan kuin aavistaen tavanomaisen kysymyksen, vastaa kysymättä vanhan pyhäkoulunopettajan varmuudella: ”Mie sanon, mikä se on se niksi, että olen elänyt näin kauan: Mä elän laupeudesta, ja armon antimista, en ansainnut mä autuutta, se tuotiin taivahista.”

Teksti ja kuva:
Esko Pihl

Taistelulähetti Stig Häggström oli vierellä, kun luutnantti Kai Anderzén kaatui Talissa 1944. Hän oli myös saattamassa esimiestään 2009, kun tämä siunattiin 65 vuotta myöhemmin Hietaniemessä.

Kansallisen veteraanipäivän pääjuhla Iisalmessa 27.4.2009

Kansallisen veteraanipäivän valtakunnallista pääjuhlaa vietetään Iisalmessa 27.4.2009. Pääjuhla järjestetään Iisalmen liikuntahallissa. Pääjuhlan ohjelmaa ja rakennetta on uudistettu yhteistyössä päätoimikunnan kanssa. Mukana on muun muassa tanssillista ja teatterillista ohjelmaa sekä otteita aidoista rintamakirjeistä. Uutuutena on perinnejakua, joka rakennetaan juhlapäiväksi pääjuhlapaikan ja ruokailutilan välille. Perinnejakua esittelee Iisalmelainen ja yläsavolaista sotahistoriaa kahdensadan vuoden ajalta asuin, henkilöinä ja esineinä. Iisalmen kaupunki toivottaa sotiemme veteraanit lämpimästi tervetulleiksi Kansallisen veteraanipäivän pääjuhlaan 27.4.2009 Iisalmen liikuntahalliin!

Kansallisen veteraanipäivän pääjuhla maanantaina 27.4.2009

Klo 10.00 Lipunnosto uimahallin edessä
Klo 10.30 Hartaustilaisuus liikuntahallissa
Klo 11.00 Ruokailu jäähallissa
Klo 13.00 Pääjuhla liikuntahallissa

Lisätietoja osoitteessa www.kansallinenveteraanipaiva.fi tai sähköpostilla iisalmi@kansallinenveteraanipaiva.fi tai puhelimitse 0400 569 790.

Sotaveteraani-lehti luetaan näkövammaisille

Lehteä on luettu jo useita vuosia Näkövammaisten Keskusliiton äänittämössä kasetille. Lukijana on toiminut Jyrki Attila ja hänen tuttu äänensä on kuultavissa myös uusitussa äänitteessä. Äänitteen tilaajia oli vuonna 2008 yhteensä 76 henkilöä.

Tekniikan muuttuessa myös laitteisto uusiutuu. C-kasetit ja kasettisoittimet ovat jäämässä pois tuotemarkkinoilta. Vuoden 2009 lopussa Sotaveteraani-lehti luetaan CD-R-levylle, joten monisivuinen lehtikin mahtuu yhdelle levylle.

Näkövammaisia ja lukemisesteisiä kuuntelijoita varten on kehitetty Daisy-soittimet, joiden isokokoi-

set näppäimet ja toimintojen ääniopastus helpottavat uuden laitteen käyttöä. Ohjelmassa sisäisen rakenteen avulla artikkelista toiseen siirtyminen on vaivatonta. Lukukohtaan on mahdollista jättää kirjanmerkkejä, joihin voi myöhemmin palata. Kuuntelun aikana voi ääntä nopeuttaa ja hidastaa.

Uusiin laitteisiin siirtyminen ei aiheuta lisäkustannuksia lehden tilaajalle, Näkövammaisten Keskusliitto lainaa ja toimittaa uudet Daisy-soittimet lehden tilaajille. RAY rahoittaa tämän palvelun.

Sotaveteraani-lehden voi tilata äänitteenä, jonka vuosikertahinta on liiton jäsenille 8,50 euroa ja muille 17

euroa. Tilauksen voi tehdä Sotaveteraani-liitosta, puh. (09) 6126 2015.

Näkövammaisten kirjasto palvelee

Celia-Näkövammaisten kirjasto on sokeita, heikkonäköisiä ja muita lukemisesteisiä palveleva valtakunnallinen erikoiskirjasto. Sen asiakkaaksi voivat liittyä kaikki, jotka eivät voi vammaan tai sairauden vuoksi lukea painettua tekstiä. Celiassa luetaan äänikirjoiksi romaaneja, muistelmia, runoja sekä erilaisia tietokirjoja.

Tarkempia tietoja saa Näkövammaisten Keskusliitosta. PL 30, 00030 IIRIS, puhelin vaihde (09) 396 041 ja sähköpostiosoite nkl@nkl.fi

Sotaveteraani-liiton Naisjärjestön Sisarpäivät Ikaalisissa

Suomen Sotaveteraani-liiton Naisjärjestön XX Sisarpäivät pidetään Ikaalisten Kylpylässä 13.-14.5. Pirkanmaan Sotaveteraanipiirin naistoimikunta järjestää päivät yhteistyössä piirin, Ikaalisten kaupungin, seurakunnan, puolustusvoimien sekä maanpuolustusjärjestöjen kanssa.

Viime vuonna 40 vuoden iän saavuttanut naisjärjestön jäsenet ovat olleet juuri niitä naisia, jotka turvasivat yhteiskuntamme toiminnan kotirintamalla ja myös heitä, jotka toimivat puolustusvoimien osoittamissa tehtävissä. Sotien jälkeen heidän osakseen tuli yhdessä sodasta palaavien miesten kanssa jälleenrakentaa köyhä Suomi. Tänä päivänä saamme olla heille todella kiitollisia itsenäisyydestämme. Heidän työnsä teki meille mahdolliseksi voida tänäänkin ponnistella itsenäisessä maassa sen ja kansan parhaaksi.

Ikaalisten Kylpylä on monille sotaveteraaneille tuttu paikka. Valitsimme sen sisarpäivien pitopaikaksi, koska siellä voidaan pitää kaikki tapahtumat ja majoittuminenkaan ei vaadi pitkiä matkoja. Ikaalisten kaupungista ja kylpylästä löytyi riittävästi järjestelyjä tukevaa väkeä avuksemme, joten uskalsimme ottaa tarjotun tehtävän vastaan.

Päivät alottaa sisarilta, joka on musiikkipitoinen yhteinen tilaisuus. Ohjelmasta vastaavat Satakunnan Sotilassoittokun-

ta sekä Ikaalisten Mieslaulajien Tolkku-Boys lauluryhmä ja se takaa, että iltaohjelma on veteraaneille sopivaa viihdykettä.

Maaherra Anneli Taina on lupautunut pitämään juhlapuheen pääjuhlassa. Jumalanpalveluksen järjestää Ikaalisten seurakunta kylpylän tiloissa. Emerituspiispa Juha Pihkala tulee saarnanpitäjäksi. Satakunnan Sotilassoittokunta antaa vahvaa musiikkitukea koko päivän.

Sisarpäivien järjestelyistä

Naistoimikunnille on jaettu ohjeet, mutta tässä vielä tarkennuksia. Yöpyjiä varten on neuvoteltu hotellipaketti, johon kuuluu majoituksen lisäksi iltapala, aamiainen, lounas ja lähtökahvi. Myös vesitropiikki ja hotellin ravintolaillan pääsymaksu kuuluvat pakettiin. Ravintolassa on normaali tanssi-ilta.

Hotellipaketti tilataan itse (tai ryhmänvetäjä) suoraan hotellista. Maksut voidaan hoitaa ryhmänvetäjän tai yksityisen tulijan haluamalla tavalla tilatessa, laskulla tai maksamalla pois lähtiessä. Hotellipaketit varataan: puh. (03) 451 2100.

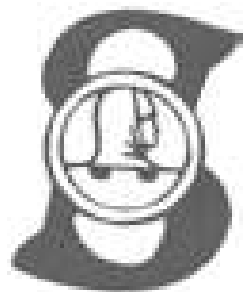
Vain yhdeksi päiväksi tulijat tarvitsevat lounaslipun (sisältää lähtökahvin). Sen hinta on 15,00 €. Ruuhkan välttämiseksi ryhmien vetäjien olisi hyvä ti-

Me kaikki sisarpäivien järjestäjät toivotamme sisaret ja veljet sekä mahdolliset saattajat ympäri maata lämpimästi tervetulleiksi keväiseen Ikaalisten kaupunkiin.

'Veljeä ei jätetä eikä sisarta varsinkaan.'

Pirkanmaan Sotaveteraanipiirin Naistoimikunnan puolesta

Raija Hinkkala
puheenjohtaja

lata ne etukäteen 30.4. mennessä: jari.jokiniemi@ikaalisten-kylpyla.fi tai varausnumerosta (03) 451 2100.

Hotelli pyytää pikaisesti varaamaan majoitusta, jos et ole sitä vielä tehnyt.

Marja Niemi ja puheenjohtaja Raija Hinkkala puh. (03) 335 2606 tai 044 301 6050, vastaa tiedusteluihin.

Naistoimikunnan järjestämien arpajaisten voitot jaetaan heti päätöskahvien jälkeen.

SISARPÄIVÄT IKAALISTEN KYLPLYLÄSSÄ

13. – 14. 5.
Ohjelma

ke 13.5.

klo 14 – Ilmoittautuminen ja majoittuminen
klo 14– Vesitropiikkikäynti (2.5t) majoittuville
klo 18.00 **Yhteinen sisarilta Maininkisalisissa**
klo 19.30 **Iltatee Maininkisalisissa**

to 14.5.

klo 7.00– Aamiaisbuffet majoittuville Ravintola Violetassa
klo 7.00– Vesitropiikkikäynti majoittuville
klo 10.00 **Jumalanpalvelus Maininkisalisissa**
klo 11.15 Lounas buffet – pöydästä Ravintola Violetassa
klo 13.00 **Pääjuhla Maininkisalisissa**
klo 14.30 **Lähtökahvit**

Torstaina 14.5. saapuvat tarvitsevat lounaslipun, sis. lähtökahvin. Ryhmien toivotaan hankkivan ne etukäteen ruuhkien välttämiseksi. Tilaukset puh. (03) 451 2100. Yksittäisiä lippuja on myynnissä paikanpäällä.

Keskiviikkona saapuvat voivat halutessaan ostaa päivällisen tiistaille. Muut ateriat kuuluvat majoituspakettiin.

Voit vielä ilmoittautua ja varata majoituksenkin, jos teet sen pikaisesti.

Majoitusvaraukset hotellista puh. (03) 451 2100

Ilmoittautumiset Pirkanmaan piirin naistoimikunnalle sihteerille puh. 040 543 5769.

Tiedusteluihin vastaa myös puheenjohtaja puh. 044 301 6050

Illalla ke 13.5. on Violetassa normaali Tähtitanssi-ilta, johon majoittuville ei peritä pääsymaksua.

Itsenäisen suomen sankarihautausperinne syntyi jo vapaussodassa

Jo ensimmäisissä yhteenotoissa kaatuneiden sankarihautajaiset saivat sotilaalliset piirteensä. Myös yhteisiä sankarihautoja perustettiin sodan ensimmäisinä päivinä. Pieksämäellä haudattiin 3. helmikuuta 1918 kaksi suojeluskuntalaista yhteishautaan sotilaallisissa kunnianosoituksin. Ensimmäiset suuremmat sankarihautajaiset pidettiin 9. helmikuuta Laihialla, jossa viisi kaatunutta haudattiin kotiseudulleen sankarihautaan kirkon viereen. Seuraavat suuremmat sankarihautajaiset pidettiin Vaasassa, ja niihin osallistui valkoisen Suomen ylin sotilas- ja siviilijohto. Helmikuun aikana sankarihautajaiset levisivät erityisesti Pohjanmaan maalaispitäjiin sekä keskeisiin suojeluskuntajärjestön esikuntakaupunkeihin. Helmikuun lopussa järjestettiin siihen mennessä suurimmat yhdeksän kaatuneen sankarihautajaiset Kuopiossa. Hyökkäys maaliskuun puolivälissä Tampereen valtaamiseksi lisäsi kaatuneiden määrän moninkertaiseksi ja synnytti suuria sankarihautajaisia. Kaupungeissa järjestettiin enimmillään noin kymmenet sankarihautajaiset, ja niiden sankarihautoihin haudattiin enimmillään puolensataa kaatunutta. Eteneminen punaiseen Suomeen toi suuret sankarihautajaiset myös suurkaupunkeihin, kuten huhtikuun puolivälissä Tampereelle sekä saksalaisten valloittamaan Helsinkiin. Suurimmat, 61 kaatuneen sankarihautajaiset pidettiin Tampereella. Toukokuussa oli Viipurin sekä Tu-

run sankarihautajaisten vuoro.

Sankarihautajaisiin kuului yleensä hautajaissaattue, jossa kannettiin leijonalippua ja suojeluskuntien lippuja. Edellä kulki torvisoittokunta sekä arkkujen jäljessä kunniavartiona aseistetut suojeluskuntalaiset. Suojeluskuntalaiset kantivat arkut kirkkoon ja hautausmaalle kunniakujia pitkin. Useimmiten ruumiit siunattiin kirkossa, jolloin lippu- ja kunniavartiot olivat kirkon kuorisissa jopa kiväärein aseistautuneina. Haudattavien lisääntyttä ja ilmojen lämmentyä ruumiinsiunaus toimitettiin yhä useammin haudalla. Haudallakunniavartio ampui yleensä kunnialaukaukset. Virsistä yleisin oli *Jumala ompe linnamme* ja lauluista *Ateenalaisten laulu*. Arkun väriksi muodostui sodan kuluessa valkoinen, jolla korostettiin kaatuneen puhtautta ja viattomuutta. Ajatus valkoisesta viattomuudesta ja puhtauden värinä perustui Raamattuun, ja käytäntö oli vallitseva jo ennen sotaa lasten arkkujen kohdalla. Papiston hautauspuheet olivat pääasiassa raamatullisia, joissa nämä sitoutuivat selkeästi valkoisten puolelle sekä saattoivat kehottaa kuulijoita osallistumaan taisteluun.

Hautajaisissa suojeluskuntaa edustaneet puhujat olivat useimmiten opettajia, joiden tehtävänä oli innostaa kuulijoita vapaaehtoisesti taistelutentille. Usein puhujat kertoivat historiaa vähintään Suomen sodasta, mutta harvinaista ei ollut sotahistorian ulottaminen aina antiikin Kreikkaan saakka. Puhujat usein vetosivat Ju-

Kiteen sankarihautajaisissa 19.4.1918 haudatut 19 kaatuneen ruumisarkut aseteltuina alttarin ympärille hautajaisia varten. Kuvalähde: Vapaussodan Perinneliitto.

malan tahtoon tai Raamattuun viitaten kaatuneiden "uhranneen sydänverensä isänmaansa alttarille". Sankarihautajaisissa olivat puhujina tai sepeleiden laskijoina myös muut sivistyneistön merkittävimmät edustajat, kuten maaherrat, pormestarit, valtuuston puheenjohtajat sekä oppilaitosten edustajina rehtorit ja opettajat. Puheet sisälsivät yleisimmin aineksia antiikin kreikkalaisista ja Runebergin runoutta sekä ihannoivat sankarikuolemaa.

Keskeisimpiin kaupunkeihin muodostui jo alkuvaiheessa kaatuneiden hautaustoimen organisaatioita. Maaliskuun puolivälissä näitä perustettiin lisää ja toiminnassa olleita tehostettiin. Merkittävimpiä olivat Jyväskylän, Seinäjoen, Joensuun, Savonlinnan ja Antrean tietojärjestelmät, Kuopion saniteettiosasto, Mikkelin hautaustoimisto sekä Sortavalan rekisteritoimisto. Tampereen sekä Viipurin ruumiskansliat huolehtivat punaisilta vallatuissa suurkaupungeissa ruumiiden toimittamisesta haudattaviksi. Tehtäviin kuului kaatuneiden tunnistaminen ja toimittaminen kotiseuduilleen haudattavaksi. Kaatuneiden kuljettamiseen liittyi rautatiekuljetusten yhteydessä sotilaallisia juhlamenoja, kuten kunniavartioita ja -kujia, saattueita, ylistyspuheita, torvisoittoa, kuorolaulua, virsiä ja sepeleiden laskua. Sankarihautajaisten järjestäminen puolestaan kuului useimmiten paikallisen suojeluskunnan tehtäviin.

Vaasassa oleskelleet kansanedustajat ja suojeluskunta-vaikuttajat ilmaisivat sanomalehtivetoimuksella sankarihautajaisten päätarkoituksiksi sotaintoa kohottavan vaikutuk-

sen, koska juuri niissä moni oli tehnyt "pyhän päätöksen kulkea juuri maahan kätetyn sankarin jälkeä voittoon tai kuolemaan isänmaan vapautuksen edestä". Heidän mielestään sankarihautoja piti perustaa myös, koska mitä "useampia urhoja oli kätetty saman kummun alle", sitä useammat nuoret miehet lähtivät sotaan vapaaehtoisina. He myös uskoivat, että "vapaussodan sankarien veljeshauta sytyttäisi vielä tulevaisakin sukupolvissa isänmaanrakkauden, yhteisymmärryksen ja epäitsekään uhrautuvaisuuden kuolemattomia hyveitä voimakkaammin kuin edes parhaatkaan puheet". Useilla paikkakunnilla suojeluskunta-vaikuttajat käynnistivät kansalaiskeräyksiä, sekä kartuttivat hautaseppeleiden sijasta patsasrahastoa. Sankarihaudan sijainti herätti keskustelua lähes kaikissa suurissa ja keskisuurissa kaupungeissa, mutta maalaispitäjissä sankarihautojen sijainnit eivät herättäneet kaupunkien kaltaisia kiistoja.

Valkoiset loivat muutamassa viikossa kaatuneiden hautaustoimen organisaation, toimitivat toukokuun loppuun mennessä lähes kaikki kaatuneet

kotiseuduilleen sekä hautasivat pääasiassa yhteisiin sankarihautoihin. Neljän kuukauden sisällä sodan alkamisesta noin 3 300 kaatunutta oli haudattu lähes 400 eri paikkakunnalle. Suurimpiin sankarihautoihin haudattiin yli puolensataa kaatunutta. Tunnistamattomiksi tai kadonneiksi jäi alle 200 kaatunutta. Valkoisten hautaustoimen tavoitteena oli kaikkien kaatuneiden tunnistaminen ja hautaaminen kotiseuduilleen yhteiseen sankarihautaan sankarihautajaisissa. Ominaisena piirteenä oli pyrkimys sotilasarvosta tai -asemasta riippumattomaan tasa-arvoiseen kohteluun kaatuneen hautaamisessa sankarihautajaisten sekä sankarihautapaikan suhteen, mikä oli vuotta 1918 edeltäneelle sotilashautajaisperinteelle suhteellisen vieras piirre. Marraskuun lopussa 1939 syntyneen talvisodan kaatuneiden sankarihautauskäytäntö perustui vuoden 1918 perinteeseen. Jo vuonna 1918 oli luotu toimivat kaatuneiden huollon organisaatiot ruumiiden tunnistamiseksi ja toimittamiseksi kotiseuduilleen sankarihautoihin.

Juha Poteri

Kuopion viidennet sankarihautajaiset. Hautajaiskulkue saattamassa kymmentä kaatunutta siunattavaksi Kuopion tuomiokirkkoon 8.5.1918. Kuvalähde: Vapaussodan Perinneliitto.

Artikkeli perustuu TM, KTM Juha Poterin Helsingin yliopistossa 4. huhtikuuta tarkastettuun väitöskirjaan *Sankarihautaus vapaussodassa – valkoisten kaatuneiden hautaaminen Suomessa vuonna 1918*. Kirja sisältää 320 sivua ja 50 valokuvaa.

Väitöskirjaa myy PK-Koulutuskeskus Oy ja sitä voi tilata puhelimitse (09) 7262 400 tai 040 538 9446 sekä sähköpostitse pk-koulutuskeskus@pk-koulutuskeskus.fi hintaan 35 eur postikuluineen. ISBN 978-952-92-5174-4.

Sotaveteraaniliitto palkitsi

Sotaveteraaniliiton hallitus myönsi kokouksessaan 27. tammikuuta Sotaveteraanien kultaisia ansioristejä ja Sotaveteraaniliiton ansiomitaleja. Liiton esittämät huomionosoitukset jaettiin 6. maaliskuuta Katajanokan Kasinolla järjestetyssä tilaisuudessa.

Sotaveteraanien kultainen ansioristi myönnettiin 73 henkilölle

Tauno Ahonen, Lemi
Antti Aitto-oja, Nivala
Veli Aromaa, Jyväskylä
Valter Bäckström, Oulu
Pentti Evesti, Masku
Usko Halmet, Oulainen
Ilkka Heikkilä, Anjalankoski
Kauko Heilä, Uusikaupunki
Oiva Hernesniemi, Ruovesi
Pentti Hokka, Ruotsi

Tauno Markkanen, Oulu
Heikki Mäki-Kojola, Alahärmä
Heikki Mälkki, Helsinki
Helena Nikkilä, Valkeakoski
Mikko Nousiainen, Viitasaari
Ants Ojapöld, Ruotsi
Teuvo Paakkari, Espoo
Aira Paavola, Oulainen
Erkki Pihlapuro, Porvoo
Matti Ranne, Luvia
Eero Rautavirta, Suolahti
Ray Rinta, Kanada
Eero Rintala, Lapua
Toivo Rissanen, Kaavi

Palkitut yhteiskuvassa Katajanokan Kasinolla.

Jaakko Valveelle luovutettiin Sotaveteraanien kultainen ansioristi. Hän toimi liiton toiminnanjohtajana 1994-2004. Huomionosoituksen luovutti hallituksen puheenjohtaja Finn-Göran Wennström.

Veera Huttunen, Oulu
Erkki Hyvönen, Rautalampi
Eila Hägert, Salo
Antti Högman, Rauma
Heikki Isännäinen, Jämsä
Matti Jalassola, Tampere
Pentti Joensuu, Ruotsi
Veikko Järvinen, Kuhmoinen
Valpuri Kaltio, Turku
Matti Kangas, Hamina
Antti Kangaskesti, Joroinen
Vilho Kannala, Ylitornio
Väinö Kaukonen, Lieto
Kaino Kauranen, Janakkala
Hilma Konttinen, Heinävesi
Unto Koskela, Virolahti
Lauri Koski, Vammala
Raija Koskinen, Lahti
Erkki Kuisma, Orimattila
Väinö Kujala, Pelkosenniemi
Leif Kullström, Liljendal
Eino Kuorikoski, Kaustinen
Peter Küttner, Helsinki
Ilmar Laar, Ruotsi
Ilkka Laine, Jaala
Veikko Lehtinen, Eura
Carl-Johan Lill, Pietarsaari
Vilho Liukko, Heinävesi
Aron Livson, Helsinki

Meeri Saarinen, Korpilahti
Viktor Saario, Kaavi
Leo Salo, Salo
Mauno Savela, Kouvola
Eelis Seppälä, Pirkkala
Sulo Setola, Nakkila
Kalevi Soikkeli, Asikkala
Sigurd Storbacka, Pietarsaari
Osmo Talasmo, Ähtäri
Paavo Tanjula, Paimio
Arvo Vaajala, Rauma
Jaakko Valve, Helsinki
Eino Vehkajärvi, Toivakka
Voitto Vesterinen, Rautalampi
Reino Vihervaara, Helsinki
Jaakko Vihijärvi, Jämsä
Martti Viitalähde, Isojoki
Åke Wikström, Ekenäs
Matti Virtanen, Hämeenkyrö
Matti Ylhäinen, Kaavi

Sotaveteraanien kultainen ansioristi voidaan myöntää tunnustuksena liiton tarkoituksien hyväksi tehdystä erittäin merkittävästä ja pitkään jatkuneesta työstä.

Sotaveteraaniliiton ansiomitali myönnettiin 59 henkilölle

Leena Ahti, Espoo
Aimo Ahti, Kouvola
Pentti Arajärvi, Helsinki
Veli-Pekka Heikka, Helsinki
Jari Hoivanen, Tampere
Keijo Hyytiä, Mikkeli
Raimo Häyrinen, Helsinki
Pekka Iivonen, Helsinki
Vuokko Joki, Oulu
Timo Kaira, Hinnerjoki
Kari Kilpeläinen, Palokka
Kari Kilpinen, Espoo
Liivia Kivilo, Tallinn
Ville Koivisto, Parkano
Tiina Kokkola, Pälkäne
Minna Komppa, Helsinki
Aura Korppi-Tommola, Helsinki
Marja Kostiaainen, Lahti
Jukka Kuoppamäki, Dortmund
Hellen Lahti, Kalajoki
Esa Lahtinen, Uusikaupunki
Erkki Liikanen, Helsinki
Sirkka Liljander, Lemi
Pirjo Makkonen, Jyväskylä
Harry Manner, USA
Jari Muta, Kaavi
Silja Myllyniemi, Helsinki
Harri Niemelä, Mustasaari
Pekka Ojala, Lahti
Juha Pallaspuuro, Hamina
Asko Perisalo, Espoo
Henn Polluuaas, Tallinna
Jouko Pukari, Salo
Antti Rantakangas, Pulkila
Matti Rasila, Salo
Jaakko Rauramo, Helsinki
Jukka Rissanen, Hyvinkää
Antti Roiko-Jokela, Kannus
Pentti Ruohotie, Saarijärvi
Raimo Sailas, Helsinki
Kari Salmi, Jyväskylä
Esko Sarvikas, Hyvinkää
Martti Sipponen, Vammala
Jouko Skinnari, Lahti
Kimmo Sorko, Jyväskylä
Pekka Särkiö, Lahti
Jari Tiainen, Lemi

Huomionosoituksen saajien puolesta kiitti Matti Vuoria. Hän on Maanpuolustuskiltojen Liiton liittovaltuuston puheenjohtaja ja vakuutusyhtiö Varman toimitusjohtaja.

Otto Tiihonen, Lievestuore
Jaakko Torppa, Tuusula
Eija Turkki, Helsinki
Lauri Vaalgamaa, Lemi
Isto Valkeapää, Parikkala
Pekka Vapanen, Kalanti
Dwyer Wedwick, USA
Anna Veistola, Jyväskylä
Eino Veistola, Jyväskylä
Hannu Vieri, Helsinki
Matti Vuoria, Helsinki
Jorma Ärölä, Somero

Sotaveteraaniliiton ansiomitali voidaan myöntää Sotaveteraanityön päämäärien hyväksi kauan ja ansiokkaasti tai muutoin merkittävästi toimineelle henkilölle, joka ei ole sotaveteraani, sekä sotaveteraanille, joka on sanotuvin tavoin toiminut muussa yhteydessä kuin liiton tahi sen jäsen- tai tukiyhteisön antamissa luottamus- tai muissa tehtävissä.

Minna Kompalle luovuttamassa sotaveteraaniliiton ansiomitalia sosiaalishteeri Anni Grundström. Hallituksen puheenjohtaja Finn-Göran Wennström odottaa onnitteluvuoroa. Minna Kompan kädenjälki näkyy Sotaveteraani-lehdessä, jonka taittotyön hän on tehnyt runsaan viiden vuoden ajan.

Varainhankintavuosi 2009 alkanut

Sotiemme Veteraanit 2009 varainhankinta käynnistyi sisäasiainministeri Anne Holmlundin avaamassa keräystapahtumassa 13. päivä maaliskuuta Helsingissä. Perinteisen varusmiesten suorittaman lista- ja lipaskeräyksen lisäksi huhtikuun 22. päivä alkaa valtakunnallinen Sotiemme Veteraanit -merkkikampanja.

Rajavartiolaitos ja Puolustusvoimat osallistuvat keräykseen antamalla varusmiesten keräysapua maaliskuun alusta toukokuun loppuun. Myös syksyllä, elokuusta marraskuuhun järjestetään Sotiemme Veteraanit 2009 -keräys, lukuun ottamatta niitä paikkakuntia joissa Sotainvalidien Veljesliiton paikallisosastot toimeenpanevat oman keräyksensä. Reserviläisliiton ja Reserviupseeriliiton paikallisyhdistykset sekä Maanpuolustuskillat ja Naisten Valmiusliiton jäsenjärjestöyhdistykset antavat varusmieskeräykseen apua ympäri Suomea.

Paikallisten keräystapahtumien järjestelyistä vastaavat vuonna 2009 alueiden omat keräystoimikunnat. Piiripäälliköt organisoivat ja koordinoivat paikallisia keräystoimia.

Paikallisesti kerätyt varat jäävät käytettäväksi kyseiselle alueelle. Tämän toivotaan motivoivan sekä lahjoittajia, kerääjiä että yhteistyökumppa-

neita. Tuhannet vapaaehtoiset tekevät mahdolliseksi Sotiemme Veteraanit 2009 keräyksen. Ihmisten halu auttaa ja antaa omaa aikaa sitä eniten tarvitseville on arvojen pehmentymisen myötä korostunut.

Ministeri Holmlund avasi keräyksen

Rajavartiolaitoksen varusmiesyksiköt Immolassa, Onttolassa ja Ivalossa ovat perinteisesti olleet mukana varusmiesten toteuttamissa keräyksissä. Useat eläkkeelle siirtyneet rajavartijat toimivat keräyksissä vapaaehtoisina paikallisina piiripäällikköinä. Rajavartiolaitos kuuluu sisäasiainministeriön hallinnonalaan.

Ministeri Holmlund avauspuheessaan kiteytti Sotiemme Veteraanit -keräystä mm. näin:

- Keräys on meidän nuorempien sukupolvien ainutlaatuisen mahdollisuus osoittaa vielä käytännön tasolla kunnioitusta ja kiitollisuutta sotiemme veteraaneille sekä naisille että

Keräyksen avaustilaisuudessa Helsingin Scandic Hotellissa 13.3. puhuivat sisäasiainministeri Anne Holmlund (kesk.), Reserviläisliiton puheenjohtaja Markku Pakkanen (vas.) ja Sotiemme Veteraanit keräysjohtaja Arto Lillberg.

miehille. Keräyksen tavoitteena on tukea sotainvalidien ja muiden sotiemme veteraanien kotona asumista. Monet vanhuksat haluavat asua mahdollisimman pitkään omassa tutussa ja turvallisessa kotiympäristössään. Tätä samaa tavoitetta tukee myös sisäasiainministeriö omalla toiminnallaan. Sisäasiainministeriön johdolla valmistellussa sisäisen turvallisuuden ohjelmassa seniorivä-

estön asuinturvallisuuden parantaminen on yksi keskeinen osa-alue.

Kampin Narinkkatorilla järjestetyssä tapahtumassa keräykseen osallistujia viihdytti Kaartin Soittokunnan varusmiesorkesteri ja Helsingin Seudun sotilaskotiyhdistys tarjoili kaikille hernesoppaa. Helsinki-Vantaan piiripäällikkö **Viljo Lehtonen** organisoii varsinaisen keräyksen, jota suorittamassa olivat

paikalliset reserviläiset. Hieman koleasta kevätsäästä huolimatta aamupäivän tuotoksi Lehtonen kirjasi 1673, 23 euroa.

Kevään valtakunnallinen kampanja

Myyntituotteena on hopeinen Sotiemme Veteraanit -merkki. Ostamalla ja kantamalla merkkiä suomalaiset voivat osoittaa arvostavansa sotiemme veteraanien työtä ja samalla tukea heidän kotona asumistaan.

Merkki on taottu hopeasta ja sen himmeä pinta on harmaa kuin taistelijan mantteli. Sen taustana on heraldinen ruusu-ke, joka symboloi viittä varainhankinnassa mukana olevaa järjestöä ja sen keskellä on talvisodan kokardi.

Merkkiä voi ostaa verkko-kaupasta osoitteesta www.veteraanit.fi. Lisäksi sitä on myynnissä keräyspiireissä, joiden yhteystietoja voi tiedustella Sotiemme Veteraanit toimistosta, puh. (09) 678 430.

Silja Lehti

Lasse Seitavuopio on suorittamassa lipaskeräystä Narinkkatorilla. Hän on yksi tuhansista vapaaehtoisista, jotka tekevät monipuolista työtä sotiemme veteraanien parissa. Hän on mm. Inkeriläiset ja Karjalaiset heimoveteraanien hallituksen jäsen.

Sotiemme Veteraanit 2009 varainhankinnassa ovat mukana kaikki valtakunnalliset veteraanijärjestöt. Keräyksen tavoitteena on tukea sotiemme veteraanien kotona asumista.

Suomen sotiin vuosina 1939–1945 osallistuneita sotainvalideja ja muita sotiemme veteraaneja on elossa 66 000 henkilöä ja keski-ikä heillä on 86 vuotta.

ISÄNNÖINTI • HUOLTO • SIIVOUS JA KORJAUSPALVELUT

KAUKAJÄRVI-ISA
osuuskunta

Juvankatu 10, 33710 Tampere
www.kaukajarviok.fi

Pidämme huolta

Pidä kuulokojeesi puhtaana!

HADEO puhdistusliinat
kuulokojeelle
7,50 € / 30 kpl

Hadeo on edullinen ja tehokas tuotevalikoima kuulokojen puhdistukseen ja kuivaukseen. Valikoimasta löydät tuotteet kaikille kuulokojetypyeille.

Myynti ja markkinointi
KUULOHANSA
Soidintie 8, 00700 Helsinki
www.kuulohansa.fi, p. 09-345 5300

Keski-Uudellamalla helikopterinäytös

Utin Jääkäriyrykmentin Helikopteripataljoona tuki Sotiemme Veteraanit 2009 -keräyksen yleisötaapahtumaa Järvenpäässä maanpuolustusjärjestöjen keräystempauspäivänä 14. maaliskuuta. Sadat ihmiset saivat nähdä luutnantti Niko Silanderin Huhghes 500 helikopterilla suorittaman vauhdikkaan lentonäytöksen Tuusulanjärven pohjoispään yllä. Reserviupseeriliiton ja Reserviläisliiton keräystempaukset Talvisodan päättymisen muistopäivän aikaan maaliskuussa ovat perinteisesti käynnistäneet valtakunnallisen Sotiemme Veteraanit keräyksen, niin tänäkin vuonna.

Järvenpään Citymarketissa suorittivat keräystä (vas.) Vesa Kokkonen, Lassi Paavonkallio ja Olli Lagerström. Kuva: Veikko Karhumäki.

Huhghes 500 helikopteri kiinnosti niin nuorempia kuin vanhempia järvenpääläisiä. Kuva: Kari Korhonen

Sotiemme Veteraanit 2008 piiripäälliköt ja Veteraanivastuu ry henkilöstöä oli neuvottelupäivillä Laukaan Peurungassa 11.-12. helmikuuta. Illan ohjelmassa oli mm tutustuminen Keski-Suomen Ilmailumuseoon museonjohtaja Kai Mecklinin opastuksella. Piiripäälliköt palkittiin ensimmäisinä juuri valmistuneilla Sotiemme Veteraanit kilvillä. Taustalla myös sotiemme veteraani, maailman ainoa jäljellä oleva Bristol Blenheim-pommikone yksilönumeroltaan BL-200. Kone osallistui mm Tali-Ihantalan torjuntataisteluiden tukemiseen kesällä 1944.

Järvenpään reservikerhojen jäsenet ja Turvakurssin kilpailijat suorittivat nyt kauden Sotiemme Veteraanit keräyksen kaupungin kolmessa kauppakeskuksessa Järvenpään veteraanijärjestöjen hyväksi. Tämän lisäksi keväällä ja alkusyksystä johdetaan varusmiesten suorittamat listakeräykset. Järvenpään reserviyhdistysten vankinta toimintaa onkin veteraanien tukeminen. Sotainvalidien ja veteraanien hyväksi on kerätty tätä ennen jo 21 vuotena.

Järvenpäässä koettua

Huima viiden minuutin lentonäytös ja koneen esittely rantapuiston sirkusaukiolla oli runsaan tunnin kestoisen tilaisuuden kohokohta. Kenttäkuulutuksella kerrottiin muun muassa sotiemme historiasta, veteraanijärjestöistä, VETRES Keski-Uusimaan toiminnasta ja varainkeräyksistä. Keräyksen työvaliokunnan puheenjohtaja **Markku Seppä** ja kenttäpäällikkö **Kari Korhonen** luovuttivat Sotiemme Veteraanit Kilven Järvenpään reserviyhdistyksille veteraanikeräysten suorittamisesta ja Helikopteripataljoonalle yleisötaapahtuman tukemisesta.

Vuoden 2008 tuloksesta

Järvenpään viimevuotinen keräystulos oli lähes 21 000 euroa, mikä on yli 90 euroa veteraania kohden. Riihimäen Viestirykmentin 120 varusmiehen kaupungin alueella suorittama keräys, jonka reservikerhojen jä-

senet vastuullisesti johtivat, muodosti kokonaistuloksesta yli 15 000 euroa. Järvenpäässä reserviyhdistysten jäsenille kirjattiin keräyksistä kaikkiaan noin 250 talkootuntia. Uudenmaan reservipiirien alueen viime vuoden kokonaistulos oli vajaat 100 000 euroa. Jos kym-

menellä paikkakunnalla ylletäisiin samaan kuin Järvenpäässä, saavutettaisiin piirien alueelta helposti yli 200 000 euron tulos. Piirien reserviyhdistyksillä on toimintaa 18 eri kunnan alueella.

Veikko Karhumäki

Sotiemme Veteraanit varainhankinta 2008 lukuina

Keräyspiirien kokonaistulos	1 866 473,91
muut tuotot	18 163,39
keräyspiirin kulut	78 124,58
keräyspiirien puhdas tulos	1 806 512,72
keräyspiirin kuluprosentti	4,1

Keskuspaikan kokonaistulos	815 374,74
muut tuotot	9 841,09
keskuspaikan kulut	427 671,27
keskuspaikan puhdas tulos	397 544,56
keskuspaikan kuluprosentti	51,8

Varainhankinnan kokonaistulos	2 681 848,65
muut tuotot	28 004,48
kokonaiskulut	505 795,85
puhdas tuotto	2 204 057,28
Varainhankinnan kokonaiskuluprosentti	18,7

KP-ServicePartner Oy

APU VIRTSAN-KARKAILUUN

Tilaa ilmainen esite
0400 223 446

**MediSet
-tuotteet**

www.divisa.fi

Jälleenmyyjät:

Piateekki Oy, Näsilinnankatu 27, Tampere
litu, Haapaniemenkatu 12, Kuopio
Terveystuotteiden palvelukeskus,
Mannerheimintie 69, Helsinki
Tmi Marja Juntunen, p. 050 5741 395, Turku
WELLTEEKKI Hyvä Olo ja Terveys, Rovakatu 25, Rovaniemi
EA terveydenhoitomyymä, Yrjönkatu 23 FORUM, Helsinki
Mediteam Finland Oy, Keskuskatu 4-6, Seinäjoki
Medituki, Valtatie 57, Oulu
Hansa-Apteekki, Keskikatu 4, Kouvola
AlexSandra, Jukankatu 3, Imatra
Keski-Suomen Liikunta-Fysio Oy, Väinönkatu 6, Jyväskylä
Lahden Fysio Oy, Vapaudenkatu 23 B, Lahti
Satakunnan Apuväline Ky, Eteläpuisto 13, Pori
Matinkylän apteekki, Piispankatu 11, Espoo
Tmi Arjen Apuvälineet, Kauppatie 5, Heinola
Fysio-Eskola Ky, Valtakatu 38 B, Lappeenranta
Lisää jälleenmyyjiä www.divisa.fi

Sotaveteraaniviikolla tapahtumia eri puolilla maata

Sotaveteraaniviikolla, joka on järjestyksessä 43. muisteltiin Talvisotaa ja sen tapahtumia. Eri puolilla maata järjestetyt tilaisuudet kokosivat tuhatmäärin väkeä. Viikon valtakunnallinen avausjuhla järjestettiin Joensuussa ja päätösjuhla Liedossa. Ensi vuonna vastaavat juhlallisuudet järjestetään Lohjalla ja Oulussa. Tällöin on kulunut 70 vuotta Talvisodan päättymisestä.

Viikon avaus Joensuussa Valtakunnallinen 43. sotaveteraaniviikko avattiin Joensuussa 8.3. Samalla vietettiin Joensuun Sotaveteraanit yhdistyksen 50-vuotis- ja Naisjaoston 40-vuotisjuhlaa. Tilaisuus oli Joensuun yliopiston Careliasalissa.

Viikon avasi Sotaveteraaniliiton puheenjohtaja **Aarno Strömmer**. Avauspuheessaan hän painotti sotaveteraanile järjestettävän huollon tärke-

yttä. Sotaveteraaniliitto tulee jatkamaan omalta osaltaan veteraanityötä niin kauan, kuin jäsenet ja heidän puolisonsa tai leskensä tarvitsee apua. Liiton varoista jätetään osa perinnetyöhön, joka työ jää aikanaan kannattajajäsenille.

Juhlapuheessa Pohjois-Karjalan maakuntajohtaja **Pentti Hyttinen** oli huolestunut kansaa henkisesti erilleen repivästä alueellistamiskirjoittelusta. Hyttinen painotti, että alueke-

hityksen nykytilannetta arvioitaessa on pidettävä mielessä sodan aiheuttamat seuraukset Itä- ja Pohjois-Suomen elinkeinoelämälle. Sodan jälkeen Pohjois-Karjalan keskeiset tie-, rautatie- ja vesiliikenneyhteydet olivat katkenneet. Itä-Suomi toimi puskurina idän ja lännen välissä sekä mahdollisti vahvan teollisen kehityksen rintamaille.

Hyttisen mukaan Suomea on sotavuosien jälkeen johdonmukaisesti rakennettu tasavertaisuuden yhteiskunnaksi. Pyrkimyksenä on ollut taata, että erilaisista taloudellisista ja sosiaalisista lähtökohdista tulevat ihmiset ovat samalla viivalla asuinpaikasta riippumatta. Puheessaan hän muistutti,

Suomen Sotaveteraaniliiton edustajat onnittelevat Joensuun Sotaveteraaniiyhdistystä. Yhdistyksen puheenjohtaja Paavo Saviaro, naisjaoston puheenjohtaja Anja Tikkala.

että hyvä arki ei ole itsestäänselvyys. Sukupolvelta toiselle on säilytettävä arvonnanto ja kunnioitus heitä kohtaan, jotka parhaat nuoruusvuotensa uhranneina ovat mahdollistaneet tämän taloudellisen, henkisen ja sosiaalisen kasvun.

Suomen Lukiolaisten Liiton varapuheenjohtaja **Jyri Rasimäki** puhui mieleen painuvasti siitä perinnöstä, jonka hänen sukupolvensa on saanut omilta vanhemmiltaan ja esivanhemmiltaan. Rasimäen ukki oli ollut rintamalla, sodan kokemuksen muistoja hän on siirtänyt seuraaville sukupolville.

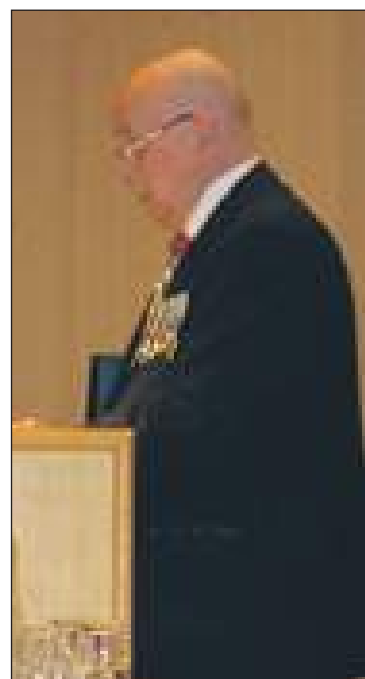
Poimintoja viidenkymmenen vuoden taipaleelta kertoi Joensuun Sotaveteraaniiyhdistyksen puheenjohtaja **Paavo Saviaro**. Nykytavoitteena Joensuun yhdistyksen toiminnassa on, että veteraanit voisivat mahdollisimman pitkään asua omassa kodissa, poissa ikävästä ja kaikille kalliista laitoshoidos-

ta. Kiitospuheessaan Saviaro muisti erityisesti naisjaoston toimintaa, joka on mahdollistanut yhdistyksen toiminnan monipuolisuuden ja vireyden.

Seija Karttunen

Lopuksi yhteinen Karjalaisten laulu Karjalan Sotilassoittokunnan säestämänä.

Sotaveteraaniliiton puheenjohtaja Aarno Strömmer.

Kai Aalto
Hammaslääkäri

Satu Aalto
Hammaslääkäri

Albin

(09) 77 45 770

HAMMASLÄÄKÄRIASEMA ALBIN

Hämeentie 10 A 1, 00530 Helsinki
www.albin.fi

UUSINTA UUTTA: LEMPEÄ LASER-PORAUS!

- perinteiset hammashoitopalvelut
- hammaskiven poisto
- fluoraus
- valkaisu
- keinojuuret
- kruunut ja sillat
- osa- ja kokoproteesit
- proteesin pohjaukset ja korjaukset
- hammaslaboratoriopalvelut

**MUISTA! VETERAANIKORTILLA
15% ALENNUS
HAMMASLÄÄKÄRIN TYÖSTÄ
(Ei koske teknisiä töitä)**

Elina Partanen
Suuhygienisti

Sotaveteraaniviikon päätösjuhla Liedossa

Tämänvuotisen veteraaniviikon päätösjuhlaa vietettiin juhlavasti Liedon Sotaveteraanit ry:n 40-vuotis- ja Naisjaoston 35-vuotisjuhlien yhteydessä. Samaan tilaisuuteen oli yhdistetty ajallisesti lähelle suunnitellut kymmenen yhdistyksen iltamat. Päivän aikana saatiin kuulla erinomaisia puheita ja esityksiä jumalanpalveluksesta juhlan loppuun saakka. Yleisöä oli paikalla noin 400 henkeä.

Yhdistyksen puheenjohtaja **Markku Heinonen** totesi avaussanoissaan:

Lietolaisista miehistä noin 600 kutsuttiin palvelukseen. Heistä kaatui 76 henkilöä. Sotavuosina lottia Liedossa oli noin 160 ja komennuksilla heistä vuosittain oli noin 40 – 50 henkilöä. Lokakuussa 1969 kokoontuivat lietolaiset sota-

veteraanit perustamaan omaa yhdistystä. Yhdistyksen hyvän hengen ilmentymiä ovat itse hankitut ja rakennetut Korsutupa ja savusauna uintipaikkoineen. Niistä jäsenet ovat voineet nauttia jo yli 30 vuoden ajan. Suurimpana ongelmana korsun rakentamiselle oli rakennusluvan saaminen. Paikalliset poliitikot arvelivat, että nyt ne sotahullut ryhtyvät rakentamaan korsuja ja taisteluhautoja Liedon asemalle. Rakentaminen ei ollut ongelma, kun paljolti lahjoituksina saatiin materiaalit ja omasta joukosta löytyi kaikkien alojen ammattimiehet.

Toinen tärkeä hanke matkan varrella on ollut oman matrikkelikirjan aikaansaaminen vuonna 1999. Julkaisijana toimi yhdistyksen perinne- ja tukijasto. Matrikkelitietojen lisäk-

si siihen on koottu veteraanien muistelmia sodan ajan kokemuksistaan. Kirja tallentaa hienosti tuleville sukupolville lietolaisten osuuden itsenäisen Suomen puolustamisessa”.

Lopuksi Heinonen lainasi Pertti Mäenpään laulun ”Kuu des joulukuuta” sanoja seuraavasti:

*Ilman ontuvaa ystävääni,
olisimme vain läntisin lääni,
ilman niitä, joiden ristit ovat
puuta, olis arkipäivä kuudes
joulukuuta,
ilman heitä, selvinneitä
jostain sieltä, puhuisimme
nyt vierasta kieltä.*

Valtiovarainministeriön ja terveysministeriön **Liisa Hyssälä**. Puheessaan hän painotti Sotaveteraaniliiton merkitystä vahvana vaikuttajana 50-vuotisen toimintansa aikana niin veteraanipoliitikassa kuin yhteiskunnallisessa vaikuttamisessa laajemminkin. Järjestöjen tiivis yhteistyö valtiovarainministeriön, muun julkisen sektorin sekä veteraanijärjestöjen kanssa on Hyssälän mukaan vauhdittanut viime vuosikymmenten veteraanipoliittisia uudistuksia. Erityisen tärkeä on ollut maan kattava alueellisten yhdistysten toiminta.

Hyssälän mukaan valtion talousarviossa on tänä vuonna varattu 400 miljoonaa euroa sotainvalidien ja -veteraanien erityisuuksiin. Hyssälä perää kunnilta monipuolisia avo- ja kotikuntoutuksen malleja, jotta veteraanien kotona asumista voitaisiin tukea parhaalla mah-

dollisella tavalla. Erityisesti olisi huolehdittava kotipalveluista ja nykyistä yksilöllisemmästä kuntoutuksesta. Veteraanikuntoutus on nähtävä osana kunnan vanhustenhuoltoa. Ohjeet eivät ole enää pitkään aikaan estäneet järkevää kuntatason toimintaa.

Puolustusvoimien tervehdyksen juhlaan toi Saaristomeren Meripuolustusaleen komentaja, kommodori **Tapio Maijala**.

Liedon kirkkoherra, lääninrovasti **Esko Laine**, puhui erityisesti veteraaninaiisille.

Kotikunnan tervehdyksen toi kunnanvaltuuston puheenjohtaja, kansanedustaja **Anne-Mari Virolainen**. Hän korosti yhdistyksen ja kunnan välillä vallitsevan erinomaisen yhteistoiminnan ja keskusteluyhteyden. Sotaveteraanien yhteydessä puhutaan usein ja oikeutetusti sankaruudesta ja rohkeudesta. Mutta mitä nämä termit oikeasti ovat, mitä se oli yli 60 vuotta sitten ja mitä se tänään? Ehkä kiteytetysti voisi sanoa, että rohkeus on pelon hallintaa, sankaruus valmiutta uhrata oma henki toisten puolesta. Ehkä termit ovat kärsineet ajassa inflaatiota, ja maailmakin on muuttunut, mutta uskon, että Suomen todelliset sankarit ovat veteraanit, lotat ja koko sota-ajan sukupolvi, joita meillä on tänään mahdollisuus kunnioittaa.

Päätössanat lausui liiton puheenjohtaja **Aarno Strömmer** kiittäen lietolaisia juhlan tilaisuuden järjestämisestä.

Tilaisuuden taiteellisista esi-

tyksistä vastasivat Liedon Mieskuoro ja Laivaston Soittokunta solistinaan **Tuija Saura**.

Juhlapuheen piti Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja **Eeri Hyrkkö**. Puheessaan hän käsitteli maanpuolustustahtoa.

- Puolustustahto pelasti Suomen 1939 - 1940 Baltian maiden kohtalosta. Puolustustahto pelasti Suomen miehitykseltä kesällä 1944. Puolustustahto syntyy, kun ihmisellä on jotain, minkä hän kokee puolustamisen arvoiseksi. Useimmiten kyse ei ole niinkään omaisuudesta, vaan henkisestä arvoista, läheisistä ihmisistä, kodista, fyysisestä koskemattomuudesta, vapaudesta, itsenäisyydestä, perusoikeuksista ja kansanvaltaisen järjestelmän vaikutusmahdollisuuksista. Päinvastoin kuin muut eurooppalaiset, suomalaiset uskovat pystyvänsä puolustamaan maataan. Suomi on ainut toiseen maailmansotaan osallistunut Manner-Euroopan maa, jota ei miehitetty. Suomi myös parhaiten selvisi sodan kurimuksesta. Muut maat eivät mielellään muistelee alennustilaansa, ne kun miehitettiin, tai jotkut syyllistyivät hirmutekoihin. Kansalaisten puolustustahto Suomessa rajoittuu omaan maahan, muihin puolustusvelvoitteisiin suhtaudutaan epäröiden. Sotilaallisen liittoutumisen pelätään vetävän meidät mukaan selkkauksiin, jotka eivät perimmältään koske meitä.

Markku Heinonen

Juhlapuheen Liedon juhlassa piti maanviljelysneuvos Eeri Hyrkkö.

Sotaveteraanityö kotikunnassa kirvoitti

Punkaharjun Osuuspankin toimitusjohtajan tehtävästä eläkkeelle jäänyt **Pentti Simola** palasi kotikuntaansa Tammelaan vuonna 1983. Sotaretken kokeneena veteraanina hän luonnollisesti liittyi jäseneksi Tammelan Sotaveteraaniyhdistykseen. Pian sen jälkeen hän huomasi olevansa jo yhdistyksen puheenjohtaja ja vuodesta 1986 lähtien myös Kanta-Hämeen Sotaveteraanipiirin hallituksen jäsen ja vuosina 1993-1997 sen puheenjohtaja. Sotaveteraaniliiton valtuustoon hän kuului 1998-1993 ja liiton hallitukseen 1994-1998.

Tammelalaiseen viljelijäperheeseen 1922 syntynyt Pentti

Simola osallistui asevelvollisuuskutsuntoihin syksyllä 1941. Kahdeksan päivää myöhemmin hän sai määräyksen ilmoittautua Kenttätukikolonnien koulutuskeskus 3:ssa, Isossa-Kyrössä. Kuukauden mittaisen alokaskoulutuksen jälkeen oli vuorossa sotilasvala Napuen taistelupaikan muistomerkillä. Valan jälkeen sotilaskoulutus taas jatkui.

Tammikuussa 1942 oli lähtö itärintamalle Karjalaan, jossa oli ilmoittauduttava Syvärin rintamaloikka II/KTR 3:n neljänteen patteriin. Patterin 76-milliset kenttätukikolonnat olivat sijoitetut vastapäätä Lotinanpeltoa. Tykkimies Pentti Simola koulutettiin laskijaksi, jonka

tehtävänä oli laskea tykille ammuntakoordinaatit. Laskennassa oli huomioitava kohteen etäisyys, ilman lämpötila, tuulen suunta ja voimakkuus. Jo kolmen kilometrin lentomatalla niiden vaikutus sivuttaisuunnassa saattoi olla jopa 50 metriä.

Huhtikuulla 1942 patteriston suorasuuntaustykkiä siirrettiin Syvärijoen rantaan. Olimme juuri saaneet tykit aseisiin, kun saimme käskyn palata takaisin tulipatteriin, jossa kenttätukikolonnat olivat jo valmiina lastatuina kuorma-autoihin, Pentti Simola kertoo. Patteri oli saanut käskyn siirtyä Shemenskin rintamaloikkaan, noin 60 km sen silloisesta asemapaikasta, 20 km Syvärin kaupungin eteläpuolelle. Tehtävänä oli tukea JR2:den hyökkäystä, johon osallistui myös 12 panssarivaunua Laguksen panssaridivisioonasta.

Kaksi vuotta samassa asemassa

Asemasodan aikana syksyllä 1942 oli II/KTR 3:n neljäs patteri sijoitettu Syvärin voimalaitoksen taistelulohkolle yhdeksi JR2:sen tukipatteriksi. Patteristossa oli neljä 76 mm:n kanuunaa vuosimallia 02, joiden kantomatkalla oli yli 10 km. Tulipatterin miesvahvuus oli 100-

110 miestä tilanteesta riippuen, joten koko patteriston vahvuus vastasi suunnilleen yhtä jalkaväkikomppaniaa.

Syvärinjoki oli voimalaitoksen kohdalla noin 400 metrin levyinen ja koskessa voimakas virtaus. Joen poikki rakennettu massiivinen pato toimi myös siltana. Patoa pitkin voitiin joki ajoneuvoilla ylittää, mutta panssarivaunuilla ei. Voimalaitoksen rakenteet olivat kunnossa, sen sijaan koneiston olivat venäläiset perääntyessään tuhonneet.

Olimme samassa asemassa lähes kaksi vuotta ja hiljaista oli. Pentti Simola toteaa: Jotain poikkeavaa joskus kuitenkin sattui. Kovan pakkassään valitessa olimme lämmittäneet kamiinaa niin, että savupiipun suojaksi rakennettu puuvaippa syttyi palamaan ja putosi ylhäältä katosta korsiin, sytyttäen myös katon tuleen. Nyt korsi oli savua täynnä.

Kuukausien odottelun jälkeen vihollisen vastahyökkäys vihdoinkin alkoi. Päivää ennen 21.6.1944 alkanutta suurhyökkäystä patterimme siirrettiin alkuperäiseen tuliasemaansa Lotinanpeltoa vastapäätä. Hyökkäyspäivän vastaisena yönä kello 3.00 patterimme vielä kerran siirrettiin puolikilometriä taakse, uuteen vaihto-

asemaan. Se siirto olikin patterimme pelastus, Pentti Simola toteaa.

Aamulla kello 7.00 se sitten alkoi. Sotapäiväkirjani mukaan ammuimme päivän kuluessa 1649 kranaattia. Kaksi tykeistä meni epäkuntoon ja toiset kaksi ylikuumentivat niin, että putkien hohtaessa punaisina oli niitä pakko välillä jäädyttää, Simola selvittää. Venäläiset lentokoneet pommittavat ankarasti tuliasemaa, jossa tykkimme vielä vuorokautta aikaisemmin olivat olleet. Me ammuimme kuin nurkan takaa, emmekä saaneet niskaamme yhtään pommia.

Patteristo irtaantui tuliasemasta illalla kello 18.00, perääntyminen oli alkanut. Uutujärven ja Mäkriän kautta patteristo kulki Kolatselkään ja edelleen Syskyjärvelle. Olimme juuri pystyttämässä komentoa teltaa, kun viereisestä telasta huudettiin: Tules Pena laskemaan. Se oli pelastukseni, Pentti Simola kertoo. Aivan lähituntumaan tuli paha osuma. Vieressäni seisonut kersantti Suviranta haavoittui vaikeasti, samoin korpraali Aho. Itselleni ei tullut muuta vahinkoa kuin kuulon menetys pariaksi tunniksi.

Syskyjärveltä siirryimme Koirinojalle, jossa patteristoon vaihdettiin järeämmät tykit.

Museoesineitten harvinaisuuksia ovat Tammelan Suojeluskunnan soittokunnan torvet sekä vasemmalla oleva nuottiteline ja nuottikansio. Edessä keskellä lotta- ja sotilasasuja.

Laulujuhlat innostavat kuoroja

Helsingin jäähallissa 14.3.2010 pidettävän Sotaveteraanikuorojen ja niiden perinnekuorojen konsertin järjestelyt ovat edenneet Viipurin Lauluveikkojen ja Espoon Mieslaulajien ohjauksessa. Muistokonserttipäivänä tulee kuluneeksi 70 vuotta ja yksi päivä Talvisodan päättymisestä. Tämä teema sävyttää tapahtuman järjestelyitä ja ohjelmistoa.

Ohjelmatoimikunta on musiikkineuvos **Arvo Kuikan** johdolla valmistellut juhlaconserttia varten mittavan ohjelman, joka sisältää suomalaisen klassisen kuoromusiikin upeimpia teoksia ja erityisesti myös sotaveteraanien perinteisesti esittämää isänmaallista musiikkia. Kaartin soittokunta johtajanaan ylikapellimestari **Elias Seppälä** vastaa orkeste-

rimusiikista ja kuorojen kanssa esitettävien yhteisnumeroiden säestyksestä. Juhlien solistiksi on lupautunut oopperalaulaja **Jorma Elorinne** ja juontajaksi europarlamentaarikko **Eeva-Riitta Siitonen**.

Tapahtumaan odotetaan 4000-5000 konserttavierasta. Veteraanijärjestöjen yhdistysten ja osastojen toivotaan järjestävän ryhmämatkoja tapahtumaan. Tapahtuman esiintyjiksi on alustavasti ilmoittautunut 30 kuorosta 650 laulajaa.

Sotaveteraanikuorojen ja perinnekuorojen tapahtuman järjestäjät tutustuivat tapahtumapaikkaan Helsingin Jäähallissa. Vasemmalta Ilkka Keltanen, Lauri Lehtonen, Mikko Sajari, Kaj Lindström, Matti Orlamo ja Matti Mäkinen.

Sotaveteraanikuorojen edustajat kokoontuivat maaliskuun alussa Helsingissä, jossa heille selvitettiin ohjelmaa ja järjestelyjen tilannetta.

76-milliset 02:set saivat lähteä ja tilalle saatiin 120 mm:n Hau-pitsit. Nämä tykit olivat käytössämme sodan loppuun asti. Aamulla 4.9.1944 kello 4.20 soi puhelin. Se ei ollut hälytyspuhelin vaan tavallinen puhelinsoitto, jossa patterimme päällikköä pyydettiin puhelimeen. Hän joutui toistamaan tulossa olevan puhelinsanoman ja kun kuulimme hänen ensimmäiset sanansa: Vihollisuudet lopetetaan... ei korusssa ollut ainutakaan nukkuvaa miestä, Simola muistelee.

Sodasta palasimme Saaren kunnan Mämmenniemeen ja sieltä edelleen lopulliseen kotiuttamispaikkaan Forsaan. Passi annettiin käteen 26.11.1944.

Koulu- ja työelämä odotti

Sotaretken jälkeen Pentti Simolaa odotti koulutus ja ammatin valinta. Viljelijäperheen kasvattina hän luonnollisesti haikautui Jokioisten Maamieskouluun 1946, vuosiharjoittelijaksi Järvenpään Maatalousnormaalikouluun 1947 ja kotipitäjässään Mustialan Maatalousopistoon 1948. Maatalousteknikoksi (agrologi) hän valmistui 1949.

Ensimmäinen työpaikka oli Tammelan Osuuskassan toimitusjohtajan tehtävä vuonna 1950. Siitä hän siirtyi 1953 Nummen Osuuskassan toimitusjohtajaksi 1953 ja edelleen

jo samana vuonna Kuusamon Osuuskassan johtajaksi. Vuonna 1962 hänestä tuli Punkalaitumen Osuuskassan toimitusjohtaja, josta tehtävästä hän jäi eläkkeelle 1982.

Eläkkeelle jäätyään Pentti Simola muutti takaisin synnyinkuntaansa Tammelaan ja tuli aktiivina mukaan sotaveteraanitoimintaan. Sotaveteraanityöhön hän osallistui järjestön kaikilla organisaation tasoilla: Tammelan yhdistyksen ja Kanta-Hämeen piirin puheenjohtajana sekä liiton valtuuston ja hallituksen jäsenenä. Ansioitetaan sotaveteraanityöstä Pentti Simolalle on myönnetty järjestön korkein ansiomerkki, Sotaveteraanien kultainen ansiomerkki. Muista kunniamerkeistä mainittakoon VR 4 ja SVR R.

Toiminnallinen yhdistys

Tammelan Sotaveteraanien yhdistykseen kuuluu 381 jäsentä, joista kannattajajäseniä on 118. Kannattajajäsenten määrä on tasaisesti kasvava, kun samanaikaisesti varsinaisten jäsenten määrä on jo kovaa vauhtia vähenemässä. Yhdistyksen suhteet kuntaan ja seurakuntaan ovat toiminnallisen hyvät.

Veteraanitupa on noin 70 m²:n laajuinen kokoontumistila kunnan omistamassa kiinteistössä, jonka kunta on korvauksetta antanut yhdistyksen käyttöön. Tähän jäsenistö kokoontuu jokaisen kuukauden

ensimmäisenä tiistaina. Osallistujien määrä vaihtelee 30:stä 40:een.

Yhdistyksellä on myös Sotaveteraanimuseo, sekin korvauksetta kunnan omistamassa kiinteistössä. Museo on sijoitettuna entisen kunnantalon arkistoholviin, jonne käyntikin on rautaoven kautta. Näyttävä museo on kooltaan vajaa 40 m², mutta siellä on monia museoharvinaisuuksia, muun muassa paikallisen suojeluskunnan torvisoittokunnan torvet.

Matti Värri

Kanta-Hämeen sotaveteraanipiirin puheenjohtaja Pentti Simola ja kenraaliluutnantti Ilkka Ranta vastaanottavat Itsenäisyyspäivän paraatin Hämeenlinnassa vuonna 1999.

Vieraskirja kertoo museovieraiden nimet. Pentti Simolaa kiinnostaa, onko vierasjoukossa tuttuja nimiä.

Sodan johtamisoppeja selvällä suomenkielellä

Minä-minä johtaja on huono johtaja, mutta me-me johtaja on hyvä mies, aloittelee 90-vuotias reservin kapteeni **Martti Niinimäki** johtamistaidon luentoaan Hallissa Ilmavoimien teknillisen koulun aliupseerikurssille. Eihän parisuhteesta tule mitään, jos toinen on itserakas oman napansa ympärillä pyörivä minä-minä tyyppi, saati molemmat, irroittelee hymyilevä koskenpääläinen maanviljelijä ja talousneuvos Niinimäki.

Edellisen päivänä 90 vuotta täyttänyt Martti Niinimäki on aloittamassa kymmenettä johtamistaidon luentoaan kaikkiaan viiden vuoden aikana. Aihe perustuu talvi- ja jatkosodan kokemuksiin sekä pitkään hyvään elämään, kuten hän tiivistää asian. Niinimäki kertoo piirtoheitinkalvojen tukemana elämänläheisin esimerkein me-me johtajasta, joka on

taitava alaisten hallitsija, josta löytyy kaikki nykytiedon mukaiset johtajan ominaisuudet. Alaiset kokevat hänet yhdeksi meistä, joka osaa tarvittaessa olla yksi meistä. Sinut vaan, mutta ohjat pidetään omissa käsissä oli Niinimäki neuvonut uusia alijohtajiaan. Puolestaan minä-minä johtajaan sopivat kaikki itseään ja arvomerkkejään korostavan huonon johtajan esimerkit. Kurssi seuraa hiirenhiljaa veteraanin sujuvaa kerrontaa pyrskähtäen välillä raikuvaan nauruun. Yhtenä kovimmista tehtävistä piti Niinimäki tiedustelupartion johtajan tehtävää. Vihollisen selustassa ei koskaan tiennyt missä ja milloin rävähtää vihollisen tuli silmille. Hermot olivat kuin viulun kieli, muistelee luennoitsija kokemuksiaan tulenjohtajana Rukajärvellä 12 tiedustelupartiossa.

Ryhmäkunnat ovat saaneet valmistella sotajohtamiseen liit-

tyviä kysymyksiä, joihin Niinimäki vastailee luontevasti ker-toon kuinka toimittiin sodan oloissa.

Sodanajan johtotehtävistä vaativimpana luennoitsija pitää ryhmäjohtajaa, jolla on lähes kymmenen alaista. Heidän kanssaan hän on välittömässä tuntumassa ja silmätysten kuoleman kanssa. Varusmiesten nykyistä johtamiskoulutusta Niinimäki arvioi mainioksi vastakohtana hänen oma RUK:nsa vuonna 1940 välirauhan aikana - johtamistaitoa ei opetettu lainkaan. Ensimmäiset kokemukset johtamisesta Niinimäki kertoi saaneensa 30-luvulla suojeluskuntapoikana Vierumäellä Tahko Pihkalan vetä-mällä kurssilla.

Veteraani-kapteeni pitää pitkän ikänsä salaisuutena hyvää kotikasvatusta, aktiivista urheilua, työtä kotitalalla ja hyvää perhettä. Nyt kuitenkin koetaan eron hetki, sillä tämä

Majuri Kari Iivonen on luovuttanut Ilmavoimien teknillisen koulun standaarin sotaveteraani Martti Niinimäelle.

kymmenes luento oli viimeinen. Pienimuotoisessa juhlatilaisuudessa paikallislehdistön läsnä ollessa ojentaa Ilmavoimien teknillisen koulun johtajan sijaisena majuri **Kari Iivonen** koulun standaarin oivalliseksi luennoitsijalle.

Teksti ja kuva: Kalevi Reiman

Suomen Sotaveteraaniliitto onnittelee toimeliasta veteraania 90-vuotispäivän johdosta, kiittää suuriarvoisesta työstä sotaveteraanien hyväksi ja toivottaa vireitä jatkovuosia.

Suomalaiset Sotaveteraanit Amerikassa 75 vuoden ikään

Maaliskuun 15. päivä Lantanen Suomi Talon lolla vietettiin Suomalaiset Sotaveteraanit Amerikassa yhdistyksen 75-vuotisjuhlaa.

Tilaisuus alkoi *Marsalkan hopeatorvet* marssilla. Sen soiodessa neljä barettiin sonnustautunutta lipunkantajaa toi liput juhlasaliin.

Yhdistyksen puheenjohtaja **Hans Nyholm** kertoi yhdistyksen syntyvaiheista ja kuinka siitä tuli koko Amerikan käsittävä järjestö ja lopuksi toivotti kaikki läsnäolevat sydämellisesti tervetulleiksi.

Laulaja **Eija Merilä** tulkitsi mahtavasti *Finlandia* hymnin ja Konsta Jylhän laulun *Pyhä aamu Herran Tempelissä*.

Lake Worthin Kunniakonsulin **Peter Mäkilän** tervehdyksen ja Lauri Kanervikkoahon esittämän laulun jälkeen Suomen Sotaveteraaniliiton hallituksen puheenjohtaja prikaatikenraali **Finn-Göran Wennström** toi tervehdyksenä juhlivalle yhdistykselle.

Sinikka Tenlen esitti laulun vanhoista sota-ajan marseista ja iskelmistä.

Laulajalegenda **Eino Grön** esitti George de Godzinskyn kauniin valssin *Äänisen Aallot* sekä koskettavan laulun *Miks leivo lennät Suomehen niin varhain keväällä*.

Juhlapuheen piti Suomen puolustusvoimien komentaja amiraali **Juhani Kaskeala**.

Hän kertoi yhdistyksen perustamisvaiheista aina tähän päivään asti. Amiraali Kaskeala toi esille myös sen, miten 1960-luvulla nuoriso ei tahtonut arvostaa veteraanien työtä sekä heidän uhrauksiaan. Hän puhui koskettavasti siitä, miten Karjalan asukkaat joutuivat kahdesti jättämään kotinsa, sekä miten monista taloista kaatui sankarivainajina niin isä kuin pojatkin. Tänäa saamme olla kiitollisia siitä, miten Suomi ainoana maana maailmassa maksoi sotakorvauksensa voitajavaltiolle.

Meidän on vielä pidettävä huolta veteraaneista ja nyt myös veteraanien leskistä.

Tilaisuudessa olivat puolustusvoimien komentajan adjutantti, komentajakapteeni **Jan Engström** sekä kaksi Suomen yhteysupseeria Tampasta, everstiluutnantit **Jouni Laari** ja **Kimmo Lindberg**.

Arvokashenkisen ohjelman jälkeen nautimme maittavan illallisen unohtamatta maljaa itsenäiselle isänmaalle, Suomelle.

Amiraali Kaskeala antoi laivaston plaketin juhlivalle yhdistykselle ja Finn-Göran Wennström välitti puheenjohtaja Hans Nyholmille Suomen Sotaveteraaniliiton onnittelut. Hän luovutti myös sotaveteraanien ansioristit viidelle veteraanityössä ansioituneelle henkilölle sekä Sotaveteraaniliiton ansiomitalit kahdelle henkilölle.

Juuan Seudun Eläkeläisliitto oli lähettänyt yhdistykselle cd-levyn. Onnittelunsa toivat myös Suomi Talon johtaja sekä Suomi Talon suojissa toimivat jäsenseurat.

Onnittelujen jälkeen esiin-

Etelä Floridan veteraaniihdistyksen ylläpitämä sankarihauta-alue. Siihen on haudattu pääasiassa Koreassa kaatuneet ja palvelleet, sekä Vietnamissa kaatuneet ja siellä palvelleet veteraanit ja heidän puolisonsa.

Kun muistohetki on ohitse, arkku viedään odottavaan autoon, joka vie sen hautapaikalle. Omaiset siirtyvät muistotilaisuuteen. Sankarivainajalle ammutaan kivääreillä kunnialaukaukset, muille ei. Lippuseremonia on kaikilla sama.

tyi oopperalaulaja **Raimo Sirkiä**, joka säesti itseään harmonikalla. Hän lauloi *Elämää juoksuhaudoissa* ja *Ilta Skanssissa*. Hän kertoi siitä, miten *Ilta Skanssissa* joutui kateisiin ja siitä, miten alkuperäinen Saksassa tehty levy meni laivan mukana syvyyksiin. Georg Malmsten levytti sen uudelleen 1970-luvulla.

Amiraali Kaskeala kertoi, miten he vaimonsa kanssa ihasuivat tähän valssiin ja siitä tuli heidän häävalssinsa ja sen soitti

siltoin laivaston soittokunta.

Oopperalaulajatar **Cynthia Makris**, Raimo Sirkiän puoliso, esitti upeasti laulun *Lili Marleen* sekä ruotsiksi että saksaksi.

Ilta jatkui aina puoleen yönön tanssin merkeissä. Tanssit tahditti täällä tunnettu musiikimies **Heikki Perttu** ja solistina esiintyi suosittu **Hilkka Helena**.

Mirja Silvan

Suomen Vapaussodan rintamamiehet Amerikassa -yhdistyksen lippu luovutettiin Vapaussodan Perinneliitto ry:lle. Lippua näytämässä (vas.) Mikko Uola ja Jussi Niinistö.

Floridassa oleva veteraanimuistokivi on Salpa-linjalta tuotu pansariestekivi.

Vapauden hinta-museon perustaja ja intendentti Harry Manner Lauri Törnin näköismallinuku vierellä, nukella Törnin asepuku Suomen armeijan luutnanttina. Harry Mannerille luovutettiin juhlassa Sotaveteraanien ansiomitali.

Liput saapuvat juhlaan.

Puolustusvoimain komentaja Juhani Kaskeala keskustelemassa Suomalaiset Sotaveteraanit Amerikassa -yhdistyksen puheenjohtajan Hans Nyholmin ja sihteerin Mirja Silvanin kanssa.

Suomalaiset Sotaveteraanit Amerikassa lyhyt historiikki

Maailman vanhin suomalainen aseveliyhdistys on toiminut Amerikassa 75 vuotta. Yhdistys perustettiin 21.4.1934. Aluksi sen nimenä oli Suomen Vapaussodan rintamamiehet Amerikassa. Yhdistyksen perustajajäsenet olivat: **Henry Tirri, Martti Heino, Tuure Jalkanen, Hugo Koskinen, Yrjö Siitonen, Arthur Beckman, Eino Wirkki, Oskar Sorsa, Aulis Aropaltio, Antero Lundson ja Lauri Saarinen.**

Yhdistyksen ensimmäinen puheenjohtaja oli Eino Wirkki. Seura sai oman lipun, joka vihittiin New Yorkin hotelli Esplanadalla 30.1.1936. Lipun suunnittelijasta ei ole tietoa, mutta sen tekivät rouvat **Tarvainen ja Klapuri.** Lippu restauroitiin ompelija **Maija Vartiaisen** toimesta Manhattanilla 1990-luvun puolivälissä.

Vuonna 1938 yhdistys sai vuokrattua oman tilan New Yorkista 125. kadulta. Seuraavana vuonna yhdistys teki sotaan varautuvalle Suomelle symbolisen lahjoituksen viihdytyskiertueesta saamallaan tuloilla. Rahat lähetettiin Suomeen linnoitustöissä olevien hyväksi.

Sotien 1939-45 aika

Talvisodan aikana Amerikasta ja Kanadasta lähti Suomeen 275 vapaaehtoista miestä ja naista. Yli tuhat miestä oli vielä odottamassa kuljetusta New Yorkista, kun sota jo loppui. Vain 30 miestä ehti rintamalle saakka ja heistä kolme kaatui. Osa heistä meni mitään ilmoittamatta eversti **Talvelan** joukkoihin.

Aseveliyhdistys lähetti 10 000 dollarin arvosta morfiinia Suomen rintamajoukoille.

Vapaaehtoisten palattua takaisin Amerikkaan, muutettiin yhdistyksen nimi Suomalaiset Aseveljet Amerikassa Yhdistykseksi (Finnish War Veterans in America, Inc.).

Sotien jälkeen toiminta vilkastui, kun Suomesta tuli uusia maahanmuuttajia. Uusista jäsenistä mainittakoon upseerit **Antero Aakkula, Olavi Alakulppi, Aito Keravuori, Kalle Keränen, Alpo Marttinen, Paavo Kairinen, Lauri Törni, Sulo Uitto** ja paljon muita sotilaita, joista osa oli asekatkennästä epäiltyjä ja syytettyjä ja siksi muuttaneet Amerikkaan. Heistä Lauri Törni toimi yhdistyksen sihteerinä 1950-luvun alussa.

Vahvaa toimintaa 1970- ja 80-luvulla

Tultaessa 1970-luvulle oli yhdistyksen puheenjohtajana **Alwar Bergeley** ja kokouksumispaikka oli Imatra halli Brooklynissä. Seuraavana johtomiehenä oli **Tauno Pulkkinen.** Hänen johdolla juhlettiin 40-vuotisjuhlia 86.kadulla Manhattanilla vastapäätä Little Finland ravintolaa. Pulkkinen seurasi johdossa **Eric Korby** ja **Mauno Laurila.** Siirryttäessä 80-luvulle puheenjohtajana toimi eversti **Paavo Kairinen.** Yhdistys myös perusti alaosaston, jonka nimeksi annettiin Ryhti. Se toimi aina 1990-luvun lopulle saakka. Tämän alaosaston nimissä tehtiin matka mm. Montrealin olympialaisiin 1976. Seuran toiminnasta mainittakoon vuosittaiset Peurapäivät. Suomen pääkonsuli yleensä kunnioitti tilaisuutta läsnäolollaan kuten myös New Yorkissa oleva YK:n sotilasneuvonantaja, joista everstiluutnantti **Simo Hautala** on käynyt viimeiset kaksi vuotta. Myös **Harri Holkeri** oli kerran näil-

lä päivällisillä YK:n tehtävissä toimiessaan.

Eversti Kairinen luopui puheenjohtajuudesta 1982 ja muutti Suomeen. Sitä ennen hän kuitenkin uudisti seuran säännöt. Suomessa hän kirjoitti kaksi kirjaa. **MARTTISEN MIEHET** ja **JR 35 SOTATIELLÄ.** Kairisen jälkeen tuli puheenjohtajaksi **Allan Hinkkanen.** Hän teki suuren työn järjestäessään yhdistyksen 50-vuotisjuhlat Manhattanilla keuhällä 1984. Hän myös kokosi yhdistyksen toiminnasta kertovan 50-vuotisjulkaisun. Hinkkanen kuoli yllättäen samana syksynä ja hänen jälkeensä yhdistyksen peräsimen turtui **John Kirk** ja veti seuraa peräti 20 vuotta.

Korbyn ja Kirkin puheenjohtajakausilla Peurapäivällisiä pidettiin Lomalassa, noin tunnin ajomatkan päässä pohjoiseen New Yorkin kaupungista. Siellä oli aina paistiksi muunnettuna Kirkin itsensä ampuma peura.

Törnin hautajaiset

Yhdistyksen edustajat John Kirkin johdolla kunnioittivat entisen sihteerinsä ja legendaarisen sotilaan, Lauri Törnin, muistoa hänen hautajaisissaan Arlingtonin sotilashautausmaalla Washingtonissa.

Seuran sääntöjä nykyaikaistettiin, pidettiin tupailtoja ja piknikkejä. Vuonna 2004 yhdistyksen puheenjohtajaksi valittiin seuran pitkäaikainen (19 vuotta) sihteerirahastonhoitaja-jäsenkirjuri **Ray Heinonen.** Seuran 70-vuotisjuhlat pidettiin hänen johdolla Lomahallilla.

Muistolaatta Sotaveteraaneille Suurlähetystöön

Suomen Itsenäisyyspäivänä 2005 paljastettiin Suomen so-

tilasiamiehen työhuoneessa Washingtonissa seuran toiminnasta kertova 70-vuotismuistolaatta. Tilaisuudessa pj. Ray Heinonen mainitsee puheessaan: "Tällä muistomerkillä haluamme kunnioittaa veteraaneja ja sitä suurta uhrausta, jonka nämä miehet ja naiset ovat antaneet Suomen vapauden ja itsenäisyyden hyväksi." Eversti Honkamaa kiitti ja lausui tyytyväisyytensä siitä, että laatta kiinnitettiin juuri hänen työhuoneensa seinälle kaikkien vierailijoiden nähtäväksi ja ihailtavaksi. Laatana oli suunnitellut **Juha Mäkipää.**

Seuran jäsenet ikääntyvät ja samalla harvenevat. Pikkuhiljaa yhdistyksen kokouksissa alettiin tehdä päätöksiä seuran arkiston siirtämisestä Suomen Sotamuseoon. 19.6.2006 tämä siirto toteutui Turussa, jossa kenraali **Lauri Koho** oli vastaanottamassa Ray Heinosen maahan tuoman arkiston, joka meni Sotamuseoon ja kunniasakki yhdistyksen lippu sekä miekka luovutettiin Vapaussodan Perinneliitto ry:lle.

Seura on kerännyt varoja toimintansa aikana puutteessa eläville sotiemme veteraaneille ja heidän leskilleen niin Amerikassa kuin Suomessa. Esimerkiksi 1978-79 tehdyn keräyksen tuloksena lahjoitettiin Kaunialan Sotavammassairaalalle ja Espoossa sijaitsevalle Kuusikodille yhteensä noin 17 000 dollaria. Seura pitää joka vuosi yhteyttä veteraaneihin Amerikassa ja Suomessa. "Tarvitsemme lisää jäseniä. Haluamme että asevelihenki ja heille kuuluva kunnia tulee säilymään kauas tuleville sukupolville," sanoi 2001 silloinen puheenjohtaja John Kirk.

Veteraanien yhdistyminen

Yhdistys toimii edelleen ja sen johto on nyt Floridassa. Kaksi Floridassa toimivaa veteraanijärjestöä yhdistyi ja liittyi New Yorkin yhdistykseen ottamalla sen yhdistyksen englanninkielinen nimi Finnish War Veterans in America, Inc. ja samalla sen suora suomennos tuli yhdistyksemme nimeksi Suomalaiset Sotaveteraanit Amerikassa. Noin pari viikkoa myöhemmin Kalifornian osasto liittyi meihin. Kun yhdistyminen oli tapahtunut, valittiin johtokunta 15.3.2007. Puheenjohtajaksi valittiin **Hans Nyholm** ja hänen johtokuntaansa kuuluvat varapuheenjohtaja **Bert Hamlin,** sihteerirahastonhoitaja **Mirja Silvan,** muut jäsenet: **Yrjö Keskitalo, Toivo Törmänen, Jurkka Kukkonen, Marja-Liisa Palonen, Eero Suni, Harry Manner, Kauko Jokela** ja varalle **Erkki Korby** ja **Irja Vileen.**

Floridassa Suomi Talolla toimiva järjestö on saanut paljon aikaan. Jäsenmäärä on kasvanut, uusi järjestön lippu on vihitty, Vapauden Hintamuseo on avannut ovensa Suomi Talolla. Yhdistys on saanut uudet säännöt. Yhdistys toimii vireästi. Hernekeitotapahtumia on useita, mm. Suomi-viikon aikana. Hernekeitto on tärkein varojen hankintamuoto, tilaisuudet ovat suosittuja. Varoja käytetään kuntoutus- ja virkistystoimintaan. Tulevaisuus näyttää valoisalta, sanoo nykyinen puheenjohtaja Hans Nyholm.

Historiikin koonnut:
Harry Manner

Vapauden Hinta Museon
kuraattori

Suomen Sotaveteraaniliiton Ruotsin piiri 40 vuotta

Suomen Tukholman suurlähettiläs Alec Aalto esitti juhlassa Suomen valtiovallan tervehdyksen.

berg, siviiliammattiltaan ylläkäri Fagerstassa, veteraani ja rintamalääkäri itsekkin, lausui tervetuliaissanat. Niissä hän kertoi Suomen sotien luomasta asevelihengestä sekä rintamalosuuhteiden luomasta omasta kulttuurista sekä siitä, miten sodan ja sotakorvausvuosien jälkeen monen veteraanin oli lähdettävä hakemaan leipää Ruotsista, jonka seurauksena Ruotsin piiri myöhemmin perustettiin. Tämän jälkeen Tukholman Oopperan palveluksessa oleva oopperalaulaja Esa Aapro lauloi ja kanttori Merja Aapro säesti häntä pianolla.

Juhlapuheen piti Suomen Sotaveteraaniliiton hallituksen puheenjohtaja Finn-Göran Wennström.

Hän kertoi mm., että Ruotsin piirillä oli 80-luvun lopus-

Prikaatikenraali Ossi Koukkula esitti juhlassa Ruotsin puolustusvoimain tervehdyksen.

Suomen Sotaveteraaniliiton Ruotsin piiri ja Tukholman Suomalaiset Sotaveteraanit juhlivat 40 vuottaan 4. maaliskuuta Tukholman Suomen instituutin juhlasalissa. Alkajaisiksi Turun

Laivastosoittokunnan kvintetti johtajanaan kersantti Toni Isokivi soitti Sotaveteraaniliiton kunniamarssin. Sen jälkeen pidettiin hiljainen hetki, minkä jälkeen Ruotsin piirin varapuheenjohtaja Heikki Lir-

sa lähes 3000 jäsentä ja 24 jäsenyhdistystä. Puheen jälkeen Tukholmassa sijaitsevan ruotsinsuomalaisen Liljakoulun lapsikuoro lauloi musiikinopettaja Elina Blomin johdolla siskörmän suomalaisia kansanlauluja. Ohjelma jatkui kunniamerkkien jaolla. Suomen Sotaveteraaniliiton kultaisen ansioristin saivat Pentti Hokka Saltsjö-Boosta, Pentti Joensuu Mölnälistä, Ilmar Laan Täbystä ja Ants Ojapöld Tukholmasta.

Suomen valtion tervehdyksen esitti Suomen Tukholman suurlähettiläs Alec Aalto ja Suomen puolustusvoimain tervehdyksen eversti Harri Niskanen. Ruotsin puolustusvoimain tervehdyksen toi priikaatinkenraali Ossi Koukkula.

Suomen Sotainvalidien Ruotsin piirin tervehdyksen esitti piirin puheenjohtaja Olavi Soikkanen ja Ruotsin kirkon tervehdyksen Tukholman Suomalaisen seurakunnan kirkkoherra Peter Träisk, joka lausui tervehdyksessään mm., että historia kirjoitetaan paitsi kirjoihin, niin myös ihmisten sieluihin. Yhteislaulun, soittokuntakvintetin, sotavuosisikörmän ja Heikki Lirbergin loppusäntöjen jälkeen tilaisuus päättyi Maamme-lauluun.

T. Kekki

Kuvassa neljä puheenjohtajaa, vasemmalta Ruotsin piirin nykyinen puheenjohtaja Jouni Knuuttila, hänen edeltäjänsä Heikki Lirberg, hänen vieressään kunniapuheenjohtaja Tauno Ahtila, joka toimi Ruotsin piirin puheenjohtajana ennen Heikkiä ja oikealla Sotaveteraaniliiton hallituksen puheenjohtaja Finn-Göran Wennström.

Suomen Sotaveteraaniliiton Ruotsin piirillä oli vuoden 2008 lopussa 15 jäsenyhdistystä Ruotsissa, joissa on yhteensä 1000 jäsentä. Ruotsin piiri toimisto sijaitsee Tukholmassa Johanneshovissa. Piiritoimiston hoitajana toimii Kirsti Pekari.

Piiritoimiston puhelinnumero on 08 648 7795, sähköpostiosoite ruotsinveteraanit@gmail.com ja postiosoite Suomen Sotaveteraaniliiton Ruotsin Piiri, Box 5133, SE-12117 Johanneshov.

Piirin tukijäseneksi voi liittyä maksamalla haluamansa summan Sotaveteraaniliiton Ruotsin piirin Plusgiro-tilille 881167-1.

Laadukasta veteraanikuntoutusta Karjalohjalla!

Kysy lisää omasta kotikunnastasi.

KUNTOUTUSVARAUKSET:
Puh. 030 608 4288

Vain 90 km Helsingistä ja Turusta.

Päiväkumpu
Karjalohjan Kuntoutumiskeskus

Karjalohja, puh. 030 608 40, www.paivakumpu.com

Viron itsenäisyyspäivän vietossa monia kohokohtia

Suomen Sotaveteraanien Viron yhdistys järjesti perinteisen kirkkopyhän yhdessä Viron Vapautustelijoiden Tallinnan yhdistyksen kanssa Kaarlin kirkossa 21. helmikuuta. Jumalanpalvelukseen ja sitä seuranneeseen juhlatilaisuuteen osallistui myös suurlähettiläs **Jaakko Kalela** puolisonsa kanssa.

Tallinnan suurinta seurakuntaa johtava piispa **Einar Soone** piti veteraaneille osoitetun saarnan. Alttaripalveluksen suoritti Suomen-poika, rovasti **Paul Saar** diakoni **Lauri Kurvitsin** avustamana. Turun Maarian seurakunnan johtava kanttori, diplomilaulaja **Heikki Raunio** esiintyi jumalanpalveluksessa solistiosuudella urkutaiteilija **Markku Hietaharjun** säestämänä.

Jumalanpalveluksen vaikuttavin osa on rovasti Saarin saarnatuolista pitämä ”viimeinen iltahuuto” niille veteraaneille, jotka toimintavuoden aikana ovat saaneet kutsun iäisyyteen. Vuonna 2008 tiensä loppuun kulkeneita Suomenpoikia oli 43. Keskuudessamme on vielä 300 miestä Virossa, Kanadassa ja Ruotsissa.

Varsinainen juhlatilaisuus pidettiin Viron kansalliskirjastossa. Tervehdysten jälkeen puhujakorokkeelle nousi professori **Tiit Made**, joka oli yksi Viron taloudelliseen itsenäisyyteen tähdenneen suunnitelman neljästä alikirjoittajasta jo vuonna 1987. Hän oli Viron kansanedustajakongressin jäsen ja yksi huomattavimmista itsenäisyystaistelun pioneereista. Professori Made käsitteli puheensa aluksi sotaa edeltäneen ajan johtokaksikkoo presidentti Konstantin Pätsiä ja kenraali Johan Laidonera ja heidän ratkaisujaan, jotka johtivat onnettomasti Viron itsenäisyy-

den menettämiseen. Hän totesi vuodesta 1944 saksalaisten vetäytymisestä puhuttaessa, että saksalaiset pelkäsivät Suomenpoikia jopa siinä määrin, ettei heidän sallittu toimia yhtenäisenä joukkona. Suomen-pojat yhdessä saksalaisten kanssa saivat pidätettyä puna-armeijaa niin kauan, että saatiin kolmen viikon aikavoitto, jolloin huomattava joukko pakolaisia onnistui pääsemään länteen. Made totesi puheensa lopuksi, että toisin kuin 70 vuotta sitten, jolloin Viro oli poliittisesti täysin eristyksissä, se on pyrkinyt oppimaan historiansa aikana tehdyistä virheistään ja turvaamaan selustansa liittoutumalla niin EU:n kuin NATO:nkin kanssa.

Tiit Maden puheen jälkeen Suomen Sotaveteraanien Viron yhdistys palkitsi Suomenpoikien hyväksi pitkään toimineita henkilöitä. Huomionosoituksena luovutettiin pöytästandaari **Matti Lukkarille**, **Peter Küttnerille**, **Seppo Lahtelalle** ja **Reijo Tanskaselle**. Suomen Sotaveteraaniliiton luovuttamat ansiomitalit saivat **Liivia Kivilo** ja **Henn Pölluaas**.

Palkitsemisten jälkeen juhlayleisölle tarjottiin upea konserttiohjelma, josta vastasi Viron puolustusvoimien soittokunta ylikapellimestari, everstiluutnantti **Peeter Saanin** johdolla. Tilaisuus päättyi perinteiseen tapaan yhdessä laulettuun Endel Stafenaun ”Teid me tervitame kodumaa metsad”.

Viro on aina matkan arvoinen ja erityisesti kun isäntinä ovat Suomen-pojat. **Suur, suur aitäh külalislakkusest! (Suuri, suuri kiitos vieraanvaraisuudesta!)**

Juhlatapahtumat Helsingissä

Viron itsenäisyyspäivänä 24.

Sotaveteraaniliiton ansiomitalin saivat (oik.) Virossa toimivan perinneyhdistyksen hallituksen jäsen Henn Pölluaas ja Tallinnan leskien klubin puheenjohtaja Liivia Kivilo. Huomionosoitukset luovuttivat hallituksen puheenjohtaja Finn-Göran Wennström ja toiminnanjohtaja Markku Seppä.

helmikuuta aamupäivällä Suomenpoikien perinneyhdistys kävi laskemassa kukkalaiteen Viron vapaussodassa taistelleiden suomalaisvapaaehtoisten muistomerkillä Helsingin vanhankirkon puistossa. Puolen päivän aikaan suoritettiin perinteinen kunniakäynti Malmin hautausmaalla sijaitsevalle Suomenpoikien hautamuistomerkillä, jonne kunniaosaston oli asettanut Merisotakoulu. Puheen tilaisuudessa piti Suomenpoikien perinneyhdistyksen hallituksen jäsen **Markus Anaja**. Puheensa lopuksi Anaja totesi:

”...Kahden pienen kansakunnan, kielisukulaisten, pitää vaalia omaa kansallista kulttuuriaan mutta - etenkin Suomen ja Viron tapauksessa - myös yhteistä perintöämme. Tähän kuuluu tärkeänä osana ”Suomen sillan sotilaat” - Suomen-pojat. Vaalimalla heidän perinteitään muistutamme myös meidän kahden kansakuntamme erityissuhteesta...”

Viron valtiovaltaa muistotilaisuudessa edustivat suurlähettiläs **Merle Pajula** puolisoineen. Paikalla oli myös Viron puolustusasiamies everstiluutnantti **Peeter Läns**.

Vuosikokouksessa kokouksen esitelmän piti pitkään eduskunnan puhemiehenä toiminut valtioneuvos **Riitta Uosukainen**. Hän totesi puheessaan mm. seuraavaa:

”... Mutta satuttavin kohtaminen oli kesäkuussa 1997. Silloin pääsin perehtymään Viron ja Suomen historian merkittävään kosketuspintaan, maan puolustusyhteistyöhön, jolle saa hakea vertaista. Sain tutustua Suomen-poikiin.

Presidentti Martti Ahtisaari oli estynyt saapumasta poikkeuksellisen tärkeään tilaisuuteen 60-vuotispäivänsä johdosta, ja sain hänen asemestaan tulla ja kamaan Suomessa RUK:n koulutuksen saaneille asiaankuuluvat huomionosoitukset ja myös puhumaan heille. Uljasryhtiset vaikka ikääntyneet miehet saapuivat noutamaan merkkinsä, joita he eivät olleet ennättäneet sodan vuoksi saada - oma armeija joutui hajalle ja maa miehityksen kouriin. Nämä ryhdykkäät miehet olivat kulkeutuneet Stalinin vainojen tien, raataneet, rakentaneet, joutuneet kaivoksiin, monet olivat menettäneet, mutta he säteilivät oikein tehneen voimaa. Tunne oli uskomaton, liikuttava.

Ei kansanrunous, ei muu kansanperinne, ei kirjallisuus, ei kuorolaulu, ei muu kulttuuri, ei kauppa voinut minua niin järkyttää kuin järkytti Viron historia 1940-luvulta lähtien uuteen vapaaseen aikaan. Vi-

roa ei lannistettu, mutta vaikeaa oli. Vielä aivan äskettäin sai katsoa Suomen televisiossa ohjelmaa, jossa Hiidenmaan kyyditysten toimeenpanija puhui vasten totuutta kaunisteltua sanomaa täysin viattomien, käsittämättömästi leimatujen ”kulakkien, metsäveljien ja muiden uutta järjestelmää kohtaan vihamielisten” muka rauhanomaisesta siirtämisestä uusiin seutuihin; kyydittäjän mukaan tonnitolkulla sai ottaa omaisuuttakin matkaan! Ja viereillä näkyivät todelliset kuvat ja kertomukset laivan ruumaan sullomisesta, härkävaunuista, kuolemankuljetuksista kärsimysleireihin. Herra armahda!”

Kunniajäsen ja kunniapuheenjohtaja

Vuosikokouksessa yhdistys kutsui ensimmäisiksi kunniajäsenikseen eversti Matti Lukkarin ja vakuutusneuvos Peter Küttnerin. Lukkari kutsuttiin myös kunniapuheenjohtajaksi. Yhdistys vaalii Suomen puolustusvoimissa vuosina 1939–1944 vapaaehtoisina palvelleiden virolaisten yhteisiä perinteitä ja siirtää niitä tuleville sukupolville sekä ylläpitää ihanteita, jotka johtivat Suomenpoikien maahamme tuloon. Toissijaisesti yhdistys on ottanut tehtäväkseen vaalia myös Viron vapaussodassa taistelleiden Pohjan-Poikien perinnettä. **Jouni Rainto** luovutti yhdistykselle perinne-esineeksi edellä mainitun vapaaehtoisjoukon pienoislipun.

Sotiemme Veteraaneille kunniaa tehden!

Nyyrikki Kurkivuori

Kansalliskirjaston juhlasali täyttyi itsenäisyyspäivävieraista.

Kunniamerkkien käyttäminen

Kunnia- ja ansiomerkkien käyttämiseen liittyviä sääntöjä, ohjeita ja mielipiteitä on runsaasti. Osin kyseessä on tarkoin säädelty asia, osin hyvään makuun ja tyylitajuun perustuva käytäntö. Tämän artikkelin tarkoituksena on toimia tiiviinä tietopakettina. Siinä ei käsitellä ritarikuntien korkeimpia kunniamerkkejä, joita on vain hyvin harvalla henkilöllä. Myös ulkomaisiin kunniamerkkeihin liittyvät ohjeet on jätetty pois, kuten myös ohjeet kunniamerkkien käyttämisestä sotilas- ja virkapuvuissa.

Suomen kunniamerkkijärjestelmä

Suomessa on kolme virallista ritarikuntaa, Vapaudenristin (VR), Suomen Valkoisen Ruusun (SVR) sekä Suomen Leijonan (SL) ritarikunnat. Näiden lisäksi on puolivirallinen Pyhän Karitsan ritarikunta.

Valtiovalta myöntää näiden lisäksi useita muita ansiomerkkejä. Näitä ovat valtionhallinnon eri osien ansiomerkit, mm. sotilasansiomitali, sekä eräiden järjestöjen tms. ansiomerkit, joista on säädetty asetuksella. Keskeisten maanpuolustusjärjestöjen arvokkaimmat ansiomerkit kuuluvat tähän kategoriaan.

Puolivirallisiin kunniamerkkeihin katsotaan kuuluvan myös Suomen Talousseuran, Keskuskauppakamarin, Suomen Kaupunkiliiton ja Suomen Kuntaliiton kunnia- ja ansiomerkit sekä Helsingin kaupungin myöntämä Helsinki-mitali.

Viimeisenä kategoriana ovat erilaisten järjestöjen ja muiden tahojen myöntämät ansiomerkit ja muistomitalit.

Kunnia- ja ansiomerkkien käyttäminen

Virallisen kunnia- tai ansiomerkkin saaneella henkilöllä on oikeus käyttää sitä kaikissa niissä tilaisuuksissa, joissa kutsun tai yleisen tavan mukaan käytetään kunniamerkkejä.

Mm. puolustusvoimien ja maanpuolustusjärjestöjen juhlatilaisuudet, itsenäisyyspäivän tilaisuudet sekä eräät akateemiset juhlat ovat tällaisia tilaisuuksia.

Myös yksityisissä juhlissa, kuten omilla tasavuosi- ja kiikpäivillä sopii hyvin käyttää kunniamerkkejä edellyttäen että tilaisuuden luonne on riittävän juhlava.

Juhlien ja muiden tilaisuuksien järjestäjien on aina sisällytettävä kutsuihin selkeä maininta ns. pukukoodista sekä kunniamerkkien käytöstä.

Nauhassa kannettavien kunniamerkkien paikka on rinnan vasemmalla puolella (noin 2 cm takinkäänteen napinläven alapuolella) yhdessä rivissä, arvokkain lähimpänä vartalon keskiviivaa, muut siitä vasemmalle.

Kunniamerkkien tulee riippua kiinnikkeessä ja nauhoissa vapaasti. Kiinnikkeen yläreunan ja merkkirivistön alareunan on oltava yhdensuuntaiset. Kiinnikkeen päät eivät saa näkyä nauhojen alta.

Jos kunniamerkkejä on niin paljon, etteivät niiden nauhat mahdu rinnakkain, limitetään merkkien nauhat siten, että arvokkaamman merkin nauhan reuna on alempiarvoisen päällä. Joskus merkkien määrää on karsittava, jotta lopputulos olisi tyylikäs.

Sotainvalidien Veljesliiton Kunniamerkkipalvelu (Kello-

silta 4 C, 2 krs, Helsinki, puh. (09) 4785 0209, 4785 0207) suosittelee mm. kunniamerkkien ompelemisen kannikkeen.

Miesten siviiliasut

Tumman puvun kanssa voidaan suomalaisen käytännön mukaisesti käyttää nauhassa kannettavia alkuperäiskokoisia kunnia- ja ansiomerkkejä sekä myös ilman nauhaa kannettavia merkkejä, esimerkiksi joukko-osastoristejä.

Kunniamerkkien kanssa saa samanaikaisesti käyttää takinkäänteessä tammenlehvätunusta. Muita jäsenmerkkejä tai ”pinssejä” ei saa käyttää.

Rintataskuliinaa ei käytetä alkuperäiskokoisten kunniamerkkien kanssa.

Smokin kanssa ei perinteisesti käytetä kunniamerkkejä, mutta nykyään pienoiskunniamerkkien käyttö on kuitenkin sallittua, mikäli tämä on mainittu kutsussa.

Frakin kanssa käytetään kutsun mukaisesti joko alkupe- räiskokoisia tai pienoiskunniamerkkejä. Arkipuvun kanssa ei käytetä kunniamerkkejä.

Mikäli ulkona pidettävässä tilaisuudessa on kehoitettu käyttämään kunniamerkkejä, ne voidaan kiinnittää tarvittaessa myös päällystakkiin.

Naisten puvut

Sekä frakkia vastaavassa naisten juhlapuvussa että tummaa pukua ja smokkia vastaavassa asussa kannetaan kunniamerkkejä samojen periaatteiden mukaan kuin edellä on mainittu. Rinnassa kannettavat kunniamerkit kiinnitetään samalle korkeudelle kuin miesten puvussa. Naisten pukuihin liittyvien erityisongelmien vuoksi

Sotainvalidien Veljesliiton kunniamerkkipalvelun hoitaja Silja Myllyniemi esittelee sotien 1939-45 muistoristejä. Veljesliitossa tehdään mm. kunniamerkkien ompelutyöt.

on naisten sallittu käyttää kunniamerkkejään pienoiskoossa miesten tummaa pukua vastaavassa asussa.

Kantojärjestys

Kotimaiset kunniamerkit kannetaan aina ennen ulkomaisia ja sodanajan ansioista myönnettyt ennen rauhanaikaisia.

Virallisten kunnia- ja ansiomerkkien jälkeen tulevat sotien muistoristit merkin saajan palvelusajankohdan mukaisessa aikajärjestyksessä. Näiden jälkeen tulevat puoliviralliset kunniamerkit ja viimeisinä epäviralliset ansiomerkit niiden perustamisajankohdan mukaisessa järjestyksessä.

Kaikkia sodanajan ansioista saatuja vapaudenristejä kannetaan yhtä aikaa, mutta rauhanajan ansioista saaduista vain korkeinta.

SVR:n ja SL:n kunniamerkeistä kannetaan vain korkeinta: poikkeuksina jalokivineen tai miekkoineen myönnettyt sekä SVR Ansioristi ja SVR-mitalit, SL Pro Finlandia ja SL Ansioristi, joita kannetaan yhdessä saman ritarikunnan korkeamman merkin kanssa.

Keskuskauppakamarin ansiomerkki kiinnitetään nauhassa kannettavien merkkien alapuolelle. Valtion virka-ansiomerkin paikka on nauhassa kannettavien yläpuolella. Kummankin paikka on nauhassa kannettavien kunniamerkkien kannikkeen keskikohdalla.

Kunniamerkkinauhavärit ja -napit

Ritarikuntien merkeille on säädetty ns. boutonit (kunniamerkkinapit) tai nauhavärit. Näitä voidaan käyttää siviilipuvun kanssa silloin, kun varsinaisia kunniamerkkejä ei käytetä. Jokapäiväiseen arkikäyttöön niitä ei kuitenkaan ole tarkoitettu.

**Teksti: Markus Anaja
Kuvat ja kuvatekstit:
Tuomas Hyrsky**

Kunniamerkit järjestyksessä (vas.) Kotirintamamitali, Sininen Risti ja Lotta-mitali.

Kunniamerkit järjestyksessä (vas.), Vapaudenristin 3. luokka miekkojen kera 1941, Vapaudenristin 4. luokka miekkojen kera 1939, Suomen Leijonan 1. luokan ritarimerkki, Vapaussodan muistomitali, Talvisodan muistomitali miekoilla ja Karjalan kannas-soljella, Jatkosodan muistomitali, Suojeluskunnan ansioristi Länsi-Kannaksen risti, 4. Divisioonan muistoristi Karjalan kannas-, Aunuksen kannas- ja Maaselän kannas-soljilla.

Kunniamerkit järjestyksessä (vas.) Vapaudenristin 4. luokka keltaisella ruusukenauhalla miekkojen kera 1941, (annettu sodan aikana rintaman takaisista sotilaallisista ansioista), Vapaussodan muistomitali, Talvisodan muistomitali ja Jatkosodan muistomitali.

Kunniamerkit järjestyksessä (vas.), Jatkosodan muistomitali, Ilvesdivisioonan muistoristi, Sininen Risti ja Sotilaspoikaristi.

Kunniamerkit järjestyksessä (vas.) Talvisodan muistomitali Ilmapuolustus-soljella, Jatkosodan muistomitali, Ilmavoimien muistoristi Ilmatorjunta-soljella ja Itä-Syväriin risti.

SUOMALAISTEN KUNNIAMERKKIEN KANTOJÄRJESTYS

Ritarikuntien ja puolustusvoimien ohjeistuksen mukaan. Komentajamerkit ja niitä korkeammat kunniamerkit on jätetty pois.

- Vapaudenmitalin 1. luokka ruusukenauhassa (VM 1 rnk.)
- Vapaudenristin kultainen ansiomitali (VR kult. Am)
- Vapaudenristin sururisti (VR surur.)
- Vapaudenristin surumitali (VR surum.)
-
- Vapaudenristin 2. luokka (VR 2)
- Vapaudenristin 3. luokka (VR 3)
- Vapaudenristin 4. luokka sodanajan ansioista (VR 4)
- Suomen Valkoisen Ruusun I luokan ritarimerkki (SVR R I)
- Suomen Leijonan Pro Finlandia-mitali (SL PF)
- Suomen Valkoisen Ruusun ansioristi (vuoteen 1993 SVR:n ansiomerkki) (SVR Am)
- Suomen Leijonan I luokan ritarimerkki (SL R I)
- Vapaudenristin 4. luokka rauhanajan ansioista (VR 4 ra)
- Suomen Valkoisen Ruusun ritarimerkki (SVR R)
- Suomen Leijonan ritarimerkki (SL R)
- Suomen Valkoisen Ruusun ansioristi (SVR Ar)
- Suomen Leijonan ansioristi (SL Ar)
- Suomen Punaisen Ristin ansioristi (SPR ar)
- Hengenpelastusmitali (HPM)
- Suomen Olympialaisen ansioristin 2. luokka (O ar 2)
- Vapaudenmitalin 1. luokka (VM 1)
- Vapaudenristin 1. luokan ansiomitali (VR Am 1)
- Vapaudenmitalin 2. luokka (VM 2)
- Vapaudenristin 2. luokan ansiomitali (VR Am 2)
- Vapaussodan muistomitali ruusuineen (Vs. mm rk)
- Suomen Valkoisen Ruusun I luokan mitali kultaristein ja solkineen (SVR M I kr ja sk.)
- Suomen Valkoisen Ruusun I luokan mitali solkineen (SVR M I sk.)
- Suomen Valkoisen Ruusun mitali solkineen (SVR M sk.)
- Vapaussodan muistomitali (Vs. mm)
- Vuosien 1939 - 1940 sodan (talvisodan) muistomitali (Ts. mm)
- Vuosien 1941 - 1945 sodan (jatkosodan) muistomitali (Js. mm)
- Miinanraivausmitali (Mrm)
- Suomen Valkoisen Ruusun I luokan mitali kultaristein (SVR M I kr)
- Suomen Valkoisen Ruusun I luokan mitali (SVR M I)
- Suomen Valkoisen Ruusun mitali (SVR M)
- Sotilasansiomitali (Sot.am)
- Suomen Punaisen Ristin hopeinen ansiomitali (SPR hop. am)
- Mitali inhimillisestä auliudesta (Pro Benignitate Humana, PBH)
- Suomen Punaisen Ristin pronssinen ansiomitali (SPR pr.am)
- Suomen Olympialainen ansiomitali (O am)
- Sotainvalidien ansioristi (Sotainv. ar)
- Poliisin ansioristi (P ar)
- Rajavartiolaitoksen ansioristi (RVL ar)
- Palotorjunnan ansiomerkki (paloristi, PR)
- Suomen liikuntakulttuurin ja urheilun kultainen ansioristi (SU kult.ar)
- Suomen liikuntakulttuurin ja urheilun ansioristi (SU ar)
- Väestönsuojelun 1. luokan ansiomitali solkineen (Vss. am 1 sk.)
- Väestönsuojelun 2. luokan ansiomitali solkineen (Vss. am 2 sk.)
- Suomen liikuntakulttuurin ja urheilun ansiomitali kullatuin ristein (SU am krk.)
- Väestönsuojelun 1. luokan ansiomitali (Vss. am 1)
- Suomen liikuntakulttuurin ja urheilun ansiomitali (SU am)
- Rajavartiolaitoksen ansiomitali (RVL am)
- Väestönsuojelun 2. luokan ansiomitali (Vss. am 2)
- Vankeinhoidon ansioristi (Vh. ar)
- Tullilaitoksen ansioristi soljen kera (Tulli ar sk.)
- Suomen Reserviupseeriliiton kultainen ansiomitali solkineen (RUL am sk.)
- Kilta-ansiomitali (Kilta am)
- Tullilaitoksen ansioristi (Tulli ar)
- Reserviläisliitto-Reservin Aliupseerien Liiton ansioristi solkineen (RAUL ar sk.)
- Suomen Reserviupseeriliiton kultainen ansiomitali (RUL am)
- Reserviläisliitto-Reservin Aliupseerien Liiton ansioristi (RAUL ar)
- Insinööriupseeriliiton ansiomitali (IUL am)
- Kadettikunnan ansiomitali (KK am)
- Liikenneturvallisuusalan ansiomitali (Lt am)
- Työympäristötyön erityisansiomitali (Tyt am)
- Poliisin kullattu ansiomitali (P am)
- Vapaussodan, talvisodan ja jatkosodan muistoristi ja -mitalit
-
- Suojeluskuntain ansioristit ja -mitalit
- Lotta Svärd-järjestön ansioristi ja -mitali
- Sininen Risti miekoin sekä havunosatunnuksin
- Sotaveteraanien kultainen ansioristi
- Sotaveteraanien ansioristi
- Upseeriliiton ansiomitali
- Lääkintäupseeriliiton ansiomitali
- Päälystöliiton ansiomitali
- Maanpuolustusmitali miekkojen kera (näin muutettu 7.7.2006)
- Reserviläisliitto-Reservin Aliupseerien Liiton kultainen ja hopeinen ansiomitali
- Suomen Reserviupseeriliiton hopeinen ansiomitali
- Hopeinen kiltaristi
- Reserviläisliitto-Reservin Aliupseerien Liiton pronssinen ansiomitali
- Suomen Reserviupseeriliiton pronssinen ansiomitali
- Pronssinen kiltaristi
- Maanpuolustusmitali
- Suomen Väestönsuojelun ansioristi
- Lottamitali
- Suomen Pelastusalan Keskusjärjestön ansioristit ja -mitali
- Sotaveteraaniliiton ansiomitali
- Sotilaskotiansioristi
- Suomen Sinibarettiliiton ansioristi (SSbL Ar)
- Suomen Naisten Maanpuolustusjärjestön ansioristi
- Maanpuolustuksen Henkilökuntaliiton ansiomitali
- Rintamaveteraaniliiton kunniamitali
- Rintamanaisten Liitto ry:n ansioristi
- Sotilasammattiliitto ry:n kultainen ja hopeinen ansiomitali
- Rintamanaisten Liitto ry:n ansiomitali
-
- Ratsumieskillan ansiomitali
- Autojoukkojen killan ansiomitali
- Rannikkojääkärikillan ansiomitali
- Helsingin Laivastokillan ansioristi
- Pirkanmaan Viestikillan ansiomitali
- Tykkimiesmitali
- Sissiansiomitali
- Sotilaspoikaristi
- Panssarikillan risti
- Rannikon Puolustajain Killan ansiomitali
- Viestiristi
- Hakkapeliittayhdistyksen ansiomitali
- Laskuvarjojääkärikillan kiltaristi
- Uudenmaan Jääkäripataljoonan killan ansiomitali
- Pohjoismainen Sinibarettiansiomitali
- Ratsuväen ansioristi
- Pohjois-Karjalan Prikaatin Killan ansioristi
- Reservin Ratsastajamitali
- Rakuunakillan ansiomitali
- Topografikillan risti
- Turun Laivastokillan ansioristi
- Autojoukkokiltojen liiton automiesristi
- Pioneeriaselajin liiton, Helsingin Reserviupseerien Pioneeriosaston ja Pioneerisäätiön ansiomitali
- Ilmatorjunta-ansioristi
- Porin Rykmentin - Porin Prikaatin killan ansioristi
- Laivaston Killan ansioristi
- TK- Tiedotuskillan sotilastiedotuksen ansiomitali
- Varsinais-Suomen Reserviläispiirien ansiomitali
- Ali-, Toimi- ja Opistoupseerien Perinneyhdistyksen perinnemitali
- Österbottens Försvarsgille-Pohjanmaan Maanpuolustuskillan ansioristi
- Sotilasmusiikkikillan sotilasmusiikkiristi
- Etelä-Hämeen Reserviläispiirien ansioristi ja -mitali
- Nylands Brigads Gille r.f. ansiomitali
- Karjalan Kaartin-Prikaatin Killan ansioristi
- Kymen Jääkäripataljoonan Killan ansiomitali
- Panssarikillan ansiomitali
- Jalkaväen ansioristi
- Ilmavoimien Kiltaliiton kiltaristi ja kiltamitali
- Sinisen Reservin ansioristi ja ansiomitali
- Huollon ansioristi
- Suomen Lottaperinneliiton ansioristi

Suomen-poikien leskillä kevätjuhla

Kuvassa takana vasemmalta Livia Kivilo, Uno Järvelä, Irmeli Lemberg ja Mati Blumfeldt

Viron Suomen-poikien leskien klubilaiset kutsuivat vieraakseen Lotta-Svärd Säätiön puheenjohtaja Irmeli Lembergin Tallinnaan 9.3.2009. Lotta-Svärd säätiö on tukenut leskiä Suomen Sotaveteraaniliiton kautta jo useamman vuoden ajan.

Käsityöperinteet näkyivät töissä, joita he olivat tuoneet vieraalle esiteltäväksi. Esillä oli uusista materiaaleista tehtyjä töitä, mutta joukossa oli ideoitu kiinnostavalla tavalla vanhasta uutta. Käsitöitä myymälä he ovat saaneet pientä lisärahaa toimintaansa ja pystyneet kattamaan jonkin verran esim. lääke- ja hoitokuluja. Nyt he kuitenkin kertoivat, että myyntipöytien vuokrat ovat nousseet niin huimasti, että heidän ei ole enää kannattavaa viedä töitä

myyntiin. Nyt useammat käsitöt päättyvätkin lahjoiksi.

Lesket ovat jatkaneet ansiokasta toimintaansa Tallinnassa vuodesta 2002, jolloin klubi perustettiin. Heidän yhteinen tavoitteensa on auttaa ja tukea kanssasisariaan Virossa. He toimivat yhteistyössä Sotaveteraanien Viron yhdistyksen kanssa.

Puheenjohtaja Livia Kivilo välittää klubilaisten terveiset kaikille kanssasisarille Suomeen toivottaen hyvää ja aurinkoista kesää. Jos joku lukijoista kiinnostuu leskien toiminnasta Virossa, niin puheenjohtajan yhteystiedot ovat:

Livia Kivilo, Paekaare 20-55, Tallinn 13621 Eesti ja puh. +372 633 1061

Anni Grundström

Seminaarista vauhtia historiatyölle

Kansallisarkistossa pidettyyn seminaariin osallistui 50 veteraani- ja perinnejärjestöjen edustajaa. Eturivissä (vas.) seminaarissa alustanut filosofian maisteri Esko Kosunen, Rintamanveteraaniliiton puheenjohtaja Onni Toljamo ja Suomen Sotaveteraaniliiton puheenjohtaja Aarno Strömmer.

Tammenlehvän Perineliitto ja Kansallisarkisto järjestivät 13. helmikuuta veteraaniaikakauden historiahankkeen perusteita kartoittavan seminaarin. Seminaarin ohjelmaan oli valittu aiheita, joissa tarkasteltiin veteraanien asemaa Suomessa ja maailmalla sekä sodasta rauhaan palaamiseen liittyviä kysymyksiä. Paikalla oli runsaat 50 veteraani- ja perinnejärjestöjen edustajaa ja tutkijaa.

Työn kokonaisuuden kannalta valaisevinta oli hankkeen johtajan, professori Ohto Mannisen puheenvuoro tutkimus- ja kirjoitustyön lähtökohdista. Kun eri veteraanijärjestöjen omat tarinat on lopulta saatu valmiiksi, voidaan Mannisen

mukaan nyt hyvin ryhtyä tarkastelemaan veteraanien työtä ja heidän asemaansa laajempaan kokonaisuuteen suomalaisessa yhteiskunnassa. Keskeisinä kysymyksinä nousevat tällöin esiin muun muassa sukupolvien väliset suhteet sekä syyt, jotka johtivat sotavuosien kansallisen identiteetin ja yhtenäisyyden myöhempään rikoutumiseen.

Tutkimukseen haetaan myös kansainvälistä vertailupohjaa, minkä kuitenkin tekee jossakin määrin vaikeaksi veteraanikäsitteen erilaiset sisällöt. Kansainvälisesti merkittävän hankkeesta tekee Mannisen mukaan ennen muuta tutkimuksen ajallinen ulottuvuus ja yhteiskunnallisten vaikutus-

suhteitten selvittäminen. Myös sotaponnistuksiin osallistuneiden naisten aseman tutkiminen, joka ulotetaan aina sodan jälkeiseen aikaan saakka, on kansainvälisesti perustavaa laatua.

Suomen poliittisen historian kronologia sotavuosista niiden jälkeisiin vuosikymmeniin ja eri presidenttien aikakausiin antaa tutkimukselle ajallisen viitekehyksen. Siihen perustuu myös hankkeen työnimi ”Veteraanien tie politiikan puristuksessa 1940 – 2010”.

Seminaarin alustuksia on luettavissa Tammenlehvän Perineliiton kotisivuilta www.tammenlehva.fi

Pertti Suominen

Rosvopaistitapahtumat 2009

Perinteiset ja suuren suosion saavuttaneet Finnairin lentävän henkilökunnan ja muiden aktiivien järjestämät rosvopaistitapahtumat järjestetään kuluvana kesänä 10 paikkakunnalla Suomessa ja lisäksi Kanadassa.

Tapahtumat alkavat klo 11.30 sotilaskodin tarjoamalla munkkikahvilla. Klo 13.00 alkaa ohjelma, jossa on tervehdykset, sotilassoittokun-

nan musiikkia ja viihdetaiteilijoiden ohjelmaa. Tänä kesänä esiintyvät: **Eino Grön, Marjatta Leppänen, Vieno Kekkonen, Pirkko Mannola, Tuija Saura, Kanttiinin Lotat ja solistiyhtye Jermut.** Klo 14.30 tapahtuma jatkuu puolustusvoimien tervehdyksellä ja lentoemäntien tarjoilemalla rosvopaistitarjoilulla. Tapahtumissa on myös arpajaiset, joiden tuotto käytetään

heimoveteraanien hyväksi. Tilaisuudet päättyvät klo 16.30 mennessä.

28.5.	Pieksämäki
5.6.	Oulunkylä
12.6.	Dragsvik, Tammisaari
20.6.	Kanada
16.7.	Kotka
31.7.	Forssa
7.8.	Salo
14.8.	Kristiinankaupunki
28.8.	Kuusamo
3.9.	Kalajoki
11.9.	Peurunka, Laukaa

Kutsut tapahtumiin hoitaa puolustusvoimien alueellinen johto yhdessä veteraanijärjestöjen piirien kanssa. Kuhunkin tapahtumiin voidaan kutsua noin 1000 henkilöä.

NEVA TOURS OY

- * Bussi ja junamatkat
- * Viisumit Venäjälle
- * Hotellipaketit
- * Tilausajot

Aninkaistenkatu 12, 20100 TURKU
Puh. (02) 2504 655
+358 400 332 001, fax (02) 2504 775
www.nevatours.fi
nevatours@nevatours.fi

KULJETUKSET HOITAA
Siamac Oy

Julia Lines

www.julialines.fi

ILVESKOTI

SOTAINVALIDI- JA VETERAANIKUNTOUTUSTA
laitos-, päivä- ja avokuntoutusta
Veteraanipolku 3, 13600 Hämeenlinna
Puh. 03-5706 100, fax 03-5706 119
www.ilveskoti.com

YRJÖ PIRILÄ OY

Veteraanilla oikeus kotona asumiseen

Suomessa veteraanien ja muiden ikääntyneiden ihmisten kuntoutus ja terveyshuolto on eurooppalaisittain hoidettu selvästi keskimääräistä paremmin. Ei kuitenkaan niin hyvin, ettei meilläkin olisi vielä petraamisen varaa, sanoo EU-parlamentin jäsen, kauppatieteiden maisteri **Sirpa Pietikäinen** (49). Jokaisella veteraanilla on oltava toimiva terveydenhuolto, oikeus kuntoutukseen ja halutessaan mahdollisuus kotona asumiseen. Tosin kotona asuminen edellyttää usein jonkinasteista ulkopuolista tukea. Meillä yhteiskunnassa on oltava varaa pitää veteraaneista ja ikäihmistä hyvää huolta, kunnioittaa heitä ja heidän hyväksemme tehtyä työtä, Sirpa Pietikäinen toteaa. Kotihoitotuen ja -palvelun järjestäminen kunnissa olisi nähtävä lähinnä tahtokysymyksenä, eikä niinkään velvollisuutena. Sirpa Pietikäisellä on takanaan vahva kokemus veteraanien ja ikäihmisten hoivapalvelujen päättämisestä. Ensin Hämeenlinnan kunnallispolitiikassa, 20 vuotta kansanedustajana, josta ajasta neljä vuotta ympäristöministerinä, ja nyt viime vuodesta lähtien Euroopan parlamentin jäsenenä. Parlamentin jäseneksi hän nousi varajäsenen paikalta vuonna 2008, Alexsander Stubbin tultua valituksi Vanhasen hallituksen ulkoministeriksi. Ministerivuosinaan Pietikäinen toimi sosiaalipoliittisessa ministeriryhmässä, ja nyt EU:ssa muun muassa talous- ja rahaasiain valiokunnassa. Hän on aktiivisesti mukana ympäristöjärjestöjen työssä sekä kan-

sallisella että kansainvälisellä tasolla. Samoin Alzheimer- ja Muisti-yhdistyksen toiminta kuuluvat aktiviteettien piiriin. Sirpa Pietikäinen on ajanut EU:ssa vahvasti muistiasioita ohjelmatyöllä, miten EU voi auttaa muistisairaita ja heidän omaisiaan. Hänen asiantuntemustaan ikäihmisten tuki- ja hoivapalvelujen ratkaisijana lisää kymmenen vuoden kokemus omaishoitajana.

Kansainvälistä toimintaa EU:ssa auttaa Sirpa Pietikäisen monipuolinen kielitaito. Hän puhuu suomen lisäksi sujuvaa englantia ja ranskaa, hyvin ruotsia ja saksaa sekä hallitsee espanjankielen alkeet. Mielenkiintonsa hän myöntää nyt kääntyneen venäjänkieleen. Hän on päättänyt opetella yhden slaavilaisen kielen tulevaisuudessa.

Karjalaista vilkkautta – pohjalaista jämäkkyyttä

Isä Erkki oli viipurilaissyntyinen sotaveteraani ja äiti Sylvi (os. Hirvelä) Ylihärmästä lähtenyt, jo 17-vuotiaana sotilas-sairaalassa työskennellyt ”pik-kusisar”, joka myöhemmin valmistui sairaanhoitajaksi. Noin kymmenen vuotta sitten molempien vanhempien tuen tarve kotona pikkuhiljaa kasvoi. Nyt äidin terveyden tila on heikentynyt jo siinä määrin, että kotona asuminen edellyttää jonkun henkilön jatkuvaa läsnäoloa. Viikonloppuisin omaishoitajina toimivat Sirpa ja miehensä Tapio Määttä. Kun molempien omaishoitajien työpaikat sijaitsevat kotikaupungin ulkopuolella, palkattiin neljän henkilön tiimi, joka arkipäivinä huoleh-

ti ympärivuorokautisesta hoivapalvelusta. Sirpan isä nukui pois kaksi vuotta sitten. Äiti Sylvi asuu kotona Sirpan, Tapi- on ja kissojen kanssa. Pietikäinen sanoo kotihoidon vaihtoehdon tulevan paitsi tarpeesta niin myös hänen henkilökohtaisesta halustaan ja tahdostaan, eikä niinkään velvollisuuden tunteesta. Laitoshoidon mahdollisuus on ainakin toistaiseksi tässä yhteydessä pois suljettu.

Ihminen ei muutu

Meissä jokaisessa elää sama ihminen: lapsena, opiskeluvuosi- na, työikäisenä ja vielä ikäih- misenä. Olemme tottuneet asumaan kotona, ei laitoksis- sa, siksi tämä sama mahdolli- suus on suotava myös veteraa- neille, Sirpa Pietikäinen arvi- oi. Olen mielessäni pohtinut veteraanin mahdollisuutta sel- vitä kotona asumisesta. Mitä vähemmän ihmisellä on mah- dollisuutta itse selvittää arkipäi- vän asioista, sitä enemmän hän tarvitsee kunnioitusta, ja edel- lytyksiä itsekunnioitukseen ja omaan tahtoon.

Meillä on 66 500 veteraania, miestä ja naista. Siitä sotainva- lidien määrä on 11 000 ja keski- ikä on noussut jo 86 vuoteen. Näin korkea keski-ikä merkit- see sitä, että jokainen veteraa- ni on jo säännöllisen kuntou- tuksen tarpeessa oleva. Soti- lasvammalain määrittelemät haitta-asterajat avopalvelun ja laitoshoidon saannin edelly- tyksinä voitaisiinkin vihdoon poistaa, Sirpa Pietikäinen vaa- tii. Palvelujärjestelmät ovat suunniteltava siten, että mah- dollisimman moni voisi nii- tä käyttää, ja niiden perusteel-

Sosiaalialan lainsäädännöstä ja käytännön omaishoidosta saavutettu kokemus on tehnyt europarlamentaarikko Sirpa Pietikäises- tä veteraanikuntoutuksen osajan.

la valita itselleen vaihtoehdoksi kodissaan asumisen.

Hyvän esimerkin toimivasta kotikuntoutuksesta ja apupal- veluista antaa Hämeenlinnas- sa toimiva veteraanien kuntou- tuslaitos Ilveskoti. Sieltä palve- lua saa kirjaimellisesti omaan kotiin. Soitto Ilveskotiin tuo paikalle avun tehtävän suorit- tamiseen. Tarvittaessa tehtäviä täytyy voida hoitaa myös kodin ulkopuolella, joko yhdessä vete- raanin kanssa tai ilman. Kodin ulkopuolista apua ovat muun muassa kauppa-, pankki-, ap- teekki- ja virastoasiat.

Määrärahat tehokäyttöön

Sirpa Pietikäinen näkee eri- tyisen tärkeänä erillisen mää- rärahan varaamista ja sen oh- jaamista pienituloisten sota- veteraanien kotona asumisen tukipalveluihin. Se olisi valtion budjetista tulevaa ”korpamer- kittä” rahaa, jonka kunta oli- si velvollinen käyttämään juu- ri tähän tarkoitukseen. Mikäli tämän kaltainen, ylimääräinen veteraanilisä maksettaisiin Kel- lan kautta suoraan eläkkeenä, saattaisi palveluiden hankki- minen ja järjestäminen olla ve- teraanille vaikeampaa, Sirpa Pietikäinen pohtii.

Kotikuntoutus ja laitoskun- toutus eivät ole toistensa vaih- toehtoja, vaan molempia tar- vitaan, Pietikäinen tähdentää. Kotikuntoutus on tietenkin se ensisijainen vaihtoehto, mut- ta laitoskuntoutuksen perus- jakson tarvitsee niin veteraani kuin hänen puolisonsakin pari kertaa vuodessa. Se antaa mah- dollisuuden asiantuntijana mi- tata asiakkaan niin fyysinen kuin psyykinenkin kunto. Kaikille veteraaneille ja yleen- sä ikääntyville henkilöille oli- si laadittava asiantunteva kun- toutusjärjestelmä. Se voisi olla rinnastettavissa työterveys- huoltoon ja sen tulisi koskea myös omaishoitajia, Sirpa Pie- tikäinen opastaa. Hän neuvoo pidättymään sanonnasta: Ei koskaan tuossa iässä, ja muut- tamaan sen sanonnaksi: Juu- ri tuossa iässä. Paitsi, että hän lupaa jakaa asiantuntemustaan puhelimitse, pyytää hän myös tietoja isänsä Erkki Pietikäisen elämänvaiheista, jos joku tie- tää. Sirpa Pietikäisellä on työn alla kirja isästään, taidemaalari Erkki Pietikäisestä.

Sirpan tavoittaa numerosta 045 7730 2113.

Matti Värri

Omaishoitajana jo 10 vuotta toiminut Sirpa Pietikäinen yhdessä äitinsä ja isänsä kanssa kesällä 2005.

Valtiokonttori painottaa kuntien vastuuta kuntoutuksen järjestämisessä

Valttiokonttorin ohjekirje kuntoutuksen järjestämisestä on jaettu kaikille kunnille ja kuntayhtymille ja muille sidosryhmille. Ohjekirje on luettavissa Suomen Sotaveteraaniliiton internet-sivuilta osoitteesta www.sotaveteraaniliitto.fi. Samasta osoitteesta löytyvät tilastot kunnittain veteraanikuntoutukseen oikeutettujen määräästä sekä kuntakohtaiset määrärahat.

Rintamaveteraanien kuntoutukseen valittavan tulee olla Suomessa asuva vuosien 1939–1945 sotiin osallistunut rintamasotilas-, rintamapalvelus- tai rintamatunnuksen omaava veteraani. Sotainvalidit, joiden sotilasvammalain mukainen työkyvyttömyysaste on vähintään 10 prosenttia, eivät voi saada rintamaveteraaneille taroitettua kuntoutusta.

Päätöksen kuntoutukseen hyväksymisestä tekee veteraanin kotikunnan kuntoutukselta vastaava toimitus. Kuntoutushakemukseen on liitettävä lääkärinlausunto hakijan terveydentilasta ja kuntoutustarpeesta, mikäli hakijalla ei ole kiinteää hoitosuhdetta oman kunnan terveyskeskukseen. Myös aviopuolison hakemukseen on liitettävä lääkärinlausunto. Avokuntoutukseen ohjattulla rintamaveteraanilla tulee olla lääkärin antama hoitomääräys, jossa yksilöidään tarvittavat hoito- ja kuntoutustoimenpiteet sekä näiden kannalta olennaiset rintamaveteraanin terveydentilaa koskevat tiedot. Kuntoutushakemuksen voi veteraanin puolesta tehdä omainen tai sosiaali- ja terveystyöryhmän, mikäli veteraani ei siihen itse kykene.

Valtiokonttorin ohjekirjeessä painotetaan kuntoutuksen säännöllisyyttä ja suunnitelmallisuutta. Kuntoutusjakson välin ei ilman erityistä perustetta tulisi olla vuotta pitempi. Tämä edellyttää eri kuntoutusvaihtoehtojen vuorottelua ja painopisteen siirtämistä laitostuntoutuksesta päivä-, koti- ja muuhun avokuntoutukseen. Päivä- tai muu avokuntoutus on ensisijainen kuntoutusmuoto silloin, kun näillä keinoin mahdollistetaan tavoiteltu hoitotulos. Kuntoutuksesta päätettäessä tulee ottaa huomioon rintamaveteraanin terveydentila,

Avokuntoutusta voidaan toteuttaa seuraavasti
Päiväkuntoutus

enintään 10 päivää toimintakykyluokka III

Muu avokuntoutus

enintään 20 hoitokäyntikertaa

Päiväkuntoutus

enintään 20 päivää toimintakykyluokka I – II

Muu avokuntoutus

enintään 30 hoitokäyntikertaa

Avokuntoutusta voidaan antaa esimerkiksi seuraavasti

Toimintakykyluokka III

avokuntoutusta 2 x 10 hoitokerran sarja

Toimintakykyluokka I – II

avokuntoutusta 3 x 10 tai 2 x 15 hoitokerran sarja

Laitoskuntoutus

enintään 10 vuorokautta toimintakykyluokka III

2-4 viikkoa toimintakykyluokka I-II

Aviopuolisoiden laitoskuntoutus

enintään 10 vuorokautta toimintakykyluokka III

enintään 14 vuorokautta toimintakykyluokka I-II

la, kuntoutusta antavan paikan laatu sekä maantieteelliset, kielelliset ja muut olosuhteet. Mikäli kunnassa ei ole riittävästi tarjolla avokuntoutusmahdollisuuksia joko tarjonnan puutteen tai pitkien etäisyyksien takia, niin kuntoutus voidaan toteuttaa laitoskuntoutuksena.

Kuntien vastuu lisääntyy avo- ja päiväkuntoutuksen järjestämisessä

Kuntien tehtävänä on huolehtia avo- ja päiväkuntoutuksen laadun, sisällön ja tarpeenmukaisuuden kehittämisestä siten, että toiminta vastaa rintamaveteraanin yksilöllisiä tarpeita sekä laajasti ja monipuolisesti tukee hänen toimintakykynsä edistämistä ja säilyttämistä. Tämä edellyttää veteraanin kuntoutusjakson huomioon ottamista osana muita sosiaali- ja terveydenhuollon avo- tai laitospalveluja ja suunnitelmallisuuden lisäämistä. Ohjekirjeen mukaan muuhun kuin kotikuntoutuksena toteutettuun avokuntoutukseen tulisi tarvittaessa sisällyttää myös yksi kotikäynti. Käynnillä arvioidaan veteraanin kotona selviytymistä sekä mahdollisesti asunnon muutostyö- tai apuvälinetarpeita.

Päiväkuntoutusohjelman sisältöön suositellaan ohjeistuksessa kuuluvaksi yksilöllistä päiväohjelmaa, yksilöhoitoja ja

muita toiminnallisia ryhmiä ja liikuntaa.

Kunta voi toteuttaa avo- tai päiväkuntoutusta joko terveyskeskuksessa, sairaalassa, kuntoutus- ja hoitolaitoksessa tai hankkia sen yksityiseltä palveluntuottajalta tai itsenäiseltä ammatinharjoittajalta. Veteraani voi saada avokuntoutusta myös kotona.

Kuntoutuksen jakautuessa pidemmälle aikavälille, sen vaikuttavuus saattaa oleellisesti lisääntyä esim. liikuntakivyn ylläpidossa.

Avokuntoutuksena on mahdollista antaa myös pelkkää jalkojenhoitoa sitä tarvitsevalle veteraanille.

Laitoskuntoutus

Laitoskuntoutuksella tarkoitetaan kuntoutus- ja hoitolaitoksessa, sairaalan tai terveyskeskuksen osastolla annettua pääsääntöisesti yhtäjaksoista kuntoutusta, johon lisäksi kuuluu majoitus ja täysihoito.

Ensisijaisesti on pyrittävä käyttämään lähimpiä soveltuvia kuntoutuslaitoksia. Perustellusta syystä rintamaveteraani voidaan hänen omasta toivomuksestaan ohjata johonkin kauempana (Suomessa) sijaitsevaan laitokseen. Esimerkiksi kuulo- tai näköongelma, dementoituminen, reumasairaus, parkinsonintauti, tuki- ja liikuntaelin sairaudet saattavat edellyttää kauempana sijaitsevaa kuntoutus- ja hoitolaitosta.

Aviopuolisoiden laitoskuntoutus

Rintamaveteraanin aviopuoliso voi osallistua laitoskuntoutukseen samassa kuntoutus- ja hoitolaitoksessa rintamaveteraanin kanssa enintään 10 vuorokauden ajan tai jos rintamaveteraanilla on sellainen vamma tai sairaus, joka aiheuttaa toimintakyvyn häiriöitä ja hän kuuluu toimintakykyluokkaan I tai II, voi hänen kuntoutusjaksonsa olla enintään 14 vuorokautta. Samanaikaisen kuntoutusjakson tavoitteena on pyrkiä osaltaan parantamaan kuntoutuksen tuloksellisuutta sekä vaikuttamaan rintamaveteraanin kotona selviytymiseen muun muassa tukemalla

hoitavan aviopuolison jaksamista. Samanaikaisen kuntoutusjakson pituuden, tarpeen ja tarkoituksenmukaisuuden arvioi kuntoutuspäätöksen tekijä. Aviopuolisella ei ole oikeutta avo- eikä päiväkuntoutukseen.

Kuntoutuksen kustannusten korvaus

Rintamaveteraanille ja hänen puolisolleen ei aiheudu kuntoutuksesta kustannuksia. Kunta maksaa rintamaveteraanien kuntoutuskustannukset ja Kansaneläkelaitos korvaa kuntoutusmatkoista aiheutuvat kulut.

Kunnille jaettava määräraha

Valtion vuoden 2009 talousarviossa on rintamaveteraanien kuntoutukseen varattu yhteensä 38 096 000 euroa kunnille (vastaava määräraha oli 42,1 miljoonaa euroa vuonna 2008). Kunnille jaetaan määrärahas- ta 34 146 390 euroa kunnissa asuvien rintamaveteraanien suhteessa (vastaava määräraha oli 38 897 694 euroa vuonna 2008).

Kuntien tulee seurata määrärahan käyttöä, jotta kuntoutukseen varattua määrärahaa ei jäisi käyttämättä ja kaikki kuntoutusta haluavat pääsisivät säännölliseen kuntoutukseen. Tämä pelko alkaa olla vähäistä, koska useat kunnat ovat ilmoittaneet jo nyt määrärahojen loppumisesta.

Kuntien käyttämättä jääneiden kuntoutusmäärärahojen jakoperusteen muutos

Kuntien tulee ilmoittaa valtiokonttorille 31.8.2009 mennessä niiden kuntoutusta hakeneiden lukumäärä, joille ei ole voitu myöntää maksusitoumusta kuntoutukseen vuoden 2009 määrärahasta.

Valtiokonttori on varannut vuoden 2009 kuntoutusmäärärahaa kaksi miljoonaa euroa jaettavaksi syyskuussa vuodelta 2008 käyttämättä jääneiden määrärahojen yhteydessä niille kunnille, jotka ovat noudattaneet kuntoutukseen valinnoissaan Valttiokonttorin ohjeita.

Anni Grundström

Toimintakykyluokat

Toimintakykyluokka I

Tähän kuuluvat veteraanit, joilla on vaikea fyysinen ja/tai psyykinen toimintakyvyn häiriö.

Toimintakyvyn heikenneminen merkitsee liikuntakyvyn, aistientoiminnan tai sosiaalisen kanssakäymisen alenemista sekä mahdollisia muita pitkäaikais- sairauden tuomia oireita.

Veteraani on osittain tai jatkuvasti riippuvainen toisen henkilön avusta.

Toimintakykyluokka II

Tähän kuuluvat veteraanit, joilla on sairauden tai vamman aiheuttama fyysinen ja /tai psyykinen toimintakyvyn lievä tai keskivaikea häiriö. Veteraani on pääosin omatoiminen, mutta tarvitsee jonkin verran apua päivittäisissä toiminnoissa, kuten ruokailussa, pukeutumisessa tai henkilökohtaisesta puhtaudesta huolehtimisessa. Ongelmia saattaa esiintyä myös oma- toimisessa liikkumisessa ja asioimisessa kodin ulkopuolella.

Toimintakykyluokka III

Tähän kuuluvat veteraanit, jotka ovat omatoimisia ja selviytyvät itsenäisesti päivittäisistä toiminnoista. Mikäli heillä on sairauksia, ne ovat lääkityksen ja hoidon osalta hallinnassa.

Mieskuorolaulua rintamalla

Jatkosodan aikaisessa asemasotavaiheessa heräsi henkiin myös lauluharrastus. Rintamalla moni löysi omat laulunlahjansa. Asemieskuoroja syntyi eri puolille rintamia. Tällä toiminnalla oli myös sodanjohdon täysi tuki, koska harrastustoiminnan katsottiin ylläpitävän taisteluhenkä ja olevan myös joukkojen virkistykseksi ("ikäväntorjunta-ase"). Helsinkiläisen Laulu-Miesten seniorikuoron (Urisevat Ukot) nykyisen kokoonpanon kokeneimpia laulajia on **Tuomo Piironen** (s. 31.5.1923), jonka laulajaura - kuten niin monen muunkin mieskuorolaisen - lähti liikkeelle rintamakuorosta.

Uhtuan suunnan tykistön kuoro

Tuomo Piironen astui armeijan leipiin vapaaehtoisena syyskuussa 1941. Suoritettuaan kahden kuukauden varusmiespalvelun Vaasassa TTK 3: n joukko-osastossa hän sai siirron rintamalle. Piironen toimi tykinjohtajana Uhtuan pohjoispuolella KTR 16:ssa (ns. Empun patteristossa) ja sen jälkeen evl. Haahden johtamassa taisteluosastossa "Metso" Jyväskylässä Kuittijärven rannalla. Tässä vaiheessa tuli kuvioihin myös kuorotoiminta, kun vuoden 1942 maaliskuussa etsittiin laulajia Uhtuan suunnan kuoroon. Kokoajana oli Ylioppilaskunnan Laulajien ykköstenori, lääkintäluutnantti **Antero Puolanne**. Kuorolaisten valinnassa ratkaisivat yksinomaan

ääni ja korvan tarkkuus.

Kuoron musiikillinen taso kohosi kaiken aikaa. Niinpä vuoden 1942 huhti-toukokuussa Uhtuan suunnan tykistön kuoro oli valmis esiintymiskiertyelle, joka suuntautui aluksi Ouluun ja sen ympäristöön. Vuoden 1942 syksyllä tehdyn aseveli-iltakiertueen aikana kuoro esiintyi Oulun lisäksi Oulunsuussa, Muhoksella, Iissä, Haukiputaalla, Kempeleessä, Limingassa, Tyrnävällä, Ruukissa sekä Kajaanissa saaden kaikkialla ylistävät arvostelut. Kun kuoro esiintyi Pohjois-Pohjanmaan Asevelipiirin järjestämässä tilaisuudessa Limingassa, kuoroa ja sen johtajaa kiiteltiin seuraavin sanoin: "Meistä on suuri kunnia saada kuulla tuollaista mieskuorolaulua, jollaista koskaan aikaisemmin emme ole kuulleet ja jonka veroista tuskin koskaan enää tulemme kuulemaan." Kuoro lauloi ylimääräisinä Porilaisten marssin ja Sibeliuksen Finlandia-hymnin.

Uhtuan suunnan tykistön kuoro laajennettiin myöhemmin koko Uhtuan suuntaa käsittäväksi laulukunnaksi. Keväällä 1943 kuorolla oli edessään vaativa Etelä-Suomen kiertue. Kuoro konsertoi 21 laulajan vahvuusena mm. Riihimäellä ja Helsingissä, missä kuoro äänitti kuusi levyä puolustusvoimain arkistoon, piti konsertin Konservatorion juhlasalissa sekä esiintyi radiossa. Kuoron radioesiintymisen kuuli myös professori Heikki Klemetti, joka piti Antero

Puolanteen johtamaa Uhtuan suunnan kuoroa jopa parhaana rintamakuorona.

Kannaksen laulu- ja soittojuhlat

Suorastaan uskomattomalta tuntuu se, että jatkosodan aikana, kesällä 1943 järjestettiin Kannaksen laulu- ja soittojuhlat 1943, joka oli lajissaan ensimmäinen armeijan piirissä toteutettu musiikkikatselmus. Sen tarkoituksena oli tarjota musiikkiryhmille mahdollisuus kuunnella toistensa esityksiä. Laulujuhlat pidettiin Kiviniemen urheiluopistossa. Yleisön joukossa oli armeijan korkeinta päällystystä, eri joukko-osastojen edustajia, lottia sekä paikkakunnan siviilejä. Laulajien kokonaismäärä nousi n. 380:een. Laulujuhlilla esiintyivät orkesterien ja torvisoittokuntien ohella seuraavat kuorot:

Keltaisen R:n kuoro, joht. luutn. R. Rannikko
Limans Sängerknaben, joht. korpr. A. Wallendahl
Osasto Jä:n kuoro, joht. luutn. H. Haikonen
Osasto U:n kuoro, joht. luutn. T. Stenvall
Osasto Vi:n kuoro, joht. luutn. A. Kortesmäki
Rajan laulu, joht. luutn. M. Lohikoski
Rannikkolohkon kuoro, joht. luutn. Jorma Kyyhkynen
Valkeasaaren lohkon kuoro, joht. vänr. Tauno Sola
Vartijalaulajat, joht. kapt. Jalmari Aalto

Kiviniemen laulujohtajakurssien opettajia, vas. kapt. Jalmari Aalto, mus.luutn. Martti Turunen, mus.kapt. Matti Pälvi, luutn. Kalevi Niemi ja luutn. Pauli Helkiö.

Laulujuhlapäivä (15.8.1943) ja kaantui kolmeen osioon, joista klo 15.35 alkanut keskimmäinen osio radioitiin. Siinä kuultiin yksittäisten kuorojen lisäksi yhdistyneiden kuorojen ja yhdistyneiden torvisoittokuntien esityksiä, ups.kok. **Usko Aron** johtamaa Osasto P:n orkesteria sekä lääk. ev.luutn. **J. Sajaniemen** johtamaa Murtajan orkesteria.

Laulujuhljen päätteeksi yhdistyneet kuorot ja soittokunnat esittivät oopperakapellimestari **Matti Visapään** johdolla Sillanpään marssilaulun ja Porilaisten marssin.

Laulujuhljen edellä pidettiin viisipäiväiset laulunjohtajakurssit, joiden tarkoituksena oli kasvattaa sekä kuorojen että myös yhteislaulun johtajia. Kurssin järjestäjänä ja johtajana toimi kapt. **Jalmari Aalto**, kurssin loppupäivinä myös luutn. **Martti "Pyssy" Turunen**, joka ei olisi millään uskonut, että rintamakuorot pystyvät tällaisiin saavutuksiin.

Yksi Kiviniemen laulujuhlille ja kuoronjohtajakursseille osallistuneista oli Kokkolan Lauluveikkojen laulaja **Veikko Pernu**, joka oli Vaasan patteristossa Rask. Psto 20:n tasoliupseerina ja jaoksen johtajana Valkeasaarella. Patteriston kuoroa johti opettaja **Unto Koivaara** Vaasasta. Harjoituksia pidettiin kanttiini Rajapirtin suojissa. Stemmoja harjoitettiin aluksi klarinetin avulla, jonka Koivaara oli ostanut lomallaan päivärahoilla. Sittemmin saatiin matkaharmoni. Kuorossa oli 30 laulajaa, pääosin Etelä-Pohjanmaalta ja se esiintyi rintamaoloissa sekä Vaasassa aseveliyhdistyksen kutsumana.

Joidenkin tietojen mukaan

rintamalla olisi toiminut jopa 100 kuoroa. Valitettavasti niiden toiminnasta ei ole olemassa yhtenäistä kirjallista esitystä. Rintamakuorotoiminta olisi pitänyt kartoittaa viimeistään 1980-luvulla. Mutta vieläkin ei ole myöhäistä, vaikka sotaveteraanien rivit ovat harvenneet. Allekirjoittaneen tarkoituksena on koota kaikki irtisaatava tieto. Voiko Suomen kuorohistoriaa ajatellakaan ilman ainutlaatuisia rintamakuoroharrastusta?

Reijo Pajamo

Kirjoittaja on Sibelius-Akatemian emeritusprofessori, joka valmistelee Suomen kuorolaulun historiaa. Jatkosodan aikaisesta kuorotoiminnasta voi lähettää tietoja, valokuvia sekä muisteloita osoitteeseen:

Reijo Pajamo, Hämeentie 77
A 11, 00550 Helsinki,
puh. 040 773 8025, email:
reijo.pajamo@pp.inet.fi

"Vartijalaulajat" -kuoro esiintymässä kapt. Jalmari Aallon johdolla Kiviniemen urheiluopistossa.

Soita **010 446 446** tai
matkatoimistoosi.

www.aurinkomatkat.fi

**aurinko
matkat**

Malmin rahtauksen lisäksi – sotatarvikkeita, humanitääristä apua sekä kauttakulkua

SODAT SIVUA VAT NORRBOTTENIA

Suomessa yleisen huomion kohteeksi Narvikin satama ja rata tulivat toisen maailmansodan aikana. Talvisodan puhjettua Kansainliitto tuomitsi Neuvostoliiton hyökkäyksen ja kehotti jäsenmaitaan antamaan apua hyökkäyksen uhrille. Malmirata nähtiin tuolloin yhtenä sekä sotilaallisen että muun avun reittinä. Sen paremmin Norja kuin Ruotsikaan ei suostunut Iso-Britannian ja Ranskaan pyyntöön kuljettaa suunniteltu apuretkikunta Narvikista Ruotsin Norrbottenin läpi Suomeen. Perustellusti Oslossa ja Tukholmassa epäiltiin liittoutuneiden aikomuksena olevan malmikenttien haltuunoton.

Kohta talvisodan päättymisen jälkeen Saksa hyökkäsi 9.4.1940 Norjaan. Meillä seurattiin tiiviisti tuolloin Narvikissa maihin nousseitten liittoutuneiden sekä saksalaisten välisiä taisteluita, jotka päättyivät englantilaisten ja ranskalaisten vetäytymiseen pari kuukautta myöhemmin Saksan hyökkäyksen alettua länsirintamalla.

Strateginen malmirata

Rata Kiirunan ja Jällivaaran rautamalmin kuljettamiseksi Narvikin ja Luulajan satamiin oli valmistunut lopullisesti jo 1902. Armeijan vaatimuksista malmiradalle oli rakennettu yksi suuri tarvittaessa räjäytettävä silta Norddalenin pohjoisosaan Norjan puolelle rajan tuntumaan. Ruotsin ja Norjan unioni hajosi kolme vuotta myöhemmin. Hajoamisen yh-

teydessä sovittiin ruotsalaisten jatkuvasta oikeudesta käyttää malmirataa. Jatkossa tuo vajaan viidenkymmenen peninkulmainen mittainen rata sähköistettiin.

Etelästä tuleva kantarata oli saavuttanut jo 1894 Bodenin. Tuolloin malmirata ulottui jo Luulajasta Bodenin kautta Jällivaaraan. Myöhemmin rakennettiin toinen etelästä pohjoiseen johtava kantarata, joka kulkee viisi – kymmenen peninkulmaa lännempänä. Sen päätepisteenä on malmiradan varressa oleva Jällivaara. Rannikon kantarataa jatkettiin sittemmin Bodenista Tornionjoelle Karunkiin, josta rata haarautui kulkemaan pitkin jokivartta pohjoiseen Ruotsin Ylitorniolle Matarenkiin sekä etelään Haaparannalle, jonne se ulottui kesällä 1915.

Boden – pohjolan lukko

Ruotsalaiset olivat huolestuneena seuranneet Suomen suuriruhtinaskunnan rataverkon työntymistä pohjoiseen. Vuonna 1886 rata ulottui Ouluun ja 1903 Tornioon. Vanhat epäluulot Venäjän aikeista hankkia jäättömiä satamia Pohjois-Norjasta olivat edelleen voimakkaat. Myös malmikenttien katsottiin olevan vaarassa. Ruotsilla ei ollut omia varuskuntia pohjoisessa. Vuosisadan vaihteessa tehtiin päätös Luulajanjoen varressa sijaitsevan harvateisen alueen sekä maantie- että rautatieliikenteen solmukohdan Bodenin linnoittamisesta. Samoihin aikoihin Ruotsissa tuli voimaan yleinen asevelvollisuus.

Boden tulisi olemaan sekä sulkulinnake että sotilaallisten operaatioiden tuki- ja lähtökohta. Sinne perustettiin varuskunta sekä sijoitettiin suuret varikot. Boden ympäröitiin kallioihin louhituilla linnakeilla joissa raskas tykistö oli suurelta osin sijoitettu panssaroituihin torneihin. Pääosiltaan linnoitus valmistui ensimmäisen maailmansodan aikana. Jo vuoden 1912 suunnitelmissa eteen työnnetty puolustus tukeutuisi lähinnä suuriin Tornion- ja Kalixjokiin sekä Luulajanjokeen.

Myös Ruotsin rataverkkoa rakennettaessa armeija oli sanonut sanansa. Niinpä etelän ja pohjoisen yhdistävä kantarata rakennettiin maihinnousulta turvaan 30-60 kilometrin etäisyydelle rannasta. Pohjanlahden rannikkokaupungit ja satamat yhdistettiin pistoraiteilla kantarataan. Myös Haaparannalla tulevan rautatiesillan paikan sanelisivat puolustuskäytökohdat. Siltaa ei saanut rakentaa suoraan Tornioon, vaan se tulisi alajuoksuun Alatorniolle.

Sotien kuljetuksia

Vuonna 1913 – vuosi ennen maailmansodan syttymistä – Tornionjokilaakso oli yhdistetty Ruotsin rataverkkoon pohjoisen kantaradan saavuttaessa Ruotsin Karungin. Sotatavna 1914-1915 sen kautta kulki yksi harvoista keisarillisen Venäjän yhteysreiteistä länteen. Tuona talvena Suomen puolella rautamallalle rakennettiin väliaikainen rata Tornioista. Tavarantoimen ja ihmisten rahtauksesta

Norrbottenin malmirata mahdollisti Kiirunan ja Jällivaaran rautamalmin rahtauksen sekä Narvikin että Luulajan satamien kautta. Yhteys etelään johtaville kantaradoille oli Jällivaarassa sekä Bodenissa – josta rata jatkoi edelleen Tornionjokilaaksoon ja Haaparannalle.

Tornionjoen yli huolehtivat sadat hevosmiehet.

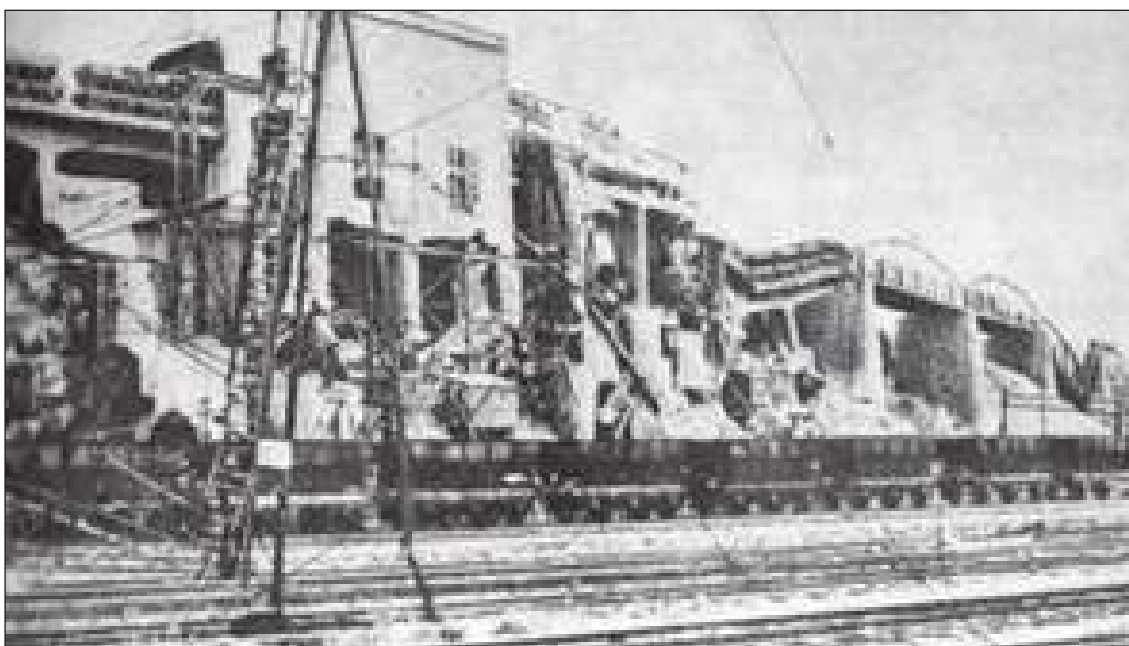
Seuraavana kesänä liikennöinti voitiin aloittaa jo Haaparantaan. Sodan alkuvaiheessa Tornion ja Haaparannan kautta molempiin suuntiin virtasi kotimaihinsa pyrkiviä sotapakolaisia eri puolilta Eurooppaa. Ruotsin Punaisen ristin välityksellä aloitettiin haavoittuneiden sotavankien vaihdot kesällä 1915. Kaikkiaan runsaat 65 000 venäläistä sekä saksalaista ja itävaltalaisista haavoittunutta kulki Tornion ja Haaparannan kautta.

Syksyllä 1939 sodan uhan alla Ruotsi suostui luovuttamaan Suomelle sotamateriaalia jonka kuljetukset alkoivat pääasiassa Bodenin varikoilta jo lokakuussa. Ruotsista saatiin muun muassa 84 000 kivääriä, 455 konekivääriä, 85 panssarintorjunta-asetta sekä 112 kenttä- ja 104 ilmatorjuntatykkiä. Lisäksi talvisotaan saapui Haaparannan kautta 8 500 ruotsalaista vapaaehtoista, joista Torniossa ja Kemissä koottu osasto oli talvisodan loppuvaiheessa rintamavastuussa Sallan suunnalla.

Välirauhan aikana Petsamon Liinahamarin satamassa ruotsalaisilla oli oma laiturinsa. Kaikkiaan 400 kuorma-autoa hoiti Ruotsin vienti- ja tuontikuljetuksia Petsamon ja Haaparannan välillä. Heti talvisodan jälkeen esillä ollut Suomen ja Ruotsin yhteishanke Narvikin radan ja sataman käytöstä sekä laiturien laajentamisesta raukesi saksalaisten hyökätessä Norjaan.

Puolustuksen tehostaminen

Juuri ennen toista maailmansotaa oli aloitettu Bodenin linnoituksen modernisointi- sekä laajennustyöt joita jatkettiin koko sodan ajan. Malmikentät ja –rata sekä niiden suojaus olivat jatkuvasti vieraiden tiedustelupalveluiden mielenkiinnon kohteina. Varsinkin Neuvostoliitto sekä Saksa olivat tässä suhteessa aktiivisia. Toisen maailmansodan alusta alkaen oli selvää, että Norrbottenin malmikenttien strateginen merkitys korostuisi entisestään, sillä Saksan sotateollisuus oli ratkaisevassa määrin riippuvainen hyvänlaatuisen ruot-

Vetäytyessään Narvikista kesän 1940 alussa liittoutuneet tuhosivat malmisataman perusteellisesti. Satama voitiin ottaa uudelleen käyttöön vasta seuraavan vuoden lopussa.

salaismalmin saamisesta.

Puolueettomaksi julistautunut Ruotsi nosti puolustusvalmiutta syksyllä 1939. Armeijan vahvuus talvisodan aikana tuli olemaan 100 000 miestä. Tornionjokilaakson alueelle syksyllä 1939 keskitetyt joukot aloittivat jo lokakuussa kenttälinnoittamisen. Myös Sangis- ja Kalixjokien sekä Luulajanjoen varrella tehtiin linnoitustöitä. Alkuvaiheessa varmistettiin sillat ja mahdolliset ylimenopaikat pesäkkeillä ja esterakenteilla. Harvaa tiestöä linnoitettiin myös syvyyteen. Norrbottenin puolustukseen varattiin myös kaksi panssarijunaa - ”Boden” ja ”Kiruna”

Jatkossa piikkilanka- ja panssariesteiden, pesäkkeiden, taisteluhautojen ja miehistökorujen rakentamisessa pyrittiin ottamaan huomioon sekä talvisodan että muiden sotänäytämöiden kokemukset. Kantalinnotteiden rakentamiseen käytettiin pääosin siviilityövoimaa. Myös siltojen, teiden, ratojen ja muiden rakenteiden hävittämiseen varauduttiin. Etukäteisvarautuminen omalta osaltaan jo ennakoon esti potentiaalista maahantunkeutujaa - lähinnä Saksaa - hautomasta malmikenttien ja -radan kaappausta.

Saksa voimissaan

Norjan taisteluiden aikana Ruotsi nosti jälleen valmiutensa - nyt 400 000 mieheen. Saksan painostaessa Tukholma antoi luvan kuljettaa rautateitse Narvikiin kolmisenkymmentä vaunua ei-sotilaallista huoltomateriaalia sekä lääkintähenkilökuntaa. Lisävaatimukset torjuttiin. Sen sijaan Narvikissa tuhoutuneiden kymmenen hävittäjäaluksen miehistöjen läpikulkuun myönnyttiin ”haaksirikkoutuneina merimiehinä”.

Jatkossa Saksa oli mahtavimmillaan kesällä 1940 lyötyään Ranskan ja ajettuaan britit pois Euroopan mantereelta. Nyt Tukholma joutui myöntymään kauttakulkusopimukseen jonka puitteissa seuraavan kolmen vuoden kuluessa Ruotsin lävitse kuljetettaisiin yli kaksi miljoonaa lomalle menevää tai sieltä palaavaa saksalaissotilasta. Se, olivatko kaikki lomalaisia, jäi uskon varaan. Lisäksi erilaista materiaalia rahdattaisiin erikseen kaikkiaan 100 000 rautatievaunullista. Jatkosodan aikana osa tavaraliikenteestä suuntautui Haaparannan kautta 20. Vuoristoarmeijalle.

Keväällä 1941 Saksalaiset vahvistivat Narvikin puo-

lustusta järeällä rautatiepatterilla, johon kuului kaksi 280 mm:n tykkiä. Lontoo arvosteli voimakassanaisesti Ruotsia siirtoon suostumisesta. Jatkosodan alussa Berliini vaati yhdelle divisioonalle varustettua kuljetuslupaa Norjasta Haaparannan kautta Suomeen. Painostuksen edessä Tukholma myöntyi. Tuon divisioonan 15 000 miehen ja kaluston siirtoon 27.6. – 12.7.1941 tarvittiin kaikkiaan 105 junaa - seitsemän junaa päivässä. Ruotsalaiset varmistivat radan. Junat pysähtyivät ruokailua varten Bodenissa, jolloin linnoituksen tykit oli miehitetty, suunnattu ratapihalle ja valmiina avaamaan tulen jos kaappausta yritettäisiin. Myös ilmapuolustus oli hälytysvalmiudessa. Pyydettyyn toisen divisioonan läpikulkuun ei enää suostuttu.

Rautaa ja puolustusvalmiutta

Jatkossa Ruotsi aloitti tekemiensä myönnytysten alasajon Saksan jatkuvien tappioiden ja liittoutuneiden painostuksen myötä. Tukholma lopetti kauttakuliikenteen elokuussa 1943. Berliinissä tiedettiin Ruotsin sotilaallisen ja taloudellisen voiman kasvaneen merkittävästi. Lisäksi aina kriisitilanteissa Ruotsi nosti puolustusvalmiuttaan osittaisilla liikekannallepanoilla. Näin oli tapahtunut keväällä 1942 samoin kuin myös seuraava-

Sotalapsijuna saapuu Haaparantaan. Talvisodan aikana Ruotsiin siirrettiin noin 9 000 lasta sekä 3 000 äitiä ja vanhusta. Kaikkiaan sotien aikana noin 70 000 lasta siirrettiin sotaa pakoon Ruotsiin. Heistä jäi palaamatta noin 15 000.

na keväänä. Varmuuden vuoksi myös kauttakuliikenteen päättyessä loppukesällä 1943 aseissa oli yli 300 000 miestä. Saksa joutui ilman vastatoimia tyytymään tilanteeseen. Vuotta myöhemmin oli aika tehdä loppu sinänsä erittäin kannattavaksi osoittautuneesta malmikaupasta – viimeinen malmialus lähti Luulajasta lokakuussa 1944.

Samanaikaisesti Ruotsi suostui Suomen hallituksen pyynnöstä Lapin sodan alla ottamaan vastaan sotapakolaisina 56 000 Lapin läänin asukasta. Norrbottenin rykmentti organisoivat evakuoinnin. Ainoat sillat

olivat tuolloin Torniossa, muualla ruotsalaiset pioneerit rakensivat molemmille rannoille tarvittavat lastauslaiturit sekä lautasivat pakolaiset ja heidän tavaransa sekä karjan yli joen.

Ruotsi oli selvinnyt joutumatta sotaan osin sijaintinsa, taitavasti hoidetun kauppa- ja ulkopoliitiikan sekä koko sodan ajan jatkuneen määrätietoisien varustautumisen ja sotilaallisen valmiuden ylläpidon ansiosta. Norrbottenilla ja sen malmilla oli ollut oma tärkeä roolinsa tuossa onnistumisessa.

Antti Hannula

Kirjallisuutta:

Boden: Fästningen, Garnisonen, Samhället. Nyström, Bror Oscar och Skeppstedt, Sven. Västervik 1990.
Edlund, Gustaf ym.: Handbok I samfärdselsteknik. Avd. Järnvägsfart. Stockholm 1949.
Ericson, Lars: Svenska Frivilliga. Lund 1996.
Fortifikationen 350 år. 1635-1985. Runnberg, Bertil och Carlsson, Sten. Stockholm 1986.
Hugemark, Bo, (red.): Urladdning. 1940 – Blixtkrigens år. Probus 1990.
Lagerblom, Kimmo: Rajarata – Ruotsin puoleisen Tornionjokilaakson rautateitten historiaa. Reisiina 1/2002.

Ruotsin Luppiovaaralla sijaitsevalta tähystys- ja tulenjohtobunkkerilta avautuu mahtava näkymä Tornionjokilaaksoon.

LÄPIMURTOON LÄHTEEN LOHKOLLA

Summan taistelut talvisodassa 1939-1940 ovat yksi suomalaissotilaiden peräänantamattomuuden näytös Kollaen, Tolvajärven, Kuhmon ja Suomussalmen rinnalla: täälläkään puna-armeijan saavutukset eivät valtavasta ylivoimastaan huolimatta olleet verrattavissa tuohon ylivoimaan. Summan puolustus murtui vasta helmikuussa 1940, kun tuo puna-armeijan ylivoima oli kasvatettu sellaisiin mittasuhteisiin suomalaisiin nähden, että se mursi puolustuksemme hirvittävällä painollaan.

Sota alkaa...

Aloitettuaan poliittisen kärhämöinnin jälkeen hyökkäyksenä Suomen puna-armeija eteni suojajoukkojemme viivyttäminä Karjalan kannaksella kahdessa pääsuunnassa – Viipurin ja Käkisalmen suunnassa – saaden kosketuksen pääasemamme eli Mannerheim-linjaan, joka alkoi Kyrönniemestä Suomenlahden rannalta, kulki Kuolemajärven ja Hatjanlahdenjärven länsirantoja noudatellen pohjoiseen Karhulan kylään, kääntyen sieltä itään Summankylän ja Lähteen kautta Muolaanjärven pohjoispuolitse Äyräpäänjärveen ja sieltä Salmenkaitajokea seuraillen Vuokseen ja sen pohjoisrantaan Kiviniemen, Sakkolan ja Keljan kautta Taipaleeseen päätyen Laatokkaan. Linjalle oli rakennettu ennen sotaa vajaat sata betonikorsua, niistä pääosa konekiväärikorjuja, sillä 1920- ja 1930-lukujen taktiikan mukaan puolustustaistelu perustui ensi sijassa konekiväärituleen jopa epäsuoralla ammunalla.

Mannerheim-linjaan puna-armeija sai kosketuksen paikoin jo itsenäisyyspäivänämme 6. joulukuuta koettaen murtaa sen suoraan liikkeestä ilman suurempia valmisteluja, mutta turhaan: puolustuksemme kesti rynnistyksen Summassa ja Taipaleessa. Neuvostokoneet iskivät pommein ja konekivääritulella selustan kohteisiin vainoten erityisesti tykistön tukiasemia sekä liikennettä ja kuljetuksia. Kaikki jalkaväen hyökkäykset lyötiin kiivaissa lähitaisteluissa ja läpimurtatuneet hyökkäysvaunut tuhoettiin miinoin, kasapanoksin ja polttopulloin, kun ajanmukaisia panssarintorjunta-aseita oli liian vähän eikä paikoin ollenkaan.

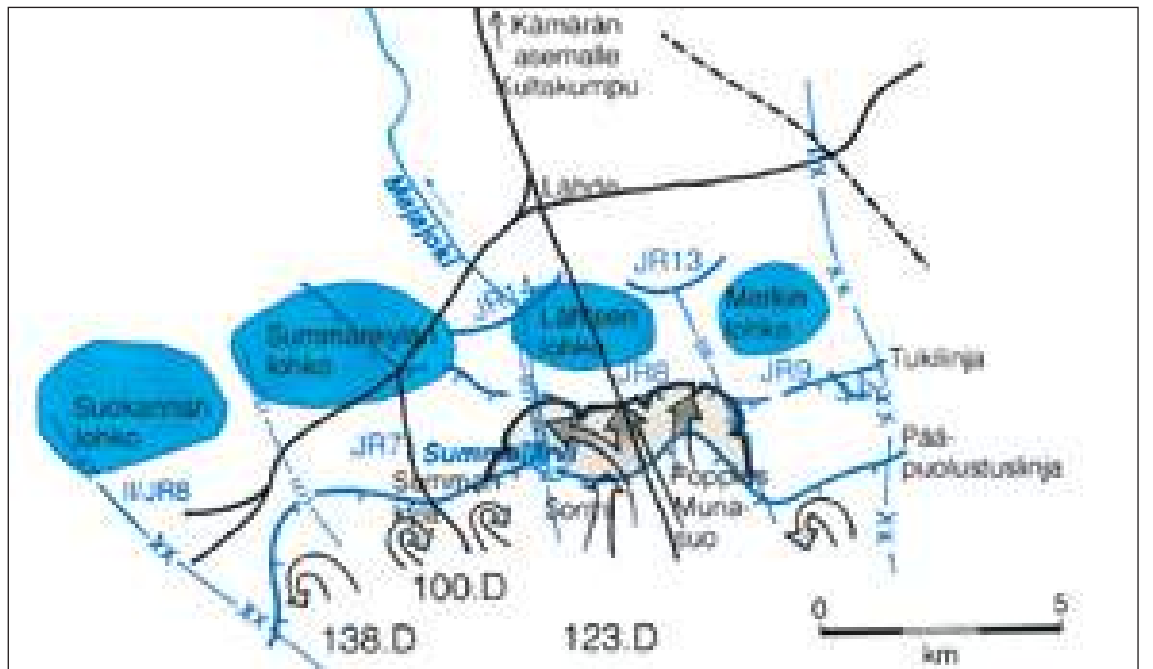
Sota jatkui...

Mutta puna-armeija ei antanut periksi. Sillä oli joulukuussa suuri tarve antaa toveri Stalinille syntymäpäivalahjaksi murskattu Mannerheim-linja. Joulukuun puolivälin tienoilta neuvostojoukot hyökkäsivät Summan alueella valmistellen iskuaan tykistötulella, ilmapommituksilla ja komppanianpataljoonan väkivaltaisilla tiedusteluhyökkäyksillä. Viimeksi mainituilla koulutettiin sotilaita hyökkäämään linnoitautunutta vihollista vastaan. Mainitaan yhden neuvostopatterin ampuneen 76 mm:n tykeillään liki 2000 kranaattia yhtä Mannerheim-linjan bunkkeria vastaan. Bunkkeri kärsi vain vähäisiä vaurioita, niin kovaa oli suomalainen betoni. Yhtä kovia ja tuloksekkaita olivat suomalaisten vastaiskut; kaikki puna-armeijan hyökkäykset lyötiin takaisin ennen kuin ne ehtivät vaarantaa puolustuksen. Ne osoittivat suomalaisille, että vastahyökkäyksessä oli tärkeintä nopeus, ei niinkään siihen käytetty tai suunnattu voima. Niinpä neuvostojoukot saivat näissä yrityksissään tuhattua vain jonkun suomalaisten puolustuksen kannalta epäoleellisen tukikohdan tai pesäkkeen. Lähteen lohkokolla pääsi kolmisenkymmentä hyökkäysvaunua suomalaisten kiviesteen läpi. Vaunut murskasivat muita esterakennelmia ja ampuivat lähietäisyydeltä korsuja ja bunkkereita. Parikymmentä vaunua saatiin liikuntakyvyttömäksi ja ne tuhoettiin yksitellen pimeällä, koska jalkaväki ei pystynyt niitä seuraamaan suomalaisten torjuntatulella.

Noin viikon kestivät nämä Summan ensimmäiset taistelut ja ne päättyivät suomalaisten selvään torjuntavoittoon. Puolustajien onneksi puna-armeijan jalkaväen, panssarivoimien, tykistön ja ilmavoimien yhteistoiminta ei vielä ”pelannut” yhteen. Mutta jatkuva tykistötuuli ja hyökkäysvaunut murskasivat esteitä ja taisteluasemia sekä pakottivat puolustajat jatkuvaan valppauteen, hyökkäysten torjuntaan ja taisteluasemien korjaamiseen. Aikaa lepoon ei juuri jäänyt.

Suomalaisetkin hyökkäävät...

Neuvostoliittolaisten varmaan ihmetellessä, mitenäs tässä näin kävikään, suomalaiset al-

Taistelut Taipaleessa ja Keljassa joulukuussa 1939.

koivat puuhata vastahyökkäystä Summan alueelle edenneiden neuvostovoimien tuhoamiseksi tai ainakin lamauttamiseksi. Suomalaisten johto arvioi, että neuvostojoukot olivat hyökkäystensä johdosta uupuneita, joten aika oli otollinen vastahyökkäykselle. Ylipäällikkö antoikin reservidivisioonansa II AK:n komentajan, kenraaliluutnantti Harald Öhqvistin käyttöön. Vastahyökkäys aloitettiin 23. joulukuuta usean sotatoimiyhtymän voimin. Vastahyökkäys, joka tunnetaan ehkä paremmin ”hölhmön tölmäyksen” nimellä, sisälsi liki kaikki epäonnistumisen alueet: aikalaskelmat pettivät, viestiyhteydet eivät toimineet näin laajassa operaatiossa, hyökkäyksen vaatimia tieuria ei saatu avattua eikä panssarintorjuntatykkejä eteen, yhteistoimintaa ei saatu toimimaan, joten hyökkäys oli keskeytettävä jo samaan iltaan mennessä ja joukot irrotettava taistelusta. Myöskään ylempi johto ei ollut saanut koulutusta näin laajan operaation johtamiseen.

Neuvostoliiton sodanjohto päättää ratkaista sodan...

Vuoden 1940 alussa neuvostojohdon oli laadittava uudet suunnitelmat Mannerheim-linjan murtamiseksi. Suomea vastaan muodostettiin Luoteinen Rintama (S. Timoshenko). Rintaman alaisina olivat läntisellä Kannaksella 7. Armeija (K. Meretskov) ja itäisellä Kannaksella 13. A (V. Grendal). Painopistesuuntien joukot kolmin- jopa nelinkertaistettiin. Tiedetään että talvisodan lopulla Suomea vastassa oli runsaat 60 neuvos-

todivisioonaa, joista osa vasta saapumassa rintamille. Helmikuun 1940 alkuun mennessä neuvostojoukkoja oli keskitetty Karjalan kannakselle ainakin 22 jalkaväkidivisioonaa, useita tykistörykmenttejä ylijohdon tykistöjoukoista, hyökkäysvaunuprikaateja ja ilmavoimia yhteensä runsaat 450 000 sotilasta, noin 3500 tykkiä ja kranaatinheitintä, 3000 hyökkäysvaunua ja runsaat 1000 lentokonetta. Suomalaisia joukkoja oli Kannaksen Armeijassa kahdeksan divisioonaa eli 150 000 sotilasta.

Puna-armeijan suurhyökkäys alkoi Kannaksella helmikuun alussa 1940 kymmenen päivää kestäneellä uuvutusvaiheella, jonka aikana neuvostoliittolaiset jatkuvalla, ankaralla yöt ja päivät kestäneellä tykistötulella, pommituksilla ja iskuosastohyökkäyksillä etsivät aukkoja suomalaisten puolustuksesta. Liki kaikki suomalaisten voimat olivat nauhamaisessa ryhmytyksessä Mannerheim-linjassa ja olivat äärimilleen jännitetyt, sillä päivisin oli torjuttava jalkaväen ja hyökkäysvaunujen hyökkäyksiä ja öisin korjattava rikkiammuttuja asemia. Seurauksena oli uupuminen ja sitä kautta miesten fyysisen kunnon lähestyminen romahduspistettään. Summan alueella etulinjassa ollut ja suuria tappioita kärsinyt 5. Divisioonaa irrotettiin rintamasta ja sen tilalle ryhmittyi 3. D (entinen 6. D). Summan lohkokosta otti vastuun eversti K. Heiskasen komentama Jalkaväkirykmentti 7. Summan rintamalla suomalaista divisioonaa vastassa oli neljä puna-armeijan divisioonaa, joita tuki voimakas ty-

kistö, jopa 70 rintamakilometriä kohti.

Puna-armeijan ratkaiseva hyökkäys...

Kuten on jo mainittu, puna-armeijan ratkaisuun tähdännyt hyökkäys Kannaksella alkoi helmikuun alussa. Aamutui- maan alkanut tykistövalmistelu kohdistui Summan kylän ja Lähteen lohkoille. Puolilta päivin suomalaisten puolustusasemien edessä ajeli suuri määrä hyökkäysvaunuja, jotkut työn-sivät jyriä miinojen räjäyttämiseksi, toisilla oli kansillaan kiviä, puunrunkoja tms. taisteluhautojen ylittämisen mahdollistamiseksi ja jotkut vetivät panssarirekiä täynnä jalkaväkeä. Ilmavoimat iskivät suomalaisten tykistöasemiin ja huollon kuljetusten kimppuun. Puolustus kuitenkin kesti, ja illan pimetessä neuvostoliittolaisten haltuunsa saamat bunkkerit ja pesäkkeet vallattiin takaisin. Hyökkäys oli kuitenkin tehnyt pahaa jälkeä Mannerheim-linjaan, ja korjaustöihin oli ryhdyttävä välittömästi venäläisten vetäydyttyä. Ilmeisesti tämän hyökkäyksen tarkoituksena oli tuhota Mannerheim-linjan puolustuslaitteita ja tunnustella suomalaisten puolustuksen pitävyyttä. Suomalaisten ongelmaksi tuli tämänkaltaisten iskujen jälkeen se, että bunkkereiden tuhoutuessa niiden miehitys oli siirrettävä avoasemiin kovassakin pakkasessa.

Seuraavat päivät noudattelivat suurin piirtein yllä kuvattua kaavaa. Summan lisäksi puna-armeijan joukot hyökkäsivät mm. Marjapellonmäellä. Kerta toisensa jälkeen hyökkä-

ykset torjuttiin vastahyökkäyksillä, sillä tuolloisen taktiikan mukaan pääasema oli pidettävä omassa hallussa melkein hinnalla millä hyvänsä.

Lähteen lohkolla puna-armeija valtasi 11.helmikuuta suomalaisten tukikohdan uskoen löytäneensä nyt puolustuksen heikon kohdan. Käsitystä tuki se, etteivät suomalaisten vastaiskut tehonneet. Tämän alkumenestyksen johdosta neuvostoliittolaiset keskittivät painopisteen Lähteen lohkolle, jossa murtuma pääsi laajenemaan. Suomalaiset koskivat reservejä, mutta toistuneet vastahyökkäykset eivät tehonneet. Oma suunniteltu laajaa vastahyökkäystä ei toteutettu joukkojen väsymyksen ja odotettavissa olleiden suurten tappioiden vuoksi.

Mannerheim-linjan eli pääpuolustusaseman ehkä suurin linnake oli Lähteen lohkolle 1939 rakennettu nk. Miljoonalinna. Se oli maastoon hyvin sijoitettu ja naamioitu. Sen lähistöllä hiukan idempänä oli linnake Poppius. Yhdessä ne muodostivat tehokkaan esteen avoimessa maastossa hyökkäville. Helmikuun 11. päivänä puna-armeija aloitti hyökkäyksensä Miljoonaa vastaan. Sitä edeltänyt muutaman päivän tykistötuli oli romahduttanut tai jauhanut hajalle kaikki muut puolustuslaitteet itse linnaketta lukuun ottamatta. Vielä illalla vänrikki Harry Skade ruotsinkielisine joukkoineen piti linnaketta hallussaan, vaikka Poppius oli jo menetetty.

Seuraavan aamuna puna-armeijalaiset olivat taas Mil-

joonan katolla ja sen ympärillä. Puolustajan kranaatinheitiniskut puhdistivat linnakkeen katon ja vierustat; ympäristö jäi viholliselle. Linnakkeessa oli illalla 12. helmikuuta enää neljä sotilasta vänrikki Skaden johdolla. Kun suomalaiset eivät antautuneet, neuvostoliittolaiset räjäyttivät linnakkeen. Kolme puolustajaa kaatui yhden jäädessä pahoin haavoittuneena vangiksi.

Joulukuun 13.päivänä neuvostoliittolaiset jälleen hyökkäsivät tykistön ja hyökkäysvaunujen tukemina Lähteen lohkolle. Puolen päivän aikoihin viitisenkymmentä punapanssaria pääsi murtautumaan puolustajien aseisiin. Tukilinnan puolustus kesti ja murto rajoitettiin satakunta metriä leveäksi aukoksi. Lähteen tie oli nyt auki puna-armeijan 123. Divisioonan hyökkäyksen jatkamiselle suomalaisten puolustuksen syvyyteen. Divisioonasaavutti iltaan mennessä noin kilometrin syvyisen murren suomalaisten puolustukseen ja murtoalueelle virtasi koko ajan uusia joukkoja ja aseita. Muualta irrotettujen suomalaisten osastojen yritykset sulkea murtokohtaa Lähteen tien suunnassa eivät tuottaneet toivottua tulosta. Summan muilla lohkoilla puna-armeija ei hyökkäillyt kovinkaan aktiivisesti; vain Suokannan lohkolla oli torjuttava useita hyökkäyksiä. Lähteen lohkon tapahtumien seurauksena puolustajille oli annettava 15. helmikuuta käsky vetäytyä väliasemaan. Taistelut Mannerheim-linjan Summan-Lähteen lohkolla olivat ohi.

Suomalaiset vetäytyvät väliasemaan ja edelleen taka-asemaan...

Tosiasiassa väliasema oli käytännössä vain kartalle vedetty viiva, sillä sen rakentamiseen ja varustamiseen ei ollut voimia eikä juuri aikaakaan. Sen tehtäväksi jäi oikeastaan toimia välietappina tai jopa ”järjestelykynnyksenä”, kun läntisen Kannaksen puolustajat oli pakko irrottaa edestä ja siirtää noin viikkoa myöhemmin taka-asemaan Viipurin tasalle. Taka-asemakin oli varustamaton suurelta osalta, mutta onneksi maasto täällä ei suosinut hyökkäysvaunujen massakäyttöä samalla tavalla kuin Summan alueen aukeilla. Taka-asema kesti rauhan tuloon asti, tosin neuvostojoukkojen hyökkäys Viipurinlahden yli toi mukanaan katastrofin ainekset. Suomen ja suomalaisten onneksi politiikka astui peliin ja Stalinin piti tehdä rauha Suomen kanssa.

Anssi Vuorenmaa

Lähteitä:

Talvisodan historia, osa 2. Sotal ja WSOY 1978, Antero Uitto-Carl-Fredrik Geust: Mannerheim-linja, talvisodan legenda. Ajatus Kirjat 2006, Erik (Eki) Oksanen: Summan miehet. Kirjayhtymä 1984 (toim. P-J Kuitto), Osvald Eela: Pioneereinä talvisodassa. Säkylän ja Köyliön miesten kokemuksia Summassa, Viipurissa ja Tolvajärvellä. Risteen Kirjapaino Ky 1980, Suomi sodassa, talvi- ja jatkosodan tärkeät päivät. Valitut palat 1983 (karttapiirros ja kuva) ja K J Mikola: Summan taistelu. Pääkaupungin sotaveteraani 4/1989.

Toinen Summan kahdesta betonikorsusta syksyllä 1939 naamiointivaiheessa.

VIRTSANKARKAILUUN

pestävät ja uudelleenkäytettävät alushousut ja sängynsuojat

SLIP SICLA

lievään virtsankarkailuun

- 100% puuvillaa
- haaraosa hengittävää erikoiskangasta, jonka pesunkesto yli 100 kertaa
- muita suojia ei tarvita

STRONG

runsaaseen virtsankarkailuun

- 100% puuvillaa
- haaraosassa tasku erilliselle suojalle
- huomaamaton ja helppokäyttöinen

TIEDUSTELUT JA TILAUKSET:
Linctus Oy, p. 03-6125 355

LINCTUS

Turuntie 4-6, 13130 Hämeenlinna
p. 03-6125 355, fax 03-6125 353
www.linctus.fi

KIELLETYT KARTAT 3

ITÄ-KARJALA 1941–1944

TARJOUSHINTA 38 € (ovh. 48 €)

Kielletyt kartat -sarjan kolmas osa sisältää Itä-Karjalan 1:20 000 mittakaavaiset kartat, joita on 97 lehteä. Karttalehdet on kirjan sivuille pienennetty noin 1:50 000 mittakaavaan. Kartaston alussa on Veli-Matti Syrjön kirjoittama artikkeli Itä-Karjalan kartoittamisesta.

Itä-Karjalan kartasto tarjoaa runsaasti arvokasta tietoa sekä sotahistorian tutkijoille että Itä-Karjalan vaiheiden ja kansanperinteen tutkijoille ja harrastajille.

Kartaston lopussa on Jyrki Tiittasen keräämä karttojen paikannimi-hakemisto. Kartastossa on myös yksittäisten karttojen tilausohjeet.

Sarjassa ilmestynyt aiemmin:

Tilaukset puhelimitse tai sähköpostilla.

puh. 050 599 4444
tilaus@atlasart.fi

Toimitus kotiosoitteeseen, postituskulut 7 €

Korppaanmäentie 17 BL 3
00300 Helsinki
fax 09 856 57 327
www.atlasart.fi

”THE GREATEST GENERATION COMES HOME” – YHDYSVALTOJEN II MAAILMANSODAN VETERAANIT

Imaailmansotaan USA tuskin ehti mukaan, toisen se ratkaisi mahtavalla sota-potentiaalillaan. Japanin hyökättyä 7. joulukuuta 1941 Pearl Harbouriin ja Hitlerin Saksan julistettua heti perään sodan Yhdysvalloille koko yhteiskunta – Hollywoodin tähtinäyttelijöistä teollisuuteen ja tutkimukseen – valjastettiin sota-ponnistuksiin.

Sota oli itse asiassa piristysruiske 1930-luvun laman vai-vaamalle Yhdysvaltojen talouselämälle. Se nosti maan ja-oilleen ja teki siitä lopullisesti teollisen ja sotilaallisen suurvallan.

USA:n teollinen potentiaali, jonka myötävaikutuksella liittoutuneet Neuvostoliittoa myöten ponnistelivat kohti voittoa, oli ällistytävä. Presidentti Rooseveltin katsottiin elävän haavemaailmassa, kun hän puhui 100 000 lentokoneen ja 50 000 panssarivaunun tuottamisesta vuodessa. Roosevelt ei haaveillut. Maan teollisuus tuotti sodan aikana liki 300 000 lentokonetta, 75 000 panssarivaunua, 650 000 tykkiä ja suunnattoman määrän muita sodassa tarvittavia hyödykkeitä.

Yhdysvallat ei ollut erityisemmin varautunut kaukana merien takana käytävään sotaan. Varsin nopeasti se kuitenkin polkaisi jalkeille hyvin varustetun ja koulutetun miljoona-armeijan. Tässäkin kohdin yhteiskuntajärjestelmä osoitti tehokkuutensa.

Tavalliselle asevelvolliselle sota oli yhtä karu kokemus kuin eurooppalaisille tai japanilaisille. Farmien ja pikkukaupunkien pojat, jotka tuskin olivat pistäytyneet lähimmässä suurkaupungissa, joutuivat Pohjois-Afrikkaan, Italiaan, Normandiaan ja Saksan raunio-kaupunkeihin. Ja keskilännen preerioiden nuorukaiset, jotka eivät olleet nähneet merta kuin kuvissa, seilasivat yli Atlantin tai kahlasivat pyssy pään yllä Tyynenmeren viidakkosaarille. Rastitusten ja kuoleman keskellä tuskin muistettiin, että siinä oltiin pelastamassa maailmaa.

Sota maksoi amerikkalaisille 321 miljardia dollaria – kaksi kertaa niin paljon kuin liittohallitus oli käyttänyt yhteensä vuosina 1789-1940. Inhimillinen lasku oli vähäisempi, ainakin jos sitä verrataan Saksan ja

Kesän 1944 alussa amerikkalaiset miehittivät Rooman. Jenkkipanssari saapuu Roomaan väkijoukon riemuissa.

Neuvostoliiton suunnattomiin inhimillisiin menetyksiin. Rintamatehtävissä kaatui ja katosi noin 550 000 sotilasta. Takaisin kotiin palasi lähes 16 miljoonaa sotilasta, heistä tosin 670 000 haavoittuneina tai invalidisoituneina.

Yhdysvallat oli valmistautunut vastaanottamaan demokratiaa ja maan kunniaa puolustaneet poikansa. Yhtä tehokkaasti kuin sota oli käyty säädettiin joukko lakeja, jotka tasoittivat veteraanien tietä siviiliin. Samalla viitoitettiin meidänkin tuntemaan amerikkalaisen ”unelman” suuntaviivat.

Tätä prosessia ovat kuvanneet useat tutkijat, muiden muassa Michael J. Gambone. Hänen kattavaan tutkimukseensa viitataan tämän kirjoituksen otsikossa. Se kertoo, mistä oli kysymys: amerikkalaisen yhteiskunnan uudelleen organisoinnista, kun ”suuri sukupolvi” palasi kotiin – suurin toivein ja odotuksin.

Japanin sodan lopettanut atomipommi teki Yhdysvalloista maailman mahtavimman maan. Asema toi kansainvälisiä velvoitteita demokratian edistämiseksi ja kommunismin patoamiseksi missä tahansa se uhkasi läntisiä arvoja. Siinä riitti uusille sotilassukupolville töitä.

Ensin oli kuitenkin hoidettava omat asiat kuntoon. Se tahtoi sanoa: kotiutettava sotilaat eri puolilta maailmaa. Nämä odottivat pääsevänsä kotiin jouluksi 1945. Kaikkien yllätykseksi –

sotilaiden itsensäkin – demobilisaatio onnistui yli odotusten. Jouluksi pääsi kotiin 12 miljoonaa sotilasta ja pääosa lopustaikin seuraavana keväänä.

Maan teollisuutta oli sopeutettu siviilituotantoon jo jonkin aikaa. Sotilaiden saapuminen merkitsi valtavaa piristysruisketta talouselämälle. Autotuotanto koki ennen näkemättömän nousun ja maan teollinen potentiaali saavutti sotaä edeltävän tason muutamassa vuodessa. Elintaso nousi ja yhä useampi sodasta palannut saattoi toteuttaa unelmansa omasta talosta. Lähiöitä nousi suurempien kaupunkien liepeille kuin sieniä sateella, Amerikka autoitui ja keskiluokkaistui.

Sotilaiden saapumiseen oli varauduttu säätämällä 1944 G.I. Bill of Rights. Lakipaketti takasi veteraaneille monenlaisia oikeuksia ja mahdollisuuksia. Se muiden muassa antoi veteraaneille tietyn etulyöntiaseman työmarkkinoilla ja tilaisuuden – jota kaksi miljoonaa veteraania käytti hyväkseen – palata koulun penkille. Niin ikään veteraanit täyttivät yliopistojen luentosalit. Kun osa jäi sille tielleen, voidaan sanoa että he osaltaan loivat perustan Yhdysvaltojen vastaiselle tieteelliselle johtoasemalle. Osaltaan sen tekivät natseja pakoon lähteneet emigrantit, toisaalta puolta vaihtaneet saksalaistutkijat.

G.I. Bill takasi veteraaneille niin ikään edullisia lainoja. Niiden turvin ostettiin uusia koteja, farmeja ja perustet-

tiin yrityksiä. Kaikki tämä pisti vauhtia yhteiskunnan rattaisiin – rakennustoimintaan, tuotantoon, business-elämään kaikinensa.

Laki ei unohtanut invalideja ja sotavammaisia. ”Amerikka pitää huolta pojistaan”, sanottiin lain perusteluissa. Kehitettiin proteeseja ja vammaisten siirtymistä työelämään tuettiin. Liittovaltio perusti hoitolaitoksia. Omat laitoksensa saivat post-traumaattisesta oireyhtymästä kärsivät. Neurokirurginen tutkimus samoin kuin ortopedia edistyivät aimo harppauksin.

Veteraaneja tukeneen G.I. Billin on väitetty olleen sodan jälkeisen Yhdysvaltojen merkittävin laki. Paitsi että se auttoi miljoonat veteraanit takaisin yhteiskuntaan se loi pohjan Yhdysvaltojen ennen näkemättömälle ja vuosikymmeniä jatkuneelle taloudelliselle nousulle keskiluokkaiseksi ja vauraaksi valtioksi. Että maan kansantuote nelinkertaistui 1950-60-luvulla, ei olisi ollut mahdollista ilman G.I. Billiä.

Sotaan asti amerikkalainen yhteiskunta oli ollut sangen staattinen, mitä nyt 1930-luvun lama oli pakottanut lukuisat farmarit jättämään kotikon- tunsu. Elettiin ja kuoltiin siellä missä oli synnytty. Sota sai ihmiset liikkeelle, ensin merten taa ja sitten takaisin, ja lopulta yksi ja toinen alkoi liikkua mannerta ristiin rastiin – paljolti veteraanien rakentaman valtatieverkon avulla. Haettiin työtä ja toimeentuloa, parem-

paa elämää.

Suomessakin kansa joutui ennen näkemättömään liikkeeseen. Karjalaiset ja rintamamiehet asutettiin ja yhä useampi joutui hakemaan leipänsä kaupungeista. Pientilat kylmenivät sittemmin ja sama tapahtui Yhdysvalloissa: moni veteraani luopui kannattamattomasta maanviljelystä ja muutti vetovoimaisiin teollisuuskeskuksiin.

Sota oli vetänyt naiset tehtaisiin ja muihin perinteisesti miesten töihin. Miesten palattua Amerikkaan naiset palasivat kotiin hoitamaan perhettä. Kuten Suomessakin heti sodan jälkeen avioiduttiin runsaasti ja vauvoja syntyi ennätystah- tia. Yhdysvalloissa vauvabuumi kesti aina vuoteen 1964 saakka ja päivänvalon näki 76 miljoonaa lasta.

Sota merkitsi murrosta myös poliittisella kartalla. Sodassa karaistuneet rintamamiehet loivat uuden poliittisen kulttuurin, mihin ei kuulunut turha hienohipiäisyys vastustajia kohtaan. Suomessa eduskuntaan nousseet aseveljet pelasivat yhteen yli puoluerajojen, Yhdysvalloissa tämä oli harvinaisempaa, mutta sielläkin sellaiset veteraanit ja tulevaisuuden kyvyt kuin J.F. Kennedy miehittivät senaatin tärkeitä paikkoja. Sotakokemukset olivat muokanneet heidän ajatteluaan eivätkä he arkailleet käyttää Yhdysvaltojen asevoimia kylmän sodan rintamalla.

Suinkaan kaikki veteraanit eivät päässeet osalliseksi lisääntyvän hyvinvoinnin hedelmistä. Kuten Suomessakin sodan rankat kokemukset riivasivat toisia veteraaneja niin, etteivät he sopeutuneet siviilielämään. Sorruttiin alkoholiin ja syrjädyttiin työelämästä. Yhdysvalloissa ongelma huomattiin toden teolla, kun työttömyys 1940-luvun lopulla iski veteraaneihinkin. Suomessa työttömille pantiin pystyyn siirtotyömaita, Yhdysvalloissa he jäivät paljolti oman onnensa nojaan.

Lama päättyi niin Suomessa kuin Yhdysvalloissakin niin sanottuun Korean suhdanteeseen. Yhdysvalloissa kutsuttiin taas miljoonat miehet aseisiin, osa heistä jo II maailmansodan veteraaneja.

Niin oikealla asialla kuin

oltiinkin, siis torjumassa punaista vaaraa ja kommunismia, Korean sodan veteraanit huomasivat, ettei heitä otettu vastaan yhtä avosylin kuin 1945 palanneita. II maailmansota oli se ”oikea sota”, silloin sekä pelastettiin maailmaa pahalta että taisteltiin Yhdysvaltojen kunnian puolesta. Vietnamin kunnia ei ollut rippeitäkään jäljellä ja Yhdysvallat joutui nöyryyttävästi vetäytymään sieltä. Tästä epäsuositusta sodasta maksoivat veteraanit ylenkatseella, jota toki aika on tasoittanut.

II maailmansodan veteraaneja on muistettu siinä mielessä, että he tekivät Yhdysvalloista suuren ja mahtavan. Presidentti Eisenhower, veteraani niin ikään, allekirjoitti 1954 lain, jonka perusteella I maailmansodan aselevon päivä 11. marraskuuta muutettiin veteraanipäiväksi. Sitä on sitten juhlittu periamerikkalaiseen tapaan riehakkaasti joka puolella mannerta.

Suuri maa, suuret puitteet. Erilaisia veteraanien palveluorganisaatioita on sadoittain. Eri sodissa taistelleille omansa, samaten eri aselajeissa taistelleille, eri mitaleilla palkituille, eri kansallisuuksiin kuuluneille (juutalaisille, italialaisperäisille jne.) omansa. Eri tavalla vammautuneet saavat palvelua omista järjestöistään. Edelleen järjestöjä on mustille, katolilaisille ja sokeille veteraaneille, sotaäideille, Pearl Harbourista selvinneille jne.

Hallinnossakaan veteraaneja ei ole unohdettu. Presidentti Hooverin aloitteesta perustettiin 1929 veteraaneille oma ministeriö, Department of Veterans Affairs. Se on liittovaltion tasolla vastuussa terveyspalveluista, avustuksista ja eläkkeistä. II maailmansodan veteraaneja varten ministeriö perusti uuden henkivakuutusjärjestelmän.

Perinteisistä veteraanijärjes-

töistä tärkein ja maineikkain on I maailmansodan veteraaneille perustettu American Legion. Sen jäsenmäärä on tätä nykyä 3 miljoonaa ja paikallisosastoja kaikkialla Yhdysvalloissa satoja. Järjestön pääpaikka sijaitsee Indianapoliksessa, missä vaikuttaa niin ikään II maailmansodan veteraanien informatiokeskus. Se kerää sotilaista tietopankkia, erittäin kaa-tuneita ”jotta tulevat sukupolvet eivät unohtaisi”.

Vastaavia laitoksia on kymmenittäin eri puolilla maata. Niitä koordinoi Kongressin kirjaston veteraanien historia-projekti. Ylipäänsä II maailmansodan veteraanien tutkimus on keskittynyt suullisen muistitiedon keruuseen ja kysymyksiin: miten he kokivat sodan ja miten selvisivät siitä.

Amerikkalaiseen isänmaallisuuteen kuuluu, että veteraanit kiertävät kouluissa ahkeraan kertomassa sodasta ja kokemastaan. Joka puolella Yhdysvaltoja on lisäksi konkreettisia muistomerkkejä sodasta – laivoja, lentokoneita, takkeja. Niille tehdään pyhiinvaellusretkiä ja muistellaan sotaa ja sen uhreja.

Amerikkalaisjoukot marssivat pitkin Champs Elysee'tä 25. elokuuta 1944. Taustalla riemukaari.

Tämän kirjoittaja puolestaan muistaa elävästi erään episodin San Franciscossa 1997. Entisessä sotasatamassa pistäytyessäni hakeuduin muiden mukana USS 207:aan, täysin palvellesseen Tyynenmeren

laivaston sukellusveneeseen. Sen uumenissa nimenomaisella veneellä palvelleet veteraanit kertoivat, millaista se sukellusvenemiehen elämä kaikessa kaaruudessaan oli ollut. Ja nuori kuulijakunta imi tarinaa har-

taasti, eikä kysymyksistä ollut tulla loppua. Aito kiinnostus paistoi kaikkien kasvoilta.

Ari Uino

Lähteitä:

GAMBONE, Michael J: The Greatest Generation Comes Home (2005)
SAXE, Robert Francis: Settling Down. World War II Veterans' Challenge to the Postwar Consensus (2007)
Internetistä ks. hakusanoja: G.I. Bill, US Department of Veterans Affairs, History Project at the Library of Congress in Washington, D.C., Veterans jne.

Sotaveteraani-lehti julkaisee sarjan kirjoituksia, joissa käsitellään veteraanien asemaa eri maissa. Tämä artikkeli käsitteli Yhdysvaltojen veteraanien tilannetta ja seuraavassa, kesäkuussa ilmestyvässä lehdessä käsitellään Neuvostoliiton/Venäjän veteraanien tilannetta.

Helmi- maaliskuussa 1945 jenkit valloittivat kiivaissa taisteluissa Iwojiman. Taisteluissa kaatui lähes 5000 ja haavoittui noin 16 000 amerikkalaissotilasta.

TSAARIEN VESITIE 23. -29.6. RISTEILY MOSKOVASTA PIETARIIN Kremlin, Volga, Tserepovetsin suomalaisten sotavankien muistomerkki, Kiril Belozerskilaisen luostari... Kirjailija Timo Malmi, evl Ilmari Hakala, Leena Hakala, Jyrki Härkönen, Lulu Tanhuanpää alk. 998€/hlö	LAATOKAN JA ÄÄNISEN RISTEILY 28. 6. -3.7. ja 12.7.- 17.7. Valamo -Syväri- Kizhi-Petroskoi Asiantuntijoina mm. Arkkipiispa Leo, ev Sampo Ahto alk. 698€/hlö	LAATOKAN KIERROS 10. -13.6. Viipuri, Summa, Raivola, Terijoki, Pietari, Syväri, Aunus, Salmi, Nietjärvi, Sortavala Mj elv Arto Kotro 338€/hlö	VIENAN KARJALA JA SOLOVETSK 25. -29.6. JA 5. -9.7. Kuusamo, Salla, Kantalahti, Murmansk, Petsamo, Kirkkoniepi, Nuorgami, Utsjoki, Inari, Ivalo, Sodankylä, Rovaniemi, Kajaani Mj elv Teuvo Saharinen 598€/hlö	SUOMEN KOHTALON RATKAISUPAIKAT - KESÄ 1944 12. -14.6. Äyräpää, Sakkola, Viipuri, Kiesilä, Tienhaara, Tali, Portinhoikka, Ihantala, Jääski Mj dosentti Eero Elfvingren 316€/hlö
--	---	--	--	---

Asiantuntijan matkassa enemmän elämyksiä Lisää matkoja www.lomalinja.fi **LomaLinja** p. 010 289 8100, ryhmät 010 289 8101

Veteranernas inverkan på den efterkrigstida samhällsutvecklingen i Finland bör bli föremål för forskning

Finlands position i Europa under andra världskriget var i många avseenden sär- egen. Det undantagsmässiga tillståndet fortsatte ännu efter det att krigshand- lingarna avslutades. De allierades kon- trollkommission, som anlänt till Finland hösten 1944, vakade över tolkningen av vapenstilleståndsavtalets villkor samt att dessa noggrant uppfylldes. Något stör- re spelrum för Finlands politiska ledning fanns inte.

Kriget och dess efterföljder återspegla- des vitt över det finska samhället. För den evakuerade befolkningen och veteraner- na skulle ordnas boendemöjligheter, nä- ringslivet skulle återuppbyggas, skapande av en välfärdsstat med en allt efter hand mera stabil ekonomi åstadkom väldiga ut- maningar. Av politiska orsaker hade Fin- land inte kunnat ta emot erbjuden Mars- hall-hjälp för återuppbyggandet. Landets internationella position skulle stabiliseras med en säker och välbedömd utrikespoli- tik, så att krigets uppostringar inte skulle varit förgäves.

De årsklasser, som hade burit ansva- ret för att landet klarat sig från krigets gastkramningar, bar nu det största ansva- ret för skapandet av det nya Finland. Dessa krigets generationer bildar en alldeles sär- skild intressant grupp i vår samhällshis- toria. Männens relativa andel var mindre i förhållande till tidigare och senare släkt- led. Generationens kvinnor hade i stället uppnått en stadig position såväl i arbets- livet som även annorstädes i samhället. Kvinnornas andel av vid universitet slut- förda studier var hög och i olika partier

steg kvinnor fram i den politiska fronten. Samhället var i ett kraftfullt brytnings- skede. Härtill hade kriget och dess gene- rationer en central påverkan.

Det är svårt för den att förstå dagens Finland, som ej känner utvecklingen, ej heller dess orsaker, under decennierna ef- ter kriget. Det är även svårt att förstå ut- vecklingen, om man ej känner veterange- rationens speciella särdrag. Därför har Traditionsförbundet Eklövet kraftfullt framhållit, att som statligt projekt bör för- fattas veterangenerationens historia. Vete- rangenerationens material har samman- förts i Riksarkivet. Där uppbevaras även centrala politikerns och samhällspåver- kares privata arkiv. Det finns alltså goda förutsättningar för en samhällelig nyckel- forskning. Endast finansieringen fattas.

Det är förvånansvärt att konstatera huru tudelat ställningstagandet till ve- teranerna alltförfortfarande är. Man skulle tro, att det vore lätt att finna medel för ett så exceptionellt intressant projekt. Så har emellertid inte varit fallet. Den eko- nomiska recessionen har försvårat möjlig- heterna att få utomstående finansiering. Forskningsmedel från Finlands Akademi står att få endast i en hård konkurrens och statsmakten har ej heller känt för special- finansiering för ett arbete, som redan är långt förberett med stor omsorg. Erfaren- heten säger dock, att goda projekt förs ige- nom ”kosta vad det kosta vill”. Så måste vi tro också beträffande detta projekt.

Jussi Nuorteva
Generaldirektör för Riksarkivet

Den vardagliga kampen fortsätter

Veteranorganisationerna lämnade i februari till Delegationen för front- veteranärenden sitt förslag till vetera- nanslag för 2010. Förslaget är nu för behandling i social- och hälsovårds- ministeriet. Planeringen för nästa år är alltså på gång. Veteranorganisa- tionernas framställning är moderat och berättigad. Häröver fanns detal- jerad redogörelse i senaste tidning. Förverkligade skulle förslagen stöda våra åldrande hedersmedborgare att reda sig själva hemma.

Från år 2004 till i år har anslagen för veteranerna på statens veteran- moment på årsnivå sjunkit med när- mare 60 miljoner euro. Stödverk- samheten för veteranerna skulle ha kunnat fås till den nivå organisa- tionerna föreslagit, om de frigjorda medlen skulle använts att förbättra förmånerna. Så kunde man ännu begå.

Den framställning, som vete- ranorganisationerna givit till Stats- rådet att uppgöra riktlinjer åt re- geringen för tiden fram till 2015, har remitterats till social- och hälsovårdsministeriet. Veteranorga- nisationerna förväntar sig kallelse till gemensamma överläggningar.

Det mest betydelsefulla framste- get veteranorganisationerna nått i sina strävanden att bevaka vete- ranernas förmåner, har varit av- skaffande av poliklinikavgiften för frontveteraner i fem sjukvårdsdi- strikt. Av dessa beslut gjordes tre un-

der fjolåret och två under detta år. Vi måste fortsätta att påverka. Målsätt- ningen skall vara befrielse från dessa avgifter för frontveteraner i hela lan- det, såväl i specialistsjukvården som i städernas sjukhus.

Planeringen för framtiden fortsätter

Till krigsveteranföreningarna sän- des i februari frågeformulär, i vilka efterfrågades den nuvarande situa- tionen och framtida perspektiv. Av svaren kan man dra positiva slutsat- ser. Veteranerna och de stödande medlemmarna åtar sig att i samför- stånd handha föreningarnas centra- la uppgifter, socialt stödarbete, re- kreationsverksamhet samt organisa- tions- och traditionsarbete.

Förbundets arbetsgrupp, de sex ”visa”, som sammansatts av styrel- sens och fullmäktiges ordförän- den och viceordföranden börjar un- der våren behandla de ärenden, som skall tas till beslut på förbundsda- garna i Kuopio 2010. På rådplägnings- dagarna i september tar förbundet och dess distrikts förstärkta ledning samma ärenden till behandling. En- ligt hedersordföranden Aarno Lampi är det viktigt att planerna görs färdi- ga sålänge veteranerna ännu är för- mögna att fatta beslut. För de, som bär ansvaret i framtiden, återstår se- dan verkställandet av planerna.

Markku Seppä

www.alco.fi	Oy K.Juslin Ab Vantaa	Vantaan Luonnonkivi Oy Vantaa
Rakennus Viitolahti Oy Vantaa	Kuljetus Leo Koivulahti Oy Vantaa	Asiantuntevaa palvelua ! LUONTAISTUOTE Marjaterttu Maakotkantie 10, Korso Vantaa, puh. 851 2140 av.ma-pe 9:30-17:30 la.9:30-14:00
Sirius Engineers Oy Vantaa	Suomen Runkopalvelu Oy Vantaa	Datacleric Oy Vantaa
Stoneteam Ky Vantaa	MP-Maa ja Perustus Oy Vantaa	Hyvää Kevättä!
Louhinta Nikkinen Oy Vantaa	Rossica Oy Vantaa	Arokivi Oy Varkaus

En riksvensk veteranbroder

I slutet av februari 2009, då jag fick veteranrehabilitering i Nådendals badanstalt, råkade en riksvensk man med sin hustru hamna samma grupp. Mannen, som hade veteranens eklöv och Rotary-märket på sin krage, kunde några ord bruten finska och kanske förstod också något av språket. Däremot berättade hustrun, att hon hade studerat finska. Hon hade alldeles rätt uttal. Med min lilla och redan i glömska fallen kunskap av svenska språket började jag tala med dem. Mitt intresse för grannlandets medborgare hade vaknat upp.

Mannen berättade, att han hette Åke Johan Ek. Han föddes i en ganska medellös svensk familj den 18. maj år 1925. Fadern var småbrukare. ”Mat fick vi nog tillräckligt. Men med andra behov måste vi pruta. Jag gick vid 16 års ålder som frivillig till svenska armen. Det råkade så fint, att jag blev en kavallerist. Det passade för mig, som var van vid all slags lantbruksarbete och hästar. Som 17-årig yngling och värnplikten utförd steg jag in i det svenska samhället.”

På den tiden samlade man i Sverige pengar och all slags varor också för att hjälpa Finland, som kämpade i dödsfara. ”Då hade jag just inga varor och bara några slantar i fickan. Däremot hade jag en färsk och god militärutbildning. Jag beslöt att som

frivillig kämpa med de finska soldaterna mot den ryska odemokratiska och våldsamma imperialismen. Dåtida svenska staten, som skyddade först och främst sin egen neutralitet, kunde inte hjälpa officiellt Finland. Men svenska folket hade ivrig lust att hjälpa Finland.”

”Fanns det kanske en liten lust också för äventyr?” Åke småler och säger: ”Hm! Knappast. När jag steg första gången på den finska marken i Åbo hamn i mars 1943, hade jag inga tankar på något äventyr. Jag strävade starkt för att komma till fronten och kämpa mot kommunismen.” Sedan flinar han pojaktigt och säger: ”Jag har till och med tackat Josef Stalin för, att han har givit mig tillfälle att motsätta mig kommunismen. Med dessa tankar begav jag mig från Åbo till Östra-Karelen stora skogar.”

Åke J. Ek blev 1944 sårad första gången vid floden Svir, andra gången på samma år i Tali-Ihantala och tredje gången 1.8.1944 vid Saima kanal i Juustila. Åke är 45 % krigsinvalid. ”När jägaren Ek avgick från Finland 26.9.44, var hans skonummer fortfarande 44 och hans vikt hade fallit till 48 kg. Han hade med sig första och andra klassens band till frihetsmedaljer. Senare fick han också per post fjärde klassens frihetskors med svärd.”

Åke J. Ek har under åren 1950-1951 tagit del också i koreanska

kriget i FN:s trupper. Hans ideologiska bakgrund var fortfarande detsamma som i åren 1943-1944: Han var antikommunist. Under Korea-åren fick han många koreanska vänner. Åkes livskamrat – Annette Son – hittades också i Korea. Finska staten betalar varje år fyra veckors anstaltrehabilitering för Åke. Om han tar hustrun med sig en vecka, får han själv rehabilitering under tre veckors tid. Senare har Åke tagit del i FN-truppers operationer i Palestina, Gaza och Sinai.

Filosofie doktor Annette Ek är universitetslektor vid Stockholms universitet. Hon har varit aktivt med också i sin gemäls internationella veteranorganisationer. Filosofie doktor och jurisdoktor h.c. Åke J. Eks egentliga yrke är psykolog. En viktig del av hans imago är ändå att vara ordförande i Nordiska Förbundet av Krigs- och FN-veteraner (Association of Nordic War and U.N. Military Veterans) och att vara Sveriges representant i Världens Veteranorganisation (WVF).

Annette och Åke J. Ek hälsar genom denna lilla intervju alla Finlands krigsveteraner. Därtill har Åke lust att sända sin speciella hälsning till pansarman Börje Brotell från Åbo, stridskamrat från Tali-Ihantala 1944. Börje och Åke har många gemensamma minnen.

Matti J. Paavola

Till stödande medlemmarna i veteranföreningarna

Vi stödande medlemmar i veteranföreningarna är många hundra. Hur många av oss gör något för veteranerna förutom att vi betalar den formella medlemsavgiften? Du har säkert i grannskapet en veteran eller på annat sätt känner någon, som bor hemma, saknar någon att prata med eller behöver hjälp av något slag. Dehär åldringarna har inte haft för vana att be om någonting. De har klarat sig själva med de resurser de haft ända hittills, men nu har möjligheterna att röra sig blivit begränsade, krafterna likaså. Mången har ännu barn, men de bor kanske långt borta, en del har blivit ensamma. Man vill inte eller kan inte söka hjälp och idag är det ganska svårt att få kommunal hjälp, som begränsas av paragrafer av olika slag: vad kan man stå till

tjänst med, vad hör inte till?

Mången av oss yngre känner sig irriterad och skulle ha både vilja och krafter att delta i frivilligt arbete, men vet ej hur det skulle gå till. Jo, ring den lokala veteranbyrå och fråga var hjälp behövs. Du kan gå ut och promenera med en veteran eller gå och handla tillsammans med honom i butiken. Sådant är till stor hjälp. Ska vi utgå från att vi ger några dagar i månaden att hjälpa en veteran! Det är vår tur nu att hjälpa! Jo, så länge en veteran behöver vår hjälp!

Anhörigvårdarna, som sköter sin make/maka därhemma eller som dagligen gör besök hos honom/henne på bäddavdelningen, är vid detta laget så nära gränsen för vad orken tillåter, att vi absolut inte får lämna henne/honom utan möjlighet till andhämtningspaus i en

sådan tung psykisk situation.

På bäddavdelningarna finns veteraner, som har behov av någon kamrat att prata med. De får inte heller glömmas. I sådana fall kan vi vara kanske enbart en lyssnande vän eller kanske kan vi läsa tidningar för honom.

Jag kan berätta Dig, att frivilligarbete bland veteranerna ger Dig andligen mycket mera, än vad Du för pengar skulle utföra något arbete. Jag har nog aldrig under årens lopp känt mig utföra arbete, utan den goda känsla man får i sitt sinne, när man gör något för veteranen hemma eller var han än är, och känner att man är väntad, ger mera än en enda avlönad dag.

Vi behövs nu varenda en! Vänta inte med att hjälpa! Kom med i det frivilliga veteranarbetet!

Leena Minkkinen

Ordförandeskifte i Vasa Krigsveterandistrikt

På Vasa Krigsveterandistrikts höstmöte den 27 november skedde ordförandeskifte. Holger Strandberg, som i 17 år framgångsrikt lett distriktet, överlät det ansvarsfulla uppdraget åt sin efterträdare Anders Knip. Vid samma tillfälle kallades kanslirådet Holger Strandberg till distriktets hedersordförande. Vi vill varmt tacka Holger för hans storartade arbete till förmån för förbundet, distriktet, medlemsföreningarna, veteranerna och alla medlemmar. Vi tillönskar honom pigga pensionsdagar i tecknet av fortsatta insatser för veteranerna och annan hobbyverksamhet.

I sitt tacktal framförde hedersordföranden Holger Strandberg sitt tack till oss alla för angenämt samarbete och nämnde bl.a. följande: för att stöda föreningsmedlemmarna under deras sista år och för att föra veteranernas arv och traditioner till följande generationer fordras det insatser av en stor skara aktivt arbetande stödande medlemmar, men också samarbete med andra organisationer, som hyser varma känslor för vad veteranerna lyckades med. Han avslutade sitt tal med orden: Lycka och välgång måtte följa Er alla i ert betydelsefulla arbete till förmån för vårt förbund, vårt eget distrikt och dess medlemsföreningar och alla dess medlem-

mar. I denna min tillönskan vill jag särskilt vända mig till distriktets nya ordförande från kommande årsskifte Anders Knip. Du vet, att Du har en stor uppgift i ett viktigt skede i vår organisations utveckling. Jag vet, att Din känsla för fosterlandet och dess försvarare är gedigen - äkta. Därför är jag övertygad om, att distriktsstyrelsen, distriktets medlemsföreningar och alla dess medlemmar ställer upp bakom Dig som en man. Tacksamma medlemmar kommer att liksom jag tillönska Dig lycka och framgång i Ditt arbete.

Majoren i reserven Anders Knip, 64 år, är stödande medlem och f.d. ordförande för Korsholms Krigsveteraner och f.d. viceordförande för distriktet. Knip är viceordförande för Österbottens Försvarsgille och har även varit ordförande för Vasa Reservofficersdistrikt. Vår nya ordförande är ännu med i arbetslivet på Wärtsiläs Vasa-fabriker, Wärtsilä Information Management, där hans uppgift är Senior Process Manager. Anders går i pension i maj. Han bor i Kvevlax i Korsholm. Hans hustru och han har tre fullvuxna barn.

Vi tillönskar Anders lycka och framgång i de nya fordrande och utmanande arbetsuppgifterna!

Tuula Harjunpää

Puustelli toteuttaa

Sinun keittiöunelmasi.

www.puustelli.com

KÄRCHER OY

Statskontoret understryker kommunernas ansvar för ordnandet av rehabiliteringen

Statskontoret har till alla kommuner, samkommuner och övriga samarbetspartner distribuerat sina direktiv angående anordnandet av rehabilitering. Direktiven står att läsa på Finlands Krigsveteranförbunds internet-sidor under adress www.sotaveteraani.liitto.fi. På samma adress kan man även finna kommunvis uppgifter om antalet till rehabilitering berättigade veteraner ävensom de kommunvisa anslagen. Den frontveteran, som väljes till rehabilitering, bör bo i Finland och ha deltagit i krigen 1939-1945 samt inneha frontman- eller fronttecken. Krigsinvalid, som enligt lagen om krigsskada har en arbetsförmögenhetsgrad om minst 10 %, kan inte erhålla för frontveteraner avsedd rehabilitering.

Beslut om godkännande till rehabilitering fattas av det organ i veteranens hemkommun, som har ansvaret för rehabiliteringen. Till ansökan om rehabilitering bör fogas läkarutlåtande om sökandens hälsotillstånd och om behovet av rehabilitering, ifall inte sökanden har fast vårdförhållande till den egna kommunens hälsocentral. Även till makans/makens ansökan bör fogas läkarutlåtande. Veteran, som ordinerar öppen rehabilitering, bör ha av läkare given vårdordination med specificerade vård- och rehabiliteringsåtgärder ävensom de för dessa åtgärder behövliga uppgifter om frontveteranens hälsotillstånd. Ansökan om rehabilitering kan på veteranens vägnar göras av anhörig eller av social- och hälsovårdsmyndighet i det fall, då veteranen själv inte är i stånd till det.

Statskontoret understryker i sina direktiv, att rehabiliteringen bör ske regelbundet och planmässigt. Tiden mellan rehabiliteringsperioderna bör inte överskrida ett år. Detta innebär, att man bör alternera mellan olika rehabiliteringsformer. Tyngdpunkten bör överföras från anstaltsrehabilitering till dag- hem- eller annan öppen rehabilitering. Dag- eller annan öppen rehabilitering skall prioriteras då, när man med dessa alternativ gör det möjligt att uppnå de vårdresultat man strävar efter. När beslut fattas om rehabilitering,

Öppen rehabilitering kan förverkligas enligt följande

Dagrehabilitering

högst 10 dagar för funktionsklass III

Övrig öppen rehabilitering

högst 20 vårdgångar (besök)

Dagrehabilitering

högst 20 dagar för funktionsklass I-II

Övrig öppen rehabilitering

högst 30 vårdgångar (besök)

Öppen rehabilitering kan ges t.ex. enligt följande

Funktionsklass III

Öppen rehabilitering 2 x 10 vårdgångar i serie

Funktionsklass I-II

Öppen rehabilitering 3 x 10 eller 2 x 15 vårdgångar i serie

Anstaltsrehabilitering

högst 10 dygn för funktionsklass III

2 - 4 veckor för funktionsklass I-II

Anstaltsrehabilitering för maka/make

högst 10 dygn för funktionsklass III

högst 14 dygn för funktionsklass I-II

bör beaktas frontveteranens hälsotillstånd, rehabiliteringsanläggningens kvalitativa nivå ävensom geografiska, språk- och övriga förhållanden.

Kommunernas ansvar ökar vid ordnandet av öppen- och dagrehabilitering

Det är kommunens uppgift att sörja för att öppen- och dagrehabiliteringen till kvalitet och innehåll motsvarar frontveteranens personliga behov ävensom att den omfattande och mångsidigt stöder främjandet och bevarandet av hans/hennes funktionsförmåga. Detta förutsätter, att veteranens rehabiliteringsperiod beaktas som en del av för honom/henne i övrigt planerade hälsovård, öppen- eller anstaltservice. Enligt direktiven bör vid behov även förutom hemrehabilitering förrättas också hembesök. Härvid bedöms veteranens möjlighet att reda sig själv hemma. Vid hembesöket bedöms även möjliga behov av hjälpmedel eller ändringsarbeten i bostaden. I direktiven rekommenderas att dagrehabiliteringsprogrammet bör innehålla individuellt dagsprogram, individuella vårdtjänster och övriga funktioner i grupp samt motion.

I direktiven rekommenderas att dagrehabiliteringsprogrammet bör innehålla individuellt dagsprogram, individuella

vårdtjänster och övriga funktioner i grupp samt motion.

Kommunen kan förverkliga öppen- och dagrehabilitering på hälsocentralen, i sjukhus, rehabiliterings- och vårdinrättning eller köpa rehabilitering av privata serviceproducenter eller självständiga yrkesutövare. Veteranen kan även erhålla öppen rehabilitering i hemmet.

Om rehabiliteringen fördelas med längre mellanrum, kan dess effekt märkbart förlänga t.ex. uppehållande av rörelseförmågan.

I form av öppen rehabilitering kan även ges enbart fotvård åt veteran, som är i behov av sådan.

Anstaltsrehabilitering

Med anstaltsrehabilitering avses rehabilitering, som huvudsakligen ges i en följd i rehabiliterings- och vårdinrättning, i sjukhus eller på avdelning på hälsocentral, vartill hör även logi och fritt uppehälle.

I första hand bör man sträva till att använda närmast belägna lämpliga rehabiliteringsanstalter. Med motiverad orsak kan frontveteran enligt egen önskan hänvisas till någon längre bort (i Finland) belägen anstalt. T.ex. hörsel- eller synskadade, demens, reumasjukdom, parkinsonsjuka, sjukdomar i extremiteterna kan förutsätta rehabilitering i längre bort belägna sjukhus.

Anstaltsrehabilitering för maka/make

Frontveteranens maka/make kan delta i anstaltsrehabilitering i samma rehabiliterings- och vårdanstalt som veteranen, tillsammans med honom/henne i högst 10 dygn eller om frontveteran har sådan skada eller sjukdom, som åsamkar störningar i funktionsförmågan och han tillhör funktionsklass I eller II, kan rehabiliteringsperioden utsträckas till högst 14 dygn. Målsättningen för samtida rehabiliteringsperiod är att förbättra resultatet av rehabiliteringen bl.a. genom att på detta sätt stöda den vårdande makan/maken för att bättre orka i sitt vårduppdrag och även för

att påverka frontveteranen att reda sig själv hemma. Längden, behovet och ändamålsenligheten av samtida rehabiliteringsperiod bedöms av den, som fattar rehabiliteringsbeslutet. Maka/make är ej berättigad till öppen ej heller till dagrehabilitering.

Ersättning för rehabiliteringskostnaderna

Frontveteran och makan/maken åsamkas inga kostnader för rehabiliteringen. Kommunen betalar kostnaderna för frontveteranernas rehabilitering och Folkpensionsanstalten ersätter rehabiliteringsresekostnaderna.

Kommunerna tillkommande anslag

I statsbudgeten för år 2009 finns upptaget sammanlagt 38.096.000 euro för rehabilitering av frontveteraner (motsvarande anslag var 42,1 miljoner euro år 2008). Till kommunerna fördelas 34.146.390 euro i förhållande till i resp. kommun bosatta frontveteraner (motsvarande anslag var 38.897.694 euro år 2008).

Kommunerna bör följa med användningen av anslagen, så att de reserverade medlen inte blir oanvända och så att alla, som önskar, får komma till regelbunden rehabilitering. Den här farhågan börjar vara liten, eftersom kommunerna har meddelat, att anslagen redan nu håller på att ta slut

Ändring av praxis för användningen av oanvända rehabiliteringsanslag

Kommunerna uppmanas anmäla till Statskontoret före den 31.08.2009 antalet frontveteraner, vilka sökt om rehabilitering, men inte kunnat få betalningsförbindelse på grund av för litet anslag år 2009. Statskontoret har reserverat två miljoner euro att fördelas i september av 2008 års oanvända rehabiliteringsanslag åt de kommuner, vilka följt Statskontorets direktiv vid valet av frontveteraner till rehabilitering.

Anni Grundström

Funktionsklasserna

Funktionsklass I

Till denna klass hör de veteraner, som har svår störning i sin fysiska och/eller psykiska funktionsförmåga. Funktionsförmågan försvagas, sinnesfunktionerna och det sociala umgänget minskar; eventuellt uppträder symptom på andra långtidssjukdomar. Veteranen är delvis eller fullständigt beroende av hjälp av annan person.

Funktionsklass II

Till denna funktionsklass hör de veteraner, som har lindrig eller medelsvår störning i sin fysiska eller psykiska funktionsförmåga. Veteranen klarar sig huvudsakligen själv, men är i någon mån beroende av hjälp i sina dagliga funktioner, t.ex. vid intagande av måltid, vid av- och påklädning eller vid skötseln av den personliga hygieneen. Problem kan uppstå i förmågan att ensam röra sig och att uträtta ärenden utanför hemmet.

Funktionsklass III

Till denna funktionsklass hör de veteraner, som kan reda sig själva i sina dagliga funktioner. Om de insjuknar klarar de själva mediciner och vård.

J-PV Kuljetus

Varkaus

Famel Ky

Varkaus

Skog Racing Service Oy

Vihti

**Maansiirto
J.Salminen Oy**

Vihti

Hyvää Kevättä!**Memar Oy**Virrat
www.memar.fi**Eristepalvelu
Moilanen&Kamppinen Oy**

Ylistaro

Ylläs-Äijän Majat Ky

Ylläsjärvi

Suomen Säiliöpääty Oy

Ylöjärvi

HAUTAUS- JA KUKKAPALVELUJA SOTAVETERAANEILLE**HAUSJÄRVI****Kukkahaus ja Hautaus Oy**Hikiäntie 40, 12210 Hausjärvi kk
Puh. 019-768 131**LAUKAA**

Hautauspalvelua Laukaassa vuodesta 1932

**Kukka- ja Hautauspalvelu
VEHVILÄINEN**

Laukaantie 10, Laukaa, puh. (014) 831 941

ROVANIEMI**JOKELAN
HAUTAUSTOIMISTO**

Alan erikoislaitteet Rovaniemellä vuodesta 1921

Keskuskatu 6, 96200 ROVANIEMI
puh. (016) 312 616 fax (016) 312 043
e-posti: jokelan@hautaust.fi
www.hautaust.fi**KAARINA****Kaarinanseudun
Hautaustoimisto Oy**Puntarikatu 1, 20780 Kaarina
Puh. 02-243 2779**LIPERI****Hautaus - ja Kukkapalvelu
Pesonen Oy**Keskustie 2, 83100 Liperi
Puh. 013-651 193 ja 0400-376 333**SALO****Salon Hautaustoimisto
Oy Saustila**Helsingintie 9, 24100 Salo
Puh. 02-731 2562
Hautauspalvelua jo neljännessä polvessa**KERAVA****HAUTAUSPALVELU
Ari Lumme**

Seurakatu 25, 04200 KERAVA, puh. 09-294 8725

MUSTASAARI**Hautaustoimisto
Begravningsbyrå Fant**Irenentie 8, 65610 Mustasaari
puh. 06-322 2744 ja 050-313 8142
päivystys 24 h
Carina Lähdesmäki ja Marina Östman**SAVONLINNA****Savonlinnan
Hautaustoimisto Ky**Kirkkokatu 15, 57100 Savonlinna
Puh. 015-515 556
www.savonlinnanhautaustoimisto.fi**KRONOBY****Begravningsbyrå Strandvall**Kronoby
Tel. 0400-862 261
040-723 7518**OULU****Kirkollinen Hautaustoimisto
Ikäheimo Ky**Isokatu 11, 90100 Oulu
puh. 08-311 3354**TAMPERE****Viitasen
Hautaustoimisto Oy**Valikoimassamme mm. Suomi-arkku sekä Sotaveteraani-,
Sotainvalidi-, Tammenlehvä- ja Lotta Svärd -urnat.
Veteraanialennus.TUOMIOKIRKONKATU 20, TAMPERE
PUH. 03-212 4107 (24h)**KUOPIO****Kuopion Hautaustoimisto
Niiranen Oy**Savonkatu 24, 70110 Kuopio
Puh. 017-261 3686**PORI****Heikkilän Hautaustoimisto
Urpo Karihaara Ky**Eteläpuisto 13, 28100 Pori
Puh. 02-633 2125**LAPPEENRANTA****Hautaustoimisto ja Kukkakauppa**ALAN PALVELUA LAPPEENRANNASSA
YLI 80 VUOTTAKauppakatu 53, Lappeenranta
puh. 453 0568 – 453 0772, fax 453 0566**PUDASJÄRVI****Pudasjärven
Hautaustoimisto ja Kukka Ky**Torikeskus, 93100 PUDASJÄRVI
puh. 08-821 122, 0400-330 058**VANTAA****Tikkurilan
Hautaustoimisto Oy**Unikkotie 5, 01300 Vantaa
puh. 09-8362 5220

Sotahistoriallisia museoita ja paikkoja

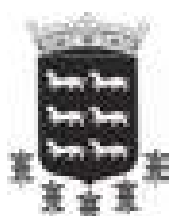
HUITTISTEN MUSEO

Presidentti RISTO RYTI –osasto
Kuvanveistäjä LAURI LEPPÄSEN taidetta

HUITTINEN, Kirkkotie 4, puh. 02-5604319
www.huittinen.fi

Avoinna: la-su klo 12-16, 1.6.-15.8. myös ti-pe klo 12-17
Ryhmille myös sopimuksen mukaan.

ETELÄ-POHJANMAAN MAAKUNTAMUSEO

Törnäväntie 23, 60200 Seinäjoki,
puh. 06-4162642, fax 06-4162646,
email: epmaakuntamuseo@seinajoki.fi

SUOJELUSKUNTA- JA LOTTA SVÄRD-MUSEO

Kauppakatu 17, 60100 Seinäjoki,
puh. 06-4162734, fax. 06-4162734,
email: suojeluskuntamuseo@seinajoki.fi
Tilaa ryhmällesi sopiva museokäynti ja opastus.

KESKI-SUOMEN ILMAILUMUSEO FINNISH AIR FORCE MUSEUM

Avoinna päivittäin:
1.6.-15.8. (pl. juhannusaatto ja -päivä) klo 10-20,
16.8.-31.5. (pl. joulukuukko ja 31.12) klo 11-17.
Tikkakoskentie 125, FIN-41160 TIKKAKOSKI
Puh: (014) 375 2125 www.k-silmailumuseo.fi
E-mail: keski-suomen.ilmailumuseo@kolumbus.fi

Suomalaisen ilmailun historiaa mielenkiintoisella tavalla. Näkemistä koko perheelle. Koe Draken- ja MiG-21bis-hävittäjän ohjaamo. Näyttelyssä 29 konetyyppiä 1910-luvulta nykypäivään. Esillä myös lentomoottoreita ja -varusteita, ilmavoimien viesti- ja tutkakalustoa sekä yli 400 pienoismallia.

Tervetuloa ilmailun pariin!

SUOMEN JÄÄKÄRIMUSEO KAUHAVAN KORTESJÄRVELLÄ Museossa kerrotaan jääkäriliikkeen syntymävaiheista, toiminnasta ja sen merkityksestä Suomen itsenäisyydelle. Vaihtuvia näyttelyitä, museokauppa.

Museo avoinna 15.6. – 15.8. joka päivä, muuten sopimuksesta.
Pääsymaksu aikuiset 2,50 €, lapset 1,50 €
Puhelin 06 2412 9834, 06 2412 9841, 040 866 7048
Email suomen.jaakarimuseo@kauhava.fi
www.sivusto www.kauhava.fi

AHOLANSAARI

SUOMALAINEN SIELUNMAISEMA NILSIÄSSÄ

• veteraaniviikko 24.-30.8.2009 • kesäretki Paavo Ruotsalaisen kotiin
• puh. 050 464 1000 • www.aholansaari.fi • aholansaari@aholansaari.fi

Taistelijan Talo on uudistunut Tule ja tutustu!

Talon palautusajon aikana:
• uutta ja uudistettua (vuotta v. 2009)
• hyviä ruokaa ja juomaa
• aamunkokous (tähtien) kesäkerho
• elävää musiikkia, tarinoita
• matkamuseo
• lämpimää ystäväseuraa
• ohjelmaa ja ohjelmia
• muistomerkkejä ohjelmia

Talolla tapahtuu ja toimii!
Avoimena kesäkauden joka päivä

Romantti, Hattulassa
Taistelijan Talo
puh. 05131 830 111
Kauko Purokainen
0400 5400 275 871
www.taistelijantalo.fi

70 vuotta Ribbentrop-sopimuksen jälkeen

- Tutustu Suomen lähihistoriaan sekä
Porkkalan ainutlaatuisen vuokra-
kauteen 1944-1956. Jännittävä tarina
johon mahtuvat sekä veteraanit että
Baltian tapahtumat. Huom! Tänä
vuonna taas uutta materiaalia!

Tilaa aika ajoissa: 040-5418526 sekä igor@degerby.fi
www.degerby.fi

Porkkalan vuokraus ja Neuvostoliiton sotilastukikohta 1944-1956

Näyttely avoinna kesälauantaisin klo 11-15
(ei juhannuksena), muulloin sopimuksen mukaan.
Huom! Ei esteetön.
Lisätietoja (09) 2967 2489.
Osoite: Ragvalds, museoalue,
Överbyntie 140, 02400 Kirkkonummi
www.kirkkonummi.fi/Ragvalds

Hämeessä on voimaa ja Parolassa panssareita

PANSSARIMUSEO

Hattulantie 334, 13700 Parolannummi 040-5681 186
www.panssarimuseo.fi toimisto@panssarimuseo.fi

Avoimena: 1.5.-30.9. ma-su klo 10-18, 1.10.-19.12. ma-su klo 10-16

Korsulauluilta To 28.5. klo 18.30

Uusi näyttelyhalli avattu!
Näytteillä kylmän sodan kalustoa

TOIMINTAA 4.-5.7.2009

SOTILASAJONEUVOJEN KOKOONTUMISAJOT JA SOTILASAJONEUVO-
PARKKI la 4.7.09. Ajonäytöksiä molempina päivinä ja lap-
sille pomppulinna sekä MUUTA OHJELMAA.

NÄYTTELYT KESÄKAUDELLE 2009

PANSSARIVAUNUJOUKOT 90 VUOTTA, LAUKSEN MIEHET LAPIN SODASSA,
PAROLAN LEIRIALUEEN HISTORIAA, ESIKUNTA- JA KOMENTOPANSSARIVAUNUT

Joensuun bunkkerimuseo

Osa Suomen Salpaa

23.6. - 23.8. ti-su klo 10-16,
ma suljettu

Opastus- ja ryhmävaraukset
(013)267 5222 tai 050-520 2762.

Virrantaus 7, 80140 Joensuu - www.bunkkerimuseo.jns.fi

Sotahistoriallisia museoita ja paikkoja

Etusivujen talvisota - Lehtien etusivujen kertomaa

Päämajamuseo

Päämajankuja 1-3
50100 MIKKELI

Avoimna:

2.5. - 31.8. joka päivä 10-17

1.9 - 30.4. pe-su 10-17

www.mikkeli.fi/museot

Rajamuseo

Niskapietiläntie 32,
Immola

55910 Imatra

Museo avoinna
sopimuksen
mukaan.

SÄKYLÄN TALVI- JA JATKOSOTAMUSEO

Kiertotie 2, 27800 Säkylä
Avoimna ti-pe 10-17, la 10-14,
su 12-16, 1.6.-30.8.

Puh. 0400 955 598

Sähköposti:

info@sakylantalvijajatkosotamuseo.fi

www.sakylantalvijajatkosotamuseo.fi

Veteraanien laadukasta kuntoutus- ja virkistystoimintaa ammattitaidolla ja sydämellä.

Majoitustarjous veteraaneille ja puolisoille 52 € / hlö / 2hh / vrk,
1 hh-lisä 26 € / vrk sis. puolihoito, aamu- ja iltasauna uunteineen sekä
vapaa-ajan ohjelma. Tarjous ei ole voimassa 3.7.-1.8.2009.

Sotahistoriallinen näyttely "Viimeisellä linjalla"

talvi- ja jatkosodan vaiheista. Ulkoalueella nähtävänä raskasta
tykistökalustoa ja entisöityä Salpalinjaa. Sisätiloissa mm. pula-ajan
käyttöesineistöä, sotilasvarusteita, aseita ja kunniamerkkejä.

Herttua

Kuntoutuskeskus, hotelli ja ravintola
Veneenniementie 64, 58200 KERIMÄKI
015 - 769 900, www.herttua.fi

Suomussalmi ja Raate

**Talvisodan muistot elävät Suomussal-
mella ja Raatteen tiellä, jossa käytiin
merkittävät taistelut 1939-1940.**

**Talvisota Suomussalmella -näyttely
Raatteen Portissa ja Talvisodan
Monumentti**

Avoimna:

15.5.-15.6. ma-su klo 11-17

16.6.-15.8. ma-su klo 10-18 (sulj. 19.6.)

16.8.-30.9. ma-su klo 11-17

Muulloin tilauksesta ryhmille.

Puh. 040 534 7677, www.raatteenportti.fi

Raatteen Vartiomuseo

Avoimna:

8.6.-16.8. ma-su klo 10-19 (sulj. 19.6.)

**Lukuisia muistomerkkejä eri puolilla
kuntaa.**

**Opastetut kiertoajelut Raatteeseen
(3-4 h).**

**Majoitu mukavasti Scandic Kiannon
Kuuhuissa.**

Puh. (08) 710 770, www.scandichotels.fi/kiannonkuohut

Tiedustelut: Suomussalmen Matkailutoimisto, puh. (08) 6155 5545
tourist.office@suomussalmi.fi, www.suomussalmi.fi

DRAAMAOPASTUS "ILMAVALVONTAKURSSILLE SYVÄRANNAN LOTTAOPISTOON"

Opettajatar, Lempi Hoppania, Lotta Svärd -järjestöstä
johdattaa oppilaansa vuoden 1943 ilmavalvonnan,
lentokonetyyppi-tunnistuksen ja puhelinviestinnän
perusteisiin. Oppitunnilla perehdytään myös järjestön
keskeisiin toimintaperiaatteisiin.

Opastuksen kesto n. 50 min.

Opastuskieli: Suomi

Hinta: 40 € / ryhmä

**Tiedustelut
ja ryhmävaraukset:**

Puh: 09-274 1077

Sähköposti:

lottamuseo@kolumbus.fi

www.lottamuseo.com

Pääsyliput: 5 €, 4 €, 1 €

Opastus Lotta Svärd
-järjestön historiasta.

Kesto n. 30 min.

Opastuskielet:

Suomi, ruotsi, englanti

Hinta 20 € / ryhmä

Syvä
**RANNAN
LOTTAMUSEO**

RANTATIE 39
04310 TUUSULA

Kainuun piirin vuosikokous

Piirin vuosikokous käsittelee ja hyväksyi viime vuoden tilinpäätöksen, vuosikertomuksen ja vastuuvapaudet yksimielisesti. Tuleville vuosille piirin kokous hyväksyi pohjaksi jo aloitetun linjan, joka noudattaa samalla valtakunnallisen liiton linjaa: tähän mennessä saadut varat käytetään kokonaisuudessaan vielä joukossamme olevien tunnuksen omaavien veteraanien, heidän puolisojensa ja leskiensä hyväksi.

Veteraanijärjestöjen yhteinen varojenkeruu jatkuu; maaliskuuhuhtikuun vaihteessa varusmiehet keräävät varoja Kajaanin kaupunkialueella. Muualla maakunnassa keräys toteutuu elokuun 26. päivänä. Pääosa piirin käyttöön tulevista varoista saadaan suunnitelman mukaan Sotaveteraaniliitolta ja keräystuoton tuloksesta. Tämän asian käsittelyn yhteydessä nousi esiin kysymys, miten käy sotaveteraanien liitolle. Nykyiset kannattajajäsenet vakuuttivat, että viimeisen vartijan lähdön jälkeen toimintaa jatketaan perinneyhdistyksenä.

Kainuun piirin uudelleen valittu puheenjohtaja Seppo Tähkääpää kertoi kokousta ava- tessaan, että vuoden vaihtuessa tunnuksen omaavia jäseniä oli 519 ja muita jäseniä 546. Viime vuoden aikana viimeiseen ilta-

Kainuun Sotaveteraanipiiri kutsui kunniajäseneksi piirin toiminnassa pitkän päivätyön tehneen Einari Heikkisen.

huutoon sai kutsun 47 jäsentä.

Piirihallituksen erovuoroiset jäsenet, Paltamon Seppo Härkönen, Puolangan Jukka Daavittila, Ristijärven Teuvo Väisänen, Suomussalmen Raimo Halonen ja Vuolijoen Markku Karppinen valittiin jatkamaan. Hyrynsalmen edustajana hallituksessa ollut Einari Heikkinen pyysi eron ja esitti kautensa jatkajaksi Sakari Hankkilaa, joka esitys hyväksyttiin.

Piirin kunniajäseneksi kutsuttiin kokouksen päätössanojen yhteydessä 39 vuotta piirin aktiivina toiminut hyrynsalmelainen Einari Heikkinen.

Vuosikokous päätti ehdottaa Sotaveteraaniliiton liittoval-

tuustolle talvisodan alkamis- ja päättymispäivän merkitsemistä liiton taskukalenteriin. Vilkkaan keskustelun jälkeen päätettiin asia esittää Sotaveteraaniliitolle hoidettavaksi perusteluin, että nämä suomalaisen kansan tärkeät merkkipäivät on tuotava esiin omaa kalenteria selaavalle. "Veteraanilta se voi muutoin unohtua". Piirin kunniapuheenjohtaja, kunnallisneuvos Ville Tikkanen esitti talvisodan alkamis- ja päättymispäiviä nostettavaksi peräti liputuspäiviksi.

Teksti: Eino Tolonen
Kuva: Raimo Halonen

Eronen johtaa edelleen punamustia

Olavi Eronen Haminasta valittiin edelleen Punamustarykmentin (JR 4) Perinneyhdistyksen puheenjohtajaksi Helsingissä 14.3.2009 pidetyssä yhdistyksen vuosikokouksessa. Erovuoroiset hallituksen jäsenet Börje Broas (Ruotsinpyhtää), Heikki Lindbohm (Helsinki), Mauri Mäkelä (Helsinki) ja Veikko Toivonen (Tampere) jatkavat seuraavan kolmivuotiskauden. Viimeiseen iltahuutoon kutsutun Matti Kauppilan tilalle kahdeksi vuodeksi valittiin Juhani Lempiäinen Porvoosta. Ennen vuosikokousta laskettiin seppeleet sankarivainajien muistomerkillä ja Marskin hautamonumentille sekä kukkalaitteet JR 4:n komentaja, eversti J.V. Nordgrenin ja rykmentin

sotilaspastori Viljo Lindbohm haudoille. Samanaikaisesti muistettiin rykmentin toista komentajaa, jalkaväenkenraali Sakari Simeliusta laskemalla kukkalaite hänen leposijalleen Maunulan uurnalehdossa. Vuosikokous avattiin juhlahetkellä, jossa kenttärövästi Seppo Kangas puhui ja luettiin vuoden aikana kuolleiden punamustaveteraanien nimet.

Vuosikokouksen jälkeisessä hallituksen kokouksessa valittiin Mauri Mäkelä ensimmäiseksi ja Heikki Lindbohm toiseksi varapuheenjohtajaksi sekä Irja Lohjama yhdistyksen sihteeriksi ja Helene Parviai-

Erkki Vitikainen

Ville Sointula jatkaa Etelä-Pohjanmaalla

Kokouksen päätyttyä luovutettiin Sotaveteraanien kultaiset ansiot (vas.) Osmo Talasolle Ähtäristä, Martti Viitalähteelle Isojoelta ja Heikki Mäki-Kojolalle Alahärmästä.

Etelä-Pohjanmaan Sotaveteraanipiirin ja sen Naistoimikunnan vuosikokous pidettiin Seinäjoki-salissa 24.3.2009 yli sadan kokousedustajan voimalla. Tilaisuus aloitettiin Lippulaululla ja perinteisellä kokoushartaudella, jonka piti piirin uusi pappi, rovasti Väinö Reinilä. Kokousedustajat viettivät hiljaisen hetken edellisvuonna poisnukkuneen 384 aseveljen ja sisaren muistolle. Naistoimikunnan

puheenjohtajaksi valittiin edelleen opettaja Kyllikki Falbén Lapualta.

Vuosikokouksen puheenjohtajana toimi apteekkari Mikko Ala-Lahti. Piirihallitukseen valittiin uusina jäseninä Esa Lilja Kauhajoelta, Onni Kivistö Kurikasta, Leena Mäkelä Ylihärmästä, Esa Perkömäki Ylistarosta ja Veikko Hallila Ähtäristä.

Pertti Kortnesniemi

Tasavallan presidentin Holger Strandbergille myöntämä SVR RI luovutettiin Vaasan Maaherrantalolla pidetyssä tilaisuudessa. Vasemmalla kanslianeuvos Holger Strandberg sekä hänen tyttärensä Margita Strandberg-Heinonen ja Britta Ollila, Vaasan kaupungin edustajat kaupunginjohtaja Markku Lumio ja kansliapääll. Anna-Maija Iitola, professori Ilkka Virtanen, Pohjanmaan Sotilasläänin edustajat; esikuntapääll. evl. Tomi Nurminen ja komentaja eversti Jorma Aherto, Vaasan Sotaveteraanipiirin toiminnanjoht. Tuula Harjunpää sekä Suomen Sotaveteraaniliiton hallituksen pj. Finn-Göran Wennström.

Rautalaaki Oy
Ylöjärvi

Kuljetusliike
Lasse Ruohonen Oy
Ylöjärvi

Pajatyö Keskinen Oy
Ylöjärvi

Pohjois-Pohjanmaan piirikokous

Pohjois-Pohjanmaan Sotaveteraanipiiri kokoon-tui vuosikokoukseen 28. maaliskuuta Raahen. Piirin naistoimikunta piti samalla oman kokouksensa. Tapahtumapaikkana oli Raahen seurakuntatalo. Seurakunta huolehti myös vieraiden kahvituksesta ja ruokailusta.

Piirin jäsenyhdistyksissä on vielä lähes parituhatta veteraanijäsentä. Kannattajajäsenten määrä on yhä nousussa ja tämä tukijajoukko käsittää jo noin 1700 henkilöä. Naisjaostojen jäseniä on 1900. Pohjois-Pohjanmaalla toimii siten kaikkiaan lähes kuudentuhannen veljen ja sisaren sotaveteraaniyhdistös.

Vuoden 2008 arjen työstä nousi esille erityisesti kak-

si työsarkaa. Toinen näistä oli päätökseen tältä erää saatettu sääntöuudistus, joka mahdollisti ns. puolisojäsenyyden ja kannattajajäsenten äänioikeuden. Toinen haastava työsarkaa oli varainhankinta, jota Pohjois-Pohjanmaalla johti Antti Pesälä Pudasjärveltä. Saavutettu yli 100 000 euron lopputulos oli piirien vertailussa kansallista kärkitasoa.

Vuodelle 2009 hyväksytys-sä toimintasuunnitelmassa on keskeisenä tukea ja edistää ikääntyneiden veteraanien itsenäistä selviytymistä. Piiri haluaa tähdentää myös veteraanipolven perinteen vaalimista ja erityisesti nuoriin kohdistuvan isänmaallisen kasvatuksen tärkeyttä.

Sotaveteraanityössä ansioi-

tuneita veljiä ja sisaria muistettiin huomionosoituksin. Vuoden 2009 ”sihteerin lautasen” sai Pertti Marttinen Muhokselta kiitoksena esimerkillisistä sihteerintehtävien hoidosta.

Piirin taloustilanne todettiin vakaaksi. Aarno Strömmer Oulusta jatkaa puheenjohtajana varamiehinään edelleen Simo Miesmaa Kiimingistä ja Atte Autio Kempeleestä. Ainoana uutena jäsenenä 26-jäseniseen piirihallitukseen tuli Veikko Männistö Merijärveltä.

– Naistoimikunnan puheenjohtajana jatkaa Helvi Peltonen Oulusta. Varapuheenjohtajaksi valittiin Anja Pöyhönen Haapavedeltä.

Teksti ja kuva:
Pekka Koivisto

Vuosikokousedustajien puheenvuoroissa toivottiin tukitoiminnan tehostamista ja kohdistamista erityisesti hiljaisiin ja syrjäytyneisiin jäseniin, jotka ovat jääneet sivuun aineellisen veteraanityön piiristä. Puhumassa Merijärven Sotaveteraanien puheenjohtaja Jorma Ojala.

Kauko Sainio Varsinais-Suomen johtoon

Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiirin vuosikokous valitsi yksimielisesti piirin uudeksi puheenjohtajaksi rovasti Kauko Sainion Salosta. Piiriä seitsemän vuotta johtanut maanviljelysneuvos Eeri Hyrkkö luopui tehtävästä omasta pyynnöstään. Ruskolla pidetty kokous keräsi paikalle lähes kuusikymmentä osanottajaa, jotka edus-

tivat kahta lukuun ottamatta kaikkia piirin yhdistyksiä.

Kokouksen aluksi puheenjohtaja Hyrkkö ja toiminnanjohtaja Osmo Suominen luovuttivat Suomen Sotaveteraaniliiton ansiomitalin Timo Kairalle ja kultaisen ansiomerkkin Erkkä Nurmelle. Varsinaisessa kokouksessa puhetta johti Reima Eskola Ruskolta. Kokous hyväksyi toiminta- ja tilikerto-

mukset vuodelta 2008 sekä toiminta- ja taloussuunnitelmat vuodelle 2009. Piirin varapuheenjohtajiksi valittiin veteraanipuheenjohtajan tueksi kaksi nuorempaa henkilöä, I varapuheenjohtajaksi tuli Tuukka Alhonen ja II varapuheenjohtajaksi Matti Vainio.

Teksti ja kuva:
Osmo Suominen

Lähikuvassa Kauko Sainio

Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiirin puheenjohtajaksi valittu rovasti Kauko Sainio on syntynyt Vaasassa 16.5.1924. Hänen sotatientsä alkoi syksyn 1939 YH:sta, mistä alkaen hän toimi erilaisissa lähettitehtävissä Hämeenlinnassa. Hän osallistui aktiivisesti Hämeenlinnan suojeluskunnan tehtäviin mm. aseellisessa vartiopalveluksessa. Jatkosodan alkaessa Sainio oli aluksi vapaaehtoisena Hämeenlinnan Ilmasuojelukompaniassa ja 2. Panssarintorjuntakompaniassa, mutta kotiutettiin syyskuussa 1941 alle 18-vuotiaana. Kesäkuun alusta 1942 hän kuitenkin astui vapaaehtoiseen varusmiespalvelukseen Jalkaväen Koulutuskeskus 12:een, jossa suoritetun aliupseerikurssin jälkeen hänet siirrettiin rintamalle Jalkaväkirykmentti 50:een. Taisteluihin Sainio otti osaa lähettialiupseerina Ylä-Syvärillä, Vadrusjärvellä, Kimjärvellä, Talissa, Murokalliolla, Leitimojärvellä ja Tikkalassa. Hän haavoitui Leitimojärvellä kesäkuun lopussa 1944. Jatkosotaa seurasi Lapin sota, johon Kauko Sainio osallistui JR 50:n kolonnan johtajana Pellosta Ylimuonion. Ylimuoniosta alkoi sairaalamatka, joka päättyi kotiuttamiseen 25.2.1945. Sodan jälkeen Sainio ylennettiin ker-

santiksi ja sijoitettiin sotilas-pastorin tehtäviin.

Kauko Sainio on ollut pitkään ja monipuolisesti mukana sotaveteraanitoiminnassa. Hän on kuulunut Keski-Helsingin Sotaveteraaneihin 1980-1984 ja vuodesta 1984 alkaen Salon Seudun Sotaveteraaneihin. Salon Seudun Sotaveteraneja Sainio on johtanut vuodet 1990 – 2001, jolloin hänet valittiin yhdistyksen kunniapuheenjohtajaksi. Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiirin varapuheenjohtajana hän toimi 1992 – 2001. Kauko Sainio on myös ollut Suomen Sotaveteraaniliiton hallituksen varajäsen 1995 – 1998, hengellisen toimikunnan jäsen 1996 – 1999 sekä toimintaohjelmatyöryhmän puheenjohtaja 2001 - 2002.

Kauko Sainio tunnetaan hyvänä puhujana ja runonlausujana. Viimeksi mainittua voidaan kuulla mm. Salon Seudun Sotaveteraanien kuoron levyllä ”Sininen risti”, jossa hän tulkitsee mm. pitkäaikaisen ystävänsä Jaakko Heikinheimon ja Yrjö Jylhän koskettavia tekstejä.

Toivotamme Kauko Sainiolle voimia ja terveyttä vaativassa toimessaan kolmanneksi suurimman sotaveteraanipiirin johdossa.

Teksti ja kuva:
Osmo Suominen

www.gasum.fi

Gasum

Luonnostaan parempia energiaratkaisuja

Pirkko Kuorehjärvi jatkaa puheenjohtajana

Turun Sotaveteraanit ry:n Naisjaoston hallitus 2009. Vasemmalta Ritva Jokinen, Marja-Liisa Harju, Sirkka Matola, Meeri Prosi, Pirkko Kuorehjärvi, Ritva Järvinen, Aune Honkinen, Maija Forssell ja Pirkko Häyrynen.

Ennen varsinaista vuosikokousta Vuokko Hurme puhui aiheesta ”Kotirintaman naiset”, jossa hän käsitteli kotirintamalla olleen väestön merkitystä sotien aikana. Hallitukseen valittiin kaksi uutta jäsentä, Pirkko Häyrynen emännäksi ja Ritva Järvinen tiedottajaksi. Naiset kokoon-

tuvat joka toinen perjantai kesäkuukausia lukuun ottamatta. Naisjaoston järjestämät retket ja teatterimatkat ovat myös tärkeä osa henkistä virkistäytymistä ja sosiaalista kanssakäymistä.

Teksti ja kuva:
Ritva Järvinen

Sotamuistot talteen Valkealassa

Sotilaspoikien ja veteraanien jälkipolveen kuuluvien eläkeläisten muodostama ”tiimi” Suur-Kouvolan Valkealasta kerää parhaillaan sotaajan valokuvia ja sotien veteraanien kertomuksia. Tiimi on jo varannut Valkealan kirjaston näyttelysalin elokuuksi, jolloin on tarkoitus esitellä satakunta merkittävintä valokuvaa ja jonkin verran muistelmia suurelle yleisölle. Näyttelyaineistosta ei ole puutetta, sillä jo nyt on koossa toista tuhatta valokuvaa ja keräys jatkuu, totesi tiimin perustaja, helmikuussa 80 vuotta täyttänyt entinen sotilaspoika **Pertti Lehto**.

Lehto ja kuvien skannausta hoitava Pekka Vuottilainen kertoivat aloittaneensa puuhan kunnioituksesta sotien veteraaneja kohtaan. On myös pelättävissä, että kuvat ja muistot jäävät unholaan, jos kaikki veteraanit ehtivät siirtyä viimeiseen iltahuutoon. Keräystoimintaa jatketaan yhä. Muidenkin kuin valkealalaisten kuvat kelpaavat. Tosin tähän asti kerätystä aineistosta suurin osa on Valkealasta. Kuvia on koossa jo 20 kansiota. JR 25:ssä (Piikkirykmentissä) palvellella sotainvalidi ja –veteraani Olavi Aholalla oli satamäärin valokuvia sotavuosilta. Hänen perillisensä ovat antaneet kokoelman keräystiimin käyttöön. Kuvien näytteillepanossa

Pertti Lehto istumassa kylähistoria käsissään, Pekka Vuottilainen seisomassa takana.

haittana on se, että useimmissa kuvissa ei ole tekstitystä.

Teollisuuden palveluksessa Suomessa ja Ruotsissa, viimeksi tehtaan johtajana toiminut Lehto muutti eläkkeelle päästyään kotikyläänsä. Hänen johdolla Valkealan kansalaisopiston perinnepiiri on työstänyt monisatasivuisen Saarento-Jokelan kylähistorian sekä kirjajasen Väliwäylän eli Valkealan

reitin puutavarauitosta, joka lopetettiin vuonna 1964.

Keräystiimissä on Lehdon ja Vuottilaisen lisäksi Riitta Vuottilainen, Pekka Paronen, Eero Pulkki ja Tauno Hyppänen. Osa heistä hoitaa kuvien keräystä, toiset niiden skannausta ja osa veteraanien haastattelut.

Teksti ja kuva
Erkki Vitikainen

Tauno Kauhanen jatkaa Suur-Savossa

Suur-Savon Sotaveteraanipiiri ry:n vuosikokous pidettiin 29.3.2009 Jorjoissa. Vuosikokous valitsi yksimielisesti Tauno Kauhasen

Jäppilästä jatkamaan edelleen piirin puheenjohtajana. Muut hallituksen jäsenet ovat Juhani Manninen, Hirvensalmi, Raimo Paajanen Jorjoineen, Osmo

Kuokkanen Juva, Reijo Mäkeläinen, Mikkeli, Olavi Tolonen, Pertunmaa, Juha Korhonen, Pieksämäki, Lauri Majuri Puumala, Martti Repo, Savonlinna, Teuvo Hintsanen, Sulkava ja Jaakko Hendolin, Varkaus. Järjestetyn päiväjuhlan yhteydessä palkittiin seuraavat henkilöt:

Sotaveteraaniliiton kultainen ansioristi; Antti Kangaskesti, Jorjoineen, Sotaveteraaniliiton ansioristi;

Jaakko Lindell, Savonlinna, Sotaveteraaniliiton ansiomitali; Keijo Hyytiä, Mikkeli, Piirin standaari; Marjukka Hakala, Mikkeli, Kultainen ansiomerkki; Terho Hämäläinen, Hirvensalmi, Liisa Kiviniemi, Hirvensalmi, Esko Komppa, Hirvensalmi, Juhani Manninen, Hirvensalmi.

Pertti Pulkkinen

SUOMALAINEN LÄÄKÄRISEURA DUODECIM

Helsinki

Insinöörioppilastalo Oy

Tampere
Isännöitsijä Matti J. Mäkelä
0400-637 402

Ystävällistä
PALVELUA
ja edullisia hintoja
joka päivä

SUOMEN SUURIN APTEEKKI

YA Yliopiston
Apteekki

Helsinki • Joensuu • Jyväskylä • Kemi • Lahti • Lappeenranta
• Oulu • Pori • Salo • Savonlinna • Tampere • Turku

www.yliopistonapteekki.fi

Virkistyspäivä Pudasjärvellä

Pohjois-Pohjanmaan sotaveteraaneille tarjottiin helmikuun lopulla talvisen liikunnan, yhdessäolon ja veteraanimusiikin parissa vir-

kistyspäivä ja juhlahetki Pudasjärvellä. Jo perinteisen tapahtuman järjestivät Pudasjärven veteraanit yhdessä paikkakunnan maanpuolustusväen ja muiden

tukijoidensa kanssa. Musiikkiohjelmasta vastasivat Oulun Sotaveteraanikuoro ja Pohjan Sotilassoittokunta.

Liikuntaohjelman kolmesta

vaihtoehdosta hiihto veti puoleensa pienen uskollisen hiihtäjärhymän miehiä ja naisia. Hie-
man useampi meni virkistytymään uimahallissa. Suurin joukko lähti liikkeelle kävel-
len. Sopivan pituinen kävelylenkki tarjosi myös mukavan tilaisuuden jutteluun toisten kanssa.

Pudasjärven kaupunki tarjosi veteraaniväelle aterian. Nuoret koululaiset tarjoutuivat kohteliaasti palvelemaan iäkkäiden ruokailijoiden avustajina. Tämä ilahdutti niitäkin, joiden ei itse tarvinnut nuorten esimerkilliseen palveluun turvautua.

Iltapäivän veteraanikonser-
tissa oli koulunuoriso ja veteraaniväki koolla kuuteensataan nousevana, liikuntahallin täyttävänä joukkona. Aito "su-

kupolvet kohtaavat" -tunnelma herkisti niin nuorten kuin varttuneempienkin kuulijoiden mielen.

Pudasjärven Sotaveteraanien tervehdyksen esittänyt puheenjohtaja **Paavo Pikkuaho** kohdisti sanansa päivän kunniavieraille, veteraaneille. Nuorempaa polvea hän muistutti kunniavelasta, joka heillä ja hyvinvointiyhteiskunnallamme nyt on. "Ottakaa totena vastaan veteraanienne viimeiset vuodet ja heidän hoivaamisensa todella haasteellinen edessä oleva vuosikymmen", hän kehotti. Pikkuahon mukaan nyt on aika auttaa ja kantaa veteraanien viestiä sukupolvien virrassa.

Teksti ja kuva: Pekka Koivisto

Pudasjärven veteraanitapahtuman tukihenkilöihin kuului koulujen rehtoreita sekä maanpuolustusnaisia ja reserviläisiä. Kiitokseksi hekin saivat palkintomitalin kaulaansa.

Talvisodan päättymisen 69. muistopäivä Ässä-rykmentin patsaalla

Ässän soppa tykötärpeineen teki kauppansa veteraanien pöydässä Paasitornissa.

Talvisodan päättymisen perinteinen muistotilaisuus perjantaina 13.3. Ässä-rykmentin muistomerkilä Alli Tryggin puistossa alkoi Kaartin signalistin soitettua "Oi kallis Suomenmaa". Tämän jälkeen kirkkoherra emeritus Esa Siljamäki johdatti patsaalle kokoontuneet Ässä-veteraanit, kutsuvieraat ja muun yleisön hiljaiseen hetkeen muistamaan viime sodissamme kaatuneita.

Patsaalla puhui Maanpuolustusnaisten Liitto ry:n puheenjohtaja, valtiopäiväneuvos **Kaarina Dromberg** Vantaalta. Hän lausui puheessaan mm. seuraavaa: "On suuri kunnia olla täällä tänään teidän kanssanne Ässä-rykmentin patsaalla juhlistamassa talvisodan päättymistä. Teidän panoksenne itsenäisyytemme turvaamiseksi on ollut merkittävä. Samalla se yhtenäisyyden ja isänmaan

puolustamisen henki, jonka pystyitte luomaan keskenänne, erilaisista lähtökohdista ja eri aatesuunnista olevien henkilöiden välillä on ollut esimerkillistä. Näin myös Ässä-rykmentin vaikutuksesta syntyi talvi- ja jatkosodan puristuksessa jotain hyvin vaikuttavaa ja pysyvää Suomen yhtenäistymisen kannalta. Ässä-rykmentin henkeä ja yhteisöllisyyttä tarvittiin enemmän myös nyky-yhteiskunnassa. Onneksi te olette pystyneet sen siirtämään lapsillenne ja lapsenlapsillenne. Uskon, että perinne tulee jatkumaan ja sen arvo lisääntymään yhä kansainvälistyvämässä ja yksilökeskeisemmässä maailmassa.

'Veljeä ei jätetä' on ollut todellisuutta niin sodan kuin rauhan aikana teidän keskuudessanne. Olette huolehtineet aseveltoimintana myös niistä perheis-

tä, joiden huoltaja on taistelussa menehtynyt tai haavoittunut. Olette kantaneet kunnioitettavaa vastuuta lähimmäisistä, jotta he ovat pystyneet selviytymään vaikeissakin olosuhteissa. Se on todellista lähimmäisen rakkautta. – Ässä-rykmentin henkeä tarvitaan myös tulevaisuudessa itsenäisen Suomen peruskalliona."

Seppeliden ja kukkien laskun jälkeen Kaartin signalisti puhalsi iltasoiton. Tämän jälkeen siirryttiin linja-autokuljettuksella Helsingin Työväentalon ravintola Paasitorniin, jossa Talvisodan muistopäivän vieto jatkui Ässän asevelihengessä nauttimalla Ässän soppaa palanpainikkeineen. Kutsuvieraiden ja muiden osanottajien lisäksi paikalla oli ilahduttavasti kymmenen Ässä-veteraania.

Reino Janhunen

Eero Lehtonen jatkaa Lahdessa

Lahden Sotaveteraanipiirin piirikokous oli perinteisesti 13.3. Hämeen Rykmentin auditoriossa. Vuoden aikana pois nukkuneiden muistamisen, seppelipartioiden lähettämisen ja huomionosoitusten jälkeen piirikokous hyväksyi menneen kauden tilit sekä kulu- ja tulot toimintajana taloussuunnitelmat.

Piirin puheenjohtajaksi valittiin Eero Lehtonen, piirisihteeriksi Lauri Pastila, taloudenhoitajaksi Pentti Korpimies sekä varapuheenjohtajiksi Sepo Vohlonen ja Juhani Honkaniemi.

Kokousasioiden käsittelyn jälkeen Hämeen Rykmentti tarjosi kokousväelle päivällisen varuskunnan muonituskeskuksessa.

Lahden Sotaveteraanipiiri kiittää Hämeen Rykmenttiä näistä järjestelyistä sekä monipuolisesta muusta tuesta toimintavuoden aikana.

Lauri Pastila

Tamperelainen Promic Oy käynnisti viime syksynä tuotekampanjan kanta-asiakkailleen, jossa jokaisesta hankitusta tuotepakkauksen hinnasta luvattiin tukea Suomen Sotaveteraaniliiton tekemää työtä. Kampanja tuotti noin 7 000 euroa. Shekin luovuttivat (oik.) Jari Eloranta ja Mika Tokee Promic Oy:stä. Shekin vastaanotti Markku Seppä.

Pekka Pitkänen jatkaa Sotavainajayhdistyksen puheenjohtajana

Sotavainajien muiston vaalimisyhdistys ry:n sääntömääräinen vuosikokous pidettiin 30.maaliskuuta Pasilan Veteraanitalossa. Kokouksen puheenjohtajana toimi **Pertti Suominen** ja sihteerinä **Markku Kiikka**.

Yhdistyksen puheenjohtajana jatkaa hallitusneuvos **Pekka Pitkänen**. Vanhoina jäseninä hallituksessa jatkavat viestintäjohtaja **Jyrki Iivonen** (Puolustusministeriö), toimittaja **Matti Hara** (Sotainvalidiiden Veljesliitto ry) ja kenraaliluutnantti **Pentti Lehtimäki** (Kaatuneiden Omaisten Liitto ry).

Uusina jäseninä hallitukseen valittiin toimitusjohtaja **Sulo Leivo** (Rintamaveteraaniliitto ry), toiminminjohtaja **Pertti Suominen** (Tammenlehvän Perinneliitto ry) ja prikaatikenraali **Finn-Göran Wennström** (Suomen Sotaveteraaniliitto ry).

Vuosikokoukselle esitettiin vuoden 2008 toimintakertomus, tilinpäätös ja tilintarkastuskertomus. Opetusministeriön myöntämä 91 000 euron toiminta-avustus riitti kattamaan 81,2 % yhdistyksen toimintakuluista. Kertomusvuoden lopulla DNA-tutkimusten osalta rahoitusta vailla olivat 60:n tunnistettavissa olevan sankarivainajan jäänteet. Määräraharave oli tältä osin yhteensä 54 480 euroa. Vuoden 2008 aikana yhdistyksen toimintaa tukivat Eevi ja Eemil Tannisen säätiö, Kaatuneiden Muistosäätiö ja Sotavahinkosäätiö. Vuosikokous vahvisti tilinpäätöksen ja myönsi hallitukselle ja asiamiehelle vastuuvapauden tilikaudelta 2008.

Yhdistys puolustusministeriön suojiin

Loppuvuodesta 2008 yhdistyksen aloitteesta käydyissä neuvotteluissa päädyttiin ratkaisuun, jonka mukaan sotavainajien muiston vaalimiseen liittyvät asiat siirtyivät valtioneuvoston työnjaossa opetusministeriöltä puolustusministeriölle. Ministeriö valtuutti 19.12.2008 yhdistyksen suorittamaan Venäjän federaation alueella kentälle jääneiden suomalaissotilaiden jäänteiden etsintöjä, niiden siirtämisen kotimaahan haudattaviksi, itärajan takana olevien suomalaissotilaiden hautapaikkojen hoitamisen sekä sopimaan venäläisten etsijäryhmien kanssa Suomen alueella suoritettavien neuvostosotilaiden jäänteiden etsintöihin liittyvistä käytännön järjestelyistä. Valtuutus on voimassa 31.12.2010 saakka.

Etsintöjä jatketaan

Kertomusvuoden aikana löydettiin 42:n kentälle jääneen suomalaissotilaan jäänteet. Löydöistä viisi oli suomalaisetsijöiden ja muut venäläisetsijöiden tekemiä. Löydetyistä sankarivainajista oli 39 kaatunut Karjalankannaksella ja kolme Laatokan Karjalassa. Vainajista 24 oli kaatunut talvisodassa ja 18 jatkosodassa. Enimmät löydöt tehtiin Vuosalmella, Polviselässä ja Kirvesmäellä. Tuntolevyjä löytyi 34:ltä vainajalta.

Kantalahtelaiset Poisk ja Verman -nimiset etsijäryhmät jatkoivat vuonna 2006 Suomen puolella aloittamiaan etsintöjä. Syksyn aikana löytyi Sallan

Onkamojärven alueelta seitsemän talvisodassa kaatuneen neuvostosotilaan jäänteet, jotka haudattiin venäläisviranomaisten toimesta 14.9.2008 Ala-Kurtin sotilashautausmaahan.

Sankarihautajaisia

Kaatuneitten muistopäivänä 18.5.2008 haudattiin Lappeenrannan valtakunnalliseen sankarihautausmaahan 54:n tunnistamatta jääneen sankarivainajan jäänteet. Ne 18 tuntolevyllistä vainajaa, joiden henkilöllisyys oli varmennettu DNA-tutkimuksin, haudattiin kotiseurakuntiansa sankarihautausmaihin 14 paikkakunnalle eri puolelle maata. Pohjoisin hautauspaikkakunta oli tällä kertaa Rovaniemi, jonne haudattiin myös yhden tunnistamattoman vainajan jäänteet. Apua arkkujen kuljetuksiin saatiin puolustusvoimilta. Seuraavat tunnistamatta jäävien vainajien valtakunnalliset sankarihautajaiset järjestettäneen Lappeenrannassa Kaatuneitten muistopäivänä vuonna 2010.

Kenttähautausmaita ja muistomerkkejä hoidetaan

Yhdistyksellä on hoidossaan seitsemän Karjalankannaksella ja Laatokan Karjalassa sijaitsevaa kenttähautausmaata, joista kuuteen on haudattu vuosien 1941-1943 aikana talvisodassa kentälle jääneitä tunnistamattomia sankarivainajia ja yhteen (Tuulos) vuonna 1944 kaatuneita. Kenttähautausmailla ei esiintynyt suoranaista ilkeävaltaa, joskin Summan kenttä-

hautausmaan lähiympäristössä oli suoritettu mittavia avohakkuita, jotka ulottuivat osin myös hautausmaa-alueelle. Lisäksi Suojärvellä sijaitsevalle Kollaen kenttähautausmaalle opastava tienviitta, joka pystytettiin vuonna 2007, oli hävinnyt. Kertomusvuoden aikana yhdistyksen yhteistyökumppani Vojennye Memorialy suoritti yhdistyksen toimeksiannosta ja kustantamana Viipurin kenttähautausmaan aidatun muistomerkki-alueen ja käytäväosuiden laatoituksen sekä sireenien istuttamisen alueen ympärille.

Yhdistyksellä on myös valvottavanaan Venäjän alueella neljä ja Kazakstanin alueella yksi sotavankimuistomerkki. Kertomusvuoden aikana suoritettiin muisto- ja tarkastuskäynnit Hatsinan, Orangin ja Tsherepovetsin muistomerkkeillä, joiden todettiin säilyneen hyvässä kunnossa. Hatsinan muistomerkkialue kunnostettiin yhdistyksen toimeksiannosta ja kustannuksella vuoden 2008 aikana laatoituksin.

Toiminta ja talous

Vuosikokous vahvisti vuoden 2009 talousarvion, joka päättyy 112 100 euroon. Puolustusministeriön todettiin myöntäneen alkaneelle toimintavuodelle 91 000 euron suuruisen toiminta-avustuksen. Varsinaisten jäsenten jäsenmaksuksi vahvistettiin 300 euroa sekä kannatusjäsenmaksuksi yhteisöltä 500 euroa ja henkilöljäsenniltä 20 euroa.

Vuoden 2009 toimintasuunnitelman mukaan etsintöjä jatketaan siinä laajuudessa kuin

luotettavia tietoja kentälle jääneistä saadaan. Kenttähautausmaiden hoitoa jatketaan edellisvuosien tapaan tarvittaessa lisätyin hoitokerroin. Kollaen kenttähautausmaalle opastava tienviitta pystytetään uudelleen. Kenttähautausmaiden ja muistomerkkien suojelun juridista perustaa pyritään tarvittaessa vahvistamaan esim. hankkimalla niille Venäjän uuden maallain edellyttämä hallinnan rekisteröinti.

Yhdistys osallistuu tarvittaessa myös Karjalan Tasavallassa vuonna 2009 järjestettävään kirkkojen, hautausmaiden, muistomerkkien ja vastaavien kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden kohteiden kartotustustyöhön, jonka tarkoituksena on varmistaa näiden kohteiden suojelu Karjalan Tasavallassa vuoden 2010 alusta voimaan tulevan uuden maallain mahdollistaessa maaomaisuuden siirtymisen yksityisomistukseen.

Kenttähautausmaiden hoitomatkojen yhteydessä noudataan myös venäläisetsijöiden löytämät ja suomalaissotilaiden jäänteiksi varmistetut löydöt. Ne kuljetetaan ensi vaiheessa Viipuriin Pietari-Paavaliin kirkon tiloihin odottamaan myöhemmin syksyllä tapahtuvaa kotiin kuljetusta. Lisäksi yhdistys hoitaa Suomen puolella suoritettavien neuvostosotilaiden jäänteiden etsinnän käytännön järjestelyt yhteistöiminnassa Sallan etsijäryhmän sekä paikallisten poliisi- ja rajaviranomaisten kanssa.

Markku Kiikka

Sotaveteraanikuorolle hengellinen levy

Oulun Sotaveteraanikuoro julkaisee hengellisen äänitteen ”Soi sieluni kannel”. Kuoron riveissä on vielä muutamia tammenlehvämerkin saaneita veteraaneja mukana laulamassa. Äänite on kunnianosoitus sotaveteraanien työlle, johon

hengellinen musiikki on aina läheisesti kuulunut.

Äänitteelle on otettu kappaleita, joita laulettiin rintamalla pidetyissä hartaushetkissä korsuissa ja kentällä. *Jumala ompe linnamme* on antanut uskoa ja luottamusta sodan koetelemusten keskellä. Tähän lau-

luun on Armas Maasalo tehnyt kauniin mieskuorosovituksen. Heikki Klemetin *Oi, kallis Suomenmaa* -sävelin on monta veteraaniveljeä saatettu viimeiselle matkalle. Sota-ajan tuntoja aidoimmillaan kuvaa Martti Turusen vuonna 1940 säveltämä ja Unto Kupiaisen sanoittama laulu *Kenttien kehto*.

Kun kyseessä on oululaisista mieskuoroperinnettä vaaliva kuoro, on haluttu antaa runsaasti tilaa oululaisten säveltäjien teoksille. Leevi Madetojan kauniita mieskuorolauluja on laulettu jo sotien aikaan, joten ne ovat tuttuja veteraanipolvelle. Niilo Huovinen on tuot-

telias oululainen nykysäveltäjä. Hänen teoksiaan on Oulun Sotaveteraanikuoro esittänyt lukuisissa kirkkokonserteissa ja ne ovat saaneet hyvän vastaanoton. Laulun *Rukous isänmaalle* ovat tekijät omistaneet Oulun Sotaveteraanikuorolle. Lisäksi kappaleet *Taivaassa minunkin kotini on* ja *Soi sieluni kannel* tallennetaan nyt ensimmäistä kertaa levyille. Huovisen sävellykset perustuvat Matti Laasosen, tunnetun oululaisten sanoittajan kirjoittamiin teksteihin. Kalervo Hämäläisen suosittu *Veteraanin iltahuuto* äänitetään nyt hengellisillä sanoilla nimellä *Veteraa-*

nin kiitoslaulu. Levytyshanke toteutetaan yhteistyössä Pohjan Sotilassoittokunnan kanssa. Äänitys käynnistyy Sotilassoittokunnan kanssa pidettävässä yhteiskonsertissa Pyhän Andreaan kirkossa 31.3.2009 klo 19. Äänitystä jatketaan samassa paikassa 1.-3.4.2009.

Oulun Sotaveteraanikuoroa johtaa kuoronjohtaja Mihkel Koldits. Pohjan Sotilassoittokuntaa ja yhteisesityksiä kuoron kanssa johtaa musiikkimajuri Petri Junna.

Viljo Kaartinen

tamware
Door Solutions

Jatkosodan Siviiliveteraanit nostavat esiin poikien sodanaikaiset palvelut

Maassamme elää vielä joukko sodan aikaisia poikia, jotka tekivät välttämättömiä palvelutehtäviä isänmaan hyväksi vaikeissa ja vaarallisissa sodan olosuhteissa ja jotka on jätetty vaille minkäänlaista huomiota tai hyvitystä. Asian hoitaminen kunniallisella tavalla ei ole myöhäistä vielä.

Rajaseutujen toisella kymmenellä olleet pojat joutuivat sota-aikana sotatoimialueilla rintamapalvelun luontoiisiin tehtäviin, mutta he eivät ole saaneet minkäänlaista muistamista tai hyvitystä. Pojat toimivat erilaisissa sotatoimen palvelutehtävissä, mm. saksalaisten ja suomalaisten sotilasryhmien juoksupoikina, sanansaattajiksi määrättyinä evakuoitintilanteissa, karjan evakuoinnissa sotatoimialueilla ja tavaroiden kuljetuksissa. Eräät miehet ovat kertoneet, että suomalaisten perääntyessä Karjalassa he rahtasivat viljaa sisämaahan sodan vaikeissa ja vaarallisissa olosuhteissa. Kuhmossa pojat määrättiin Hirvivaaran hyökkäyksessä menehtyneiden

ruumiiden kanton tiettömien taipaleitten takaa vesiyhteyksien varrelle ja venekuljetuksella edelleen Kuhmon kirkonkylälle. Partisaanivaaran alueilla pojat toimivat aseellisessa vartiointissa vanhempien miesten joukossa. Tietojemme mukaan nuorin aseenkäyttäjänä kotiaan ja perhettään hyökkäystilanteessa aseella puolustanut oli 13-vuotias poika.

Nämä isänmaataan palvelleet pojat jätettiin lain ulkopuolelle, kun naiset, myös pikulotat saivat palvelutunnuksen ja sen mukaiset etuudet. On luonnollista, että pojat, nykyiset ikääntyvät miehet tuntevat, että heitä on kohdeltu epäoikeudenmukaisesti. Heidät on unohdettu, jätetty katveeseen. Karjan evakuointiin osallistu-

Siviiliväestölle jaetaan aseita partisaanitorjuntaa varten. SA-kuva

neiden kohdalla tapahtui kohtaus, he saivat veteraanikuntoutusoikeuden yhdessä partisaanien uhrien kanssa.

Kyseisten poikien joukko on pienentynyt luonnollisella tavalla. Tämä poikien huomioi-

matta jättäminen nousee esille uudestaan ja uudestaan. Jatkosodan Siviiliveteraanit ry teki viime syksynä alustavan selvityksen näiden poikien määrästä ja päättyi arvioon, että heitä olisi vielä elossa vähän yli 200.

Tyyne Martikainen
Jatkosodan
Siviiliveteraanit ry
Puheenjohtaja

Petroskoin yliopisto ryhtyy selvittämään partisaanien toimintaa Suomessa

Sallassa 10-vuotisjuhlaansa viettäneen Jatkosodan siviiliveteraaniyhdistyksen työ ei ole päättymässä, vaikka pitkään vaiettu asia partisaanituhoista ja sen seurauksista on saanut kasvot, ja yhdistyksen kampanjan tuloksena eduskunta hyväksyi vuonna 2003 partisaaniuhrien kertakorvauslain ja seuraavana vuonna lain partisaanien uhrien ja karjan evakuointiin osallistuneiden oikeudesta veteraanikuntoutukseen.

Siviiliuhrien kärsimykset venäläisten partisaanihyökkäyksissä ovat nousseet esille vasta viime vuosina ja Venäjällä on suhtauduttu hyvinkin kielteisesti suomalaisen lehdistön kirjoituksiin partisaanituhoista. Sallan seminaarissa vieraina ollut Petroskoin yliopiston tutkija **Einar Laidinen** kertoi juhlaväelle nyt uutisen: Petroskoin yliopistossa ryhdytään tutkimaan Karjalan rintaman partisaanien toimintaa Suomen alueella vuosina 1941-44. Venäjällä projektia vetää Petroskoin

historian tiedekunnan dekaani **Sergei Verigin** ja Suomessa professori **Ohto Manninen**.

Tarkoituksena on tutkia monipuolisesti Karjalan rintaman partisaanien toimintaa Suomen raja-alueilla ja verrata kahden maan tutkijoiden näkökantoja ja tietoja asiasta sekä päästä yhteiseen näkemykseen. Laidinen toivoo, että hankkeelle saadaan rahoitusta Suomesta ja Venäjältä.

Valtiovallan tervehdyksen juhlaan tuonut ympäristöministeriön kansliapäällikkö **Hannele Pokka** toteaa, että Lapissa varsinkin länsiraja ei ole koskaan erottanut, vaan on pikemminkin yhdistänyt ihmisiä. Tänä päivänä kaikki Lapin rajat yhdistävät ja avaavat ovia yhteistyölle.

Pokka arvelee, että laman jälkeen luonnonvaroilta rikkaat alueet kuten Lappi ja Murmansk tulevat olemaan entistä vahvempia, kun luonnonvaroista ryhdytään kilpailemaan.

Sotilasasiamies **Bengt Nylander** toi juhlaan ruotsalais-

ten tervehdyksen. Ruotsalaisen osuus Talvisodan aikana oli merkittävä ja tarpeellinen. Ruotsalaiset ottivat suomalaisia siviiliväestöä turvaan, lahjoittivat Suomeen sairaalatarvikkeita, vaatteita, ajoneuvoja, ruotsalaisia vapaaehtoisia osallistui niin Suomen puolustukseen kuin myös mm. ihmisten ja karjan evakkokuljetusten järjestämiseen. Ruotsalaiset osallistuivat myös Salpalinjan rakentamiseen.

Suomen asia on meidänkin asiamme, oli silloin mottona. Vapaaehtoisjärjestöjen osuus maailman kriiseissä on tänä päivänä entistä merkittävämpi. Niillä on suuri merkitys kärsimysten lieventämisessä. Yhteiskunnalla on kyky määrätä sotilaallisia resursseja kriisinhallintaan, mutta rajoitettu kyky määrätä muita valtiollisia voimavaroja tai ohjata siviilejä. Tähän on kehitettävä väline kiireellisesti, Nylander sanoo ja korostaa vapaaehtoisuuden tarvetta nykypäivän kriiseissä, jossa siviiliväestö on yhä

Tohtori Esko Vuorisjärvi osallistui juhlaan puolisonsa Outin kanssa. Hän alusti seminaarissa Sallassa olleista saksalaisten vankileireistä ja niiden oloista.

useammin taistelukenttänä ja maalitauluna.

Kenraali evp **Matti Autio** totesi puheessaan, että venäläisten partisaaniosastot eivät kuuluneet armeijan alaisuuteen, eikä osastoilla ollut välittömiä sotilaallisia operaatioita. Osastojen tavoitteeksi oli asetettu tuhotyöoperaatiot ja pohjoisessa ne kohdistuivat

Yhdistys pyrkii selvittämään tarkemmin heidän määränsä. Toivoisimme, että yllämainittu luontoisissa tehtävissä sota-aikana ja sotatoimialueilla olleet miehet ottaisivat yhteyttä yhdistyksemme puheenjohtajaan Tyyne Martikaiseen puh. (09) 801 9244 ja varapuheenjohtaja Tuomo Horsmaan puh. 040 588 7065. Kuhmossa yhteyshenkilönä on Veikko Juntunen, puh. 044 206 3860. Kysymys ei ole sotilaspoikien ryhmästä kokonaisuudessaan. Yhdistys korostaa, että kysymys on niistä pojista, jotka olivat rintamapalvelun luontoisissa todellisissa tehtävissä Karjalassa, Lapissa ja itärajan lähellä partisaaniuhan alaisilla alueilla.

etupäässä suojattomiin siviilikohteisiin. Kyseessä oli siviiliväestöön kohdistuva terrori, jonka päämääränä oli kansakunnan puolustustahdon murtaminen. Tämä sama toimintamuoto oli käytössä myös liittoutuneilla länsirintamalla, missä tuhottiin kaupunkeja.

Teksti ja kuvat: Päivi Pääkkö

Pohjois-Savon piirikokouksessa muistettiin Sotiemme Veteraanit -keräyksen paikallispäälliköitä

Pohjois-Savon Sotaveteraanipiirin vuosikokous pidettiin 4.4. Savon ammatti- ja aikuisopistossa Kuopiossa. Samalla piirin Naistoimikunta piti oman kokouksensa. Kokouksen osanottajia piirin 21 yhdistyksestä ja 16 naisyhdistyksestä oli yhteensä 110 henkilöä. Alkuhartauden piti piirin hengellisen toimikunnan puheenjohtaja, rovasti Risto Lyytikäinen. Kanttorina toimi Rauni Komulainen.

Pitkäaikaisesti sotaveteraanityössä ansioituneille Rautalammin yhdistyksen jäsenille Erkki Hyvöselle ja Voitto Vesteriselle luovutettiin Sotaveteraanien kultainen ansioristi. Sotaveteraanien ansioristi luovutettiin Aino Remekselle Vierämän

yhdistyksestä ja Heikki Partaselle Pielaveden yhdistyksestä.

Kaikkien veteraanijärjestöjen yhteisesti toteuttaman valtakunnallisen Sotiemme Veteraanit Pohjois-Savon keräyspiirin piiripäällikkönä toimiva piirin

toiminnanjohtaja Eija Iivarinen kertoi vuoden 2008 myönteisestä tuloksesta ja linjasi vuoden 2009 keräystavoitteita. Tunnustuksena ja kiitoksena hän luovutti keräyspaikkakuntien paikallispäälliköille ”Sotiemme Ve-

teraanit kunniakilven”.

Vuosikokouksessa oli edustettuna 20 yhdistystä ja 40 virallista edustajaa. Vuosikokouksen puheenjohtajana toimi Severi Sinisalo. Piirin puheenjohtajaksi valittiin yksimielisesti edelleen Olavi Karttunen.

Erovoorossa olevien tilalle uusina valittiin Terttu Vilpponen-Salmela Riistavedeltä, Seppo Smolander Heinävedeltä ja Veli Pulkkinen Vesannolta.

Naistoimikunnan vuosikokouksessa oli mukana 12 naisjaostoa ja 19 virallista kokousedustajaa. Kokouksessa puhetta johti Riitta Karttunen. Naistoimikunnan puheenjohtajana jatkaa edelleen Katri Pasanen Iisalmesta.

Vuosikokouksen jälkeen pidetyssä piirihallituksen järjestäytymiskokouksessa valittiin varapuheenjohtajina jatamaan Markku Tomperi ja Risto Vatanen.

Pohjois-Savon keräyspiirin paikallispäälliköille luovutettiin 4.4. Sotaveteraanipiirin kevätkokouksessa Sotiemme Veteraanit kilpi.

Olavi Karttunen

Inkeriläiset ja Karjalaiset heimoveteraanien vuosikokous pidettiin Helsingissä

Yhdistyksessä oli kaikkiaan 145 jäsentä 1.1.2009. Heistä 32 varsinaista veteraanijäsentä, puolisojäsentä 12 ja leskiä 27 sekä kannattajajäseniä.

Yhdistyksen tukipiiriin ulkomailla kuuluu Ruotsissa 35 veteraania ja 10 henkilöä Virossa, 10 henkilöä Inkerimaalla, 21 henkilöä Karjalan tasavallassa 2 henkilöä Ukrainassa ja 9 henkilöä muualla entisen Neuvostoliiton alueella. He ovat joko veteraaneja tai heidän leskiään.

Yhdistyksen toiminnalle luo haasteita avustustoimin-

nan järjestäminen sekä yhteydenpito hajallaan asuviin tukitoiminnan piirissä oleviin jäseniin. Yhdistys on järjestänyt kesäpäivät ja yhteisiä retkiä ja tapaamisia jäsenilleen. Näin on rakennettu yhteishenkeä toisistaan kaukana asuvien jäsenten keskuudessa.

Yhdistyksen kautta tapahtuvasta käytännön avustustyöstä ja siihen liittyvistä järjestelyistä on vastannut pääasiallisesti Vihtori Hyyrönen. Hän on ajanut yhdistyksen ajoja vuonna 2008 Suomessa 6000 km ja rajan takana 11 000 km, yhteensä 17 000 km. AKS:n perin-

neyhdistys on huolehtinut talkoomatkoihin liittyvistä järjestelyistä ja kuljetuksista.

Itä-Helsingin Rotarit ja Helsinki - Erottajan Soroptistimistit ovat jo useita vuosia järjestäneet talkoilla joulupaketit. Asuntojen korjauksista ja muusta elinoloja helpottavasta avustustoiminnasta rajan takana yhdistyksen lisäksi on vastannut AKS:n perinneyhdistys. Heimoveteraaneille, heidän puolisoilleen ja leskilleen on Finnairin veteraanikeräyksen varoilla suoritettu kaihileikkauksia Suomessa ja Virossa. Avustustoiminnan ovat mahdollistaneet

Edessä rahastonhoitaja Erkki Harala. Vihtori Hyyrönen on taltioinut kokoukset videolle ja näin voivat kokouksen kulkua jälkeenpäin seurata myös jäsenet, joilla ei ole kokoukseen mahdollisuutta osallistua.

lisäksi mm. Sotavahinkosäätiö, Suomen Sotaveteraaniliitto ry, Raha-automaattiyhdistys sekä muut lahjoittajat.

Yhdistyksen puheenjohtajana jatkaa Hans Gabrielsson.

Anni Grundström

PÄÄSKYNPESÄ
KUNTOUTUSKESKUS HOTELLI
HENRIKINTIE 4, 02900 ILOMANTSI

❖ **Yksilöllisen kuntoutuksen ykköspaikka**
Laitos-, päivä- ja avokuntoutusta kaikkiin toimintakykyluokkiin kuuluville sotiemme veteraaneille!

❖ **Edullinen kuntoutujan puoliso paketti**

❖ **Kukkarolle kevyet ryhmähinnat**

MYyntipalvelu:
puh. (013) 6821 400
myyntipalvelu@paaskynpesa.fi
www.paaskynpesa.fi

JR 200:n perustamisesta 65 vuotta

Edustava joukko JR 200:n veteraaneja ystävineen kokoontui 7.2.09 Paldiskin juhlistamaan rykmentin perustamisen 65-vuotisjuhlapäivää.

Arvokas tilaisuus alkoi kenttähartaudella Suomen-poikien Viroon palaamisen kunniaksi pystytetyn muistokiven äärellä. Veteraanit pääsivät verestämään muistoja Suomesta Paldiskin kirjastossa pidetyn Lotta Svärd-järjestön näyttelyn yhteydessä.

Upseerikerholla vieraila oli tilaisuus kuulla ajankohtaisia turvallisuuspoliittisia katsauk-

sia sekä nauttia Naiskodukaitsen järjestämän herkullisen pitopöydän antimista. Tapahtumaa tukivat Viron Puolustusvoimat, Suojeluskunnan osastot sekä

Paldiskin kaupunki.

Parhaat onnittelut Suomenpojille juhluvuoden johdosta!

Hans Gabrielsson

JR 200:n perustamista juhlittiin Paldiskissa

Yhteistyöllä tuloksiin

Joensuun Sotaveteraaniyhdistyksen toimintaa 50 vuotta

Sodan jälkeisenä aikana koko maassa ja myös Joensuussa vallitsi huutava asuntopula. Vuonna 1958 Helsingissä käydessään oli sotaveteraani **Mauno H. Rinne** tavannut Rintamamiesten Asuntoliiton toiminnanjohtaja **Jussi Raatikaisen**. Tapaamisen yhteydessä oli Raatikainen kehottanut perustamaan Joensuuhun Asuntoliiton alaisen yhdistyksen alueen asuntopulaa poistamaan.

Joensuussa Mauno H. Rinne oli keskustellut asiasta **Matti Puustisen** kanssa. Sen tuloksena Rinne ja Puustinen olivat päättäneet kutsua aseveljiä kokoukseen yhdistyksen perustamisasiassa Hotelli Pielishoviin 5.1.1959. Tilaisuuteen oli saapunut kahdeksan sotiemme veteraania, jotka kuulemansa pohjalta päättivät perustaa Joensuun Seudun Rintamamiesten Asuntoyhdistyksen. Yhdistys rekisteröitiin 5.3.1959. Vuonna 1966 yhdistyksen nimi muutettiin Joensuun Sotaveteraani ry:ksi. Sääntömuutos toiminnan laajentamiseksi tehtiin kaksi vuotta myöhemmin, jolloin painopisteeksi tuli veljesapu ja huoltotoiminta sekä hengen tuen järjestäminen.

Alku ei ollut odotusten mukainen. Ensimmäiseen asunnon tarvetiedusteluun vastasi 28 taloutta. Suurin osa vastajista, 19 taloutta, halusi omakotitaloon, kerrostalo-osaketta toivoi 9. Suurimmalta osalta talouksia puuttui rakentamiseen tarvittava omarahoitussuusi, kuukausitulot olivat liian alhaiset omistusasuntoon. Tulot eivät riittäneet myöskään uuden asunnon vuokratasoon. Yhdistyksessä todettiin, että suunnitellusta kerrostalohankkeesta joudutaan luopumaan.

Toiminta oli vähäistä vuosina 1961–1964. Vaikka virallista yhdistystoimintaa ei juuri ollut, rakennusasiaa pidettiin kuitenkin vireillä. Ensimmäinen asuinkerrostalon rakennushanke saatiin alulle vuonna 1965, joulun alla 35 perhettä pääsi muuttamaan uuteen asuntoon. Toinen 33 asunnon kerrostalo valmistui vuonna 1970.

Yhdistys rakennutti vielä vuonna 1974 vuokratervitalon ja ikääntyville sotaveteraaneille. Veteraanitalo Rantakorsuun tuli kolme erillistä taloa, joissa oli yhteensä 27 huoneistoa.

Kuva hernekeiton myynnistä, myyjinä Emma Luojus ja Kerttu Hirvonen. Parhaimpina naisjaoston varojen hankintamuotoina ovat olleet eri tilaisuuksien kahvitukset, veteraanipäivän hernekeiton myynti Joensuun torilla ja Naisten Messujen myyjäiset joulun alla.

Tämän jälkeen asuntotuotannosta luovuttiin ja työssä keskityttiin vanhojen asuntojen korjaamiseen. Vuonna 1970 oli myönnetty ensimmäiset avustukset omakotitalojen korjauskuluihin.

Vuosien myötä toiminta laajenee ja jäsenmäärä kasvaa

Toiminnassa ryhdyttiin suuntautumaan veljesapuun ja huoltotoimintaan. Tässä työssä olivat voimallisesti mukana lokakuussa 1968 perustetun naisjaoston jäsenet.

Yhdistyksen perustamiskuukauden 1959 jäseniä oli yhteensä 59 henkilöä ja vuonna 1966 heitä oli 56 henkilöä. Tehostettu jäsenhankinta aloitettiin 1967, jotta yhdistys voisi tehdä laajempaa huoltotoimintaa jäsenistön keskuudessa. Vuoden 1967 jäsenmääräksi voitiinkin kirjata 180. Vilkastuneen toiminnan myötä jäsenmäärä kasvoi voimakkaasti, suurimmillaan yhdistyksen ja naisjaoston yhteinen jäsenmäärä oli vuonna 1996, jolloin luku oli 1456.

Vuonna 1970 rakennetusta kerrostalosta vuokrattiin yhdistyksen käyttöön toimitilat. Ne ovat edelleen samassa paikassa osoitteessa Kalastajankatu 20 A. Alkuvuosina yhdistyksen toimisto oli avoinna maanantaisin klo 18.00–20.00. Nykyisin toimistossa toimistosihteeri on paikalla tiistaisin ja keskiviikkoisin klo 10.00–15.00.

Kerhotilat ovat ahkerassa käytössä. Kerhoiltoja on joka kuukauden ensimmäisenä maanantaina, päiväkahvitilaisuudet ovat kerran kuukaudessa. Hengellinen jaosto pitää raamattupiiriä kunkin kuukauden toisena ja neljäntenä maanantaina sekä hengellistä iltaa kunkin kuukauden viimeisenä perjantaina. Lisäksi ovat naisjaoston kerhoillat ja askartelupiirit.

Muina toimintoina vuosien varrella on ollut mm. näytelmä-, tanhu- ja vanhojen tanssien kerho sekä kuorotoiminta. Tuloksia on esitetty omien juhlien lisäksi muiden yhdistysten tilaisuuksissa sekä esimerkiksi tehtäessä sairaalavierailuja pitkäaikaissairaiden luo.

Veljesapua ja virkistystä jäsenistölle

Aluksi veljesapu oli joulun alla jaettavia avustuspaketteja. Vähitellen, yhdistyksen omien varojen lisääntyä ryhdyttiin antamaan rahallista apua vähävaraisille veteraaneille sairaudenhoitoon ja muuhun rahan tarpeeseen. Yhdistyksen toimesta järjestetty veteraanien kuntoutus aloitettiin vuonna 1984, jolloin siihen oli varattu 10.000 markkaa, vuonna 1990 yhdistyksen kuntoutukseen käyttämä rahamäärä oli 100.000 markkaa.

Virkistystoimintana vuosien aikana järjestettiin useita matkoja sekä kotimaassa että ulkomailla. Patikkaret-

kiä tehtiin kaksi kertaa kesästä, niihin Pohjois-Karjalasta on löytynyt hyviä retkipolkuja mm. Ilomantsista. Kesätoimintaa järjestettiin omalla kesäpaikalla. Ensiksi se oli vuosina 1977–1982 Haukilammen vanha koulu Kiihtelysvaarassa ja vuosina 1983–1993 Rauan-

salon entinen koulu Pyhäselässä. Kesäpaikassa kausi avattiin vappujuhalla ja päätettiin pikkujoululla. Väliin mahtui tanssiaisia, juhannusjuhlia sekä sien- ja marjastusretkiä.

Koska kesäpaikat olivat kaupungin ulkopuolella, syntyi ajatus oman linja-auton hankinnasta. Ensimmäinen auto ostettiin vuonna 1977. Autoa vaihdettiin uudempaan malliin kahdesti. Kolmas auto, Jermu palveli vuoteen 2008.

Toiminta on vaatinut varoja. Niitä on hankittu mm. oman lehden avulla. Ensimmäinen lehti jaettiin ryhmäjulkaisuna 8.3.1987 Joensuun alueen talouksiin. Viimeisen kerran lehti julkaistiin vuonna 2008. Toisena hyvänä tulonlähteenä on syksyisin toteutettu Muistojen konsertti. Konsertit aloitettiin vuonna 1987, eikä niiden viettäminen ole hiipunut. Konserttiliput loppuvat kesken ja vapaaehtoisista esiintyjistä ei ole ollut puutetta. Vuosittain on naisjaosto lahjoittanut hankkimiaan varoja yhdistykselle. Muitakin varojen hankintatapoja yhdistyksellä on ollut, myös erilaisia lahjoituksia on saatu.

Jermu viimeisellä matkalla syksyllä 2008. Kuvassa Jermun lisäksi kuski Aulis Härkönen ja piirin sosiaalineuvoja Irja Rätty.

KUUSAMON YHTEISMETSÄ
 Kitkantie 21, 93600 Kuusamo
 puhelin: 040 750 0026
 internet: www.kuusamonyhteismetsa.fi

- Puutavaraa, keloja, polttopuuta
- Metsästysmahdollisuuksia
- Tontteja, kämppejä, vesialueita
- Hiekkaa, soraa ja mursketta
- Ostamme metsätiloja

Ruotsinmaalainen veteraaniveli

Helmikuun loppupuolella 2009 ollessani veteraanikuntoutuksessa Naantalin Kylpylässä samaan ryhmään sattui ruotsalainen mies vaimoineen. Mies, jolla oli tammenlehvätunnus ja Rotary-merkki takissaan, osasi murtaen jonkun sanan suomea ja ehkä ymmärsikin jonkin verran kieltä. Vaimo sen sijaan kertoi opiskelleensa suomea ja puhui virheetöntä kieltä. Väehäisellä ja jo unohduksiin joutuneella ruotsinkielien taidollani ryhdyin juttuihin heidän kanssaan. Mielenkiintoni naapurimaan kansalaisiin heräsi.

Mies kertoi olevansa **Åke Johan Ek**. Hän kertoi syntyneensä vähävaraiseen ruotsalaiseen perheeseen 18.5.1925. Isä oli pienviljelijä. Ruokaa oli kyllä riittävästi. Muista tarpeista sen sijaan piti tinkiä. Hän meni 16-vuotiaana vapaaehtoisena suorittamaan asevelvollisuuttaan ja pääsi ratsuväkeen. Sehän sopi maataloustöihin ja hevosiin tottuneelle nuorukaiselle hyvin. Asevelvollisuus suoritettuna hän astui 17-vuotiaana ruotsalaiseen yhteiskuntaan.

Niinä aikoina Ruotsissa kerättiin rahaa ja tavaraakin sodan vaikeuksissa kamppailevan Suomen hyväksi. Hänellä ei ollut tavaraa ja rahaakin varsin niukalti. Sen sijaan hänellä oli tuore ja hyvä sotilaskoulutus. Hän päätti antaa itsensä vapaaehtoiseksi sotilaaksi taistelemaan epäkansanvaltaista ja väkivaltaista imperialismia vastaan. Varjellessaan puolueettomuuttaan Ruotsin valtio ei voinut virallisesti auttaa Suo-

Ruotsalainen vapaaehtoinen Åke Johan Ek puolisonsa Annette Ekin kanssa Naantalin kylpylässä maaliskuussa 2009.

mea. Sen sijaan Ruotsin kansa halusi auttaa Suomea.

Oliko ehkä seikkailumieltä mukana? Åke hymähtää ja sanoo, eipä juuri ollenkaan. Astuessani maaliskuussa 1943 Turun satamassa Suomen kammarille ei mielessäni ollut seikkailu, vaan vakaa pyrkimys päästä taistelemaan kommunismia vastaan. Sitten hän virnisti poikamaisesti ja tokaisi, että olen jopa kiittänyt Josef Stalinia, että hän on antanut minulle tilaisuuden vastustaa kommunismia. Tällä mielellä lähdin Turusta kohti Itä-Karjalan korpia.

Åke Ek haavoittui ensimmäisen kerran Syvärillä vuonna 1944, toisen kerran Tali-Ihantalassa ja kolmannen kerran 1.8.1944 Saimaan kanavalla Juustilassa. Åke on 45 %:n sotainvalidi. Kun jääkäri Ek poistui Suomesta 26.9.44 oli hänen kengännumeronsa edelleen 44 ja hänen painonsa oli pudonnut 48 kiloon! Hän sai mukaansa I ja II luokan vapau-

denmitalien nauhat. Jälkeenpäin hän sai postin välityksellä edellä mainitut mitalit sekä myös IV luokan vapaudenristin miekkojen kera.

Åke J. Ek on vuosina 1950-1951 osallistunut vapaaehtoisesti myös Korean sotaan YK-joukoissa. Ideologinen tausta oli edelleen sama kuin vuosina 1943-1944: taistelu kommunismia vastaan. Tällöin hän sai runsaasti korealaisia ystäviä. Elämäntoverikin - **Annette Son** - löytyi Koreasta. Suomen valtio maksaa vuosittain 4 viikon laitostuntoutuksen Åke Ekille. Jos hän ottaa vaimon mukaansa viikoksi, saa hän itse kuntoutusta kolme viikkoa. Myöhemmin Åke on osallistunut YK-joukkojen operaatioihin Palestiinassa, Gazassa ja Siinaila.

Filosofian tohtori Annette Ek toimii Tukholman yliopistossa lehtorina. Hän on aktiivisesti miehensä mukana myös kansainvälisissä sotaveteraanien yhteisöissä. Filosofian tohtori ja lakitieteen tohtori h.c. Åke Johan Ek on varsinaiselta ammatiltaan psykologi. Tärkeä osa hänen julkista imagoaan muodostuu kuitenkin puheenjohtajuudesta Pohjoismaisessa Sota- ja YK-veteraanien Liitossa (Association of Nordic War and U.N. Military Veterans) ja Ruotsin edustajana toimimisesta Maailman Veteraanijärjestössä (WVF).

Annette ja Åke J. Ek tervehdivät Suomen sotien veteraaneja tämän pienen haastattelun välityksellä. Åke haluaa erityisesti lähettää tervehdyksensä turkulaiselle panssarimiehelle **Börje Brotellille**, jonka kanssa hänellä on paljon yhteisiä muistoja erityisesti Tali-Ihantalasta taisteluista.

Matti J. Paavola

Sinivalkoiset Sävelet-konsertti

Satakunnan Sotaveteraanipiiri ry, Jukka Kuoppamäki ja Satakunnan Sotilassoittokunta järjestävät yhdessä konserttitilaisuudet sotiemme veteraanien hyväksi:

- 5.5. klo 19.00 Seinäjoki, Seinäjoki-sali, os. Kampus-talo, Keskuskatu 34
Lipunmyynti Matkalippu Oy, Epstori
- 6.5. klo 19.00 Nokia, Nokian Kerhola, os. Souranderintie 13
Lipunmyynti K-Citymarket
- 7.5. klo 19.00 Huittinen, Ryti-sali, os. Risto Rytin katu 70
Lipunmyynti R-kioskit
- 8.5. klo 19.00 Pori, Promenadikeskus, os. Yrjönkatu 17
Lipunmyynti lippupalvelu

Lipun hinta 15 €, sotiemme veteraanit 12 €. Lippuja myös ovelta ennen konsertin alkua.

Konserttien tuotto käytetään Sotaveteraanityön tukemiseen. Teosto tukee konsertteja.

Jatkosodan standaari

Etelä-Pohjanmaan Veteraanien Perintötoimikunta on teettänyt Jatkosodan standaarin. Sitä voidaan käyttää huomionosoituksena tai lahjana veteraaneille ja isänmaan itsenäisyyttä arvossa pitävälle henkilölle tai yhteisölle sekä kunniapalkintona maanpuolustusjärjestöjen kilpailutoiminnassa.

Standaarin ja siihen liittyvän luovutuskirjan hinta on 25 euroa (+postituskulut). Yli 5 kpl:n tilaukset postimaksutta.

Tilaukset ja lisätiedot:

Etelä-Pohjanmaan Veteraanien perintötoimikunta, Antero Maunula, email: antero.maunula@netikka.fi tai puh. (06) 412 01286.

Etelä-Pohjanmaan veteraanien perintöstandaaria voi käyttää huomionosoituksena ja lahjana.

Kyyhkylä

KYYHKYLÄN KUNTOUTUSKESKUS
Kyyhkyläntie 9, Mikkeli • www.kyyhkyla.fi

Kuntoutusta maatamme puolustaneille

Kyyhkylällä on pitkät perinteet ja vankka kokemus sotainvalidien ja veteraanien kuntoutuksessa. Toteutamme yksilölliset kuntoutusohjelmat huomioiden henkilökohtaiset toiveet. Kyyhkylän luonnonkaunis ympäristö on viihtyisä kaikkina vuodenaikoina!
Lisätietoja: puh. (015) 2033 262,
kuntoutus@kyyhkyla.fi

Saimaan rannalla, vain 7 km Mikkelistä.

APTEEKKIPALVELUA SOTAVETERAANEILLE

Alavieska

Alavieskan Apteekki

Keskustie 7, 85200 Alavieska
Puh. 08-430 153

Espoo

Leppävaaran Uusi Apteekki

Sello Leppävaara, 02601 Espoo
puh. 09-849 2550

Tapiolan Apteekki

Kauppamiehentie 6, 02100 Espoo
Puh. 09-452 0130

Haapavesi

Haapaveden Apteekki

Vanhatie 54, 86600 Haapavesi
Puh. 08-452 425

Helsinki

Vuosaaren Apteekki

Kauppakeskus Columbus
Vuotie 45, 00980 Helsinki
Puh. 09-343 4400

Avoinna: Ark. 8.00-20.30, La. 8.00-18.00
Su. ja Pyhäisin 10.30-17.30

Laajasalon Apteekki

Yliskyläntie 3, 00084 Helsinki
Puh. 09-686 0030

Kontulankaaren Apteekki

Kontulankaari 1 A, 00940 Helsinki
Puh. 09-343 6650

Pihlajiston Sivuapteekki

Salpausseläntie 13, 00710 Helsinki
Puh. 09-350 7850

Hollola

Hollolan Apteekki

Torikuja 1, 15870 Hollola
Puh. 03-878 610
www.hollolanapteekki.fi

Hyvinkää

Hyvinkään 1.Apteekki

Kauppalankatu 3, 05800 Hyvinkää
Puh. 019-451 701

Ivalo

Ivalon Apteekki

Yhdystie 14, 99801 Ivalo
Puh. 016-661 029

Joutsa

Joutsan Apteekki

Länsitie 8, 19650 Joutsa
Puh. 014-882 555

Jyväskylä

Jyväs Apteekki Kyllön Terveysasema

40620 Jyväskylä, Puh. 014-334 2600

Voionmaan apteekki

Puh. 014-211 305

Hovi Apteekki

Kauppakatu 35, 40100 Jyväskylä
Puh. 014-337 1350

Kerava

Keravan Keskusapteekki

Kauppakaari 4, 04200 Kerava
Puh. 09-274 7930

Korpilahti

Korpilahden Apteekki

41800 Korpilahti
puh. 014-821 775
www.korpilahdenapteekki.fi

Kortesjärvi

Kortesjärven Apteekki

Jääkärintie 53, 62420 Kortesjärvi
Puh. 06-488 0300

Kuopio

Kuopion Toriapteekki

Haapaniemenkatu 24-26, 70110 Kuopio
Puh. 017-287 6601

Lappeenranta

Lauritsalan Apteekki

Kauppakäytävä 6, 53300 Lappeenranta
Puh. 05-412 1570

Kaukaan sivuapteekki

Standertskjöldinkatu 1
Puh. 05-451 3218

Lappeenrannan Uusi Apteekki

Lappeenranta , Taipalsaari , Voisalmi

Lapväärtti

Puh. 06-222 1110
Fax 06-222 1599
Lapväärtintie 729
64300 Lapväärtti

Marttila

Apteekkipalvelut lähelläsi:
Marttilan Härkä Apteekki ja
Tarvasjoen sivuapteekki
toivottavat hyvää kevättä!

Porvoo

Apteekki Kevätkumpu

Sammontie 1, 06150 Porvoo
Puh. 019-661 5600

Porvoon 2. Uusi Apteekki

Piispankatu 30, 06100 Porvoo
Puh. 019-689 7700

Rautjärvi

Rautjärven Asemanseudun Apteekki

Rautjärventie 86, 56610 Rautjärvi
Puh. 05-489 340

Ristiina

Ristiinan Apteekki

Brahentie 16, 52300 Ristiina
Puh. 015-740 7700

Suomenniemen sivuapteekki

Puh. 015-666 470

Rovaniemi

Rovaniemen 1.Apteekki

Rovakatu 27, 96200 Rovaniemi
Puh. 016-312 005

Ruokolahti

Ruokolahden Apteekki

Rasilantie 40, 56100 Ruokolahti
Puh. 05-434 1019

Säkylä

Säkylän Apteekki

Pyhäjärventie 1, 27800 Säkylä
Puh. 02-838 79050

Tampere

Lielahden Apteekki

Possijärvenkatu 2, 33400 Tampere
Puh. 03-347 3800

Tornio

Tornion 1.Apteekki

Satamakatu 3 A, 95400 Tornio
Puh. 016-480 014

Turku

Raunistulan Apteekki

Autistenkatu 1 (Satakunnantien varrella)
20300 Turku
Puh. 020 740 4300

Pyhän Henrikin Apteekki

Kalevantie 41, 20520 Turku
Puh. 02-275 2150

APTEEKKIPALVELUA SOTAVETERAANEILLE

Turku

Palveleva apteekki keskellä Turku

arkisin 7 - 22, pyhäpäivinä 10 - 22

TURUN KAUPPATORIN APTEEKKI

Hansakortti, Aurakatu 10, Turku, p: (02) 510 2200

Tuusula

Jokelan Apteekki

Keskustie 10, 05400 Jokela
Puh. 09-417 1442

Vihti

Vihdin 1.Apteekki

Helsingintie 26 a, 03400 Vihti
Puh. 09-224 7220

Viitasaari

Viitasaaren Apteekki

Postikuja 1, 44500 Viitasaari
puh. 014-577 4700

Ylöjärvi

Ylöjärven Apteekki

Mikkolantie 7, 33470 Ylöjärvi
Puh. 03-381 0800

SUPER

Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer
www.superliitto.fi

Koko kansan liikuntatapahtuma

Sotiemme veteraanit ovat mukana järjestämässä yhdessä yli kymmenen kansalaisjärjestön kanssa Maaailman Veteraanijärjestön kävelytapahtumaa 20. syyskuuta 2009. Tästä liikuntatapahtumasta on tarkoitus tehdä kansalaistapahtuma, johon kaikki sukupolvet osallistuvat. Erityinen panostus kohdistetaan siihen, että koululaiset ja urheiluseurat saataisiin mukaan. Tapahtuman järjestämiseen pyritään mahdollisimman monella paikkakunnalla. Vuonna 2008 kävelytapahtuma toteutettiin 29 paikkakunnalla. Tapahtumaa on järjestelty

perustetussa projektiryhmässä, jossa ovat edustettuina kaikki mukaan tulevat järjestöt. Tapahtuman työvaliokunnassa on puheenjohtajana **Heikki Holma** Suomen Rauhanturvaajaliitosta ja sihteerinä **Heikki Pietilä** samasta liitosta sekä jäsenenä **Finn-Göran Wennström** Suomen Sotaveteraaniliitosta ja **Risto Tarkiainen** Reserviläisurheiluliitosta. Tapahtuman tiedottamisesta vastaa Sotainvalidien Veljesliiton **Arto Lillberg** ja **Mirva Brola** Suomen Rauhanturvaajaliitosta.

Paikallistason yhteistoiminnan käynnistäminen on Suomen Rauhanturvaajaliiton vas-

tuulla. Liitto on nimennyt yhdistyksissään (30) yhteyshenkilöä, joiden on pitänyt ottaa yhteyttä oman alueensa sotiemme veteraanien piirien ja yhdistysten toiminnanjohtajiin sekä reservin liittojen piirien toiminnanjohtajiin 21.3.2009 mennessä. Ensimmäisenä toiminta-askeleena tulisi olla yhteisen kokoontumisen aikaansaaminen, jotta suunnittelutyö paikallisesti ja alueellisesti voisi jatkua. Tavoitteena on, että paikallisen tason suunnitelmat olisivat valmiina toukokuussa 2009.

Finn-Göran Wennström

Suomen Rauhanturvaajaliiton yhteyshenkilöt ovat:

Miettinen Petri	Etelä-Karjalan RT	Parkkarilankatu 14	53200	Lappeenranta	050 372 3068
Juvonen Hannu	Helsingin RT				050 492 1956
Seppänen Sami	HOW				050 486 2778
Vaitiniemi Timo	Jokilaaksojen RT	Haapavedentie 184	86300	Oulainen	040 754 4745
Saari Ermo	Kainuun RT	Koivukatu 14	87150	Kajaani	044 254 4161
Saarijoki Tapio	Kankaanpäänseudun RT	Kytölänkatu 9	38840	Niinisalo	0400 796 968
Joukanen Heikki	Kanta-Hämeen RT	Kanungintie 2	13720	Parola	040 516 7712
Ek Kauko	Keski-Uudenmaan RT	Tuulikinkatu 13	04230	Kerava	0400 742 441
Suutarinen Jukka-Pekka	Keski-Suomen RT	Maahintie 13 A	40250	Jyväskylä	040 735 5391
Määttä Viljo	Koillismaan RT	Sossonniementie 6	93600	Kuusamo	044 020 0430
Kiehelä Mikko	Kymenlaakson SB	Kyllikintie 2 as 45	45160	Kouvola	044 277 0804
Haavikko Heikki	Lapin RT	Syvälähdentie 185	97240	Sonka	040 583 6478
Ylipekkala Jyrki	Länsi-Pohjan SB	Haaranperäntie 13	94430	Kaakamo	0400 392 336
Haverinen Ville	Länsi-Uudenmaan RT	Vuorimestarinkatu 4 C 16	08200	Lohja	0400 306 990
Kauppi Tapio	Oulun Seudun RT	Olasrinne 1 K 34	90900	Kiiminki	040 726 6219
Kivelä Ulla-Liisa	Pirkanmaan RT	Itämaenkatu 8	33400	Tampere	040 574 2896
Ojala Jari	Pohjanmaan RT	Katajatie 4 C 9	60510	Hyllykallio	044 334 6670
Harjunen Esko	Pohjois-Karjalan RT	Kulhontie 94	80910	Kulho	050 584 4030
Oinonen Tuomas	Pohjois-Savon RT	Suunnistajantie 7 A 9	72000	Kuopio	044 518 0937
Kaarikivi Eero	Porvoon Seudun RT	Bromaninmäki 66	72800	Ilola	050 338 2610
Orkomies Juha	Päijät-Hämeen RT	Vasikkahaantie 4	15900	Lahti	050 593 8847
Laitila Kari	Pääkaupunkiseudun RT	Niittykyläntie 176	02580	Siuntio	050 402 6180
Saaristo Jouni	Rauman Seudun RT	Lahdenkatu 27	26200	Rauma	040 558 7912
Jaarva Kari	Salon Seudun RT	Perttelinkatu 27 E 21	24240	Salo	050 591 9857
Männikkö Veli-Matti	Satakunnan SB	Liinaharjantie 56	28610	Pori	044 595 4272
Muhonen Jouko	Suur-Savon SB	Pihlajatie 22 B	50130	Mikkeli	050 538 3015
Silius Petri	Vaasan Seudun RT	Kirvesmiehenkatu 4 A 10	65100	Vaasa	0400 686 266
Esko Markku	Vammalan Seudun RT	Nuupalankatu 3	38200	Vammala	
Viitanen Jari	Varsinais-Suomen RT				040 723 6588
Jansson Heikki	Varsinais-Suomen SB	Ugrinkatu 1	20750	Turku	0400 596 921

sako

FINLAND

www.sako.fi

Nimi vieraskirjaan - tukanleikkaus on ilmainen

Mesko Virtanen, Gina Drockila-Kosonen, Ritva Myllärinen-Sjöberg ja Pyhtään Sotaveteraanien puheenjohtaja Börje Broas Palvelutalo Mäntyrinteen viihtyisässä nurkkauksessa. Veteraanijärjestöt kokoontuvat näissä tiloissa.

Pyhtään tammenlehvämiehillä on etuoikeus, jota tuskin on toisilla sotiemme veteraaneilla. Heille tukanleikkaus on ilmainen. Myös viimeiseen iltahuutoon kutsutun veteraanin kummulle laskevat veteraaniveljet havuseppeleen, jonka on lahjoittanut paikallinen kukkakauppa.

Pyhtään sotaveteraanien ja sotainvalidien tukanleikkaus on maksuton Ritva Myllärinen-Sjöbergin liikkeessä Siltakylässä. Ritva kertoo ajatuksen syntyneen vuoden 2004 lopulla, kun hän mietiskeli, miten voisi parhaalla tavalla osoittaa kiittolisuuttaan sotiemme veteraaneille. Hän kertoi vasta oman poikansa lähtiessä suorittamaan varusmiespalvelustaan tajunneensa, miltä isoäidistä tuntui aikoinaan lähetäessään Ritvan isän sotaan. Paluusta ei ollut tietoaakaan. Ritvan isän sota kestitkin viiti-

sen vuotta. Ensimmäinen merkintä vieraskirjaan on tehty 14.1.2005. Neljä ensimmäistä veteraaniasiakasta ovat olleet Esko Virtanen, Gösta Grönholm, Veikko Lindström ja Leo Merisalo. Vuoden 2008 aikana on leikkauksia ollut 130. Esko ja Leo antoivat vihjeen jutun tekoon.

- On syytä kertoa toisillekin, kuinka meitä Siltakylässä palvelullaan, sanovat veteraanit.

Esko toimii Pyhtään Sotaveteraanien toiminnanjohtajana ja Leo on Pyhtään Sotainvalidien puheenjohtaja. Ritva on tehnyt "vieraskirjaan" paljon muitakin merkintöjä Pyhtään veteraanien toiminnasta. Kirja on aarre aikanaan historiaa tutkiville.

Havuseppele veteraanin haudalle

Gina Drockila - Kosonen toimittaa jokaisen tammenlehvämiehen hautakummulle ve-

teraaniveljen laskeman havuseppeleen maksutta. Gina sitoo seppeleet kukkakauppaan. Vaikeutena tällä hetkellä on havujen saanti. - Ei oikein tiedä, mistä ja kenen metsästä havuja voisi hakea, missä kulloinkin tehdään metsänhakkuita. Jokaista sepelettä sitoessani, teen sen isoisääni muistellen. Sepeleitä sidon vuosittain neljä, viisi kappaletta. Määrä on lisääntymään päin. Isoisäni ja isäni ovat olleet omenan viljelijöitä. Sieltä periytyy innostukseni kukkiin, kertoo Gina. - Aiemmin veteraanit sitoivat sepeleet itse, mutta nyt ei voimat tahdo riittää, kertoo Esko ja parani siinä laatukin.

Erilaiset nuoret

Aikuisuuden alkuvuodet 1960 - 70 luvulla eläneet rouvat ovat olleet erilaisia nuoria. He eivät ole kuuluneet "mitäs sinne menitte" ajattelijoihin. Jokaisesta sanasta huokuu kiittolisuus veteraaneja kohtaan. Kiittolisuus siitä, että meillä on vapaa ja vauras isänmaa taantumasta ja lamasta huolimatta. Eikä ainoastaan sanoissa, vaan myös teoissa kiittolisuus ilmenee. Rouvat ovat koonneet ryhmän naisia, jotka pulloja keräämällä hankkivat rahaa sotaveteraaneille. Vuoden 2008 lahjoitus oli 500 €.

Teksi ja kuva
Roope Nieminen

Mannerheimin päiväkäskey Kuivannon kirkkoon

Vasemmalla Seppo ja Tuula Vohlonen, Tuire ja Esa Alhola ja kappalainen Hannu Rantala.

Itseenäisyyspäivän jumalanpalveluksessa Orimattilan Kuivannon kirkossa paljastettiin Mannerheimin päiväkäskey Suomen äideille. Päiväkäskeyn hankkivat ja lahjoittivat **Tuire ja Esa Alhola** sekä **Tuula ja Seppo Vohlonen**. Sen otti seurakunnan puolesta vastaan kappalainen **Hannu Rantala**.

Äitienpäivänä 1942 sijoitettiin yli kuuteensataan kirkkoon äideille omistettu vapaudenristi ja Mannerheimin 60. päiväkäskey. Kuivannon kirkkoon nyt hankittu päiväkäskey on 104. sodan jälkeen sijoitettu.

Kuva ja teksti:
Pertti Laaksonen

I H M I S E N H Y V Ä K S I

Palvelumme veteraaneille

Laitos- ja avokuntoutus

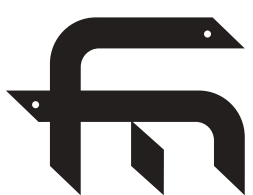
Laitohoito kuntien maksusitoumuksilla

Lisätietoja
p. 08-4794 717

TAUKOKANGAS

Oulainen www.taukokangas.fi

FENNO MEDICAL OY
Terveystenhuollon palveluksessa

Vuoden 2008 gradupalkinnot

Suomen Sotahistoriallinen Seura ry on palkinnut viime vuonna hyväksytyjä erityisen ansiokkaita sotahistoriaan liittyviä pro gradu -tutkielmia. Seura aloitti palkitsemisen 60-vuotispäivänsä kunniaksi vuonna 2005 ja se pyrkii tällä tavoin tukemaan ja edistämään toimintaperiaatteidensa mukaisesti sotahistoriallista tutkimusta Suomessa.

Paras sotahistoriallinen gradu - kilpailun tulokset julkistettiin seuran vuosikokouksen yhteydessä 25.3., jossa tilaisuudessa osa palkituista vastaanotti myös stipendikirjansa. Palkituiksi tulivat seuraavat:

Ensimmäisellä sijalla ja 1750 €:n suuruisilla stipendeillä palkittiin kaksi gradua:

Nina Siilasto: Auttaen ja hoivaten, Suomen Punaisen Ristin Apusisarjärjestö jatkosodassa, Helsingin yliopisto, Valtiotieteellinen tiedekunta, Yhteiskuntahistorian laitos

Tekijä tutkii työssään vähälle huomiolle jääneen SPR:n alaisen sodan aikana puolustusvoimien lääkintähuollossa avustavana työvoimana toimineen Apusisarjärjestön syntyä ja toimintaa. Järjestön toiminta oli alkuna myös pian sodan jälkeen alkaneelle apuhoitajakoulutukselle. Tutkielma nostaa

esille 3500 vähälle huomiolle jääneen apusisaren jatkosodan aikaisen työpanoksen.

Marko Tiainen: Kunniallinen rauha horisontissa - kangastus vai fakta? Kustaan sodan rauhantekoon johtanut diplomaattinen prosessi 1788 - 1790, Joensuun yliopisto, Yhteiskunta- ja aluetieteiden tiedekunta, Historian oppiaineryhmä

Tekijä tarkastelee koko sotaa nimenomaan rauhanteon näkökulmasta. Sotahan päättyi Värälän rauhaan ja sitä edelsi pitkä sarja diplomaattista kanssakäymistä Ruotsin ja silloisten eurooppalaisten suurvaltojen Preussin, Englannin ja Espanjan välillä puhumattakaan Turkista, joka oli liitossa Ruotsin kanssa ja myös sodassa Venäjän vastaan.

Kolmannella sijalla ja 750 € suuruisilla stipendeillä palkittiin myös kaksi gradua:

Anna Wacklin: Suojeluskunnat ja Lotta Svärd syksyllä 1944, Toiminnan lakkauttaminen ja omaisuuden luovutukset Keski-Suomessa, Jyväskylän yliopisto, Humanistinen tiedekunta, Historian ja etnologian laitos

Tekijä selvittää tutkielmaansa, miten Keski-Suomessa tapahtui suojeluskunta- ja lottajärjestöjen lopettaminen

ja miten niiden omaisuudella kävi. Gradussa selvitetään myös, miten täyttyi se aukko, joka syntyi varsinkin maaseudulla, kun kaksi keskeistä järjestöä lopetti toimintansa.

Virpi Vuorinen: Laki eräistä toimenpiteistä Espanjan sisällissotaan osallistumisen estämiseksi, Suomalaisen puutumattomuuden taustat ja todellisuus, Turun yliopisto, Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta, Poliittisen historian laitos

Tekijä on tutkinut erästä vähälle huomiolle jäänyttä Espanjan sisällissotaan liittyntä episodista. Useat eurooppalaiset valtiot, Suomi mukaan luettuna, yrittivät lainsäädäntö-teinse estää kansalaisiaan osallistumasta tähän sotaan. Suomessa kin asiasta käytiin vilkas ja monivaiheinen keskustelu, jonka päätteeksi siitä säädettiin lailla.

Lisätietoja antaa tarvittaessa seuran gradupalkintotoimikunnan puheenjohtaja Esko Vuorisjärvi, puh. 050 500 4675.

Esko Vuorisjärvi

Mirva Brola Reserviläisen uudeksi päätoimittajaksi

Reserviläinen-lehden uudeksi päätoimittajaksi on valittu FM Mirva Brola. Hän aloittaa työnsä 1. huhtikuuta. Brola on nykymuotoisen Reserviläinen-lehden ensimmäinen päätoimiva päätoimittaja. Tähän saakka tehtävää on hoidettu luottamustoimena.

Brola (26) on aikaisemmin työskennellyt toimittajana muun muassa Suomen Tietotoimistossa sekä sanomalehti Länsi-Savossa. Hän on myös palvellut rauhanturvatehtävissä Kosovossa suomalaisen kriisinhallintajoukon tiedottajana.

Brola on suorittanut varus-

miespalveluksen 2001 - 2002 Kainuun Prikaatissa ja Ruotuväki-lehden varusmiestoimittajana. Sotilasarvoltaan hän on reservin kersantti. Brola seuraa tehtävässä viisivuotiskautensa päättävää Kari Vainiota.

Maanpuolustusyhtiö MPY Oy:n kustantama Reserviläinen-lehti on Suomen Reserviupseeriliiton ja Reserviläisliiton äänenkannattaja ja monen valtakunnallisen vapaaehtoisen maanpuolustusjärjestön tiedotuslehti. 76-vuotias Reserviläinen on yli 60 000 kappaleen levikillään Suomen suurin maanpuolustusalan lehti.

Veteraanityössä nostetta Heinävedellä

Uuno Heiskanen (keskellä) Rintamaveteraanien yhdistyksestä piti helmikuista tietoisuutta hyödyllisenä. Erityisesti häntä ilahdutti tavata muita ikäisiään ja muiden yhdistysten jäseniä.

Heinävedellä Etelä-Savossa on virinnyt uutta henkeä veteraanityöhön. Sotaveteraanien, rintamamiesten ja sotainvalidien yhdistykset ovat tiivistäneet rivejään, ja kannattajajäsenet ovat ottaneet monta asiaa hoidaakseen.

Helmikuussa järjestettiin yhteinen veteraanipäivä, johon kutsun saivat mainittujen järjestöjen veteraanijäsenet, heidän puolisonsa ja leskensä, omaiset sekä kannattajajäsenet. Koolla oli noin 90 henkeä alustajat mukaan lukien. Iltapäivän mittaisessa tilaisuudessa jaet-

tiin kattavasti tietoa terveydenhuollosta ja sosiaalityöstä, kuntoutuksesta, viriketoiminnasta, erilaisista tukimuodoista ja Kelan maksamista korvauksista. Vaikka moni kutsutuista oli jo asioista perillä, tietoisuus havaittiin kuitenkin tarpeelliseksi. Moni käyttikin hyväkseen pöydille jaettuja muistiinpanovälineitä. Päivän anti jaettiin kaikille mukaan myös kirjallisenä tietopakettina. Kokoon-tuminen kahvitteleuihin ilostutti myös tuttavien tapaamisen kannalta. Kuulumisten vaihto nosti pöytien ylle iloisen puheensorinan.

Jäsenmäärä kasvussa

Heinäveden Sotaveteraanit ry:n toiminnassa veteraanityöhön kohdistuva noste näkyy ehkä parhaiten. Yhdistyksen jäsenmäärä on noussut reippaasti ja on tällä hetkellä noin 120. Rintamatunnuksen omaavia joukosta on reilu neljännes.

- Talous on kehittynyt suotuisasti, mistä kiitos yleisön suurelle tuelle. Lahjoitusten osuus on merkittävä, ja omat kaupalliset ponnistelut, erityisesti joulukorttien ja -vastojen myynti, ovat tuottaneet tuloja, yhdistyksen puheenjohtaja Seppo Smolander kiittelee.

Varojen turvin veteraaneille, puolisoille, leskille ja lotille on avautunut tie mm. jalkahoitoihin. Yhdistys tukee myös niitä kuntoutukseen hakeutuvia, jotka eivät pääse verryttämään jäseniään valtion tuella. Lisäksi yhdistyksessä on aloittanut oma sosiaaliamies Leena Törhönen. Hänen työnsä on jo alkukokemuksen perusteella nähty olevan tarvetta. Yhdistys on myös toteuttanut liiton tavoitetta veteraaniperinteen siirtämisestä tuleville sukupolville. Kahdessa kansalaisjuhlassa kaikki Heinäveden koululaiset ovat olleet läsnä, mikä on suuresti ilahduttanut vanhempaa polvea.

Veteraaniihdistysten yhteisenä, mittavana hankkeena on alkanut veteraanimatrikkelin kokoaminen. Heinävedeltä lähti viime sotiin noin 1160 miestä, minkä lisäksi kirjaan on tarkoituksena koota tiedot myös lotista sekä karjalaisista sotiin osallistuneista, jotka löysivät uuden kodin Heinävedeltä sotien päätyttyä. Mutta mikä tätä innostusta veteraanityöhön nostattaa? Smolander näkee kaksi syytä:

- Veteraanien arvostus on kasvanut entisestään. Lisäksi veteraanijärjestöt ovat toimineet edukseen ja jättäneet nykyisille toimijoille hyvän lähtökohdan.

Anna-Mari Tyyrilä

Veteraaniyhdistyksien kannattaja- / tukijäsenille

Meitä veteraaniyhdistyksiemme tukijäseniä on satoja. Kuinka moni meistä tekee veteraanien hyväksi muuta, kuin maksaa sen nimellisen jäsenmaksun?

Sinulla on varmaan naapurissa tai jotain muuta kautta tiedät veteraanin, joka asuu kotona ja kaipaa juttuseuraa tai muuta apua. Nämä vanhukset eivät ole tottuneet pyytämään mitään. He ovat tulleet omillaan ja itsenäisesti toimeen tähän saakka, mutta nyt useat ovat liikuntarajoitteisia ja voimat vähissä. Monilla on lapset kaukana tai jo poistuneet keskuudestamme ja ovat yksin. Eivät halua tai osaa hakea apua ja tänä päivänä kunnallinen avunsaanti on kiven takana ja rajattu pykälillä, mitä tehdään ja mikä ei kuulu heidän työnsä kuvaansa.

Moni meistä nuoremmista on tuskastunut siihen, kun olisi vielä halua ja voimia osallistua vaikkapa vapaaehtoistyöhön. Mene tai soita oman paikkakuntasi veteraanitoimistoon ja kysy, onko avun tarvetta. Voit mennä vaikkapa ulkoilemaan heidän kanssaan tai käydä kaupassa heidän puolestaan.

Lähdetään siitä, että annetaan muutama päivä kuukaudessa tähän veteraanien auttamiseen. Nyt on meidän vuoromme auttaa niin kauan, kun yksikin veteraani meitä tarvitsee.

Omaishoitajat, jotka hoitavat puolisoaan kotona tai käyvät päivittäin laitoksissa katsomassa läheistään, ovat niin voimavarojensa ääriajoilla ja heitä emme saa jättää ilman hengähdystaukoa tässä henkisestikin raskaassa osassa.

Laitosten vuodeosastoilla on veteraaneja, jotka myös kaipaavat puhelukaveria. Ei unohdeta heitäkään sinne. Sielläkin kaitataan vapaaehtoisia vaikkapa lukemaan lehtiä tai vain olemaan pelkkänä korvana.

Voin kertoa sinulle, että vapaaehtoistyö veteraanien parissa antaa sinulle henkisesti paljon enemmän kuin se, että rahaneidestä tekisi tätä, en voi sanoa työtä, koska en ole hetkeäkään näiden vuosien aikana tuntenut tekäväni työtä, vaan se hyvä olo, minkä tästä saa, kun menee veteraanien pariin tai kotiin veteraanin luokse ja tuntee, että on ollut odotettu,

on enemmän kuin yksikään rahallinen palkkapäivä.

Meitä jokaista tarvitaan nyt, älä epäröi auttaa, vaan lähde mukaan vapaaehtoisena veteraanityöhön.

Leena Minkkinen
Tukijäsen

Sotaveteraanigolffarit huomio

Uusi golfkausi on alkamassa. Suomen Golfliiton suosituksesta yli puolet maamme golfseuroista tai -yhtiöistä antoi jo viime vuonna vieraileville sotaveteraaneille luvan pelata heidän kentillään joko ilmaiseksi taikka huomattavalla alennuksella.

Kaikille golfseuroille lähetettiin viime syksynä uusi vetoomus ja tänä vuonna seurojen lukumäärä on kasvanut huomattavasti.

Maamme golfseuroista 82 ei veloita sotaveteraaneilta greeniä ja 20 seuraa antaa vähintään 50 % alennuksen. Tästä suopeasta suhtautumisesta sotaveteraanigolffarit ovat seuroille kiitollisia!

Monien seurojen toiminnanjohtajat ovat lähettäneet tervehdyksensä sotaveteraaneille toivoen heidän tulevan tänä vuonna vieraakseen. Tietävästi muutama seura on jopa luvan-

nut tarjota golfautonkin ilmaiseksi taikka alennuksella. Nyt siis pelaamaan!

Suomen Golflehti julkaisee toukokuun numerossa uuden ajan tasalla olevan luettelon e.m. golfseuroista. Aikavarauksen yhteydessä pelaaja saa tietoonsa mahdolliset pelaamiseen ja maksuihin liittyvät seurakohdattaiset tiedot.

Seppo Soratie

ILMOITUS

ILMOITUS

Melart Music & Design

Parempi näkö antaa paremman elämänlaadun

– Iän myötä näköni on heikentynyt. Näin kertoo 78-vuotias Kjell Lundberg, eläkkeellä oleva rehtori, joka asuu Luulajassa.

Usean vuoden ajan hän ei ole pystynyt lukemaan lehteä tai ratkaisemaan ristisanatehtäviä enempää kuin muutaman minuutin kerrallaan. Ja auton ratin hänen vaimonsa on saanut ottaa hoitaakseen.

– BLUE EYE on hyväksi silmilleni. Nyt pystyn taas ajamaan autoa ja ratkaisen useita ristisanatehtäviä joka ilta.

Jäätyään eläkkeelle Kjell on ollut aktiivinen monella tavalla. Hän on matkustellut paljon, hoitanut puutarhaansa ja toiminut erilaisissa vammaisten nuorten yhdistyksissä ja järjestöissä. Hän toimii myös oppaana Gammelstadin kirkossa ja kirkkokaupungissa, joka on Unescon maailmanperintölistalla.

– Olin lukenut, että BLUE EYEn sisältämä luteiini on hyväksi näölle. Iän myötä näkö saattaa muuttua, ja mielestäni tuote oli kokeilemisen arvoinen.

Hän jatkaa:

– En odottanut mitään ihmeitä, mutta olin iloinen siitä, että tarvittiin vain yksi tabletti päivässä, se oli helppo muistaa eikä nielemisenkään ollut niin tuskasta.

– Nyt kun taas pystyn tekemään asioita kuten aikaisemmin olen saanut elämäni uuden ulottuvuuden. Parempi näkö antaa minulle enemmän vapautta.

* Nutrition Journal 2003, 2:20 Mozaffarieh et al • ClinicalTrials.gov ID: NCT00029289

Jos sinulla on kysymyksiä BLUE EYE:sta, ota yhteyttä: Elexir Nordiska AB – Suomi: puh. 06-343 65 06 • faksi 06-343 65 02 • s-posti ann-caroline@elexir.se • www.elexir.se

Mitä BLUE EYE on?

Blue Eye on norjalaisen lääkärin Geir Lundin kehittämä ravintolisä. Yksi tabletti vastaa kokonaista kupillista ruotsalaisia mustikoita, joiden antosyaanipitoisuus on erittäin korkea, mikä estää oksidatiivista stressiä silmissä. Blue Eye sisältää myös kehäkukasta saatavaa luteiinia.

Luteiini on hyväksi näöllesi

Luteiini on bioflavonoidien ryhmään kuuluva vahva antioksidantti, jota on luonnollisesti silmän verkkokalvon keltäpläissä. Ylimääräinen luteiini estää silmän terveyttä ja toimintoja.

Ravinnosta saamme noin 2,2 mg luteiinia päivässä. Tutkimukset* osoittavat, että 6-14 mg:n ylimääräinen luteiini on hyväksi silmien ikään liittyviin muutoksiin.

BLUE EYE sisältää myös muita antioksidantteja, kuten quercetiiniä, rutiinia, salviaa, sinkkiä, seleeniä ja E-vitamiinia.

Tietoa BLUE EYEstä

Edistää silmän terveyttä ja toimintoja hyvän antioksidanttikoostumuksensa ansiosta.

Norjalaisen lääkärin Geir Lundin kehittämä.

Yksi tabletti päivässä riittää.

Säästä rahaa. Sisältää peräti 25 mg luteiinia tablettiä kohti, kestää hyvin vertailun muihin tuotteisiin.

Blue Eye sisältää runsaasti (37,5 mg) antosyaaneja, mustikan väriainetta.

Saatavissa luontaistuotekaupoista ja apteekkeista sekä tilattavissa rahtivapaasti elexironline.se tai soittamalla puh 06-343 65 06.

elexir
NORDISKA AB

Sotaveteraanien hiihdoissa tapasivat jälleen tutut

Yli sata sotiemme veteraania osallistui Kajaanissa Suomen Sotaveteraaniliiton mestaruushiihtoihin maaliskuun ensimmäisenä lauantaina. Kannattajajäsenet mukaan laskettuina kilpailijoita oli yhteensä 120. Osallistujien ikävuosista huolimatta kilpailulla käytiin kovat kamppailut ja suksi suihki vielä sukkeaan. Silti, vaikka parhaimmillaan osanottajien ikä keikkui yhdeksäsikymmenessä. Yksi kilpailun vanhimmista osallistujista, Helsingin piiriä edustanut, entinen Rautaruukki Oy:n toimitusjohtaja, vuorineuvos Helge Haavisto piti itsestään selvänä osallistumisestaan jo sen takia, kun hänen kisamatkansa oli lyhyt - Vuokatin vapaa-ajan asunnolta Kajaaniin.

Entinen kansanedustaja ja maa- ja metsätalousministeri, Keski-Pohjanmaan Heimo Linna kertoi osallistuneensa Sotaveteraanien mestaruushiihtoihin vuodesta 1995 lähtien, joskin yksi vuosi lipsahti hänen sanomansa mukaan väliin. "Nämä ovat sellaiset kisat, että tulen mukaan aina, jos kykeni sen sallii", hän vakuutti.

Jos kisaajien joukosta halusi löytää urheilun perusteella kirkkaimpia saavutuksia hankkinut osallistuja, hän löytyi Vaasan piiristä, 1950 -60 luvuilla parhaimmillaan jopa Suomea olympialaisissa edustanut, IK Pedersöre-Pojkarna-seuran Eva Hög. Hänellekin näissä kisailuissa mukana olo

Sotaveteraaniliiton piirien välisen joukkuekilpailun voitti Helsingin piiri joukkueella Paula Laitila, Paavo Poukka, Viljo Ryyänen ja Aulis Lintunen.

on yksi talven suuri tapahtuma.

Hän harmitteli nyt kuluvan talven heikkoa lumitilannetta. "Lumipulan takia en ole saanut riittävästi hiihtää, vaikka mieli on sitä kaivannut." Siitä johtuen hän on hiihtänyt vasta parisen sataa hiihtokilometriä, eikä se hänen mukaansa kilpahiihtoon riitä.

1927-29 syntyneiden sarjassa, jossa Hög kilpaili, käytiin tapahtuman kirein latukamppailu: Kanta-Hämeen Leena Niemelä voitti kahdella sekunnilla Eva Högin ja kolmas oli yhden sekunnin Evasta jääneenä Helsingin Paula Laitila.

Sotaveteraanien liiton hiihtomestaruuksista kilpailtiin varuskunnan urheilukentän ympäristöön vedetyillä laduil-

la. Ensituntumalta helpoilta tuntuneet ladut yllättivät usean kilpailijan siinä, että ne vaativat jatkuvaa ponnistelua suomatta liioin hengähdystaukoa. Näin arvioi useakin hiihtäjä kisan jälkeen. Silti yhtäkään moittivaa sanaa ei kuulunut kisan järjestelyjä kohtaan. Kainuun Prikaatin kisajärjestelyt saivat osallistujilta pelkkää kiitosta. Sotaveteraanien Kainuun piirin puheenjohtaja Sepo Tähkäpään esittäessä sekä kilpailijoiden että isäntäpiirin kiitokset Kainuun Prikaatin komentajalle, prikaatikenraali Sakari Honkamaalle, tämä vastasi sotilaallisesti ja samalla paljon kertovasti: "Tämä oli meille kunniatehtävä. Kiitos!"

Eino Tolonen

Tulokset:

N 1923: 1) Rantio Hilka 18.26, 2) Veikkola Siiri 20.15

N 1924-26: 1) Männistö Maija-Liisa 17.13

N 1927-29: Niemelä Leena 15.18, 2) Hög Eva 15.20, 3) Laitila Paula 15.21 4) Hiltunen Katri 16.22. 5) Halvari Laina 16.25, 6) Holm Elli 16.45, 7) Kaaria Laura 18.21, 8) Kukko Elvi 18.49

N 1930: 1) Moilanen Irma 15.13, 2) Tiensuu Rauni 20.03

Kannattajajäsenet

N: 1) Maja Alli 10.50, 2) Runnakko Annikki 11.02, 3) Risku Liisa 15.58

M 1918-20: 1) Heiskanen Otto 13.58, 2) Mikkola Aarne 14.05, 3) Ilvo Armas 14.35, 4) Haavisto Helge 15.43, 5) Laukkanen Teuvo 17.14, 6) Hakanpää Tauno 18.31, 7) Koppinen Ilmari 18.55, 8) Kivivuori Arvi 19.04

M 1921-22: 1) Peussa Lauri 13.10, 2) Vedenoja Uno 14.09, 3) Kousa Olli 14.32, 4) Lillqvist Helge 14.49, 5) Ekman Helge 16.01, 6) Iivonen Urho 16.30, 7) Solismaa Heikki 17.17, 8) Miettinen Kusti 20.36, 9) Vanninen Väinö 25.23

M 1923: 1) Lindholm Otto 12.34, 2) Rantio Väinö 13.27, 3) Finniliä Georg 13.47, 4) Virkki Aimo 14.37, 5) Liimatainen Taito 15.36, 6) Heiskanen Uno 15.41, 7) Korhonen Eino 15.52, 8) Norrman Gunnar 16.19, 9) Bergfelt Birger 16.39, 10) Pelttari Paavo 27.53

M 1924: 1) Perander Reino 14.08, 2) Hokkanen Taavi 14.13, 3) Hakala Aaro 14.18, 4) Lehtinen Erkki 14.18, 5) Kauranen Kaino 14.27, 6) Pöyhönen Johan 15.46, 7) Martikainen Aulis 15.53, 8) Björkström Hans-Göran 16.05, 9) Soanjärvi Aarne 16.38, 10) Lehtimäki Lauri 16.50

M 1925: 1) Pietiläinen Heino 11.03, 2) Poukka Paavo 11.32, 3) Ryyänen Viljo 11.51, 4) Jämsä Mauno 12.03, 5) Lintunen Aulis 12.34, 6) Ryytty Eero 12.39, 7) Linna Heimo 12.40, 8) Sauramäki Martti 12.50, 9) Nyman Runar 13.42, 10) Kuutti Pentti 14.08, 11) Rif Georg 14.29, 12) Huovinen Paavo 15.09, 13) Kauppinen Mikko 17.29, 14) Kallio Antti 18.13

M 1926: 1) Lähti Erkki 11.24, 2) Nojonen Osmo 11.36, 3) Karhulahi Arvo 11.58, 4) Pekkala Antti 12.01, 5) Tikkanen Mauno 12.28, 6) Näräkkä Vilho 12.43, 7) Mustonen Tauno 12.51, 8) Jurvanen Osmo 13.00, 9) Pirinen Eino 13.23, 10) Jokinen Aarno 13.37, 11) Hietamies Esko 13.38, 12) Ostberg Uno 15.16, 13) Jokinen Simo 15.25, 14) Heinonen Aaro 15.40, 15) Rissanen Martti 15.49, 16) Ronkainen Reino 16.34, 17) Paananen Eino 18.11, 18) Heikkinen Vilho 1.07.33

Kannattajajäsenet:

M 1932-36: 1) Hankilanoja Unto 10.02, 2) Maja Mauno 11.42, 3) Rauhala Terho 11.53, 4) Väisänen Teuvo 13.01, 5) Suomalainen Unto 13.02, 6) Taipalus Teuvo 13.43, 7) Kurkinen Eero 13.53, 8) Iivonen Heino 14.37

M 1937: 1) Ronkainen Veikko 9.11, 2) Heiskanen Pentti 9.24, 3) Keisala Matti 10.14, 4) Pelkonen Sakari 10.15, 5) Pelli Heikki 10.26, 6) Tuovinen Osmo 10.32, 7) Tähkäpää Seppo 11.00, 8) Tolonen Eino 11.04, 9) Turtinen Matti 11.14, 10) Kananen Seppo 12.22

Joukkuekilpailu: 1) Helsingin Sotaveteraanipiiri, 2) Kanta-Hämeen Sotaveteraanipiiri, 3) Keski-Suomen Sotaveteraanipiiri, 4) Vaasan Sotaveteraanipiiri, 5) Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiiri, 6) Lapin Sotaveteraanipiiri, 7) Pohjois-Pohjanmaan Sotaveteraanipiiri

www.aktia.fi

Ei pyörää tarvitse keksiä uudestaan.

Kaikki hoitavat pankkiasioita.

Me hoidamme ihmisten raha-asioita.

Tule käymään ja huomaa ero.

Aktia. Ihmisen kokoinen pankki vuodesta 1826.

Aktia

Multi Car Oy Akaa	Hanskitrans Ky Alavus	Pakkalan Liikenne Alavus
Loka-auto Jari Tielinen Anjalankoski	Dynamont Ky Anjalankoski	Anjalan Rakennus Oy Anjalankoski
Artjärven Taksipalvelu Helena auttaa ja palvelee Puh. 040-760 2108	Ollasgård Håkan Nyström Espoo	Market-Visio Oy Espoo
Sun Chemical Oy Espoo	Haglund Networks Oy Espoo	Motolla Oy Espoo
Nipperin Rakenne Oy Espoo	Oy Suomen Geartool Ab Espoo	Espoon Tanssiopisto Puh. 09-455 2495 www.espoontanssiopisto.fi
Taxiline Koskinen Oy Sunantie 19 B 6, 02760 Espoo Puh. 0500-666 872	Esse Elektro Kraft Ab Esse	Euran Pintakäsittely Oy
Euran Teollisuushuolto Oy Eura	Hämeen Kuivaustekniikka Oy Forssa	
Suunnittelutoimisto Hannu Viitala Oy Forssa	Kotkanpesä 2000 Oy Förby, Särkisalo www.kp-ravintolat.fi	T:mi Kari Kronqvist Haapajarvi
Hyvää Kevättä	Jokiniemen Leipä Oy Hamina	Ulefosnv Oy Niemisen Valimo Harjavalta
Valtaliikenne Brunnila Ky Harjavalta	Astora-Rakennus Oy Harjavalta	Radiaattoritehdas Salomaa Oy Harjunpää
Hauhon Myllärit Oy Hauho	YK-Asennus Oy Hauho	Rauta-Juurikkala, Oy Heinola Puh. 0400-172 050
Kiviveistämö Levander Oy Helsinki	Rakennus ja Vuokrauspalvelu Virta Oy Helsinki	Räjäytyskonsultit Oy Helsinki
Kuljetusrinki Oy Helsinki	NG-Insulation Oy Helsinki	Arkkitehtitoimisto Arknova Oy Helsinki
Grafitrio Oy Helsinki	Modio Oy Helsinki	Ölstenin Rakennuskeskus Oy Helsinki
Vuosaaren Lattiatyö Oy Helsinki	Varallisuusvalmennus Oy Helsinki	Trans-Huolto/Servicom Finland Oy Helsinki

Shakin ystävyysottelu Sotaveteraaniliiton ja eduskunnan joukkueen välillä

Eduskunnan tiloissa koontui 26.3. ensimmäistä kertaa yhteen kaksi kovaa shakkijoukkuetta, sotaveteraanit ja kansanedustajat.

Kansanedustaja Arto Satonen oli vastassa eduskunnan aulassa ja saatteli joukon kuuntelemaan aluksi eduskunnan kyselytuntia.

Varsinainen ottelu alkoi kello 17.00. Pelipöytään lautojen äärelle istuivat vastakkain veteraani ja kansanedustaja. Peliai-

ka oli kaksi kertaa 15 minuuttia. Pelaajista huokui voiton tahto ja keskittyminen. Pelien

päätettyä lopputulos oli selkeä, veteraanijoukkue voitti puhtaasti luvuin 10-6.

Ystävyysottelu tulokset:

Dimeri Seisler - Johanna Paasikangas-Tella	½ - 1½
Tapio Ketonen - Arto Satonen	0 - 2
Pekka Eloranta - Gösta Brantberg	2 - 0
Pentti Jalo - Erkki Virtanen	2 - 0
Aimo Lahti - Simo Valkeajärvi	½ - 1½
Kauko Alamäki - Heikki Savola	2 - 0
Erkki Tiippa - Jyrki Konola	2 - 0
Leo Kanerva - Kimmo Kiljunen	1 - 1

Anni Grundström

Pelaajat keskittyneenä. Oikealla eduskunnan shakkikerhon puheenjohtaja, kansanedustaja Arto Satonen parinaan Tapio Ketonen Turusta, hänen vieressään virolainen Suomen-poika Dimitri Sesler parinaan Johanna Paasikangas-Tella.

Veteraanien MM-kisoista tuomisina kultaa, hopeaa ja pronssia

Jo v. 1987 eri puolilla maailmaa järjestetyt veteraanien MM-hiihdot pidettiin tällä kertaa Ranskan Autransissa, samoilla suorituspaikoilla kuin Grenoblen olympialaiset v. 1968. Kilpailuissa on mahdollisuus osallistua kolmelle eri matkalle, joihin kaikkiin veteraaniihittäjät, simolainen **Armas Ilvo** (88) sekä torniolainen **Otto Lindholm** (85) osallistui. Kaikilta matkoilta he molemmat myös sivakoivat mitalin, Armas kultaa 15 km:n kuninkuusmatkalta ja pronssia sekä 10:n että 5 km:n matkalta ja Otto puolestaan kultaa 5 km:n matkalta, hopeamitalin 10 km:n hiihdosta ja pronssia 15 km:lta. Jo lapsesta asti monipuolista liikuntaa aktiivisesti harrastanut Ilvo kertoi olosuh-

teiden olleen tällä kertaa hankalat. 1300 metrin korkeudessa pidettyjen kisojen maastot olivat vaikeat, eikä suorituskuntoa parantanut paikan päällä tarttunut vatsatauti-epidemia. Armas, joka on osallistunut 14 kertaa kisoihin, ei antanut periksi ja sai jälleen kerran kuunnella Maamme-laulun korkeimmalla korokkeella seisten. Kesäiset suolenkit ja talviset 10-15 km:n päivittäiset hiihtomatkat pitivät huolta maailmanmestariimme kilpailukunnasta.

Teksti: Marja Riukka
Kuva: Pertti Laurila

Kuvassa mitaleilla palkitut. Ylärivissä vas. Oiva Virtanen, keskellä Otto Lindholm ja toisena oikealla Paavo Poukka. Alarivissä vas. joukkueenjohtaja Leena Jääskeläinen, keskellä Armas Ilvo. Kuvassa mukana myös nuorempia osanottajia.

Varsinais-Suomessakin hiihdettiin

Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiirin perinteiset hiihtomestaruuskilpailut kisailtiin jälleen Alastaron Virttaalla. Kuvassa kilpailujen vanhin osanottaja, Salon Ilmari Koppinen lähdössä taipaleelle. Takana vuoroaan odottaa Laura Kaaria. Toimitsijana toimi hiihtojaoston kantava voima, Heikki Pelli.

Kuva: Osmo Suominen

Viimeiset veteraanipilkkit Kymenlaaksossa

Kymenlaakson Sotaveteraanipiirin viimeiset pilkkikilpailut pidettiin Anjalankosken Sotaveteraanien järjestämänä 11.3. Luumäen Kannuskosken Vainosenjärvellä. Pilkkikisoja järjestettiin 31 vuotta. En-

simmäiset piirin pilkkikilpailut olivat vuonna 1978 Virolahdella. Pilkkien "isä" oli vuonna 1977 piirin toiminnanjohtajaksi tullut **Aaro Huuhtanen**, itse kova kalamies. Jäällä kaloja narraamassa oli 1980-luvulla toistasataa veteraania. Viimeisissä pilkkeissä oli vetisellä ja lumisella järvellä kymmenen varsinaista veteraania ja yhdeksän kannattajajäsentä. Veteraanisarjan voitti Haminan-Vehkalahden **Matti Kälviä** ja kannattajajäsenten sarjan **Antero Salminen**, joka sai päivän suurimman saaliin.

Hipe Patjas oli paras naissaalistaja. Kouvola voitti joukkuekilpailun.

Teksti ja kuva: Erkki Vitikainen

Kymenlaakson Sotaveteraanipiirin viimeinen veteraanisarjan pilkkimestari **Matti Kälviä**. Hän on voittanut piirin pilkkejä aikaisempinakin vuosina.

Aamupäivällä yksi nyky, iltapäivällä hieman hiljaisempaa

Näin totesi Jukarannan Matti päättäessään urakkansa pari ahven-ta pussissa.

Liiton pilkkimestaruuskilpailut pidettiin Mikkelissä 18.3. Pilkkijät joutuivat kovalle koetukselle tarpoessaan lähes polveen asti ulottuvassa vesisohjossa sekä hieman viimeisessä pohjoistuudessa Kyyhkylän seällä. Kisoihin osallistui pilkkijöitä Satakunnasta, Pohjois-Karjalasta, Pohjois-Savosta, Keski-Suomesta ja tietysti eri puolilta Suur-Savon piiriä. Osanottajia oli lähes 70. Kilpailuun oli yhdistetty Suur-Savon Sotainvalidien sekä Rintamaveteraanien pilkkikisat. Heidät palkittiin sitten omissa sarjoissaan. Yhteishenki oli hyvä ja totinen kilpailumieli yhdistivät kaikkia. Kannattajajäseniä oli mukana omassa sarjassaan ja ilman heidän apuaan ja tukeaan ei varmasti kaikkien veteraanipilkkijöiden osallistuminen olisi ollut edes mahdollista. Joukko Mikkelin ammattikorkeakoulun sairaanhoitajaopiskelijoita oli ensiapuvalmiudessa, mutta onneksi heidän palvelujaan ei kukaan tarvinnut. Puolustusvoimien edustajat everstiluutnantti Ari Kuikka ja yliluutnantti Reijo Hölttä hoitivat kelkkapäivystyksen ja yleisen turvallisuuden. Yleisjärjestelyistä vastasi Mikkelin Vavika ry Jouko Muhosen johdolla. Kiitos heille!

Kilpailussa hyväksyttiin punnittavaksi vain ahven ja saaliit jäivätkin melko vähäi-

Kiteen Sotaveteraanit ry:n Esko Korhonen saalistaa kultaisesta korvakorusta valmistamansa pilkin kanssa. Esko kertoi, että korut olivat ihan pilkkimistä varten ostettu, mutta vaimon tietämättä. Päätimme olla kertomatta asiasta Eskon vaimolle.

seksi. Ei auttanut edes kalamiehen rukous, jossa pyydetään luojalta kerrankin niin isoa kalaa, ettei tarvitsisi aina valehdella.

Altti Kuusisto kiitti veteraanien puolesta järjestäjiä ja ilmaisi pahoittelunsa siitä, että kisat olivat tältä osin liiton taholta viimeiset. Kuitenkin sääolosuhteet ovat niin paljon

muuttuneet, että onnistuneiden kisojen järjestäminen alkaa olla sattumanvaraista. Liitto toivookin, että pilkkiharrastus säilyy ja erilaiset pilkkitapahtumat kokoavat innokkaita harrastajia yhteen vielä tulevana vuosina.

Anni Grundström

Aurinkoinen sää suosi kevätpäivän viettäjiä

Kymenlaakson Sotaveteraanipiirin kevätpäivä oli 27.3. Utissa. Kautta vuosien erittäin suosittu tapah-

Ratkottaessa luontopolun tehtäviä, piti välillä "kilauttaa kaverille".

tuma kokosi Kuivalan Nuorisoseuratalolle yli kolmesataa veteraania ja avustavaa henkilöä. Luontopolku kysymyksi-

neen oli suosituin kilpailumuoto. Polulla tunnistettiin lintuja, sieniä ja euron tunnusta. Kysyttiin mm. minkälainen on Mannerheimin hautamuistomerkki Hietaniemen hautausmaalla.

Pingispallon heitto sankoon ja tulitikunheitto täydensivät päivän urheilullista antia. Valkealan eläkeläisten ja veteraanien 14-henkinen Ikäiset-tanhuryhmä esittivät tapahtuman ohjelmallisen puolen. Antoisinta oli kuitenkin ystävien tapaaminen ja reipas ulkoilu aurinkoisena, keväisenä päivänä.

Teksti ja kuva
Roope Nieminen

SUOMEN SOTAVETERAANILIITON PILKKIMESTARUUSKILPAILUJEN TULOKSET

SIJ			TULOS (GR)
1	Koslonen Leo	POHJOIS-SAVON SVP	783
2	Nuopponen Antti	SAVONLINNAN SEUDUN	721
3	Kuusisto Altti	NAKKILAN SVY	552
4	Seppä Ilmari	HARJAVALLAN SVY	507
5	Partanen Tauno	SAVONLINNAN SEUDUN	487
6	Koivunoksa Väinö	JYVÄSKYLÄN SVY	419
7	Valonen Väinö	HARJAVALLAN SVY	305
8	Siirtola Voitto	SUOLAHDEN SVY	282
9	Tiainen Sulo	KITEEN SVY	269
10	Aalto Iiro	KITEEN SVY	263
11	Siikamäki Paavali	KITEEN SVY	194
12	Olsson Timo	SUOLAHDEN SVY	190
13	Korhonen Esko	KITEEN SVY	143
14	Kuokkanen Osmo	JUVAN SVY	109
15	Suomalainen Viljo	SAVONLINNAN SEUDUN	71
16	Hämäläinen Aaro	SUOLAHDEN SVY	67
17	Huuhka Antti	JOROISTEN SVY	24
18	Toivanen Pauli	KITEEN SVY	23
19	Makkonen Eero	PYHÄSELÄN SVY	19
20	Saarenpää Otto	SUOLAHDEN SVY	16
21	Lipsanen Kalevi	JUVAN SVY	15
22	Jääskeläinen Reino	KITEEN SVY	0

SIJ	NAISET		TULOS (GR)
1	Paananen Sirkka	SUMIAISTEN SVY	299

	JOUKKUEKILPAILU	
1	SATAKUNNAN SVP 1	1364
2	SUUR-SAVON SVP 1	1279
3	POHJOIS KARJALAN SVP 1	600
4	KESKI-SUOMEN SVP 1	539
5	POHJOIS KARJALAN SVP 2	311
6	SUUR-SAVON SVP 2	148

Erkki Makkonen Savonrannalta voitti avantouinnin Suomen mestaruuden Imatralla 7. helmikuuta. Kilpailumatka oli 25 metriä. Ensi vuonna avantouinnin MM-kisat järjestetään Sloveniassa.

Uusi Insinööriliitto

Tulevaisuuden turvaa

www.uil.fi

Helsingin suurpommituksista 65 vuotta

Ilmatorjuntaveteraani muistelee

Helsinkiä ovat vuosisatojen varrella hävittäneet monet suuret tulipalot. Mutta kaikkein suurin katastrofi oli ovelta jatkosodan viimeisenä vuonna, kun Stalinin käskemät vahvat ilmavoimat hyökkäsivät pääkaupunkimme kimppuun 2000 pommarin voimalla. Ilmatorjunnan torjuntavoittoa sanotaan Helsingin Ihmeeksi.

Helmikuussa tuli kulu-neeksi 65 vuotta siitä, kun itse Stalinin käskemät Neuvostoliiton Kaukotoimintailmavoimat, ADD, kolmena helmikuuisena talviyönä hyökkäsi mahtavine pommikuormineen Helsinkiin. On suoranainen ihme, että Helsinkiä puolustanut Ilmatorjuntarykmentti 1 onnistui tehtävänsään niin hyvin, että pääkaupungin niin materiaaliset kuin henkilötappiotkin jäivät verrattain vähäisiksi. Näitä talvisia kohtalonöitä ei koskaan voi unohtaa se, joka joutui ne kohtaamaan, siitä riippumatta, kokiko hän ne pommisuojoissa vai ko ilmatorjuntatykin äärellä.

Helsinkiä puolustaneen ItR1:n komentaja oli tarmokas ja energinen evltn Pekka Jokipaltio. Hän osasi valita hyvät, taitavat ja tarmokkaat alaiset.

Jouduin näiden taistelujen keskipisteeseen nuorena vänrikkinä. Palvelin kaupungin korkeimmassa maastopisteessä Käpylän Taivaskalliolla, eli "Taivaspatterissa". Toimin tulenjohtajana ja vt. päällikkönäkin kolmessa Helsinkiä koetelleessa suurpommituksessa helmikuussa 1944.

Kohdallani tapahtumasarja alkoi hiukan erikoisella tavalla.

Olin illansuussa juuri lähtemässä vuorolomalle ja seisoin Käpylän K-ratikan päätepysäkillä jutellen kuljettajan ja soman rahastajatyön kanssa, kun äkkiä alkoikin kuulua voimakasta lentokonemoottorien jyrinää. Arvasin heti mitä oli tulossa ja sanoin kuljettajalle, että nyt on tosi kysymyksessä, juoskaa kiireesti Olympiakylän pommisuojaan. Samassa alkoivatkin ilmahälytyssireenit ulvoa. Itse painelin juoksujalkaa takaisin patteriini, jonne oli pysäkilltä vain runsaat 400 metriä. Ehdin tulenjohtobunkkeriin saamaan korvalleni torjuntapuhelimen, kun samalla torjuntakeskus antoikin ensimmäiset tulikäskynsä. Komensin sulkua sulkujen perään samalla tarkkaillen, kuinka tykit ehtivät mukaan, enkä heti tajunnut, että nyt olikin kysymys laajamittaisesta massahyökkäyksestä.

Stalin oli päätellyt, että kun Suomen pääkaupunki olisi tuhoutunut tai ainakin pahasti vaurioitunut, päättäjät ymmärtäisivät, että välttyäkseen pahemmalta heidän olisi harkittava suostumista NL:n ehdottamiin välirauhanneuvotteluihin. Britannian Royal Air Force, RAF oli pommittanut 1942 ja -43 Berliiniä ja mui-

takin Saksan suurkaupunkeja saaden aikaan suuria tuhoja. Nämä rajut ilmahyökkäykset puolin ja toisin olivat havahduttaneet Suomenkin päättäjät siihen, että Helsingin ilmapuolustusta oli kiireesti vahvistettava. Ja vuoden 1943 aikana hankittiinkin lisäkalustoa niin paljon että patterien lukumääräkin kaksinkertaistui. Vuoden 1943 lopussa Helsinkiä puolustikin jo 15 raskasta patteria.

Hyökkääjä

Stalin perusti ADD:n huhtikuulla 1942. Sitä ei liitetty ilmavoimiin, vaan siitä tuli erillinen, suoraan ylijohdon alainen ilma-armada. Stalin oli antanut sille tehtäväksi Helsingin tuhoamisen sellaiseen kuntoon, että tuon kiusallisen Suomen päättäjät saataisiin suostumaan sodasta irrottautumiseen. Tosin virallisesti maaleiksi nimettiin vain pääkaupungin strategiset kohteet, mm. eduskunnasta valtioneuvostoon ja presidentinlinnaan, öljysatamat, telakka, päärautatieasema, postitalo ja tietenkin ilmatorjuntapatterit ja valonheittimet.

ADD:llä oli 700-800 pommikonetta ja parisataa muuta lentokonetta. Runsaimmin oli Il-4-koneita, ne olivat suhteellisen nopeita, 440 km/h, pommikuorma 1500 kg. Kookkain oli 4-moottorinen PE-8, joka saattoi lastata jopa 5000 kg pommeja. Oli myös hidas Li2, DC-3:n kopio, kantavuus "vain" 1000 kg pommeja.

Artikkelin kirjoittaja yliltn. Jorma Setälä asustaa Helsingissä.

Puolustaja

Helsinkiä siis puolusti ItR 1 15 raskaalla patterillaan. Kalusto oli pääosin vanhaa ja vanhanaikaista. Esim. Taivaspatterin tykit olivat 4 kpl 76-millisiä Boforseja v:lta 1927. Niissä oli kylä uudet putket ja ne oli muutetkin nykyaikaistettu. Kranaatit oli varustettu tarkkoilla kotimaisilla "Tavaro" -aikasytyttimillä, joissa oli sveitsiläiset kellonkoneistot. Uudempia aseita olivat 75-milliset Skodat ja sotasaaipatterit. Mutta kesällä 1943 oli rykmenttiin saatu täydennyksenä kolme saksalaista uutta 88 mm:n 6-tykkistä RMB-patteria ja lisäksi yksi 88-millinen 6:n tykin sotasaaipatterit. Näistä oli tehty pstojen johtopatterit, ja mikä tärkeintä niissä oli "Irjoiksi" kastetut uudenaikaiset radioluotaimet, tutkat, jotka mittasivat kohteensa koordinaatit. Raskaita tykkeitä rykmentillä oli yhteensä n. 75 kpl. Oli myös parikymmentä kevyttä tykkiä, mm. erinomaisia 40 millin Boforseja. Valonheitinpstolla oli 36 valonheitintä kehänä kaupungin ympärillä.

Helmikuu 1944

Helmikuu 1944 oli Helsingille todellinen kohtalon kuukausi. Tällöin vihollinen hyökkäsi kolmena yönä yli 2000 pommituslennon voimin. On pidettävä suoranaisena ihmeenä, että vastoin kaikkea todennäköisyyttä, pääkaupunki selvisi hyökkäyksistä melko pienin vaurioin.

Kaupungin parhaalta näköalapaikalta näytti pahimmillaan, että koko kaupunki olisi liekeissä. Tulenkarvaiset liekit roihusivat kattojen yllä, jatkuvasti kuului pommien räjähdysä, tulta ja savua oli joka puolella. Paloautojen ja ambulanssien torvet ulvoivat ja kaiken yllä raivosi viholliskoneitten moottorien pauhu, jota säestivät raskaitten it-patterien

kovat tykinlaukaukset. Ja valonheittimien keilat etsivät saalistaan. Ilmassa leijui laskuvarjoalopommeja ja loistelevia "valokäärmeitä". Korkealla taivaalla leimahteli raskaiden pattereiden kirkkaita tulisulkuja ja kevyet it-patterit sylkivät taivaalle valokuova-ammussarjojaan pitäen vihollispommarit niin korkealla kuin mahdollista. Tätä öistä näytelmää, kuoleman ukkosta, hyistä tanssia ei kukaan sen nähnyt tai kokenut voi koskaan unohtaa. Se palautuu yhä uudelleen ja uudelleen mieliimme painajaisunissamme.

Ahti Lapin arkistojen mukaan vihollinen pudotti kohti kohdettaan n. 16.500 pommia, yhteensä n. 2400 tonnia, se on reilu tonni jokaista hyökkävää konetta kohti. Kaikesta huolimatta pääkaupunki selvisi rytkästä sentään suhteellisen pienin vaurioin, puoletkin tuosta määrästä olisi riittänyt tuhoamaan kantakaupungin soraläjäksi. Erään englantilaisen sotilasaikakauslehden toimittaja laati sodan jälkeen lehteensä artikkelin "Toisen maailmansodan seitsemästä ihmeestä", ja hän pitää Helsingin ilmapuolustusta yhtenä niistä.

ADD teki kyllä parhaansa saavuttaakseen tavoitteensa. Se hyökkäsi 10 päivän välein, helmikuun 6:n, 16:n ja 26:n päivän iltoina, ja pommeja riitti aina aamuun saakka. Ahti Lapin mukaan ensimmäisessä hyökkäyksessä kaupunkia pommitti 728 konetta, toisessa "vain" 383 konetta ja kolmannessa, rajuimmassa 929 konetta. Yhteensä tämä tekee 2007 pommilentoa. Ja niitä vastassa oli 75 raskasta ja parikymmentä kevyttä tykkiä. Aika epäreilu suhde siis, mutta niinhän se aina on ollut. Olihan meillä tosin kahtena yönä apunamme 12 saksalaista Messerschmitt 109-hävittäjää, mutta pelkkä tieto hävittäjien olemassaolosta lie-

TK-kuvaaja Reino Tenkasen tekemä piirros antaa kuvan ankeasta näkymästä suoraan kaupungin sydämeen.

nee tehonnut hyökkääjään itse koneita paremmin. Ne ampui-
vat kyllä aika monta pommaria
alaskin.

Vihollinen pudotti pom-
minsa 4500-8000 metrin kor-
keudesta, kovin alas ne eivät
tohtineet tulla kevyen ilma-
torjunnan valojuovakranaatte-
ja peläten. Venäläiset sotahis-
torioitsijat sanovat, että ADD:
n tehtävänä oli vain tärkeiden
strategisten kohteiden tuho-
aminen, mutta Stalin tai aina-
kin lentokenraalit tiesivät hy-
vin, ettei niin suurista lentokor-
keuksista voinut sen aikaisin
välinein täsmäpommituksia
suorittaa. Mutta mitäs sen vä-
liä, massahan sen korvaisi.

Puolustajan taktiikka

Ilmatorjuntatyössä oli raskaalla
patterilla kaksi mahdollisuutta,
seuranta- ja sulkutuli. Ja tapa-
uksessamme nimenomaan te-
hostettu sulkutuli.

Torjuntapäällikkö Aake Pe-
sonen tiesi hyvin, ettei rykmen-
tin vanha kalusto pystynyt öi-
seen seurantatuleen, patterien
tulenjohtokoneet eivät pimeäs-
sä toimineet. Oli todennäköistä,
että jos vihollinen suurin lento-
voimin hyökkäisi, se tapahtui-
si öiseen aikaan. Niinpä ainoa
vaihtoehto olikin **sulkuam-
munta**. Ja Pesonen kehittikin
vanhalta pohjalta nerokkaan
sulkuammuntajärjestelmän.
Lähestyvien pommarien eteen
ammuttaisiin tehokas sulkutu-
li, jolla hyökkääjät pakotetta-
isiin kääntymään sivuun ennen
kohdettaan. Pommeilta varje-
leminen oli torjunnan kannal-
ta paljon tärkeämpää kuin ko-
neiden alas ampuminen. Eikä
poistuvia koneita saisi ampua
ammusten säästämiseksi. Se
kuului taktiikkaan.

Sulkuammuntasysteemi oli
periaatteessa yksinkertainen,
mutta se edellytti harkintaa ja
valmisteluja, oli rakennetta-
va sulkujärjestelmä. Taivaal-
le piirrettiin sulkukehät, joille
sulkujen paikat merkittiin. Ja
kun kaikki oli valmista, tarvit-
si ilmoittaa vain sulun nume-
ro ja maalin lentokorkeus. Joka
patterille oli laskettu oma sul-
kukirjansa, jonka avulla tykki-
en sivu- ja korkeussuunta ynnä
palopituus, ammuksen lentoai-
ka lähdöstä maaliin, asetettiin.
Pstojen johtopatterit pystyivät
silti tutkiensa avulla seuranta-
ammuntaankin, jopa öisinkin.

Torjuntakeskus "Torni" il-
moitti sulun numeron ja maalin
lentokorkeuden, ja patterin sul-
kukirja antoi tykeille muut lu-
kemat. "Tornissa" oli torjunta-
taso, suuri pöytä jolle asetettiin

isot kaupunkia ja ympäristöä
kuvaavat tarkoin koordinaatein
varustetut peitepiirrokset. Irjo-
jen tietojen mukaan niille piir-
rettiin hyökkäävän muodos-
telman kärkikoneen lentorata,
joka jatkeelta valittiin piste
minne sulku suunnattaisiin.
Ja sitten ei muuta, kuin tuliko-
mento ja tykit alkoivat laulaa.
Nämä kartat ovat tallessa Ilma-
torjuntamuseossa Hyrylässä.

Vaikuttaa yksinkertaiselta,
mutta se tiesi valtavaa kiiret-
tä Pesoselle ynnä Tornin sul-
kuryhmän nuorille vänrikeille
ja luutnanteille. Se oli tarkkaa
ja tärkeää työtä, ja Vaara ohi -
merkin aamusella vihdoon soi-
dessa he olivatkin henkisesti
täysin lopussa. Mainittakoon,
että kolmannen hyökkäyksen
päätyttyä Aake Pesonen kaatui
lattialle tajuntansa menetetty-
ään.

Raijojen ja Irjojen avulla saa-
tiin hyökkääjät "kiinni" ja sul-
kutuli tarkaksi. Niiden avulla
uudet RMB-patterit suoritti-
vat seuranta-ammuntaansa ja
ampuivat alas joitakin konei-
takin. Rykmentti oli ADD:n
suurhyökkäysten alkaessa täy-
sin valmis puolustamaan pää-
kaupunkia.

Niilo Simojoki oli ollut
avainasemassa myös rykmen-
tin kalustohankinnoissa, hänen
ansiotaan olivat mm. johtopat-
terien 88-millisten hankkimin-
en. Tutkien hankinta-asioissa
häntä avusti ltn Leo Sario, joka
suositteli niitä torjunnan kään-
teentekevinä apuvälineinä.

Sulkutuli

Sulkutuli oli pääasiallinen tai
ainakin tärkein torjuntame-
todimme, ja nimenomaan te-
hostettu sulkutuli. Viimemai-
nitussa asiassa minullakin oli
oma osuuteni. Olin havainnut,
ettei raskaitten ammustomme
tuli taivaalla "näyttänyt juuri
miltään". Eivät sellaiset pienet
paukut ketään pelota. Mietin,
että pommilentäjien pelotta-
minenhan sulkutulen tarkoi-
tus juuri oli. Sain oivalluksen,
idean. Voitaishiinko kranaattien
valotehoa jotenkin lisätä esim.
magnesiumilla? Otin asian pu-
heeksi tavatessani ilmavoimien
pommilennostossa palvelevan
luokkatoverini ja hyvän kave-
rini, vänr. "Asa" Kaukorannan,
joka ohjaili Bristol Blenheimiä.
Hän kertoi, etteivät pilotit juu-
rikaan pelkää raskaiden patte-
reiden tulta, ne ampuvat epä-
tarkasti eikä niiden ammusten
räjähteet näytä yötaivaalla juu-
ri miltään. Mutta toista on, jos
joutuu keveiden aseiden valo-
juovien kohteeksi, se ei naura-

ta yhtään. Se on ihan pirullis-
ta, "näyttää kuin joka kranu
osuisi juuri sinun omaan ko-
neeseesi. Koetammekin välttää
kevyttä ilmatorjuntaa jos mah-
dollista." Tästä sain vahvistuk-
sen idealleni. Entäpä jos ras-
kaan kranaatin valotehoa tosi-
aan lisättäisiin magnesiumilla
tai vaikka fosforilla? Miten-
hän se kävisi päinsä? Tuumas-
ta toimeen. Asealiupseeri Met-
sälampi hankki sopivan poran,
minä sain valokuvaaja isältä-
ni magnesiumjauhetta. Men-
tiin ammuskellariin, otettiin
yksi kranu ja porattiin sen rä-
jähteestä pois tuuman verran,
trotyylihan ei räjähdä iskusta,
vaan vaatii syttyäkseen kun-
non kipinän. Syntynyt kolo
täytettiin magnesiumilla, nyt
vain "Tavaro" paikoilleen ja
koeammus oli valmis. Ajastin
asetettiin kahteen sekuntiin,
riitti hyvin kun Boforsimme
ammuksen lähtönopeus oli 810
m/sek.

Ja jo seuraavana yönä tu-
likin tilaisuus koeammuksen
kokeiluun, tuli "teehoo", tor-
juntahälytys ja niin ammuim-
me tekelemme taivaalle. Ja
näimme uskomattoman näyn.
Se oli kuin suuri loistava ilo-
tulitusraketti, vaikka ilo siitä
kaukana olikin. Ltn Ahonen,
vt. päällikkömme sanoi, että
annetaankin kunnon valomai-
noksia päin naapurin pärstää.
Hän soitti pstomme komenta-
jalle Aki Martelle, joka järjes-
ti audienssin majuri Simojoen
luo; hän oli fiksu ja pätevä up-
seeri. Ja kun selostin hänelle
asiani, hän ei epäröinyt hetkeä-
kään. "Miksei kukaan ole tuota
aikaisemmin keksinyt eikä eh-
dottanut? Tuotahan onkin heti
kokeiltava". Ja hän panikin heti
toimeksi, soitti teknilliseen toi-
mistoon ja siitä se alkoi.

Pattereille tuli pian yöam-
muskäsky, jossa tieto yötor-
juntakranaattien valmistami-
sesta ja käyttöönotosta, am-
musten teko näet tapahtuisi
pattereilla. Ainoa muutos oh-
jeisiini oli, että magnesiumin
sijaan käytettiin elektron-
metallia, magnesiumin ja alu-
miinin seosta, se oli teollisuu-
den sorvinlastua eikä valunut
detonaattorin reikään. Ja hei-
näkuun 12. päivänä - sen olen
tarkistanut sota-arkistosta pat-
terimme papereista - tuli puhe-
linsanoma, että "patterit, joilla
jo on riittävästi yötorjunta-am-
muksia, saavat käyttää yötor-
juntaan vain niitä".

Jorma Setälä

Helsingin Ilmatorjuntarykmentin Kilta asetti 1983 Taivaskalliolle Bofors 76 mm:n ilmatorjuntatykin.

Kirjoittaja on helsinkiläinen
ilmatorjuntaveteraani (synt.
1921). Hän on ollut Helsingin
ilmapuolustustaistelujen kes-
kipisteessä nuorena vänrikkinä
ItR 1:n riveissä.

Jorma Setälän kirjoittama
artikkeli on kokonaisuudessaan
luettavissa Sotaveteraaniliit-
ton Internet-sivuilla osoitteessa
www.sotaveteraaniliitto.fi/Tee-

[masivut/Veteraanienmuistel-
mia/tabid/3714/language/fi-FI/
Default.aspx](http://masivut/Veteraanienmuistel-
mia/tabid/3714/language/fi-FI/
Default.aspx)

Lähteitä: Ev. Ahti Lappi, ilmator-
junnan tarkastaja evp: Ilmatorjun-
ta ilmasodassa 1939-1945, Helsinki
2000; kapt, ItR 1:n torjuntapääl-
likkö Aake Pesonen: Tuli-iskuja
taivaalle, Helsinki 1982; Jukka L.
Mäkelä: Helsinki liekeissä. Porvoo
1967. Sota-arkiston kokoelmat.

AKAVA
www.akava.fi

Juhlavuoden huipputarjous:

Kuntoloma Harjulla

alk. 399 €/hlö/2hh/5vrk (norm. 445,50 €)

Kysy tarjousta myös avustettaville.

- hotellimajoitus 2hh
- liikuntaryhmän päivittäin täysihoidolla
- kolme puolihierontaa
- fysioterapeutin alkutapaamisen

Kuntoutus- ja hyvinvointikeskus Kruunupuisto Punkaharjalla on erinomainen paikka hoitaa kuntoa tai viettää lomaa. Ainutlaatuisessa järvimaisemassa lataat elinvoimaa kattavien palveluidemme ja hoitojen parissa.

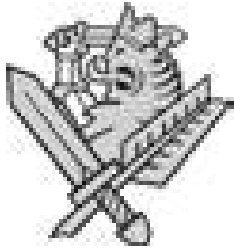
Varaukset ja lisätiedot myyntipalvelustamme: puh (015) 775 091, myyntipalvelu@kruunupuisto.fi tai asiakassihteeri Leena Nykänen puh (015) 7750 332, leena.nykanen@kruunupuisto.fi

varaustunnus: kuntoloma_sv

Kosmetologi- ja kampaamopalveluja varattavissa etukäteen lisämaksusta. Tarjous voimassa 1.2.-18.6.2009 (ei pääsiäisenä) ja 3.8.-12.12.2009

KRUUNUPUISTO
PUNKAHARJUN KUNTOUTUSKESKUS
Vaahersalontie 44, Punkaharju
www.kruunupuisto.fi

40v.

Aliupseeriliitto ry
tervehtii sotiemme veteraaneja
www.aliupseeriliitto.fi

Suomen Sotaveteraaniliittoa
tervehtien

RESERVILÄISLIITTO

Döbelninkatu 2, 00260 HELSINKI, puh. (09) 4056 2040

Reserviläis-
urheiluliitto ry.

Reservin
liikuttaja

www.resul.fi

80 vuotta
turvallisuutta
1929-2009
Päälystöliitto ry
Befälsförbundet rf

Maanpuolustuskoulutus

Lisää turvallisuutta

www.mpky.fi

ISÄNMÄÄN JA UPSEERIN ASIALLA
UPSEERILIITTO

Helsingin
Reserviupseeripiiri ry

Naisluutnantti sotaveteraaneja tapaamassa

Hanna Aaltola luo uraa upseerina armeijassa

Nainen upseerina on vielä harvinainen armeijassa. Tie kenraaliksi saakka on kuitenkin vapaa sukupuolesta riippumatta. Pisimmälle ehtineet naiset ovat nyt kapteeneja.

Luutnantti **Hanna Aaltola** palvelee Lahden sotilaslääketieteen keskuksessa. Hän antaa sotilaslääkäreille koulutusta muun muassa lääkäreille. Hänellä itsellään on upseerikoulutuksen lisäksi myös hoitoalan koulutus.

Luutnantti Aaltola kävi Lahden Sotaveteraanien yleisötilaisuudessa kertomassa naisen ja upseerin näkökulmasta Suomen puolustusvoimissa.

- Yksi syy sotilasuran valitsemiseen oli isäni, koska hän palveli työuransa puolustusvoimissa. Hän innosti minua omalta osaltaan. Isoisäni oli sotaveteraani ja hänen kertomuksiaan kuuntelin myös, kertoi Aaltola uravalinnan taustoista.

Aaltola suoritti varusmiespalveluksen Panssariprikaatin panssarintorjuntakomppaniassa. Sen jälkeen vuorossa oli reserviupseerikoulutus ja tämän jälkeen hän siirtyi opiskelemaan maanpuolustuskorkeakouluun. Muuttuneessa upseerikoulutuksessa opiskelijoista leivotaan upseerikoulutuksen lisäksi sotatieteen maistereita. Sotilaskoulutus on nykyisin yhdistelmä opiskelua ja käytännön kenttätöitä.

Nainen voi edetä armeijassa siinä kuin mieskin. Naiset osallistuvat koulutustehtäviin samalla lailla kuin miehet.

Suomen
Reserviupseeriliitto ry
- Finlands
Reservofficersförbund rf
www.rul.fi

Suomen Reserviupseeriliitto kiittää kaikkia sotaveteraaneja.

Itsenäinen Suomi on hyvä maa asua.
Kiitos Teille panoksestanne sodan ja rauhan aikana.

Luutnantti Hanna Aaltola on syntyisin Hollolasta. Hän palvelee ammattisotilaana sotilaslääketieteen keskuksessa Lahden varuskunnassa.

Tottelemisen tarve uutta

Luutnantti Aaltola totesi, että naisilla on varusmiespalveluksessa omat tilat varuskunnassa, mutta leiri- ja sotaharjoituksissa kaikki majoittuvat samaan teltaan sukupuolesta riippumatta. Naiset eivät pääse palveluksessa sen helpommalla kuin mieheltään.

Varusmiesten kunnan heikkeneminen on tosiasia, totesi myös Aaltola. Naisten osalta ongelma hieman korostuu, jos nainen on pienikokoinen eikä ole harrastanut urheilua ennen varusmiespalvelusta. Aaltolan kokemuksen mukaan tällöin naisen fyysiset voimavarat saattavat joutua kovemmalle koetukselle kuin miesten. Liikunnallinen valmistautuminen varusmiespalvelukseen on välttämätöntä niin naisille kuin miehille.

Kyllä nuoret miehet tottelevat naiskouluttajaa samalla tavoin kuin miestäkin, ei siinä ole ongelmia.

Jos joku varusmies haluaa niskuroida, niin hän tekee sen kouluttajasta riippumatta.

Aaltola korostaa kurin tärkeyttä. Monelle varusmiehelle käskeminen ja tottelemisen tarve tulee yllätyksenä. Luutnantti Aaltola painottaakin kotien merkitystä kasvattamisessa.

Nuoret ovat herkistyneet sällisen kohtelun osalta. Tämä otetaan huomioon koulutuksessa ja puhutteluissa. Tiukka pitää olla, mutta ei työkeä.

Lääkärikato näkyy varusmiespalvelussa

Moni lääkäriksi valmistuva pohtii sen välillä, palveleeko varusmiespalveluksensa normaalisti vai valitsee siviilipalvelun, jossa voi harjoittaa omaa ammattiaan samanaikaisesti. Raha tuntuu ratkaisevan tässä tapauksessa. Lääkäreiden määrä varusmiespalveluksessa on pudonnut, toteaa luutnantti Hanna Aaltola.

Hän on todennut, että vaikka varusmiesaikana purnataan, niin sen jälkeen keskustellaan kuitenkin innostuneesti taakse jääneestä ajasta. Armeija osoittautuu kiinnostavaksi kokemukseksi.

Yleisö kyseli armeijan eläkeratkaisuista. Aaltola selosti puolustusvoimien eläkeiän nousevan kohti siviiliammattien eläkeikää. Nyt kenraalit palvelevat 60-vuotiaiksi. Vain puolustusvoimien komentaja saa työskennellä 63-vuotiaaksi. Muiden palvelusaika on tällä hetkellä 25 vuotta. Laskennallinen palvelusaika alkaa 23 ikävuodesta eteenpäin.

Aaltola totesi monen upseerin pyrkivän myös kansainvälisen palvelun jaksoille. Ulkomainen palvelus ei kuitenkaan ole ratkaisevaa uralla etenemisessä. Samat mahdollisuudet on myös kotimaan palveluksessa uraa luovilla ammatillisilla.

Teksti ja kuva:
Lasse Koskinen

Satakaksikymmentäviisi asemiesiltaa jatkosodan aikana Kun kaipaus rahisi radiolähetyksissä

Vehmersalmen Laulavat Lotat ovat saaneet seurakseen Kuopion Sotaveteraaniyhdistyksen puheenjohtajan evl. Markku Tomperin. Vehmersalmi on nyt kunnallisesti osa Kuopiota, tässä siis totutellaan oloon samassa perheessä.

Ikäväntorjunta ja murheenmurjonta nousi kansalliseksi käsitteeksi pitkänä sotavuosina. Kaipaus rahisi radiolähetyksissä, rapisi kenttäpostikirjeissä, pakahdutti iskelmissä ja elokuvissa. Murheentorjunta merkitsi elämän jatkumista niin rintamalla kuin kotirintamalla.

Näillä miellyttävästi ravistavilla sanoillaan Kuopion Sotaveteraaniyhdistyksen puheenjohtaja **Markku Tomperi** lähestyi salintäyteistä yleisöään. Oltiin uudelleen herätetyssä aseveli-illassa. Tuo hänen mielikuvansa, kuulokuvansa oli tuttua suurelle osalle tätä yleisöä. Väki oli pikemminkin varttunutta, useimmat sodan

kokeneita. Markku Tomperi jatkoi: -Kevättalvella 1941 alkoivat Helsingin Messuhallissa suuret asemiesillat. Radiohistoriaa mullistivat suorat torstailähetykset, joissa maan johtavat taiteilijat esiintyivät ilta matyyliin. Ensimmäistä kertaa sodan erottamat kansalaiset saivat elää reaaliajassa yhteisiä hetkiä kodeissa ja korsuissa. Jokaviikkoisia asemiesilloja lähetettiin vuosina 1941-1944 yhteensä 125 kertaa. Suosituimpia esiintyjä olivat mm. Vili Vesterinen, Harmony Sisters, Nils-Eric Fougstedt, Ossi Elstelä, Lea Piltti, Malmstenin veljekset, Olavi Virta, Lapatossu jne. Ja kuorot ja Dallape'-orkesteri. On varmaa, Markku

Tomperi vakuutteli, että kun Valtosen sisarukset Vera, Maire ja Raija lauloivat pitsipuvuissaan Kodin kynttilöitä, "unelmissain mä siellä olla saan", istuttiin korsuissa ja kotona pääpainuksissa, tippa silmäkulmassa. Asemiesiltoihin tavallaan liittyvänä toimintana olivat viihdytyskiertueet sota-toimialueella. Niistä Markku Tomperi liitti mukaan oopperalaulaja Anna Mutasen muistelman "Ei mikään maailmassa, ei ooppera eivätkä suuret roolit, ole olleet niin tärkeää kuin pojille laulaminen kerran siellä jossakin". Aitoa musiikkia, aitoa tunnelmaa. Kuopion modernisoitu asemiesilta oli kokonaisuudessaan täydellinen. Musiikista vastasivat Kuopion Laulavat rakuunat ja Vehmersalmen Laulavat Lotat sekä paikallinen orkesteri. Musiikki oli juuri sitä, mitä olimme tulleet kuuntelemaan tai kuulemaan ja myös osallistumaan. Siihen kiinnitti huomiota myös illan juontaja, eversti **Leo Puustinen**. Sillanpään marssilaulu vedettiin seisaaltaan ja yhdessä niin, että karsta karisi katoista. Kun yleisö sitten halusi olla omalla osuudellaan mukana muissakin orkesterin esityksissä, antoi juontaja erityiskiitokset tuosta interaktiivisuudesta. Oma aitous oli myös siinä, että yhdeksi esiintyjäksi oli saatu perinnetonta **Terttu Ravi** Miehikkälästä. Sieltä Kaakon kulmalta (Haminasta, Miehikkälästä, Virolahdelta) oli linja-autolastillinen vieraita kuulemassa tärähtäviä lottakuoroa ja ennen kaikkea Laulavia Rakuunoita.

Laulava rakuuna Reijo Räisänen ojentaa perinnetonta Terttu Raville ruusun kiitokseksi hienosta esiintymisestä. Terttu Ravi lausui, luontevasti esiintyen, runoja karjalan murteilla. Se meni savolaisiin kuulijoihin, hyvä ettei kyyneliin saakka.

Mauno Ikäheimonen

Juuri minä
kevin jättä
sateita. Ku

TV-kytkettävä lukulaite
40-60X SUURENNUS
VETERAANITARJOUS
350€ sis. post. (Norm. 427€)
Luuppitalo.com
Pyydä kuvasto! Puh/viest. 08-2371 1017

SUOMEN LIONS-LIITTO
R.Y.

YHDESSÄ NUORTEN
KANSSA

Millog

www.millog.fi

OULUNKYLÄN
KUNTOUTUSSAIRAALA
Käskynhaltijantie 5, 00640 Helsinki
Puh. (09) 752 712

Hyvät sotiemme veteraanit!
Tarjoamme veteraanikuntoutusta:

Avokuntoutus, yhteydenotot
Irmeli Heikkinen, puh. (09) 7527 1546

Laitos- ja päivä kuntoutus, yhteydenotot
Leena Pentinsaari, puh. (09) 7527 2026

Mahdollisuus osallistua käyntipäivinä erilaisiin liikuntaryhmiin, valvottuun uintiin ja saunaan.

Lisäksi on ruokailumahdollisuus. Keittiöstä saa ostaa mukaan myös valmisruoka-annoksen.

TERVETULOA!

MEILTÄ KÄIKKI PAKKAAMISEEN

PAKKAUSTARVIKKEET

Kaikki pakkaustarvikkeet suoraan varastostamme. Saat tilauksesi rahivapaasti, sädöstä pakkaus- ja varastointiluvutunnusissa.

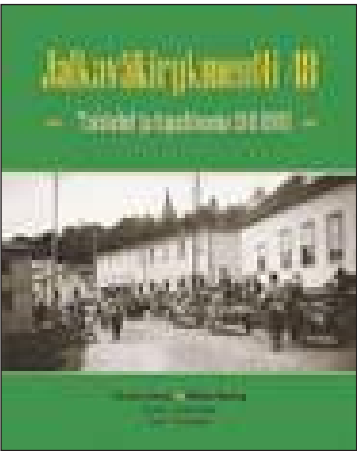
PakkausOhman
Tehtäväkenttä 10-12, 00700 Helsinki
Puh. 09-351 790, fax 09-345 2339
www.pakkausohman.com

Ilmastointityöt RAMIAIR Helsinki Puh. 040-544 8345	TA-Rappaus Oy Helsinki	Academica Oy Helsinki
Oy Cont-Service Ab Helsinki	Transpap Oy Helsinki	RTH Oy Helsinki
Saha Consulting Oy Helsinki	Synthes Oy Helsinki	Isännöitsijätoimisto J.Tuhkanen Oy Helsinki
	TRG-Rakennus Oy Helsinki	Ilmastointimittaus Ari Sara Oy Helsinki
 KOLSTER Iso Roobertinkatu 23, 00120 Helsinki puh. 09-618 821	Rakennuskorjaus MaKi Oy Helsinki	DirektMedia Helsinki
Helaform Oy Helsinki	Qualitas Fennica Oy Helsinki	Kontulan Kiinteistöt Oy Helsinki
Paintek Pihlajamäki Oy Helsinki	Sähkö -Wathen Oy Helsinki	Reijo Koskimies Oy Helsinki
Remonttipari Aarnio Oy Helsinki	Opte Oy Helsinki	Star-Asfaltti Oy Helsinki
Hyvää Kevättä Toivottaa! Merta Oy/Merta Logistic Oy Helsinki	 PALVELUALOJEN TOIMIALALIITTO	Galerie Vision Oy Helsinki
Westspeed Helsinki	SeaWatt Helsinki	Vallilan Kopio-Team Oy Helsinki
LVI Kappe Oy Helsinki	JTJ-Sales Oy Helsinki	E-H -eristys Oy Helsinki
Hyvää Kevättä	SP Steelpaint Oy Humppila	Tilintarkastustoimisto Vairimaa Ky Hyvinkää, Puh. 0400-608 784
Hyvinkään Kone ja Rautavälitys Oy Hyvinkää	Kiljavan Lääketutkimus Oy Hyvinkää	Hyvinkään Multajaloste Oy Hyvinkää
Vihertaso Oy Hyvinkää	Tilintarkastaja Ari Niemensivu Hämeenlinna	Braheteam Oy Ltd Hämeenlinna
Iittalan Putki ja Korjauspalvelu Oy Iittala	Oy Ikapaper Ab Ltd Ikaalinen	AP-Rakennus Oy Ilmajoki

Urakointi Kai Jeskanen Ilomantsi	Ivalon Lasi-ja Puutuote Oy Ivalo	Nikko Oy Jakkula
Joensuun Lukituspiste Oy Joensuu	Kuljetus Risto Putkinen Oy Joensuu	 RAHTIKESKUS OY Puh. 013-312 911 Fax 013-312 919 GSM 040-351 2951
Itä-Suomen Katsastuskeskus Oy Joensuu	Konekorjaamo Riikonen Oy Joensuu	Talohuolto K.Tahvanainen Ky Joensuu
Joutsan Isännöintipalvelu Oy Joutsa	Hyvää Kevättä	Keski-Suomen Rakennus ja Raudoitus Oy Jyväskylä
www.autovari.fi	Refrigo Oy Jyväskylä	Sanerpa Oy Rakentaa ja saneeraa Jyväskylä
Jyvässeudun Kalustepalvelu Oy Jyväskylä	JM-Louhinta Ky Jyväskylä	Sähkö Sasp Oy Jyväskylä
Flywell Ky Jämsä	Yup Ky Järvenpää	www.rakennustoimistopiipponen.fi Järvenpää
VM-Team Oy Jääli	Sähköasennus Erno Peltonen Kaarenkylä	Helkama Bica Oy Kaarina
Sorvari Engineering Kalajoki	Rautarakenne S.Lipponen Oy Kalanti	Maanrakennus ja Kuljetus Pauli Lehtinen Tampere Oy Kangasala
Kuljetuspalvelu Vatiala Oy Kangasala	Rakennus Jari Kupiainen Oy Kangasala	Rakennusurakointi Tuominen Oy Kangasala
LVI-Insinööritoimisto Haikarainen Oy Kangasniemi	Karjaan Lukko Oy Karjaa	 www.selcast.fi
Karjaan LVI-Tori Oy Karjaa	Automaalaamo Yli-Seppänen Oy Kauhajoki	Pesämäen Kimara Oy Kausala
Suomen Vibrakone Oy Kerava	Luotettavaa rakennuspalvelua Uudellamaalla vuodesta 1972 erikoisalana teollisuus-, liike- ja julkinen rakentaminen Sementtitehtaankatu 2, 04260 KERAVA puh. (09) 2747 260 Fax (09) 2747 2690	Makve-Systems Oy Kerava
Moottorikoneistamo R-Koneistus Oy Kerava	Rakennustoimisto T.Tasanko Oy Kerava	Trukkipörssi Oy Kerava
Laastilinja Oy Kerava	Napocom Oy Kerava	Linja-autoliikenne Helander ja K:nit Oy Kestilä, Puh. (08) 812 2325, 0400-890 753 ja 0400-5861 567

Kirjat

Jatkosodan JR 48 historiатеos

Rykmentin 656-sivuinen historiateos julkaistaan 25.4.2009 Jyväskylässä. Kirja koostuu tekstin ja veteraanimuistelmien lisäksi 541 mustavalkokuvasta, 154 värikuvasta, 81 kartasta ja lukuisasta määrästä tietoruutuja.

JR 48 taisteli Jatkosodassa

Laatokan luoteispuolella, Keski-Kannaksella, asemasotavuodet Ohdan lohkolla ja Terijoen Rajajoella sekä kesällä 1944 Tali-Ihantalan suurtaistelussa. Kotiutus tapahtui marraskuussa 1944 Lappeenrannassa. Rykmentistä kaatui 946 taistelijaa, joiden nimet ovat kirjassa. JR 48 koostui suurimmalta osalta osin Pohjois-Hämeen sekä Keski-Suomen reserviläisistä, ja sitä komensivat aktiivisotilaat Vartiovaara, Sora, Forsberg ja Koskimaa.

Kirjasta kiinnostuneet voivat tiedustella sitä allekirjoittaneilta. Hinta 48 euroa + lähetyskulut.

Sotilasmestari Mikko Strang, puh. 050 539 9507 Maisteri Kimmo Sorko, puh. 040 815 1703

Kuopiotakin koeteltiin

Teppo Vihola: ”Molotovin rauhan kyyhkyt” Kuopion taivaalla. Kuopion pommitukset talvisodassa 1939-40. Snellman-instituutti 2009. Sivuja 60, kuvia piirroksia, liitteessä pommitusten tuhot markkoina, lähdeviitteet. ISBN 978-951-842-330-3, ISSN 0781-6073.

Tämänkaltaiset pienimuotoiset tutkimukset tapahtumista sodan ja rauhan aikana ovat tervetulleita. Ne välittävät laajalle lukijakunnalle paikallishistoriallisia tietoja. Teppo Vihola on toimittanut tämän teoksen pohjanaan laatimansa luku Kuopion kaupungin uuteen historiateokseen.

Vihola on keskittynyt sellaisiin pommituksiin, jotka aiheuttivat tuhoja kaupungissa, kuten loppiaispommitus 6.1.1940, toinen suuri pommitus 2.2.1940, suuropommitus seuraavana päivänä ja lopuksi punailmavoimien viimeiset iskut 5.3.1940. Vihola tarkastelee laajasti pommitusten aiheuttamia tuhoja sekä lopuksi sitä, oliko noilla pommituksilla merkitystä sodankäynnille. Loppiaispommituksesta hän toteaa, että se oli punailmavoimille kohtalokas: suomalaiset hävittäjät ampuivat jokaisen pommarin alas. Koneet olivat lähteneet retkelleen Viron kentiltä ja paluumatkalla luutnantti Jorma Sar-

vanto ampui muutamassa minuutissa alas kuusi pommaria. Sarvannon koneessa oli 23 luodinreikää ja kuin ihmeen kappalla hän selvisi haavoittumattomana.

Viholan mukaan neuvostolentäjien suunnistus- ja pommitustaito eivät olleet kummoiset. Esimerkiksi 2. helmikuuta suoritettu pommitus oli ilmeisesti tarkoitettu Kuopion ammuslataamon tuhoksi, mutta pommit putosivat kilometrien päähän maalista. Sen sijaan seuraavan päivän toteutettu pommitus 26 koneen voimalla olisi ollut tuhoisa, mutta tässäkin tapauksessa usean koneen pommikuorma putosi vaarattomasti Kallaveen ja sataman halkolaitureille. Sen sijaan kaupungin keskustasta sai tuta pommitusten tehoa. Monet suojahaudat puistoissa sortuivat pommien täysosumista ja ainakin 34 ihmistä haudautui niihin tai katosi räjähdyksissä jäljettömiin. Paitsi ihmishenkien menetyksiä pommitukset aiheuttivat myös aineellisia tuhoja, arviolta 30 miljoonan silloisen markan arvosta.

Viholan kirjanen on kappale paikallishistoriaa. Siihen on koottu tietoja, joita ei yleensä laajoista historioista välttämättä löydy. Hyvä, että ne ovat nyt saaneet julkisuutta pätevän historioitsijan esille tuomina.

Anssi Vuorenmaa

Kärkitaistelija Eino Hartikka. Syväri-Tali-Ihantala-Tornio-Olostunturi-Muonio. Kirjoittaja Risto Husa. ISBN 978-952-92-4795-0. Kustantaja Eino Hartikka 190 sivua.

Tuotteliaalta kirjoittajalta Risto Husalta on ilmestynyt Eino Hartikan muistelmat. Ne alkavat vuodesta 1942, kun 20-vuotias alikersantti Eino Hartikka johti konekivääriryhmäänsä Syvärillä Semenskin taisteluissa ja päättyvät luutnantti Hartikan johtamiin toimiin Muoniossa. Kirjan kirjoittamisen yhteydessä on sotahistoriaan tullut tarkennuksia asioissa, jotka ovat vasta nyt tulleet esiin.

Kirjan loppuosassa kerrotaan tapahtumia Einon elämän varrelta, käyntiä kotikonnuilla Kurkijoella, käynneistä taistelupaikoilla, työurasta sekä mm. harrastuksesta golfista.

Antero Tiirikka. Oleksä pappa ampun jonku? Tapahtui sodan aikana 1943-1944. Sotamies muistelee. ISBN 952-91-7725-9.

Kirjassa Antero Tiirikka kertoo oman sotatientsä ja vastaa viisivuotiaan pojan kysymyksen: Oleksä pappa ampun jonku? Kirja jakaantuu 65 kappaleeseen, jotka muodostavat mukavan kokonaisuuden. Kirjassa on runsas ja laadukas kuvitus. Monet sodanaikaiset paikat ja tapahtumat tuodaan näin katsojan lähelle.

Armas Ilvo, Mies Simosta Monessa mukana, toim. Riitta Antinoja, omakustanne.

Lähes koko ikänsä Simossa asunut ja siellä maalaispoliisina elämäntyönsä tehnyt Armas Ilvo kertoo kirjassa täyteläisestä, monia värikkäitäkin vaiheita sisältäneestä elämästään. Kirjassa käydään läpi lapsuuden ja nuoruuden kokemuksia, elämyksiä ja opetuksia ratavartijan nuorimpana poikana, joka ammatti vaikutti myös Armaksen omiin valintoihin. Sota-ajan tapahtumat ja kokemukset käsitellään kirjassa realistisesti, mutta myös Armakselle ominaiseen tapaan huumorilla höystettynä.

Poliisin työ on ollut Armakselle enemmän kuin elämäntekävä. 1940-luvun alussa, jolloin

Robert Brantberg. Jalkaväenkenraali ja Mannerheim-ristin ritari Adolf Erik Ehrnroothin elämäkerta. Kustannusosakeyhtiö Revontuli. 288 sivua. ISBN 978-952-5767-07-0

Robert Brantbergin kirjoittama jalkaväenkenraali Adolf Ehrnroothin elämäkerta kertoo jalkaväenkenraalin värikkästä elämästä niin sodassa kuin kuninkaallisten ja presidenttien seurassa, Mannerheim-ristin ritarin elämäntyöstä ja ajattelusta. Kirjan tekstin on Ehrnrooth itse hyväksynyt. Kirjaa on saatavissa hyvin varustetuista kirjakaupoista (ovh 9,90 €).

Seppo Porvali. Ässien ässä. Kaksinkertainen Mannerheim-ristin ritari, hävittäjälentäjä Eino Ilmari Juutilainen. Kustannusosakeyhtiö Revontuli. ISBN 978-952-5170-95-5

Ässien ässä kertoo kaksinkertaisen Mannerheim-ristin ritari Eino Ilmari Juutilaisen tarinan. Hän lensi 437 taistelulentoa saatuttaen niissä 94 ilmavoittoa. Kiihkeissä taisteluissa hänen koneeseensa ei osunut tuskin koskaan. Teoksen ilmestymispäivänä 21.2. tuli kuluneeksi 95 vuotta Juutilaisen syntymästä ja 10 vuotta hänen kuolemastaan.

Kirjaa on saatavissa hyvin varustetuista kirjakaupoista (ovh 29,50 €).

Markku Seppä

Luvian sankarivainajat ja sotiemme veteraanit 1939-1945

Yllä mainittu teos ilmestyi luvialaisten veteraaniiyhdistysten toimesta joulukuussa 2008. Edustava 160-sivuinen kovakantinen kirja tekee kunniaa luvialaisille kaatuneille ja sotaveteraaneille. Kirjan on toimittanut myös kiukaislaisille tuttu tekijä ja useiden historiikkien kirjoittaja, opettaja Pekka Vironen. Hän on käyttänyt paljon aikaa materiaalin keräämiseen. Yksinomaan yli 500 sotilaan tietojen etsiminen ja talteen ottaminen Kansallisarkiston sotilaskantakorteista on vaatinut päiväkausien työrupeamia.

Arkistomateriaalin lisäksi kirja sisältää useita artikkeleita ja kertomuksia eri rintamilta, joukko-osastoista ja erikseen myös laivastotamme, joihin tehtäviin luvialaisia merenkulkijoita oli runsaasti koulutettu. Teoksesta löytyy myös artikkeli panssarilaiva Ilmarisen tuhosta luvialaisen silmin. Mukana on myös Matti Rannen elävästi kertomat tapahtumat Äänisen Sunnuniemellä (Megsaari) sekä Hangon piirityksestä ja valtaamisesta.

Kirja on hyvä esimerkki sotaveteraaniiyhdistysten perinnetyön toteuttamisesta. Teos antaa virikkeitä tutkia kaatuneitamme ja vielä elossa olevien sotiemme veteraanien sodan aikaisia kohtaloita. Suuri kiitos on osoitettava tarmokkaille luvialaisille tekijöille.

Kirjaa voi ostaa hintaan 20 €/kpl kunnanvirastosta ja luvialaisista pankeista.

Esa Haarala

Oikaisu

Kirjoittamassani teoksessa ”Leijonalipun komppania” (2007), joka perustuu sotiemme veteraanien haastatteluihin, esiintyy sivulla 439 erään sotaveteraanin maininta, että luutnantti Veikko Keski-Heiska olisi Vuosalmella heinäkuun alussa 1944 vaatinut pistoolilla uhaten alaistaan tottelemaan käskyä. Veikko Keski-Heiskan antaman selvityksen ja sotilaspassin tietojen perusteella hän ei ole ollut paikalla kyseisenä ajankohtana, joten maininta on väärä. Teoksen kirjoittajana oikeaisen virheellisen tiedon.

Marja Riukka

Seppo Satamo

Sotaa ja suunnitelmia Suomen suhteen monelta kantilta

Ohto Manninen: Miten Suomi valloitetaan. Puna-armeijan operaatiosuunnitelmat 1939-40. Edita 2008. Sivuja 281, karttoja, piirroksia, luetteloja, lähteet ja lähdeviitteet. ISBN 978-951-37-5278-1.

Täytyy ihailla, miten yksi tutkija normaalin virkatyön lisäksi kykenee jatkuvaan tutkimustyöhön ja tulosten kirjaamiseen. Kyllä me tiedämme professori Ohto Mannisen kyvyt ja taidon, mutta sittenkin.

Tämän teoksen lähtökohta on vuosi 2004, jolloin Manninen julkaisi Maanpuolustuskorkeakoulun julkaisusarjassa aiheita tarkastelevan englanninkielisen suppeahkon version. Hän on jatkanut tutkimuksiaan Venäjän arkistoissa ja luonut niihin hyvät henkilökohtaiset suhteet. Niiden ansiosta hänellä on ollut mahdollisuudet päästä sellaisiin arkistoihin, joihin muilla tutkijoilla ei ehkä ole ollut pääsyä. Useat venäläiset tutkijat ovat antaneet tätäkin teosta varten Manniselle auliisti apuaan. Ja se näkyy.

Mannisen jäsentely on hakeuteoksen mukainen. Jos tahdot tietoa vaikka tapahtumista Mannerheim-linjalla helmikuussa 1940, se selviää luvusta *Murtautuminen Mannerheim-linjan lävitse*, tai Helsingin pommituksista helmikuussa 1944, sekin selviää luvusta *Helsingin suurpommitukset*. Jäsentely onkin tehty ymmärtääkseni juuri tiettyjen tietojen hakemisen yksinkertaistamiseksi. Vironkin valtaus on omana pikkulukunaan, mutta olisin mielelläni kaivannut siitä laajempaa tarkastelua (myös koko Baltiasta), sillä Narvan puolustuksen murtautuminen vasta Suomen irrottauttua sodasta syyskuussa 1944, poisti uhan puna-armeijan mahdollisesta maihinnoususta Suomen etelärannikolle.

Mannisen tekstistä näkyy selvästi, että puna-armeija oli tosissaan Suomen valtaamisessa ja maan bolshevisoisuudessa. Miten olisi talvisota mennyt, jos Stalin olisi uskonut Shaposhnikovin laskelmiin voimien käytöstä Suomea vastaan? Onneksi Stalin naurahteli moisille suunnitelmille ja niiden vaatimista voimista Suomen kukistamiseksi. Toinen onnemme lienee ollut

se, että vainoharhainen Stalin teloitutti upseerikuntansa keraman, nekin tiedustelu-upseerit, jotka olivat selvillä suomalaisten puolustusjärjestelyistä ja -järjestelmistä.

Mannisen tutkimus on täynnä asiantietoa, joukko-osastoja, komentajaluetteloita, vahvuuksia, nimiä, numeroita, paikanimiä. Lukijoille eräät paikanimet tahtovat jäädä epäselviksi, koska Manninen käyttää venä-

jänkielisiä nimiä. Kartat ovat tarpeeksi isoja ja pelkistettyjä ja sisältävät vain nuolet kartalla operaatioiden suunnitellusta tai toteutetusta kulusta eli kartat ovat helppolukuisia.

Vaikka lipsahdukset ovat yleensä tekstin kannalta epäoleellisia, niitä on ikävä kylä tässä teoksessa kosolti. Pari esimerkkiä: etäisyys Pelkosennieltä Saijaan ilmoitetaan 20 km:ksi, kun se on liki 100 km.

Kun Repolan suunnan voimien käytöstä kirjoitetaan, että miesvahvuus oli 26 000 miestä, 152 tykkiä ja 25 panssaridivisioonaa, kun siellä oli yksi panssaripataljoona (25 vaunua?), niin asian tuntijat ainakin hieman raapivat päitään.

On totta, että virheitä on varsin vaikea välttää: olemme sokeita omalle tekstillemme. Se pitäisikin antaa toiselle henkilölle luettavaksi, jolloin suuri osa

niistä voitaisiin eliminoida.

On sanottava, että kirja on tarkoitettu lähinnä niille, joilla on keskivertoa parempi tietous sotahistoriastamme. Muille kirjan todella mahtava anti voi jäädä pintapuoliseksi. Mutta haku-teoksena kirja on erinomainen. Olen itsekin saanut siitä uutta tietoutta, jota olen voinut käyttää omissa jutuissani.

Anssi Vuoremaa

Sotahistoriallisia museoita ja paikkoja

**Tule ja koe,
Talvisodan ihme
Raatteen Portissa!**

Avoinna:

15.5.-15.6. Ma-Su klo 11-17
16.6.-15.8. Ma-Su klo 10-18
16.8.-30.9. Ma-Su klo 11-17

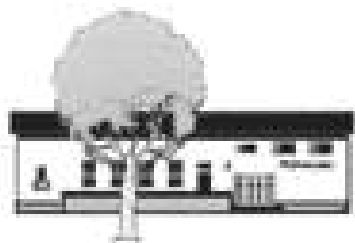
- Juhannusaattona suljettu
- Ruokailut tilauksesta alkaen 7e/hlö
- kahvio A-oikeuksin

TERVETULOA!

Kysy lisää!
P.040 5347 677

www.raateenportti.fi

RUK-museo

Ruokolaistenkatu 6, 01400 HÄMÄLIN
Puh 02944 433 920

AVOINNA

Kesäaikana

tiistaista sunnuntaihin

klo 10.00 - 16.00

muulloin tilauksesta

puh 02944 433 130

www.salpakeskus.fi

Tutustu Suomen suurimpaan rakennuskohteeseen
Salpalinjaan

Miehikkälän
SALPALINJA-MUSEO

» p. 05 74 901

» avoinna: kesä-elokuussa
ma-su 10-18, touko- ja
syyskuussa ke-su 10-18

Virolahden
BUNKKERI-MUSEO

» p. 020 632 9200

» avoinna: kesä-elokuussa
ma-su 10-18

Valtakunnallinen
PIONEERI-MUSEO

» p. 044-566 0438

» avoinna: kesä-elokuussa
ma-su 10-18, touko- ja
syyskuussa ke-su 10-18

»»»» Museot avoinna
ryhmille tilauksesta
ympäri vuotisesti

JALKAVÄKIMUSEO
Mikkelin Vanha Kasarmialue
Jääkärintie 6-8, 50100 Mikkeli

Avoinna 1.6.-31.8. päivittäin klo 10-17, muulloin pe-su klo 11-16
Puh/Fax 015-369 666, GSM 044 3369 666
Kotisivu: www.jalkavakimuseo.fi
Erikoisnäyttely: SAVON JÄÄKÄRIT

PARPPEINVAARA, ILOMANTSI

**Rajakenraali E. J. Raappanan
sodanaikainen komentomaja**

avoinna kesä-heinäkuussa 2009 Ryhmävaraukset
p. 013 - 881 248

Ilomantsi
(Ilomantsi)

Ilomantsissa on Suomen nykyisten rajojen sisällä paikkoja, jossa on käyty divisioonatason taisteluja niin talvi- kuin jatkosodassakin. Kaikkein kuuluisimpia niistä on vuoden 1944 torjuntataistelun maasto, jossa pääsee näkemään tyypillisen mottisodan tapahtumapaikkoja.

**Risteilyt Bengtskäriin
ja lähisaaristoon
Hangon Itäsatamasta**

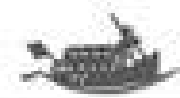
**UUTTA! Heinäkuussa risteilemme
myös Tammisaareen keskiviikkoisin**

**M/S Summersea
M/S Anna**

Lähtö majakalle
joka päivä 18.6. - 23.8.
klo 11.00

Varaukset:
☎ 0400-536 930
www.marinelines.fi

MARINE LINES
RISTEILYT HANGON SAARISTOSSA

www.marinelines.fi Korkeavuorenkatu 10 B 11, HANKO +358 400 536 930

Kodinkone Hokkanen Ky Keuruu	Metsäkoneurakointi Veljekset Eronen Ky Kiihtelysvaara	Oy Dahlberg&Co Ab Kirkkonummi
CNC Kakkonen Oy Kitee	KH-Kiinteistöhuolto Oy Klaukkala	LVI-Asennus Lönnqvist R.Oy Klaukkala
Rekkalaskenta Oy Kokkola	Apex Automation Oy Terminaalikat. 3, 67700 Kokkola, Puh. 0207 288 288 www.apexautomation.fi	Javec Oy Kokkola
Insinööritoimisto A.Karhulahti Oy Kokkola	Mikan Automaalaus Oy Kotka	Muutot ja kuljetukset Curion Oy Kotka, Puh. 040-521 0375
Ri-Plan Oy Kouvola	Metallisorvaamo M.Hakala Oy Kouvola	Suomen Suuntaporaus Ky Kouvola
Lattiatyö ja Remontti J.Forsell Kouvola	Insinööritoimisto Seppo Kortelahti Ky Kuhmalahti	Rakennus Arre Oy Kuopio
MP Service Ky Kuopio	Kiinteistö-Kys Oy Kuopio	Rakennussuunnittelutoimisto Sormunen&Timonen Oy Kuopio
Maansiirtoliike R.Heiskanen Oy Kuopio	Timanttityö Huttunen Oy Kuopio	Maanrakennuspalvelu Mikko Lyytinen Oy Kuopio
Masto-Trans Oy Kuopio	Apuvälinetuotanto Proave Oy Kurikka	Rakennussaneeraus Reino Setälä Kuusankoski
Saparola Oy Kylmäkoski	Tasoite ja Rappaus Petri Räsänen Oy Käsämä	JPT Jaskari Oy Köyliö
Huoltopalvelu Leppänen Oy Lahti	Sähköpalvelut Okes Oy Lahti	Jusaplast Oy Lahti
Oy Topseal Ltd Lahti	Asennuspalvelu Mitenkä Oy Lahti	Kuljetus Timoset Oy Lahti
Rakennusurakointi Asennus Monttu Oy Lahti	Rakennus Lottanen Oy Lahti	VTR-Putkipalvelut Lahti
Riihelän Huolto Oy Lahti	HL-Elec Oy Lahti	Arcontec Oy Lahti
Rakennus Pasonen Oy Lahti	Kasit Oy Laihia	Kuljetus Risto Salomaa Ky Lammi

T:mi Kari Kauvo Lapinjärvi	Automaalaamo Jukka&Hytti Oy Lappeenranta	RF TEK Oy Lappeenranta
Kesämäen Leipomo Oy Lappeenranta	Conexpress Oy Lappeenranta	Lappenrannan Autosähkö Oy Lappeenranta
JTS Kaluste-ja Sähköasennuspalvelu Lappeenranta	KA asennuspalvelu Lappeenranta	PS Laatoitus ja Saneerauspalvelu Lappeenranta
Metsäpalvelu Raimo Lehtonen Lappi	Yrityskehä Oy Lapua	Annala Oy Lapua
Ana-Digi Automaatio Oy Lapua	Kattasora Oy Laukaa	Launossähkö Oy Launonen
Tampereen Konepalvelu Oy Lempäälä	KolCon Ky Lempäälä	Putkiliike P.Nuora Oy Lempäälä
Rannan Teollisuuskone Oy Leppävesi	NDT Servitek Oy Leppävesi	Tilitoimisto Tuula Paananen Oy Leppävesi
Parkettiexpertti Mauri Kuivakangas Oy Lohja	Faith and Hope Oy Lohja www.kulmala.fi	Rakennus ja Saneeraus Langhed Oy Lohja
RE&RL Urakointi Ky Lohja	Kauniston Sora Oy Loimaa	AP Maalaus Loviisa
Lattiapäällysteliike Ahti Lepistö Mikkeli	Rakennuskone ja Maa- laus Sonkkanen Ky Mikkeli	Environics Oy Mikkeli
Mikkelin Autokalusto	S&P Kuljetus ja Kone Oy Mouhijärvi	Maansiirto Asko Hyvärinen Oy Muhos
Escarmat Oy Mustasaari	Kuorma-autoilija Veli Savinainen Muurame	Realmar Oy Mäntsälä
AK-Raudoitus Oy Mäntsälä	Protopaja Oy Naantali	Naficon Liitin Oy Nauvo
Vsevo Oy Nokia	Nokian Lämpövoima Oy Nokia	Mikon Taxi 736 Nokia Puh. 050-302 0896
Jidoka Technologies Oy Nokia	Porin Konetekniikka Oy Noormarkku	Vihdin Vesi ja Lämpö Oy Nummela

Kuljetus Jukka Juvankoski Ky Nummi-Pusula	Valtimo Sähkötyö Oy Nurmes	Moto Pro Oy Nurmijärvi
Orimattilan Lämpöasennus Oy	Orimattilan Tasaeriste Oy	Wattikari Oy Orimattila
Oricopa Oy Orivesi	 Krouvintie 7 A, 90400 OULU Puh. (08) 5340 200 Fax (08) 5340 222	Lightmusic Oy Ab Oulu
Polar-Venture Oy Oulu	Hämeen Moreenijaloste Oy Padasjoki	Potoj Trading Öb Parainen
LVI-ERISTYSVALTTI OY Oulu	Ska-Plan Oy Ab Parainen	Alamettälä Oy Parkano
Kuljetusliike Hovi Ky Perniö	Särki Oy Perniö	Perniön Hakelämpö Oy Perniö
HT-Maanrakennus Oy Perttula	Aritalo Oy Pirkkala	Kuljetus Oy T.Nikander Pomarkku
Technip Offshore Finland Oy Pori	Program Production Ltd Pori	Satalaskenta Oy Pori
Lakiasiaintoimisto Toimela Ky Pori	Lindgren CE Oy Ab Porvoo	Kuninkaantien Liikenne Oy Perinteitä kunnioittaen ! www.kuninkaan.fi
Rakennuspalvelu R.J.Hämäläinen Oy Porvoo	Huoltopalvelu J.Holmberg Oy Porvoo	Sähköpalvelu Hans Heiman Oy Porvoo
Porvoon Ohutlevy Oy Porvoo	Maanrakennusyritys RC Excavat Oy LTD Porvoo	MG-Trans Ky Porvoo
Putkityö P.Lampi Oy Porvoo	 KONTIO HIRSITALOT JA -HUONEISTOT Porvoo Kontiotuote Oy P.O. Box 9000, 00090 HELSINKI	70 vuotta palvelua Kellosepänliike Naamanka Ky Jukolantie 2, 93100 PUDASJÄRVI Puh. (08) 822 084
GMR-Rakennus Puntala, Ruokolahti	Kuljetus Taponen A. Oy Pusula	KJK-Plan Oy Puumala
Metsäkoneyhtymä M& M Kolin Ay Pyhtää	Morzh Oy Ab Pyhtää	Koneyhtymä Makkonen Alpo ja Aaro Pyhäntä
S-Taroil Oy Raisio	RR-Projektipalvelu Oy Raisio	H.Koivisto Ky Raisio

Virkistä muistiasi

1. Jatkosodan aselevon tultua voimaan suomalaisten aseet vaikenivat 4.9.1944 klo 7.00. Neuvostojoukot jatkoivat tulitusta vielä vuorokauden. Montako kranaattia he ampuivat?

1. 5.000 kranaattia
2. 9.700 kranaattia
3. 18.000 kranaattia
4. 21.500 kranaattia

2. Vuoden 1918 sodan punakaartilaisten edustajat ehdottivat talvisodan kynnyksellä punakaartilaisista koottavan sotilasosaston perustamista. Miten hanke edistyi?

1. Mannerheim hyväksyi ajatuksen, mutta osasto ei ehditty koota.
2. Tämä punakaartilaisprikaati taisteli talvisodassa Kannaksella.
3. Hanke ei saanut kannatusta.

3. Hallituksen ja suojeluskuntajärjestön taholla valmisteltiin lokakuun 29. päivänä 1944 lakiehdotuksen antamista 31.10.1944 järjestön lopettamiseksi. Miksi sitä ei annettu?

1. Väliarhansopimuksessa ei vaadittu tämän järjestön lopettamista.
2. Valvontakomissio ehätti vaatimaan lopettamista.
3. Eduskunta ei olisi suostunut käsittelemään lakia.

4. Sodat olivat Suomelle taloudellisestikin raskas taakka. Valtion velka, joka ennen talvisotaa oli 3,5 mrd.mk, kasvoi rajusti. Paljonko se oli v. 1944?

1. 7,0 mrd. mk
2. 35 mrd. mk
3. 67 mrd. mk
4. 71 mrd. mk

5. Jatkosodan aikana vastaili Yleisradiossa Neuvostoliiton puheisiin maist. Yrjö Kilpeläinen. Millä pakinoitsijanimellä Suomen kansa tunsivat hänet?

1. Simeoni
2. Markus-setä
3. Jahvetti
4. Ryny-Eetu
5. Korpraali Möttönen

6. ”Kolhoosiveljet” oli vaikutusvaltainen henkilöryhmä sotien aikana. Siis mikä?

1. Stalinin ympärille muodostunut, alun perin gruusialainen kommunistijohtajien joukko.
2. Työnantajia ja palkansaajia edustavien henkilöiden epävirallinen neuvotteluryhmä Suomessa.
3. Euroopan kommunistipuolueiden johtajien terveliitto.

Oikeat vastaukset sivulla 71

SANAKILPA

Lehdessä 1/2009 oli sanana ”KENTTÄKEITTIÖ”. Saimme runsaasti vastauksia, joista toimitus hyväksyi seuraavat sanat (35 kpl):

Eine, etiketti (2 kpl)

Ikenet, intti, itiö (3 kpl)

Keite, keitin, keittiö, kenkä, kenttä, kettinki, kitinä, kitkentä, kitti, käki, kähkö, kähkö, köntti, könttä (14 kpl)

Neiti, netti, näkki, näkö (4 kpl)

Teikki, teini, tentti, tenä, tiketti, tikki, tinki, tintti, tikki, täti (10 kpl)

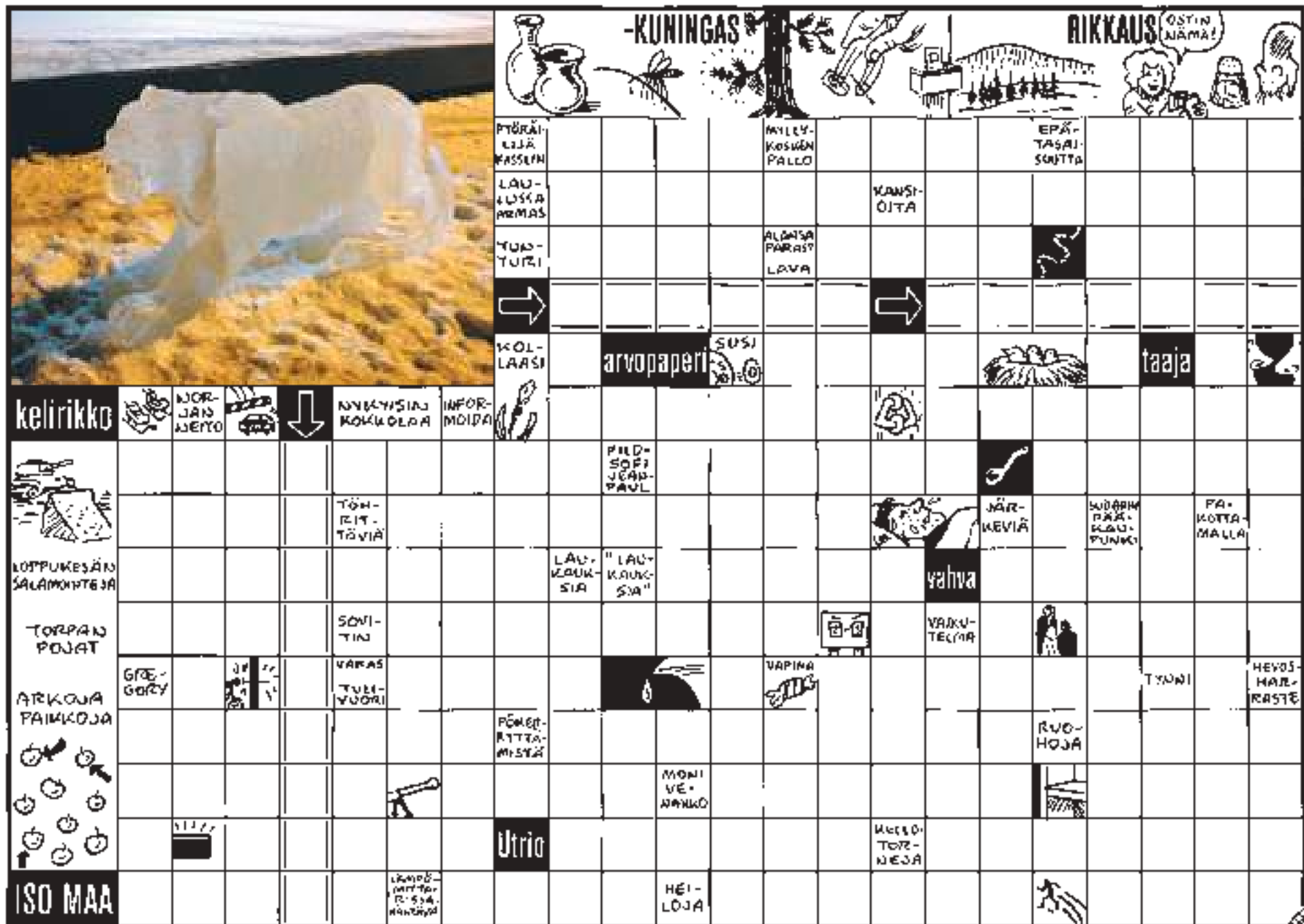
Äiti, äkeet (2 kpl)

Kaikki osallistujat olivat mukana arvonnassa, jossa Onnetar suosi seuraavia: **Jari Kilma**, Espoo, **Taija Ulvinen**, Helsinki ja **Keijo Väkevä**, Forssa. Heille lähettämme luvattun palkinnon, CD-levyn ”Sama kaiku on askelten”. Onnittelut voittajille!

Seuraava kilpailusanamme on VETERAANIKUORO. Lähettäkää vastauksenne 20.5. mennessä kirjeessä tai postikortilla: PL 600, 00521 HELSINKI, faksilla numeroon (09) 6126 2020 tai sähköpostitse osoitteeseen toimitus@sotaveteraaniliitto.fi.

Vastaukseen kirjoitetaan lähettäjän nimi ja osoite, kirjekuoreen lisäksi ”SANAKILPA”. Kaikkien vastanneiden kesken arvotaan kolme Jukka Kuoppamäen ja Satakunnan Sotilassoittokunnan CD-levyä ”Sininen ja valkoinen”.

Huhtikuun ristikko

V-S Special-Asennus Oy Raisio	R-Sarkon Oy Rauma	Rauman Sähköpalvelu Oy
Riihimäen Paperinkeräys Oy Riihimäki	HF-Autohuolto Oy Riihimäki	Roin Tili- ja Veropalvelut Ky Rovaniemi
Kaivinkonepalvelu Lehto Oy Rovaniemi	Insinööritoimisto Matti Vaarala Oy Rovaniemi	Kourukeskus Paappanen Oy Rusko
Suurkiitokset Teille Sotaveteraanit !! Raimo Hakkarainen Oy Mustijärventie 25, Ruutana, Puh. 03-358 3100	Maansiirto Ku-Ru Ky Saarijärvi	Saarijärven Ilmastointi Oy Saarijärvi
Siirakin Kuljetus Ky Saarijärvi	Salon Mopo ja Pyörä Salo	Asennusjam Oy Salo
Pensi Rescue Oy Sastamala	Keijo Renfors Sastamala	Rakennustyö Reijo Hituri Sastamala
Metsäurakointi Kilpi Oy Savitaipale	MPT Kuljetus Oy Savonlinna	 www.rkl-nkayhko.fi
Itä-Suomen maa- ja vesirakennus Oy Savonlinna	S-Kojeisto Oy Savonlinna	Pulkkinen S. Oy Savonlinna
Jampeeri Oy Seinäjoki	Siilin Sähkötiimi Oy Siilinjärvi	Transjack Ky Siivikkala
Saariston Mökkihuolto Oy Sipoo	Kuljetus Oy Marko Saarinen Sipoo	Sifatek Oy Lasibox Sipoo-Box www.lasibox.com
Louhintaliike Marjoniemi Oy Siuntio	Sorat ja Murskeet Kourla Oy Somerniemi, Puh. 0400-635 797	LVI-Asennus T.Mainio Somero
Kiinteistöhuolto Ossi Kähkönen Sotkamo	Taksi Toni Pikkusilta Sulkava, Lohilahti Puh. 0400-404 020	Autoilija Anttila Marko Suolahti
Ar-Pe Trailer Oy Säkylä	Kuljetusliike Mikko Meri Oy Tammela	Sukkamestarit Oy Tampere
Hämeen Kuljetus Oy	 Viinikankatu 49 A,33800 Tampere Puh.03 - 380 5300 e-mail:myynti@tevella.fi, www.tevella.fi	Jeeskone Oy Tampere
TEHO INVEST LTD OY Tampere www.tehodiili.fi	Aarno Järvinen Oy Tampere	Jr-Muovi Oy Tampere

Autokorjaamo Voke Ky Tampere	Verokonsultointi Vesa Häkli Oy Tampere	Pirkanmaan Boxi Oy Tampere
Sisurempa Ky Tampere	Honkoliini Professional Oy Tampere	Kiviketo Oy Tampere
Tampereen Kiinteistöpalvelu Oy Tampere	TI-Remontit Tampere	Näsin Vesijohtoliike Oy Tampere
Tapailan Kuljetus Ky Tampere	Hyvää Kevättä	Rakennustoimisto Tolppa Oy Tampere
S-J Kiviranta Ky Tesjoki	Matti Tamsi Oy Teuva	Tornion KaMa-Palvelut Ky Tornio
Oy Kolmeks Ab Turenki	Puutyö ja Saneeraus Järvenoja Oy Turenki	Milosan Oy Turku
Insinööritoimisto Arcus Oy Turku	Turun Varakonepalvelu Oy Turku	A-Service Oy Turku
Isännöinti-Saarto Oy Turku	Putkityö Mänkärä Oy Turku	Turun Vapaavarasto Oy
BT-Rakennustekniikka Ky Turku	Turun Kenttärakentajat Oy Turku	T:mi Tapsa Service Tuulos
Seepsula-Yhtiöt Tuusula	Soraliike Erik Winqvist Ky Tuusula	Louhintaurakointi Noopila Oy Tuusula
Automaalaamo Lahtinen Oy Tuusula	Ulvilan Kuljetus-Pekka Ulvila	M.Uussaari Oy Uusikaupunki
Oy Shippax Ltd Uusikaupunki	Suikka Oy Uusikylä	Vaasan Aikuiskoulutuskeskus
Plan-Ark Oy Vaasa	Wapice Oy Vaasa	HKH-Kuljetus Valkeakoski
Vaileri Oy Valkeakoski	Hämeen Rakennussuunnittelu Oy Valkeakoski	Urakointi Mika Kaura Oy Valkeakoski
PK-Metalli Oy Vanhalinna Puh. 0400-783 286	Kiviasennus Damados Oy Vantaa	Maalaus Riha Vantaa

Osallistumismaksu 20,- € sis. pääsymaksut koh- teisiin, lounaan, iltapäiväkahvin ja päivällisen. Maksu suoritetaan toukokuun loppuun mennessä Punamustarykmentin Perinneyhdistyksen tilille **800012-01259562**. Merkitse ehdottomasti **viite 1601**.

Ilmoittautumiset **10.5.** mennessä sihteeri Irja Lohjamalle, puh. 050 565 0682 tai (05) 354 3712. Aseveljet, tervetuloa yhteiselle kesäretkelle! Mu- kaan voi ottaa vaimon, ystävän ja nuorempaa pol- vea. Punamustarykmentin Perinneyhdistys ry

RUK 83 ja RUK 85
Tervetuloa kurssiemme **55-vuotistapaamiseen Po- rin Prikaatissa Säkylässä keskiviikkona 26.8. ja torstaina 27.8.** Juhlaesitelmöitsijä Porin Prikaatin komentaja, eversti **Eero Pyötsiä**. Osanottomaksu bussikuljetuksella Helsinki-Huovinrinne-Helsinki 100 € tai ilman bussikuljetusta 50 € maksetaan 29.5. mennessä tilille RUK 83200118-134663. Sis. majoi- tuksen, lounaan, kahvit, illanviettoaterian ja aamu- palan. Päätöslounaan Ravintola Kauttuan Klubil- la osallistujat maksavat suoraan ravintolalle. Läh- tö Helsingistä Rautatatientorin tilausbussilaiturista 26.8. klo 8.00. Ilmoittautuminen osanottomaksul- la. Tiedustelut Antti Kotiranta 040 534 7437, Mau- no Rinne 0400 442 356 ja Matti Jääskinen (09) 637 384, email: matti.jaaskinen@pp.inet.fi.Tapaamisiin Huovinrinteellä!

Kev.Psto 14 aseveljet (Piha) kokoontuvat 15.6. kel- lo 12 Turun Sankaristillä (Ylönousemuskappelin luona). Kokoontuminen jatkuu asevelitilaisuutena Kakskerran Sinapissa (osoite Sinapintie 74) aterioi- neen. Ennakkoilmoittautuminen Kelpo Lehdolle, Raskinpolku 9 b 21, 20360 Turku, puh. (02) 238 6035.

Haetaan yhteyttä

Haluaisin saada yhteyden **Ilomantsin motti- taisteluissa kesällä 1944 olleisiin Hämeen rat- surykmentin toisen eskadroonan sotilaisiin**. Ilajanjärven itäpuolella kaatuivat 6.8.1944 Toivo Koivunen ja Eino Salonen -nimiset 2./HRR:n so- tilaat. Muistaisiko kukaan vielä heidän kyseisen päivän vaiheitaan tai olisiko joku ollut mahdolli- sesti hautaamassa muutamaa sotilasta johonkin kohtaan taistelukentälle tuona päivänä. Muka- na on saattanut olla myös JP6:n , RJP3:n ja URR: n miehiä. Olisin kiitollinen pienistäkin vihjeis- tä. Ystävälliset yhteydenotot: Atso Koivunen, Ai- nolantie 4 c 21, 72400 PIELAVESI, puh.040 582 5442, sähköposti: atso.koivunen@pp.inet.fi

Torkkelin puistossa sijainnut ”**Viipurin neito –patsas**” tuhoutui, vaurioitui tai katosi helmi- kuussa 1940. Patsaan kohtalosta jotain tietäviä pyydetään ystävällisesti ottamaan yhteyttä: K.A. Kalevi Miettinen, Kitarakuja 4 C 42, 00420 Hel- sinki, puh. (09) 532 105.

Lauri Huhtilaisen sotakavereita etsitään!
Olen leppävirtalainen Hannu Huhtilainen ja et- sin isäni, Heinävedellä syntyneen Lauri Huhti- laisen (1914-1969) sotakavereita. Olin 12-vuoti- as, kun isäni kuoli, joten en muista hänen ker- tomuksiaan paljoakaan. Olisin hyvin kiitollinen, jos saisin tietää hänestä edes jotakin. Kantakort- timerkintöjen mukaan Lauri Veli Huhtilainen palveli talvisodan aikana 33. Pioneerikompani- assa ja jatkosodan aikana Pioneeripataljoona 3: ssa tai Pioneeripataljoona 2:ssa ja 1. Sillanraken- nuskomppaniassa. Pioneeripataljoona 2:n ja Pio- neeripataljoona 3:n päiväkäskyssä ei ole miehis- töluettelaita. 33. Pioneerikomppanialla ja 1. Sil- lanrakennuskomppanialla ei ole päiväkäskyä. Pienistäkin tiedoista kiitollisena: Hannu Huh- tilainen, Kotajärventie 96, 79140 Kotalahti, puh. (017) 545 244 tai 040 588 0532.

Krypton ratkaisu

				M	I	R	A	M	Y	P	A	R	O	S	O							
				A	M	A	L	I	A	A	L	B	U	M	I	T						
				L	E	V	I	G	U	R	U	N	A	R	U							
				J	A	I	N	E	N	V	E	I	S	T	O	S						
				A	S					E	P	E		A	T							
				K	O	O	S	T	E		K	O	P	U	T	I	N					
R	O	S	P	U	U	T	T	O	S			A	R	T	R	E		E	S	I	N	E
E	S	T	E		L	I	A	T	T	A	V	A	T				S	H	N			
E	L	O	T	U	L	E	T		K	U	D	I	T		V	A	K	E	V	Ä		
T	O	P	O		A	D	A	P	T	E	R	I		A	I		H	A	Ä	T		
	T	E		V	O	R	O		E	T	U	T	I	N	A	K						
P	A	L	L	E	A	T		T	A	I	N	N	U	T	U	S		R	A	I	T	
E	R	Ä	Ä	T		T	U	K	I		G	A	L	I	N	A		T	A	S	O	
C	P	I	N	T	A		U	N	T	A	M	O		T	A	P	U	L	I	T		
K	I	I	N	A		A	S	T	E		S	U	S	S	U	T		M	E	N	O	

Virkistä muistiasi oikeat vastaukset

- Oikea vastaus:** Noin 18.000 kranaattia. Suomi menetti jat- kuneen tulituksen johdosta vielä 100 miestä kaatuneina ja haavoittuneina.
- Oikea vastaus:** Prikaatia ei ehditty koota ja kouluttaa. Mo- net entiset punakaartilaiset taistelivat vapaaehtoisina kenttä- armeijan eri joukko-osastoissa ja väestönsuojelujoukoissa.
- Oikea vastaus:** Valvontakomission päällikkö Ždanov vaati välipäivänä, siis 30.10.1944 järjestön lopettamista.
- Oikea vastaus:** 67 mrd. mk. Kasvu oli lähes 20-kertainen.
- Oikea vastaus:** Jahvetti. Kiistakumppanina hänellä oli toi- sella puolella ”Petroskoin Tiltu”.
- Oikea vastaus:** Vaikutusvaltaisten työnantajien ja työväes- tön edustajien ryhmä, joka ajoi mm. neuvotteluyhteyksien pa- rantamisasiaa työnantajien ja palkanmaksajien välillä talviso- dan aikana.

Berner Oy
Helsinki

Julkaisija

Suomen Sotaveteraani liitto ry–Finlands
Krigsveteranförbund rf

Suomen Aikakauslehtien liiton jäsen

Päätoimittaja Markku Seppä

Toimitus

Kellosilta 4 C
00520 Helsinki
puh. päätoimittaja (09) 6126 2012
sähköposti markku.seppa@sotaveteraani liitto.fi
tai toimitus@sotaveteraani liitto.fi
faksi (09) 6126 2020
internet www.sotaveteraani liitto.fi

Osoitteen muutokset

Sotaveteraani liiton jäsenet ilmoittavat osoitteen muutoksista omaan
yhdistykseensä tai liittoon Riina Lillforsille,
PL 600
00521 Helsinki
puh. (09) 6126 2015
sähköposti riina.lillfors@sotaveteraani liitto.fi

Lehden tilaukset ja hinnat

Sotaveteraani liittoon kuulumattomat voivat tilata Sotaveteraani-lehden
liiton toimistosta puh. (09) 6126 2015 / Riina Lillfors. Lehden vuosikerran
hinta on 15 euroa.
Irtonumero maksaa 4 euroa.

Toimitusneuvosto

Puheenjohtaja Finn-Göran Wennström
Starrbackvägen 37 A 2
00670 Helsingfors
puh.040 593 0521
sähköposti wennstrom@saunalah ti.fi
Jäsenet: Anni Grundström, Antti Henttonen, Olavi Karttunen,
Pirkko Kuorehjärvi, Matti Lukkari, Pertti Nieminen,
Markku Seppä, Aarno Strömmer, Jyrki Vesikansa, sihteeri Marja Riukka

Toimitus ei voi vastata pyytämättä lähetetystä aineistosta.

Ilmestyminen 2009

1/09: 18. helmikuuta, 2/09: 22. huhtikuuta,
3/09: 17. kesäkuuta, 4/09: 9. syyskuuta,
5/09: 28. lokakuuta, 6/09: 16. joulukuuta.

Ilmoitushinnat

1,60 euroa/pmm. Väri- ja määräpaikkailmoituksista
sovitaan erikseen.

Äänikasetit lehdestä

Sotaveteraani-lehden pääsisällön saa myös äänikasetteina, joiden vuosi-
kerran hinta on liiton jäsenille 8,50 euroa ja muille 17 euroa. Äänikasetit voi
tilata Sotaveteraani liiton myyntitoimistosta PL 600, 00521 Helsinki
puh. (09) 6126 2015
sähköposti riina.lillfors@ sotaveteraani liitto.fi

Ilmoitusmyynti

Media-ammattilainen Adspace Oy
Mikkolantie 20
00640 Helsinki
puh. (09) 877 6136, 040 735 7531
faksi (09) 726 1306
Isto Valkeapää
puh. 040 735 7571

Taitto

Taittotalo PrintOne
PL 23 (Mikkolantie 20)
00661 Helsinki
puh. ja faksi (09) 711 100
sähköposti printone@printone.fi

Painopaikka

Suomen Lehtiyhtymä Oy, Tuusula 2009
ISSN 0782-8543

Sotaveteraaniliiton myymälä palvelee

Käy talossa tai soita Helenalle puh. (09) 6126 2014. Myymälä on avoinna ma-pe klo 8.30–16.00

Sähköposti: helena.hornborg@sotaveteraaniliitto.fi

Verkkokauppa palvelee osoitteessa: www.sotaveteraaniliitto.fi

2 Jäsenmerkki

Myös kannattajajäsenille.
10 euroa.

1 Sotaveteraanimitali

Myös kannattajajäsenille.
Hinta 15 euroa.

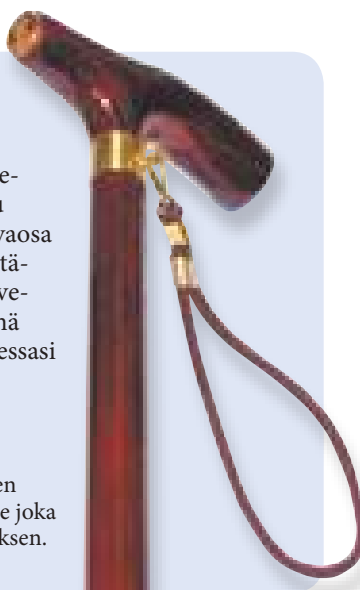

29 Kävelykeppi

Jääpiikillä ja ranne-
lenkillä varustettu
kävelykeppi. Kahvaosa
pyökkiä, varsi kestä-
vää raminia. Sotave-
teraanien käsityönä
valmistama. Tilatessasi
ilmoita pituutesi.

Hinta 50 euroa

Liitto välittää keppien
tilaukset toimittajalle joka
myös laskuttaa tilauksen.

26 Kynttilänjalka

Kultakeskuksen
perinteinen malli
vuodelta 1918.
Korkeus 77 mm.
Varustettu liiton
tunnuksella.
Hopeaa.

Hinta 125 euroa

Liitto välittää kynttilänjalkatilaukset
toimittajalle joka myös laskuttaa tilauksen.

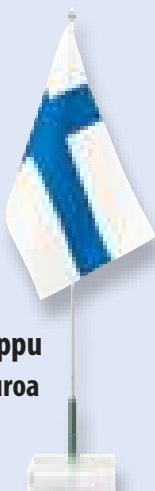

4 Liiton standaari

Hinta 30 euroa

6 Suomen lippu

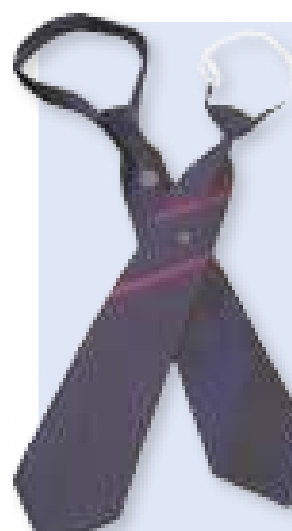
Hinta 25 euroa

5 Isännänviiri

Kotipihalle tai mökille. Sini-
valkoisen viirin pituus neljä
tai viisi metriä.

Hinnat 55 ja 65 euroa.

Liiton tunnuksin varustetut solmiot

15 Tummansininen,
raidalliseen kuosiin
kudottu malli.

16 Tummansininen
solmio, jossa tunnuk-
sen ylä- ja alapuolella
punainen, sininen ja
harmaa vinoraita.

Hinta 15 euroa

Saatavana myös kumi-
nauhakiinnityksellä.

25 Veteraanivyö

Laadukas kotimainen
kääntövyö, nahkaa väri
musta/viininpunainen.
Myös tummansinisenä
Soljessa liiton tunnus.

Hinta 23 euroa

Liitto välittää veteraanivyötilaukset
toimittajalle joka myös laskuttaa tilauksen.

22 Yrjö Jylhä: Kiirastuli

Runokokoelma

Talvisodan runoutta
vuodelta 1941. Kuvitettu.

Hinta 25 euroa.

21 Sama kaiku on askelten tupla-Cd-levy

38 laulua sotaveteraani-
kuorojen esittämänä.

Mukana myös
VETERAANIN
ILTAHUUTO – laulu.

Hinta 20 euroa.

8 Liiton virallinen hautakivimerkki

Halkaisija 60 mm.
Myös uurnamerkinä.

Hinta 12 euroa

9 Tammenlehvä- hautakivimerkki

Korkeus 90 mm
Hinta 20 euroa.

20 Henkselit

Kotimaiset,
veteraani-
tunnuksella.
Saatavana on
viininpunaista,
mustaa, harmaata
ja tummansinistä.

Hinta 23 euroa

Liitto välittää henkseliti-
laukset toimittajalle joka
myös laskuttaa tilauksen.

KÄYNTIOSOITE: Kellosilta 4 C, Itä-Pasila. Raitiovaunu 7 B kulkee kellosillan pysäkillä.

TILAUSKORTTI

Suomen Sotaveteraaniliitto
PL 600
00521 HELSINKI

Nimi (tekstaten):

.....

Lähiosoite:

.....

Postinumero ja -toimipaikka:

.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

